

Compendium chronicorum Flandriae

<https://hdl.handle.net/1874/421579>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

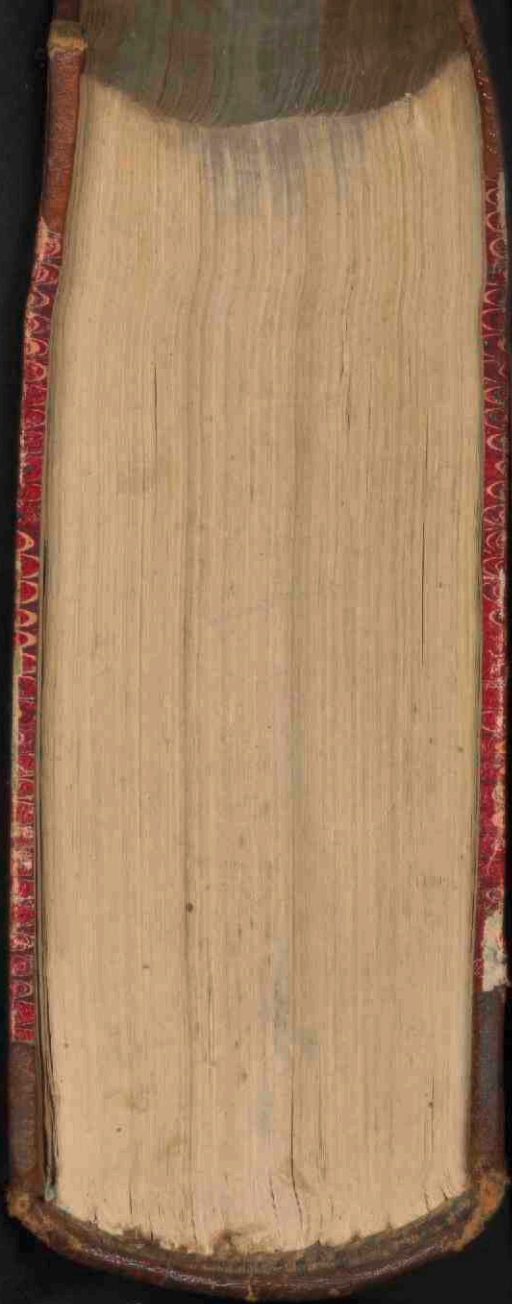
S. qu.
249

221. Skk.

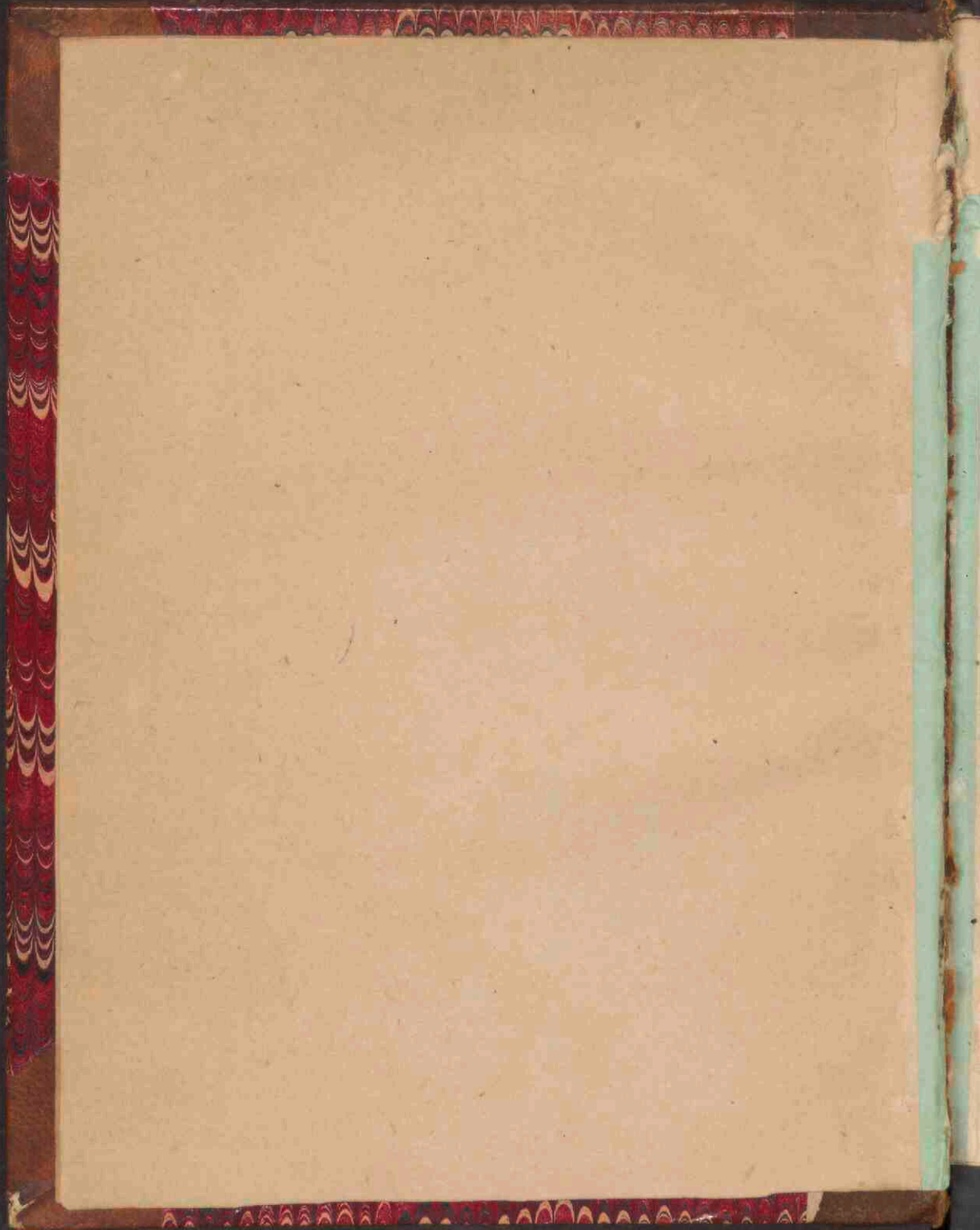
106.

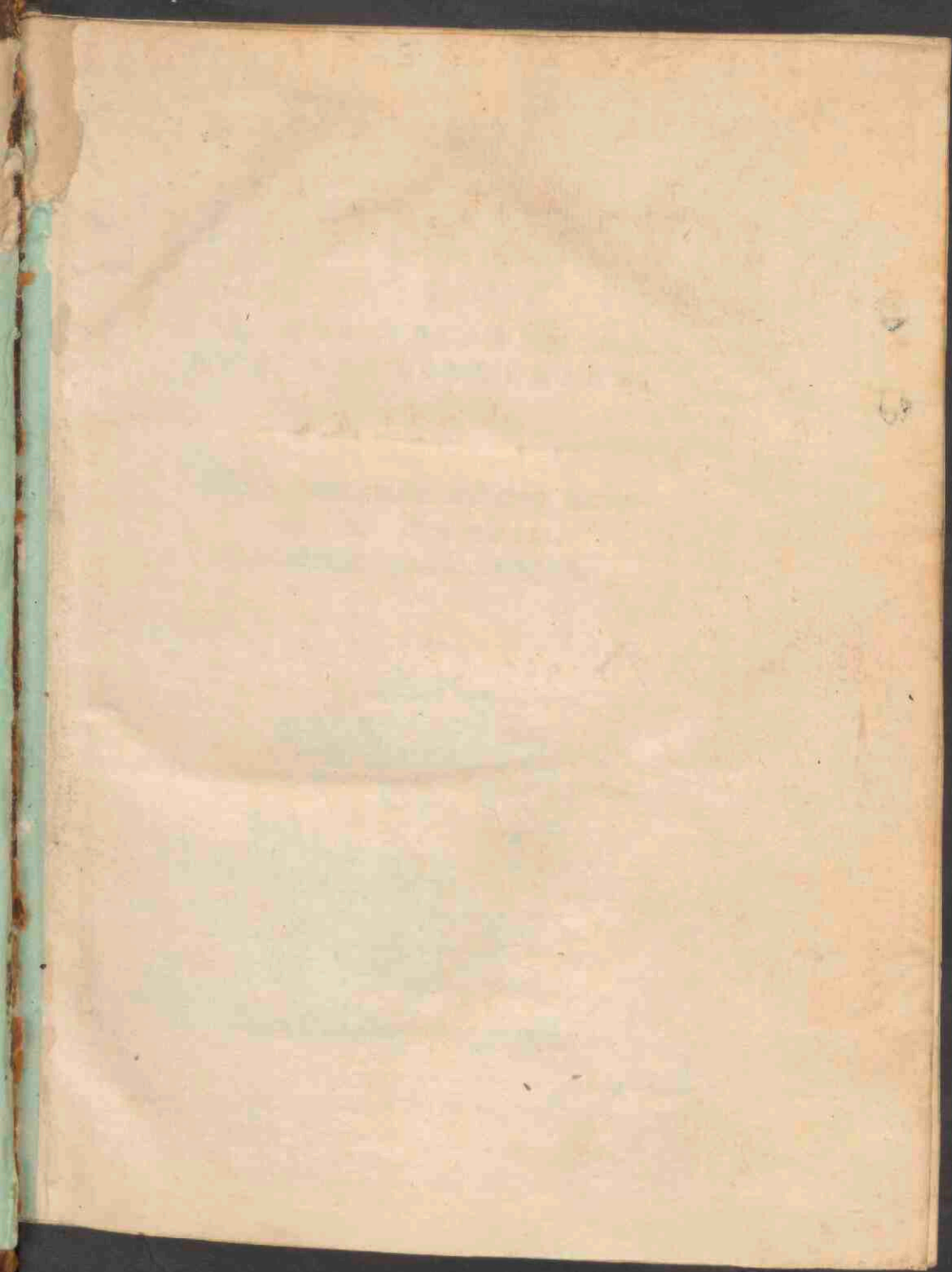
h.

721. 62.

N° 221. Kk.

N. 99. C

920

I 40249 1

COMPENDIVM
 CHRONICORVM FLAN-
 DRIAE, PER IACOBVM MEYER-
 RVM BALLIOLENSEM.

Opus nunc recens æditum, anno
 M. D. XXXVIII.
 Norimbergæ apud Io. Petreium.

Cum Priuilegio Imperiali.

Handwritten signature: Johann Buechell

CHARLES par la diuine clemence Empereur des Romains touz
 iours Auguste Roy de Germanie/ de Castille/ de Leon/ Darragon/ de Na
 uarre/ de Naples/ de Sicille/ de Maiorque/ de Sardine/ des Isles Indes ter
 re ferme et de la mer Ocean. Archiduc d'Austrice/ Duc de Bourgoingue/ de Loehrin
 gue/ de Brabant/ de Lembourg/ de Luxembourg. Conte de Flandres/ Dartois/ de
 Bourgoingue/ palasin et de Haynau/ de Hollande/ de Seelande/ de Ferrate/ de Ha
 guenout/ de Namur. Prince de Zwawe. Marquis du saint Empire. Seigneur de Fri
 se/ de Salins/ de Malines/ des cite villes et pays Duerrecht et Douërisse/ et Domis
 nateur en Asie et Affrique etc. A tous ceulx qui ces pinés lettres verront salut. De la
 part de nre ame sire Jaques de Meyere natif de nre Chastelenie de Balleul/pbrés
 nous a este remonstre comme passe long temps/ le dit suppliant a mis payne de redi
 ger en escript et mertere en ordre en lague Latine tout ce quil a peu trouuer des histoires
 et premiers institutions de nre pays et Conte de Flandres/ et a ceste fin/ passe plusieurs
 et longues annees/ a tirtant et fait discours/ par toutes les anciennes maisons/ clo
 stres/ et monastieres/ dicelluy pays a ses tresgrands frais/ paines et labuers/ au moy
 en desquelles il a finalement le tout redige par escript par forme de commentaire et anna
 les de puis lan quaterzens sly/ en concinnant successiuement les aduenues oudit
 pays insques le tēps de nre predecesseur le Conte Guy/ en lan mil deux cens lxxviij.
 Et desirant que ledit labour ne demene veruye ains que ycelles histoires viennent a la
 main et cognoissance de chui mesmes des gens de lres pour les mouuoir a corriger et
 reduire les fautes qui se pouuoient trouuer/ ledit suppliant seroit bien en volente de
 ycelluy liure faire imprimer mais il ne le voudroit et ne seroit faire sans nostre congie
 licence et octroy/ dont et de nre premlige pour six ans il nous a treshumblement sup
 plie et requis. Pour ce est il que nous ce que dit est considere/ et sur ce en laduis de nous
 amez et feault les President et gens de nre chambre de cōseil en Flandres/ qui ont veu
 et viste ledit volume/ audir sire Jaques de Meyere suppliant /inclinans favorable
 ment a sa dite supplication et requeste auons par bon aduis et deliberation de conseil/
 octroye consenty et acorde/ octroyons accordons et consentons en luy donnant congie et
 licence de grace especial par ces presentes/ quil puiet et pora faire imprimer sondit ou
 uraige et liure des histoires et croniques de Flandres/ par tel imprimeur en nos pays
 que bon luy semblera/ et les y vendre et distribuer par tout sans mesprendre. Et a fin
 que ledit imprimeur ne perde les paynes frais et despens/ que luy conuendra faire et
 supporter pour ladite impression et se que en depend/ auons beffendu et deffendons par
 ces dites presentes a tous autres imprimeurs/ et autres/ que en dedens le temps et
 terme de trois ans prochain venant/ ilz ne impriment/ ne facent imprimer ledit volume
 sans le consentement dudit suppliāt/ sur payne de confiscation de leurs liures quilz auroint
 ainsi imprime/ et par dessus ce de estre pugniz arbitrairement. Pourueu toutesfoys que le
 dit suppliāt en faisant faire ladite impression enluyra les corrections et chāgemens faitz
 audir liure/ par lesditz de nre conseil en Flandres Et quil y obmetra insertion des pre
 uilleges dauennes villes communaultez particulieres / dont audir volume est faicte
 mention/ a paine de perdre leffect de cestes. Si donons en mandement a nos amiz et
 feaultz

seuly les chief-Présidens/et gens de nos priue et grand Consauly Canceulier et gens de nre Conseil en Brabant/ et a tous autres nos iusticiers/ officiers/ et subgectz et a leurs lieutenans/ et a chuii deulx en droit soy/ et sicome a luy appartient/ que de nostre presente grace/ cōgite/ octroy/ priuilege/ et de tout le contenu en cestés par la forme et maniere que die est/ il facent/ souffrent/ et laissent ledit suppliãt plainement et paisiblement/ et vse/ sans luy faire/ mecre ou donner/ ne souffrir este fait/ mis/ au donne aucun destourbier ou empeschement au contraire/ car ainsi nous plaist il. En tesmoing dece nous auons fait mecre nre seel a ces presentes. Donne a nre vile de Bruxelles/ le dixneuuiem iours du mois de Feurir/ Lan de grace mil cinqcens trente et six/ de nre empire le xvi. Et de nous Regnes/ assavoir des Espaingues/ des deux Sicilles et autres le xvi. Et estoit escript sur le Reply ce que sensuyt par Lempreur et son conseil/ et signe du secretaire de Langhe.

Collation en faicte a l'original
et trouue et accorde par moy

Edinghe

Quos debes minime credere mortuos
Viuos cerne tuos Flandria principes.
Dignos laude uiros Musa uetat mori,

AVTORES EX QVORVM

collatione hæc historia conscripta est.

Commentaria Casaris.	Paulus Aemilius.
Cornelius Tacitus.	Raphael Volaterranus.
Strabo.	Albericus monachus.
Antonini Itinerarium	Petrus Venetus Eglinus ep̄s
Ptolemæus.	Catalogus ep̄orū Cameracen̄.
Solinus.	Hugo Floriacensis.
Pomponius Mela.	Guagninus monachus.
Plinius.	Hartmannus Contractus.
Suetonius.	Drogo Morinorum episcopus.
Ammianus Marcellinus.	Thomellus.
Eutropius.	Gilbertus rerum Hanonicarum
Aegesippus.	scriptor.
Valerius Maximus.	Iohannes Nauclerus.
Diuus Hieronymus.	Lysiardus episcopus.
Beatus Rhenanus.	Robertus abba.
Hector Boetius.	Antoninus Florentinus.
Bilybaldus Pyrkaymerus.	Iacobus Dreyfchus.
Felix tertius.	Chronicon Brabantia.
Belgarum historia Gallicæ.	Petrus Sectorinus.
Catalogus episcoporum Leo-	Albertus Crantz
diensium.	Ammonius monachus.
Sigebertus.	Matthæus Palmerius
Bonifacius ep̄s Maguntinus.	Iohannes maior.
Audoenus episcopus.	Franciscus Irenicus.
Vrsinus Velius.	Iacobus Gnisianus.
Philippus abbas Elnonen̄.	Andreas Martianensis.
Tabulæ diuersorum principū.	Iacobus Bergomensis
Achilles Gassarus.	Guilelmus Parisiensis.
Iohannes Placentinus.	

Index

INDEX RERVM

INSIGNIVM IN HIS ANNALIBVS

contentarum. Numerus appositus indicat tibi

annū ubi idipsum quod quæris inuenies.

A

A Rduēna sylua Morinos & Flādros cōplectit̄. Anno 668.	
Agricolaus f. custodis Flandriæ fit episcopus.	512
Angli facti Christiani.	597
Allouini Bauonis sanctimonía.	630
Amandus fit episcopus Tungrorum.	eadem
Audomari episcopi uirtutes.	668
Amatus episcopus Senonum in Flandriam uenit.	eadem
Ansgarius episcopus Hamburgensis.	830
Alberti Parisiorum episcopi mentio	961
Anglia subacta à Normannis & Flandris.	1066
Anglia Flandris tributaria.	eadem
Aldenardensis conuentus.	1063
Adalphus fit primus Comes Gifnensis.	964
Arnulphus Hanoniam subegit.	173
Arnulphus Comes bello occisus.	1071
Afflighem fit coenobium.	1083
Arnulphus episcopus Aldenburgij moritur.	1087
Adela regina Daniæ redit in Flandriam.	1088
Antiochia à nostris capta.	1098
Ardensium præfecti qui fuerint.	1144
Atrebates à Flandria separati.	1191
Aldenardensis conuentus	1030
Albii hæretici oppressi	1210
Atrebatensium euastatum	1213
Achas puer Toraltensis obiit	1220
Atrebatensij Comitatus initium	1236
Arbitrium diui Ludouici de Flandria	1246
Antiochia à Barbaris capta	1367

INDEX

Amelberga floret sanctitate.	772
Aldenarda & Alustum condita.	489
Augusta Veromanduorum euerfa.	535
Austreberta uirgo insignis.	668
Aldenborch euerfum.	453
Aldenarda combusta.	1126
B	
Belgarum foeda euastatio.	453
Burgundiones in Gallia sedes figunt.	455
Belgica prima & secunda.	453
Bertulphi notescit sanctitas.	668
Bodillus regem & reginam occidit.	679
Balduinus rapit filiam regis.	862
Balduinus appellatur Comes regni.	863
Balduinus Comes Cameracensium obiit.	973
Balduinus Brachbantum inuasit.	1006
Bergense coenobium conditum.	1028
Balduinus Gandauo Caesarianos pellit.	1046
Bellum cum Caesare octo annorum.	1047
Balduino sacris interdictum.	1052
Balduinus Comes fit tutor regni Franciel.	1060
Belgae profecti in Syriam contra barbaros.	1096
Bertini abbae sanctitas.	668
Burchardus custos Flandriae deiectus.	691
Bellum in eos qui ecclesiarum bona inuaserant.	1109
Belli Anglici causa.	1111
Bellum cum Anglis susceptum.	1119
Burchardus Carolum Comitem occidit.	1126
Burchardi parricidae supplicium.	eodem
Bertulphi Cancellarij supplicium.	1127
Bernardus Clareuallensis in Flandris praedicat.	1138
Benefactores coenobij Dunensis.	eodem
Bellum ab Hanonia.	1149
	Bellum

I N D E X.

Bellum Hanoniæ factum.	1150
Bonifacius archiepiscopus à Frisij occisus.	754
Bellum cum Hollandis.	1157
Balduini regis Hierosolymitani laudes.	1162
Bellum iterum cum Hollandis.	1165
Bellum cum Anglis.	1169
Balduini regis Hierosolymorum uictoria.	1177
Bellum cum Gallis per annos quinque.	1180
Bellum à Brabantis.	1193
Bellum Namurcicum.	1194
Bellum cum Gallis.	1198
Balduinus Audomaropolin & Ariam capit.	eodem
Bellum Hollandicum.	1203
Balduinus princeps Belgas ducit in Syriam.	eodem
Balduinus fit Græcorum Augustus.	1204
Balduinus amittitur.	1205
Bochardi Auenientis uita & audacia.	1212
Bellum à Gallis grauissimum.	1213
Balliolum à Gallis combustum.	eodem
Beatrix Comes Ghisnensis capta.	eodem
Bertrandi pseudocomitis supplicium.	1225
Balduini Augusti miserabilis fortuna.	eodem
Bellum factum Comiti Bononiæ.	1227
Bellum cum Brabantinis.	1243
Beda uenerabilis obiit.	731
Bertulphi Gestellani pœnitentia.	1070
Bellum Namurcicum.	1262
Bochardi Auenientis supplicium.	1218
C	
Cymbrorum aduentus in Flandriam.	445. & 745
Chrysolius claret martyrio.	484
Communis Atrebatum & Morinorum rex.	668
Carolus rex dolo capitur.	924
	Clodouus

I N D E X

Clodoueus rex propinquos suos necat	509
Carolus Martellus Saracenos uicit	730
Carolus Romæ appellatur Augustus	801
Carolus Bononiam & Gandauum uenit	810
Cymbrorum coniuratio cum Britannis	445
Corpus diui Odomari furatum	843
Corpus diui Hermetis portatur in Flandriam	860
Cœnobium diui Bertini à Danis combustum	861
Corpus diui Donatiani fertur in Flandriam	863
Carolus Comes Brugis occisus	1126
Comes regni & Comes Francorum	863
Calamitas magna in Flandris	1127
Campanæ Aldenburgenses per se sonuerunt	1062
Calesiani alecium decimas soluere recusant	1179
Corpora sanctorū Landoaldi & fociorū translata Gādauū	980
Corpus diui Vuandregisili Gandauum adfertur	944
Curtracensium grauis motus	988
Corpus diui Leuini Gandauum fertur	1008
Canonici Bergenses expulsi	1028
Corpus diuæ Lewinæ Bergam affertur	1058
Corpus diui Macharij leuatum	1067
Cancellarij perpetui institutio	1089
Collegij beatæ Mariæ Brugensis initium	1091
Collegij Furnensis initium	870
Corpus diuæ Vualburgis Furnas allatum	eodem
Cæreus Atrebatensis de cœlo datus	1095
Comitatus Loensis datus monasterio	1093
Corpus diui Hadriani fertur in Flandriam	1110
Catalogus regum Hierosolymorum	1187
Curtracum à Gandensibus direptum	1211
Curtracum incensum à Francis	1213
Chairum in Aegypto à nostris obsessum	1221
Clotildis Burgunda Francos fecit Christianos	484
	Catalogo

I N D E X.

Catalogus Comitum Atrebatensij.	1236
Corona domini spinea in Galliam allata.	1239
Carolus Andegavensis Hanoniam subegit.	1254
Constantinopolis à Belgis capta.	124
Constantinopolis Gallis adempta.	1259
Conradinus Suevus securi percussus.	1268
Comes primus Zelandiæ.	1256
Carthago expugnata à Gallis.	1270
Colonia ex Flandris deducta in Vandaliam.	1160

D

Domlinus floret sanctitate in Flandris.	650
Discipuli diui Amandi.	661
Daniterram Ghisnensem occupant.	928
Desiderius rex captivus Leodium missus.	774
Dedicatio ecclesiæ Hasnoniensis.	1070
Dunense monasterium inchoatum.	1107
Dedicatio ecclesiæ Morinensis.	1133
Dedicatio ecclesiæ Dixmudensis.	1144
Duces expeditionis ducendæ in Syriam.	1197
Duces expeditionis Hierosolymitanæ.	1096
Ducum nomina bellum sacrum profitentium.	1203
Duces sacræ expeditionis.	1217
Damascus à nostris obsessa.	1148
Damiata à nostris capta.	1219
Damascum nostri cum dedecore relinquunt.	1148
Dux Brabantiæ scribi coeptum.	1247
Dominicum pro templo, uulgo Dum.	706
Despauterij grammatici mentio.	1212
Dammensium immunitas.	1180

E

Erasmi Roterodami mentio.	1212
Etius summus dux occisus.	455
Eleuterius sit episcopus Tornacensis.	484

Eligiſus epiſcopus ſepulchra ſanctorum honeſtat.	669
Ebroinus ſauit in ſanctos uiros.	685
Euerardus Comes Ciſoniſis claret.	838
Ex Hiſpania uenturus qui Hieroſolymam reciperet.	1221
Euſtathius Comes Bononiſis bello captus.	1071
Euershams fit monaſterium.	1091
Edeſſa urbs à Turcis capta.	1145
Eccleſia Tornaceniſis ab Nouionienſi ſeparata.	1146
Erkenbodo laudatus epiſcopus obiit.	742
Elifabetæ reginæ laus & ſanctitas.	1184
Flandri dicti prius Cymbri & Rutheni.	445
Fuſcianus & Victoricus Chriſti martyres.	668
Flandbertus unde dicti Flandri.	445
Flandri ad Chriſtum conuerſi.	649
Flandria pars ſyluæ Arduennæ	792
Fridericus epiſcopus Tornaceniſis occiſus.	838
Flandris datus epiſcopus in Synodo Trecenti	879
Fulcuinus epiſcopus uir ſanctus obiit	855
Fulco archiepiſcopus Remorum interfectus	900
Fulconis Vtenhouei mentio	1210
Fulcheri epiſcopi miſera mors	955
Flandri calamitatibus afflicti	1054
Foſſa noua educta	eodem.
Flandri ſciſſi in factiones duas	1071
Fanum Audomari captum & incenſum	eodem
Flandri laborant domeſtica diſcordia	1083
Flandri ad bellum Aſiaticum proſecti	1096
Flandri ad Artaſiam fortiter pugnant	1097
Flandrorum ad Antiochiam inopia	eodem
Flandrorum ibidem uirtus & laudes	eodem
Ferdinandus Ghifnienſes euacuat	1237
Ferdinandus Tornacum capit	1213
	Flandriæ

I N D E X I

Flandriæ competitores Atrebatum conueniunt	1128
Flandriã à mari inundata	1135
Fanum Odomari cum cœnobio Bertinico combustum	1152
Florentius Co. Hollandiã captus	1165
Florentius Comes custodia dimissus	1167
Flandri & Brabantii fortiter pugnant	1192
Francorum classis Dammi cremata	1213
Flandri ad Dammum uicti	eodem
Ferdinandus Comes bello captus	1214
Fridericus Hierosolymis coronatur	1225
Franciscus uir sanctus obiit	1226
Ferdinandus Comes redit ex custodia	eodem
Ferdinandus Nouionij obiit	1233
Flandri Ludouicum regem in Syriam secuti	1248
Flandri uicti in Zelandiã.	1253
Florbertus uir apostolicus.	633
Flandriã à Germaniã diuisa.	844
Flandriã à regno Francorum separata	eodẽ

G

Gefforiacum nunc Bononiã.	668
Gandauenses ad Christum conuersi.	
Geruasius à Praet seruator Reipub.	1126
Gerardus Ruscinonensis in Neruijs.	765
Gobertus monachus eruditione clarus	814
Gandauũ uastatum à Normannis.	851
Gerulphi pueri sanctitas.	915
Guilelmus dux Normannorum occisus.	943
Gerardus Cellensis uirtute emicat.	959
Gandauũ à Casare obsessum.	1007
Gerardi mons conditum.	1068
Gerbodo miles Comitem occidit.	1071
Germanorum expeditio in Syriam.	1197

I N D E X.

Gederici monachi pietas.	1083
Gotofredus Bononiensis Rex creatus.	1099
Guilelmus Mescinensis factus patriarcha.	eodē
Garemberti inclaruit religio.	1100
Guilelmus Hyprensis principatum affectat.	1126
Guilelmus Hyprensis capitur.	1127
Guilelmi Comitis inexplebilis auaricia.	1128
Guilelmus Comes bello occisus.	eodem
Guilelmus Hyprensis fugit in Angliam.	1132
Grimbergani ope Flandrorum uicti.	1140
Guilelmus Hyprensis fit Comes Cantij.	1141
Guilelmus Hyprensis fit canonicus Loensis.	1155
Gutagonus & Gillo enitent sanctimonia.	1159
Grauelinga oppidum conditur.	1160
Guilelmus Hyprensis moritur.	1162
Gandensium postulata à Comite.	1191
Gandauenses ciuilibus laborant discordijs	1194
Gandauensis urbis incrementum.	1202
Gandenses Ferdinandum recipere recusant.	1211
Gandenses pacem ab Ferdinando redimunt.	eodē
Gandenses Senatus ordinem mutant.	1212
Gandau institutus xxxix. uiratus.	1228
Guilelmus Hollandus contra Fridericum electus.	1247
Guilelmus Dampetra in Aegypto captus.	1250
Guilelmus Dampetra misere occisus.	1251
Guido Comes captus in Zelandia.	1253
Guilelmus Hollandus à Frisijis occisus.	1255
Guido Comes custodia liberatus.	1256
Guido Comes iurat in pacem anni 25.	1279
Gandau pomerium prolatum.	1278
Gandauum captum à Vandalis.	489
Golduerus Cymbrorum dux capitur.	445
Gandauum à Francis & Brabantis obsessum.	1213
Gandauenses	

I N D E X.

Gandauenses regi se dedunt.	eodem
Godelephæ matronæ martyrîum.	1070
Gerardus primus antistes Hyprensis.	1101
H	
Hierosolyma capta à Saracenis.	634
Hermarus dat diuo Vuinnoco Vuormholt.	697
Hilduardi episcopi labor in Flandris.	750
Hildebertus abbas Blandiniensis occisus.	752
Hunfridi episcopi uirtus eluxit.	868
Hebertus Veromanduuus, regem capit.	924
Hugo Capetus regnum inuadit.	987
Harlebeca combusta à Curtracensibus.	988
Henricus Cæsar Gandauum incurfat.	1007
Hierosolyma capta à Turcis.	1011
Harduinus episcopus pulsus fugit in Flandriam.	1027
Henricus Co. Louaniensis occisus.	1096
Hierosolyma recepta à Christianis.	1099
Haynardî abbæ pia industria.	826. & 829
Hyprense monasterium conditum.	1101
Henricus Cæsar Leodij moritur.	1105
Hypra capta, direpta, incensa.	1127
Henricus Rex episcopos Angliâ pellit.	1164
Henricus Louaniensis uictus à Ferdinando.	1213
Henrici regis pœnitentia.	1175
Hierosolyma capta à Saladino.	1187
Heltæ abbæ Dunensis mentio.	1193
Harnulphi abbæ laus.	1143
Henricus Comes Louaniensis capitur.	1243
Hierosolyma capta à Tartaris.	1246
Hypra à Gallis capta.	1213
Henricus primus dux Brabantie.	1247
Holdinus Cymber Flandria pulsus.	45
Halidgarius episcopus Cameracensis claret.	828
bb 3	Inopia

INDEX: S E C U N D U S

I

Inopia scriptorum in Flandris.	1097
Judæi Gallia & Hispania pulsi.	639
Johannes Atrebas Flandria pulsus.	1054
Insilense templum & collegium.	1056
Johannes Rex episcopos pellit regno.	1209
Ignis sacri uis & lues.	1088
Incendium grande Gandau.	1120
Isaci paricidæ supplicium.	1126
Insula obsessa à Gallis.	1128
Ywani Alostensis epitaphium.	1144
Iacobi Aueniensis uirtus & mors.	1192
Isangrini & Blauotini factionum nomina.	1206
Iadera urbs capta à Belgis.	1203
Isaci Augustus luminibus captus.	eodem
Insula à Gallis capta & euersa.	1213
Incendium grauissimum Brugis.	1215
Incendium Brugis post homines natos maximum	1228
Johannes Aueniensis matri rebellis.	1248
Iodocus abba fulget sanctitate.	653, & 687
Johannis episcopi Morinorum laudes	1099
Inuentio corporis diui Maximi episcopi	954
Incendium Hypris	1240
Initium discordiæ propter Zelandiam	1007
Initium cœnobij diui Andreæ Brugenfis	1098
Johannes Aueniensis moritur	1255
Insulæ Morinorum inter paludes	668
K	
Kanutus Danorum rex uir optimus occisus	1088
L	
Lebtrudis Ghisnam dat cœnobio diui Bertini.	804
Littus Saxonicum quod nunc Flandricum	445
Leuini episcopi martyrium	633
	Lantberti

I N D E X. M. C. M. I.

Lamberti Taruannensis religio	668
Lydericus accepit Flandriam à Carolo	792
Locustæ mari nostro mersæ	870
Ludouicus rex à Normannis captus	848
Leo pontifex uenit in Hanoniam	1049
Lietbertus episcopus custodia eductus	1070
Lietberti episcopi eluxit sanctimonia	1077
Lamberti Balliolensis calamitas	1078
Lancea domini inuenta Antiochiæ	1098
Libertas sacerdotum diui Donatiani	1101
Ligerij auariciæ coruscant religio	1107
Lamberti paricidæ supplicium	1126
Libertas monasterij diui Vuinnoci	eodem
Leges de Ferdinando Comite liberando	1225
Leges Bergensium	1240
Libertas seruorum Comitum in Flandris	1252
Ludouicus rex in Africa moritur	1270
Libertas Neoportuensium	1274
Leonij abbæ Bertinici laus	1137
Lucus Thoraldi & Thoraltum	745
Leuitas & stulticia Gallorum	1184
Leonis nigri fit mentio	1178

M

Michael Paleologus Græciæ obtinet imperium	1259
Mahumetes pseudopropheta	622
Menipiscus quæ nunc Flandria	649
Morandus enitet uirtutibus	668
Morini ad Idolatriam reuoluti	eodem
Motus Gandau ob Diuorum imagines	752
Miracula S. Marcellini & Petri	828
Maximus episcopus sanctimonia percelebris	954
Miracula diuæ Liwinæ	1088
Miracula ædita in Aldenborch	1081

Macharius

I N D E X.

Macharius clarescit fulgore uirtutum	1011
Miraculum in morte Caroli Comitis.	1126
Monasteria subdita potestati episcopi.	1156
Monstrosi partus in Flandris.	1160
Malidæmonis in Furnensibus illussio.	1153
Matthæus Elfatensis uestalem ducit uxorem.	1161
Matthæus Elfatensis occiditur.	1174
María Comes moritur ad Ptolemaidem.	1203
Mercatus dictus Ascensus emptus.	1227
Manfredus Siculus in acie Flandrorum occisus.	1265
Margaritæ principis monasteria.	1278
Magryptius tyrannus conuertitur.	750
Medardi episcopi sanctimonia.	529
Morinorum pagi ætate Cæsaris.	668.
Morini Christum uenerari cœperunt	668
Maxelendis uirgo Christi interfecta	670
Mescinense cœnobium conditum	2062
Mathildis Lusitana nubit Flandro	1184
N	
Normanni totam euasant Flandriam	880
Neoportuensibus datæ nouæ leges	1164
Neoportuensium immunitas	1168
Nomina regum Lusitaniæ	1184
Nicolai abbæ Dunensis laus	1252
Normannia pulsus Anglis recepta	1204
O	
Odoacer inuadit imperium	471
Otho Cæsar Regem liberat	949
Otho populabundus Gandauum uenit	eodem
Odfridus apud Vuaranum claret	1072
Odo furari conatur corpus Arnulphi	1087
Otho Augustus uictus à Gallis	1214
Opera publica xxxix uirorum Gandauit	1228
	Ostburgus

I N D E X.

Offburgus ciuitas littoralis.	649
Odo dat diuo Vuinnoco Vuesterholt.	706
Oylardi emicat uitæ sanctimonia.	1131
P	
Philippi Comitis laudes.	1291
Pipinus fit rex Francorum.	750
Pharahildis uirgo clara habetur.	757
Pompello Hispaniæ à Carolo capta.	778
Praelium luctuosum inter filios Ludouici Pij.	842
Pax cum Casare Flandriam auxit.	1057
Philippus rex Flandria pulsus.	1071
Philippus Hyprensis post mortem apparet.	1104
Pax Flandrica Sgrauen ure.	1138
Pax inter Flandros & Hollandos.	1167
Philippus Petrum fratrem ab episcopatu retrahit.	1174
Petrus ducta uxore statim perijt.	eodem
Philippus Comes in Syriam profectus.	1177
Philippus Co. & alij Areten relinquunt turpiter.	1177
Philippus Comes ducit filiam regis Lusitaniæ.	1184
Philippus Comes bellum sacrum profitetur.	1188
Philippus in Syria moritur.	1191
Ptolemais à nostris recepta.	eodem
Philippus Balduini Co. frater captus à Gallis	1199
Philippus Namurcensis Flandria pulsus.	1205
Philippus rex Hypram & Bruggam subegit.	1213
Pugna Bouinensis.	1214
Philippi regis Gallorum insignis uictoria.	eodem
Puniendi qui mentiuntur de magnatibus.	1225
Pax cum Hollandis.	1256
Pagus Flandrensis, Gandensis, Menipiscus.	649
Portus Gandauenensis, Brügensis, Tornacensis.	eodem
Pestilentia omnium maxima.	1008
Philippus nomine regis duellum suscipit.	1188

I N D E X . I N D E X

Platon Christi martyr casus Tornaci.	484
Pleumosij purati nunc Flamingi.	668
Pipini uictoria ubi rex capitur.	691
Pax cum Hanoniensibus	1150
Q	
Quiliani Christi martyrís mentio.	697
Quintini choruscat martyrium.	657
R	
Remigius archiepiscopus Remorum obiit.	545
Ruthen littus in Flandris.	445
Ruthilia quæ nunc Flandria.	eodem
Raganarius Cameracensis interfectus.	509
Richarius floret sanctimonia.	668
Rembertus archiepiscopus Bremensis.	832, & 864, & 887
Richildis episcopum Cameracensem liberat	1070
Richildis principis ferocia.	eodem
Rodolphus Comes Cameracensis occisus	897
Robertus Comes Frisios domuit	1070
Roberti apud Casletum uictoria	eodem
Richildis bello capta	eodem
Robertus Comes bello captus	eodem
Robertus Hanoniam incurfat	1072
Robertus cum Flandris Syriam petit	1085
Roberticum sacerdotio discordia	1091
Roberti Co. uirtus ad Antiochiam	1097
Roberti Comitís luctuosus exitus	1111
Rhodulphi abba diui Trudonis eruditio	1117
Richardus rex in Austria captus	1193
Richardus rex liberatus	1194
Richardus rex bello occisus	1199
Roberti Augusti Græcorum temeritas	1225
Robertus Comes cum Carolo rege in Italia	1265
Robertus Andegauensis bello casus	922
	Romberti

I N D E X I N D E X

Romberti Brugensis sanctimonia	T	1138
Rictrudis claret sanctitate		668
Robertus Ariensis occisus		1174
Radegundæ uirginis commendata sanctitas		524
S		
Sigismundus rex Burgundiæ interfectus		521
Sigibertus rex Tornaci interfectus		578
Saracenorum oritur secta		622
Saraceni Africam & Hispaniam occupant		720
Syluinus episcopus Alchiaci obiit		716
Schisma ob sanctorum imagines		725
Saxones in Flandriam traducti		783
Signum Crucis in uestibus		900
Solymanus Turca uictus à nostris		1097
Sterilitas & fames		1126
Stratensium foeda coniuratio in Comitem		eodē
Sacer sanguis allatus in Flandriam		1150
Seditiones in Furnensibus		1201, & 1204
Sauarici piratæ epitaphium		1213
Statingi hæretici oppressi		1233
Synodus Lugdunensis		1273
Syluas Morinorum Cæsar succidit		668
Scholæ Parisiensis initium		791
Saraceni à Martello uicti		730
Saxones ad pietatem Christianam perducti		775
Saluij episcopi Ambianorum corpus inuentum		801
Signum Crucis in Luna		806
Sifridus Comes sibi mortem consciiuit		928
Sydronii martyris mentio.		1062
Sibyllæ principis laus & obitus		1165
Saladinides indictæ decumæ		1188
Saladinus Sultanus moritur		1194
Sacerdotia pluri uni prohibita		1238
	cc 2	Tornuam

INDEX.

T

Tornacum & Cameracum capta à Francis.	445
Taruanna capta à Francis.	eodem
Tornacum à Chylperico rege obsessum	578
Turholt datum episcopo Hamburgensi.	832
Terra Ghisnensis à Danis occupata.	928
Tornacum ab Henrico Casare captum.	1054
Templum Aldenburgense restitutum.	1056
Templa ab Roberto Frisio condita.	1071
Taruannici foede conspirant in episcopum.	1079
Translatio diuæ Vualburgis Furnensis	1089
Translatio diui Gudwali.	959
Turcis illatum bellum.	1096
Tanchelini pullulat hæresis	1110
Tanchelinus hæreticus occisus.	1115
Theodoricus Comes Syriam petit.	1138
Theodoricus aciem Taruannicam evertit.	1142
Theodoricus iterum Hierosolymam petit.	1147
Taruanna urbs cedit in ius episcopi.	1156
Theodoricus tertio petit Hierosolymam	1157
Theodoricus Co. in Syria uirtus eminet.	1159
Theodoricus quarto Hierosolymam petit.	1163
Thomas Cantuariensis in Flandriam confugit	1165
Thomæ Cantuariensis martyrium.	1171
Thosam fit monasterium.	1175
Tornaci institutus episcopatus.	1146
Tornacum à Flandris captum.	1213
Trigintanouem uiri Gandauensium laudati.	1228
Theobaldus archidiaconus Leodiensium fit Papa	1272
Taruanna Morinorum metropolis.	668
Turholt monasterium Benedictinum.	832
Tornacum à Normannis euastatum	880
Theodoricus Comes Insulæ obsessus	1128

Theodorico

I N D E X.

Theodorico aqua & igni interdictum.	eodem
Thoraltum diu ante natalem dominicum	745
Thoraldus Cymbrorum rex.	eodem
Theodorici abbæ sanctimonía	1150
Theodorici Co. laudes & obitus.	1168
V	
Vandali Belgas euasiant	489
Vandali Flandria pulsi.	961
Vuand quæ nunc Gandt.	489
Vedastus Atrebatium episcopus eminent.	531
Vualbertus Comes fit monachus.	668
Vulmari abbæ eminent sanctitas.	eodem
Vrsmarus episcopus prædicat in Flandris	eodem
Vuinuocus abba, fulget uirtutibus.	687
Valerici elucet sanctimonía.	688
Vulfrannus & Vuillebrodus clarent.	691
Vscia data monasterio Corbiensi.	877
Vuichmannus Comes Gandensis occisus.	967
Valentianæ obsessæ	1006
Volbodo episcopus inter bonos eminent.	1020
Vasconia ab Balduino Comite subacta.	1060
Vuatanense monasterium conditum.	1072
Vuatanum Batauorum colonia	eodem
Vuillelmi Audomarensis progenies.	1084
Vlissippo Lusitanæ capta	1147
Vuamberti Comitís Renticæ pietas	668
Vuasía capta de Hollandis	1167
Vuormholt monasterium	706
Vinciana uirgo Christi floret	643

FINIS.

CATALOGVS

COMITVM FLANDRIÆ.

SEPULTI.

L Ydericus Harlebecanus obiit anno dñi .808. Harlebecce.	Harlebecce.
Englerannus Harlebecanus. 834.	Harlebecce.
Odoacer Harlebecanus. 837.	Harlebecce.
Balduinus Ferreus obiit 879.	Ad Sanctū Bertinū
Balduinus Caluus. 918.	Gandauī Blandini
Arnulfus Magnus. 964.	Gandauī Blandini
Balduinus Iunior obiit adhuc uiuente patre. 961. ad S. Bertinū.	Gandauī Blandini.
Arnulfus Iunior. 988.	Blandini.
Balduinus Barbatus. 1035.	Insulæ.
Balduinus Insulanus. 1067.	Hasnone.
Balduinus Mōtenſis. 1070.	Ad S. Bertinum.
Arnulfus tertius. 1072.	Casleti.
Robertus Friso. 1093.	Atrebatī.
Robertus Hierosolymitanus. 1111.	Ad S. Bertinum.
Balduinus Securis. 1119.	Brugis.
Karolus Bonus. 1127.	Ad S. Bertinum.
Guilelmus Normannus. 1128.	Vuatins.
Theodoricus Elſatiensis. 1168.	Claraualle.
Philippus Elſatiensis. 1191.	Brugis.
Margarita Elſatiensis. 1114.	in Græcia.
Balduinus Conſtātinopolitānus. 1205.	Markettæ.
Iohanna Conſtātinopolitana. 1244.	Flinis
Margarita Conſtātinopolitana. 1279.	Flinis.
Guido Dampetra. 1304.	Hypris.
Robertus Betuniensis. 1322.	Brugis.
Ludouicus Niuernensis 1346.	Insulæ.
Ludouicus Maleanus. 1383.	Insulæ.
Margarita Maleana. 1404.	Dininoc.
Iohannes Burgundio. 1419.	

CATALOGVS COMITVM FLANDRIAE.

Philippus Burgundio, 1467. SEPVLT Ie
 Carolus Burgundio, 1476. Dinione,
 Maria Burgūda uxor Maximiliani, obiit anno 1481. Nansij
 Philippus rex Castella, 1506. Granata,
 Karolus Augustus regnat iam annum trigessimūprimum, quē
 nobis totiq; orbi seruet Deus.

QVOT SINGVLI COMITES
 annos imperauerint.

Octo bis imperio Lydericus praesuit annos.	16
Sex Englerannus mensibus atq; decem.	16
Hinc Odoacer amat tredecim regnare Decembres.	13
Hebdomadas senas Ferreus inde regit.	42
Lustra q; post septem Caluus bis condit aristas.	37
Supra annum Magnus lustra nouena replet.	46
Iunior in patris senio trieteride regnat.	3
Ogdoades ternas Iunior alter habet.	24
Annos Barbatu geminos post lustra nouena.	47
Triginta q; duos fert sua scepra Pius.	32
Tertia Montani fasces finiuit hirundo.	3
Pleias Arnulphi bis notat orta diem.	2
Ter septem autumnos Frisius pater imperitauit,	21
Regnauit q; nouem filius atq; decem.	19
Octo Securigeri messes paremus habenis.	8
Et totidem Karolo subdimur inde Bono	8
Vnum Normannus regnat non amplius annū.	1
Elfatius sceptrum lustra per octo gerit.	40
Tres & uiginti Ianos dat iura Philippus.	23
Margaris aetatem tertia claudit hyems.	3
Græcorum Princeps undenos imperat annos.	11
Et ter septenos Filia bis q; nouem	39

Margaris hinc Flandris septem per lustra gubernat.	35
Imperio potitur lustra quæ Guido.	25
Tempora bis nouies renouat sibi uerna Robertus.	18
Claudis olympiacas sex Ludouice moras.	24
Triginta septem complēs Maleane. Nouembres	37
Hebdomadis ternis post Maleana regit.	21
Gaudet Iohannes decadi superaddere lustrum.	15
Ogdoades senas magne Philippe tenes.	48
Aestatesque nouem Burgundio Carolus implet.	9
Et Ianos Mariæ tempora quinq; tenent.	5
Quindecies deciesque redit tibi pascha Philippe.	25
Lustrum iam senum Karole Cæsar habes.	31

Jacobu

L. 100

Margaris hinc Flandris septem per lustra gubernat. 35
 Imperio potitur lustra quæ Guido. 25
 Tempora bis nouies renouat sibi uerna Robertus. 18
 Claudis olympiacas sex Ludouice moras. 24
 Triginta septem complēs Maleane. Nouembres 37
 Hebdomadis ternis post Maleana regit. 21
 Gaudet Iohannes decadi superaddere lustrum. 15
 Ogdoades senas magne Philippe tenes. 48
 Aestatesque nouem Burgundio Carolus implet. 9
 Et Ianos Mariæ tempora quinq; tenent. 5
 Quindecies deciesque redit tibi pascha Philippe. 25
 Lustrum iam senum Karole Cæsar habes. 31

IACOBVS MEYERVS PETRO
ZVUTPENIO CASLETANO,

MI docte Zuutpeni decus
Honosq; Casletensium,

Tibi dicare gestio

In hisce dictis uersibus

Nostros potentes Principes,

Nec hos duces tantummodo

Paruumq; carmen dedico,

Totum sed hunc libellulum

Totumq; memet nuncupo,

Inscribo, mando, consecro,

Gemmæ uiroꝝ fulgida

Clarissimo Zuutpenio,

Nam seu requiram maximam

Iuris sacri prudentiam,

Seu clara facta Principum

Et gentium res omnium

Gestas ab xuo cognoscere,

Hæc cuncta prudentissimo

Habes reposita pectore,

Vale: & mei baptismatis

Testem saluta Pursium,

Qui Christianum prouidus

Ad Hondigham pascit gregem,

IACOBVS MEYERVS PHTRO
ZVVTENIO CASLETANO

CARMEN LVGVBRE IN

mortem domini Petri Zvutpenij
uirii utriusq; iuris peritissimi. M

Vidi ego per placidam Musas plorare quietem,
Ingemui, Clío protinus ista refert.
Occidit heu noster Zvutpenius, occidit heu
Gloria Casleti, præcipuumq; decus.
Historiæ columen, Ciuilis regula iuris,
Normaq; iusticiæ, Religionis honos.
Dum lachrymo, subitis astans Cyllenius alis,
Parce, ait, oppleras fletibus esse genas.
Viuít iam uiuít cælo Zvutpenius alto,
Et potitur summo perfructurq; bono.
Euigilo: & doleo quòd iam Zvutpenius absit,
Sed quòd sit foelix gaudeo cum superis.

Ad hanc dignam partem
Qui Christianum prouidit
Tollens salua Louisa
Vale: & me perueniat
Habeat reposita pectori.
Hæc cuncta prædicantur
Gentibus tuo cognoscere
Et venturum res optinuit

THE HISTORY OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

OF AMERICA

BY

WILLIAM BRADEN BENTLEY

Author of "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

and "The History of the Republic of the United States of America"

IACOBI MEYE-

RI BALLIOLANI

PRAEFATIO.

COLLECTANEA mea rerum Flandrica
rūuarijs locis excerpta, atq; in unū ceu
coacta fasciculum, publicare decreui, ne
si forte me fatum occupet, omnis pere-
at desudatus mihi labor. Nam tamen si
ab iusta longe absint historia, nec nisi fragmenta quæ-
dam sint imperfectiq; commentarij: iuuabunt tamen
ut cunq; rerum gestarum memoriam, dum uitam, mo-
resq; & ritus anteaactorum temporū, abruptim licet ac
minus plenè ob oculos ponant. Mihi autem fraudi es-
se nolim, quòd mutila multa ac manca foras proferam.
Temporū ruditati expēsū feramus oportet: quæ cau-
sa fuit, cur nullos ferè rerū ueterū idoneos habeamus
commentarios. Vixere ex maioribus nostris superio-
ribus etatibus permulti fortissimi uiri, sed omnes penè
urgentur illachrymabiles, ignotiq; longa nocte (ut cor-
datus ille inquit Lyricus) carent quia uate sacro. Quin
igitur tandem expergiscimur? quin depellimus longā
istā noctem? cur tenebras luci præponimus? Ego qui-
dem quātum per tenuitatem rei meæ familiaris licet, la-
boro, curoq; res omnes gestas annalium more in su-
os quosq; annos digerere. Nec despōdeo ideo animū,
quòd summos nequeā æquare scriptores. Patior haud
a grauior

P R A E F A T I O.

grauitèr extremus esse primorum, modo prior sim ex-
 tremis. Non si priores Mæonius (inquit Flaccus) te-
 net sedes Homerus, Pindarig latent & Alcæi camœnæ.
 In rebus honestis Reicq; publicè utilibus uel solus cona-
 tus laudi datur. Quòd si ad hoc exemplum & aliq; ad
 scribendū appellerent animū, spes esset permulta bre-
 uè de nostra Flandria in lucem proditura, quæ nō mi-
 nus utilia quàm iucunda forent lectoribus. Nam quis
 tam parum philopolites est, ut maiorum suorū origi-
 nes, incrementa, factaq; præclara non libenter audiat?
 Rursus quis tam iners & incurius, qui non multa in rē
 suam uertat, quæ ex tam uarijs exemplis uitæ, ac rerū
 tēporumq; inclinationibus discit? Nō enim sine causa
 historia à Cicerone temporum testis, ueritatis lux, ui-
 tæ magistra, ac nuncia uetustatis appellata est. Quòd si
 Homerus homo poeta quid sit pulchrum, quid turpe,
 quid utile, quid non plenius & melius Chryssippo &
 Crantore dicit, ut scribit Horatius, quanto felicius ac
 rectius eadem hæc haurire poterimus ex incorruptis
 historicorum monumētis, ex quibus licebit uere, ut in-
 quit idem, numerosq; modosq; ediscere uite? Quod au-
 tem ad meum attinet officium, ita in hoc negotio uersa-
 tus sum, ut nō secus ac pestiferos Scyllæ scopulos omnia
 uitauerim fabulamenta, nihilq; tam studuerim atq; fi-
 dei ueritatiq; nō ostentationi scribere. Nec quēquam
 unum ob suspitionem adulationis ausus sum deligere,
 cui quod scribo dedicarem. Verū ut omnibus scribo,
 ita simul omnibus Flandriæ optimatibus (si grauitas
 patiat)

PRAEFATIO.

patiat^{ur} historica) scripta mea consecro dedicoq^{ue}, no-
 minatim tamen sacratissimæ inuictissimæq^{ue} Cæsareæ
 Maie^{stati}, Ludouicoq^{ue} secundum eã Flandrensi heroi
 ab Praet, eo quòd illustrissima sanguinis, ppagine ab
 Flandria trahat cognomen, quodq^{ue} eius maiores nobi
 lissimi uiri, ut Geruasius ille Pratanus annos ab hinc
 plus quadringentos difficillimis Flandriæ tēporibus
 seruatores reipublicæ assertoresq^{ue} cōmunis extiterint
 libertatis. Amate igitur lectores candidi ac ciues opti-
 mi nostros qualesquales labores, resq^{ue} Flandricas ut-
 cunq^{ue} scribi cœptas amplectimini.

COMPENDIUM

CHRONICORVM FLANDRIAE,

PER IACOBVM MEYERVM BAL-

liolensem, usq; ad annum salutis M. CC. LXXVIII.

DE Flandris nihil inuenio, quod satis ex fide puto traditum, priusquam uentum esset ad annum salutis cccc xlv. quo tempore Francorū rex Clodio, postquā Rheno Mosaq; transmissis, Tun gros ac Texandros subegisset, ad Scaldem usq; flumen accessit: caesisq; aut fugatis Romanis Camaracum Torna cumq; in potestatem redegit. De hinc ducto in Morinos exercitu, Goldnerum Ruthenorum Cymbrorumq; ducem, Morinis suppetias occurrentem unā cum filia coepit, Taruannam Morinorum urbem dirupuit. Captiuam Goldneri filiam Flandberto ex Blesinde sorore nepoti nuptum dedit, illumq; pulso Romanorum praesidio Belgici littoris praefectum constituit, cum quo Cymbris Ruthenisq; ac plagae omni maritimae imperitaret, pateretq; tum Francis terra marisq; in Galliam aditus. Is Flandbertus nominis Flandrici conditor parensq; fuisse creditur, Cymbrosq; & Ruthenos nomine suo Flandros fecisse, Holdino uxoris fratre domo patriaq; expulso. Alij Flandram Lotharij filiam Luyduici (quem ego Luydericum puto) uxore Comitatus & illius genti nomen dedisse asserunt, ut Franciscus Irenicus lib. Germaniae exegeleos 3. cap. 92. autor est, De praefectura autem hac littoris Belgici praecipue in libris de magistratibus Romanorum illustris sit mentio, quod quidem & a crebris Saxonum incursionibus, Saxonicum littus, ut Beatus Rhenanus tradit, dici coepit, quemadmodum & Ruthen etiam nunc a nautis nostris appellatur, ab Ruthenis (puto) Saxonum aut Cymbrorum natione, a quibus & memoriam esse inuenio Flandriam antiquitus Ruthensiam seu Ruthiliam fuisse dictam. Cymbrī autem per longam aetatem eadem loca tenuisse memorantur, qui etiam cum Guiderio rege Britanniae, ut refert Hector

Scotorum

Scotorum historicus contra Cæsarem Britanniam inuadentē unā cū Morinis coniurauerunt. Nam anno ante natalem Christianum plus minus centesimo egressi ab extremis Germaniæ littoribus, ubi nunc Dania est, sedes fixerunt in ora Belgicæ Galliæ maritima, cultoribus tum prope uacua, unde tamen breui post inundatione Oceanī magna ex parte extrusi in Italiā transcenderunt, deuicti tandem ibi ab Caio Mario.

Anno salutis cccc xlviii. defuncto Clodione, Meronæum Franci salutant regem. Hunc alij Clodionis filium, alij non nisi magistrum equitum apud Francos fuisse memorant, relictisq; Alberico, Reginaldo; ac Rantario paruulis Clodionis liberis ob singularem bellicæ rei scientiam regem adsumptum, eiusq; progeniem ab Clodianis Merouingos dictos.

cccc llii. Factum est memorabile illud præliū ab Etio Romano aduersum Hunnos in campis Catalaunis. Stabāt pro nomine Romano præter Etij exercitum Visigothi, Halani, Burgundiones, Franci, Saxones, Ripartoli, Lambriones, Sarмата & Luteriani, magis Atthilæ odio quam Romanorū studio adducti. Atthilæ præter Hunnos aderant Ostrogothi, Heruli, Turcilingi, Quadi, Rugi, Gepidæ, & Marcomani. In his reges quinque nominatim expressi, Atthila Hunnorum, Valamirus Ostrogothorum, Theodoricus Visigothorum, Ardarius Gepidarum, Meronæus Francorū. Ceciderunt c lxx x milia hominum, in quibus Theodoricus rex Visigothicus. Victus Atthila de morte sibi consciscenda cogitauit, sed eo omisso consilio in Pannoniam se recepit. Ea tempestate uix ulla per Gallias ciuitas Hunnicam subterfugit rabiem. In hac nostra Belgica Tornacum & Taruannam & Aldenburgum excisa lego, ac Nicasium pontificem Remorum in urbis direptione martyrio occubuisse. Tum Colonia Agrippina (teste Rhenano) Tungrorum oppidum. Nouesium, Vtricesum, Castra Herculis, Vetera, Asciburgium, Nouiomagus, Antennacum, Bingitū, Magonciacum, Argentuarīa, Augusta Rauricorum, multaq; alia oppida partim ab Hunnis, partim à Francis funditus destru-

CHRONICA FLANDRIAE

structa sunt, quorum de uastatione Sidonius Apollinaris: Et iam terrificis diffuderat Atthila turmis In campos se Belgas tuos. Francus Germanum primum, Belgamq; secundum sternebat. Diuidebant enim Belgicam Galliam Romani in Germaniam primam seu superiorem, quæ Argentoratum, Magoniacum, Nemetas, Vangiones, aliasq; Rheno propinquas continebat gentes. Et in Germaniam secundam seu inferiorem, cuius caput erat Colonia Agrippina cum Tungris ac Neruiorum Morinorumq; maritimis populis, qui nunc Brabantini & Flandri uocantur. Rursus secabant eandem Galliam in Belgicam primam, cuius caput Treueris, cum Medio matricibus, Leucis, & Virodunensibus. Et in Belgicam secundam, ubi principatum tenebant Remi, habentes sub se Suesiones, Catalaunos, Camaracos, Neruios, Morinos, Atrebatas, Ambianos, Bellouacos, Nouiomagenses. In hac Belgica secunda qua Flandria includitur, habebant Romani posterioribus temporibus suos Comites, Centenarios, Agentes Præfectos littoris Saxonici, unde orti principes Flandriæ, Procuratores Gyneciorum, Præpositi Argentariorum, aliosq; uarios magistratus.

CCCC LIIII. Atthila postquam Aquileia funditus euerfa, Patauiam, Veronam, Vincentiam, Cremonam, Bergamum, Mantuam, Ferrariam, Brixiam, totam deniq; Hemiliam usq; ad Rauennam imperata illius facere coegisset, secq; in Pannoniam recepisset, cum Milzolph Bactrianorum regis filia nuptias celebrat, cumq; ex magna hilaritate uino crapulaq; liberius dedisset operam, secq; in cubiculum quietis gratia recepisset, ac eodem resupinus iaceret; immoderato sanguinis profluitio e naribus in fauces distillante suffocatus est. Michael Ritius de Reg. Hung. li. 1. Porro alij autores scribunt Atthilam cum quieti sese dedisset, ex nuptijs cum Ildicone celebratis crapula & uino repletum in Pannonijs spiritum efflauisse. Cassiodo. Paulus diac. Iornandes, Blondus 2. deca. 1.

CCCC LV. Etius summus ille dux atq; unicum Romanarum

rum

rum rerum columen, iussu Valentiniani principis occiditur. Ideo quod Hunnos quum posse uideretur non ad internitionē redegisset, licet prudentissimo consilio ea re abstinuisset. Thrasila autē Eti miles haud multo post, ut domini mortem ulcisceretur, Valentinianum trucidauit. Interfecto Etio actum erat de Imperio in Occidente. Omnibus partibus corruit res Romana, nemo erat qui tot undiq; externarum gentium ducibus posset resistere. Iam Franci de certis ac perpetuis in Gallijs cogitare sedibus cœperunt. Burgundiones confederant in Sequanis. Alemanni transito Rheno primam occupauere Germaniā. Gothi in Aquitania, ac parte Hispaniæ dominabatur. Vandali Africam tenebāt. Franci Senones, Parisios, Aurelianosq; dein ceps sibi adiecerunt.

CCCC LVIII. moritur Merouæus Francorum rex successore Childerico filio. Floret regnū Arturi in Britannia, qui Flandriam, Rutheniā tunc dictam, incurrisse traditur.

CCCC LXXI. Heruli, Turcilingi & Rugi, Atthilæ exercitus reliquiæ, uexata primum Gallia, Odoacre duce in Italiam transcendent, inuaduntq; ibi imperium, quod annos tenuerunt quatuordecim. Sunt qui nationem quandam Neruiorū ex Belgico littore cum Odoacre in Italiam demigrasse referunt, estq; apud Bilibaldum Germanicum scriptorem excussa, plerisq; ex locis Romana præsidia Odoacrem secum egisse.

CCCC LXXV. Franci Coloniam Agrippinam, Treuerim, totamq; Germaniam inferiorē cum parte utriusq; Belgiæ occupant. Sigibertus Colonia. Riuacharius Camaraci, Carocus in Morinis, Heribertus in Treueris, locisq; alijs alijs præficiuntur reguli, quos omnes propemodum postea rex Clodoueus ut assequeretur monarchiam interfectos curauit.

CCCC LXXXIII. Authore Felice tertio, Eleutherius uir omni cum laude creatur episcopus Tornacensis, ortus ex eo Christianorū sodalitiō, qui post cædem diui Piatonis abs tribuno Scædiensi, qui & Tornacensi præfuit ciuitati, urbe fuerant eiecti. Quanta autem pietate, doctrināq; ac labore uir iste

iste sanctissimus ecclesiam instituerit, longum ac difficile fuerit
 recta uia commemorare. Fertur eo autore destructum fuisse
 Tornaci templum Apollinis. Tornacum (uti ego accepi) pri-
 mum Christi nomen atq; Euangelium attulerunt uiri religio-
 sissimi Piaton, cuius iam memini, & Chrysolius, caesi ambo ob
 pietatem sub principibus Diocletiano & Maximiano; Piaton
 Tornaci, Chrysolius super flumen Lysam, ubi nunc Cominium
 eius reliquijs etiam nunc nobile. Piatonem, cuius Siclinij uisi-
 tur sepulchrum, Beneuentanae urbis fuisse ciuem reperio, Chry-
 solium uero ex Armenia uenisse Romam, atq; inde cum Piatone
 in Gallias. Eodem anno Clodoueus defuncto Childerico
 patre regnare coepit apud Francos, qui uxore duxit Clotildem
 filiam Chilperici regis Burgundionum, pacta conditione, ut no-
 stram ipse religionem qua erat imbuta Clotildis, primo quoq;
 tempore profiteretur.

CCCC LXXXIX. Clodoueus uicto & interfecto Siagro
 Romano, Sueffiones, & quicquid sub eorum imperio Romani
 esset iuris, ad Francos transtulit. Quo item anno Gandenses
 pulso Romanorum praesidio, in ius ditionemq; concessere Fran-
 corum. Legimus in Belgarum historijs, Gandauum occupatum
 fuisse a Vuandalis, Caroci principis ductu, circiter annum a
 partu uirginis CCCC XI, contraq; Vuandalos Gandauum
 tenentes a Gothis in Nernijs tunc dominantibus Aldenardam
 & Alostum castella fuisse extracta, locumq; a Vuandalis di-
 ctum Vuandt. Ea namq; tempestate tanto numero Germa-
 ni Rhenum transuerunt, ut Belgicam omnem aut submotis aut
 uictis incolis occupauerint, qua de re diuus Hieronymus ad Ge-
 rontiam; Innumerabiles (inquit) & ferocissimae nationes uniu-
 uersas Gallias occupauerunt. Quicquid inter Alpes & Pyrene-
 um est, quod Oceano & Rheno includitur, Quadus, Vuanda-
 lus, Sarmata, Halani, Gepides, Heruli, Saxones, Burgundiones,
 Alemanni, & (o lugenda respublica) hostes Pannonij uasta ue-
 runt, etenim Assur uenit cum illis, Magonciacum nobilis quon-
 dam ciuitas, capta atq; subuersa est, & in ecclesia multa homi-
 num

num milia trucidata. Vangiones longa obsidione deleti. Remorum urbs præpotens, Ambiani, Atrebatæ, extremiq; hominum Morini, Tornacus, Nemete, Argentoratus, translati in Germaniam, Aquitania, nouemq; populorum Lugdunensis & Narbonensis prouinciæ, præter paucas urbes populata sunt cuncta, quas & ipsas foris gladius, intus uastat fames.

CCCC XCI. Italiã post Odoacris tyrannidem Ostrogothi inuaserunt duce Theodorico, uacauitq; Imperium in occidente ab initio regni Odoacris in Caroli Magni tempora.

CCCC XCIX. Alemanni superiorem adhuc tenebant Germaniam, quæ ad Rhenum pertinet. Facta in Vbijs qui Francis parebant nobilis illa pugna Tolbiacensis à Francis contra Alemanos, qua in pugna Clodoueus rex inuocato Christi seruatoris nomine indyctam ac memorabilem adeptus est uictoriam. Tum Alemanni occiso eorum rege Gallijs extrusi, atq; in seruitutem redacti. Clodoueus quam uouerat professus est religionẽ, ac lustrali imbutus lauacro ab Remigio Remorum pontifice, eius sequente exemplum omni prope nobilitate Francica. Auctum indies ingenti foelicitate Clodouei imperium. Burgundiones ab eo multo humiliores redditi, extrusi passim Romani.

DIX. Clodoueus rex, qui & Ludouicus, in Aquitania uicit, occiditq; Alaricum Visigothorum regem, Tolosam Visigothorum regiam, Burdegalam, Vesates, Caldurcos, Rutenos, Aternos, totamq; Aquitaniam ad Pyreneum usq; imperium accipere coegit. Ad hæc Riuararium seu Raganarium, Camera censum Atrebatiumq; ac Flandrorum principem, Flandberti, ut quidam uolunt, filium occidit, Necauit & eius fratres Richarium & Lingomirũ, Cararicum item regulũ & eius filium cũ alijs multis sui sanguinis, ut solus regnaret in Gallijs. Hic à nonnullis non Riuararius sed Cannacarius appellatur, atq; abnepos regis Clodionis, quem referunt ex Aquitania regiæ stirpis habuisse uxorem, eaq; subnixum affinitate Merovingis rebellasse; uerum subacta Aquitania spe sua destitutum, ac facile ab

CHRONICA FLANDRIAE

potentissimo iam Clodoneo oppressum. Præterea datum est memoriae natū ex Riuarario Phinibertū, qui quum detrecta ret in nostram concedere religionem, pulsus à Francis, fugerit in Daniā, ad regem Clochilacum, filiumq; reliquisse nomine Phiniardum, Christianum quidem, uerum sectæ Arianae affectam ac tyrannum, occisum tandem in præcipiti senectute ab Lyderico cognomento Buccensi.

D XII. coacta Aureliani synodus sacerdotum, decretaq; in ecclesia permulta utilia. Inter alia, Agricolaus filius Custodis Flandriæ, de sententiâ diui Remigij, factus episcopus Tungrorum, qui undeuiginti per annos eam administrauit ecclesiam. Hæc ex catalogo episcoporum Leodiensium.

D XIII. Clodoueus gloriose promotus ac stabilito tota Gallia Imperio, moritur apud Lutetiam Parisiorum. Conditus in æde diui Petri, quæ nunc sanctæ uocatur Geneuefæ.

D XVI. Theodoricus rex frater Clotarij, Clochilacum Danorum regem in Gallijs grassantem interfecit. Florebant reges Sigismundus Burgundiæ, Clotarius Francorum, Ermenfridus Turingiæ, cuius fratrem Baldericum, Theodoricus Clotarij frater, impulsore fratre Ermenfrido obruncauit.

D XXI. Sigismundus Rex Burgundiæ cum uxore & liberis à Francis interceptus, & Clodomerus Rex Francorum, uicueris interemptus ab Godomaro, rege Burgundionum, Sigismundi fratre.

D XXIII. Theodoricus Francorum rex, uicto Turingorum rege Ermenfrido, Thuringiam in potestatem rediit, captiuamq; sanctam uirginem Radegundem Ermenfridi regis ex fratre neptem, Lotharius rex ducit uxorem.

D XXV. Almaricus rex Visigothorum in Hispania Arianae impietatis propugnator à Childeberto Francorum rege interficitur, ideo quod Clotildem uxorem sceminam uere Christi-

Christianam, eandem Childeberti sororem modis nimium indignis tractaret.

D XXVI. Clotarius rex Francorum fugato rege Godomaro occupat Burgundiam.

D XXIX. defuncto diuo Eleutherio cantatissimo Tornacensi episcopo Medardus p̄ magnæ uir sanctitatis Veromanduatorum idem Nouiomagensium episcopus ecclesiã Tornacensem Nouiomagēsi cōiunxit. Frater erat Gildardi p̄tificis Rodomagēsis natione Veromāduus patre Nectardo Veromāduo, matre Protagia Romani sanguinis foemina Salentiaci ortus.

D XXX. Franci detrahunt Athalarico Ostrogothorum regi quicquid in Gallijs auus eius Theodoricus rex Italiae tenuerat. Longobardi Pannoniam ingressi, sedes ibi habuere per annos XLII.

D XXXI. Remigius pontifex Remorum diuum Vedastum Atrebatibus dedit episcopum, Morinis item fertur eadem tempestate episcopum p̄posuisse Antimundum, à quo in Flandris & Mempisco p̄dicatum Euangelium. Ea ferè tempestate tota Flandria Mempiscus uocabatur, excepta ora littorali, quam non Flandriam sed Flandras nominabant.

D XXXV. Medardus Veromanduorum episcopus ab Augusta Veromanduorum, Vandalorum, Hunnorumq; armis euerfa, sedem episcopalem Nouiomagum transtulit, illiq; Tornacensem ut ostendimus subiecit, ubi iam duo duntaxat sedebant episcopi, Theodorus & Eleutherius. Sunt qui existimant Augustam Veromanduorum fuisse Samarobrinam, cuius meminere Commentarij Cæsaris, ac Ciceronis epistolæ, uicinosq; illi fuisse Cymbros, dictos nunc Cambracenses.

D XLV. obiit diuus Remigius archiepiscopus Remorum uir multo sanctissimus ac uerus p̄dicator uerbi Dei.

D XLVIII. Roma à Gothis capta.

D LVI. Clotarius rex Francorum magno p̄lio Saxones & Thuringos superauit.

CHRONICA FLANDRIAE

D L X V I I I. Alboinus secundus rex Longobardorum cum omni populo suo, & x x. milibus Saxonum publice demigrās ex Pannonia Italiam occupauit. Per idem tempus Francorū regnū scissum in Tetrarchias, Chereberto Parisij, Sigiberto Mediomatrices, Chilperico Sueffiones, Guntranno Aureliani fuerē imperia.

D L X X V I I I. bello Francorum ciuili Sigibertus rex Mediomatricum seu Francia potius Orientalis, Theodebertum Chilperici fratris filium bello occidit; sed dum Tornacum & in ea Chilpericum fratrem regem Francorū occidentalium praelio uictum, eoq; profugientem pertinaciter obsidet, submissis ab uxore Chilperici Fredegūda clam ex oppido percussoribus in castris obruncatur. Soluitur obsidione Tornacum, Chilpericus periculo liberatur, amissas recuperat ciuitates, donatq; episcopo Crasmaro fiscum regiū, ut aiunt in Tornaco, cū temporaria quadam iurisdictione in Flandris.

D X C I I I. Agilulphus Longobardorum rex, deorum ad eā diem uenerator cum omni gente sua ad Christum conuertitur, interuentu Theodelindæ uxoris, quæ filia erat Charibaldi regis Bauarorum.

D X C V. Visigothorum rex Richardus coacta ad Toletum L X I I episcoporum Synodo damnatum Arianorum dogma finibus Hispaniæ exegit, omniq; sua cum gente orthodoxam amplexus est religionem.

D X C V I I. Augustinum uirum sanctū Gregorius primus mittit prædicatum in Britanniam, à quo Cantuariensium rex Edilbertus sacris lotis fontibus, omniq; Insula ad ueram redacta est pietatem.

D C X V. claruit in Austrasia, hoc est orientali Francia atq; aula regum Mediomatricum Carolomannus pater Pipini uiri fortissimi, in quem Carolomannum Brabantini principum suorum stemma atq; originem referunt.

D C X X I. sunt qui ita scribunt; Flandris ac syluæ Flandriæ, quæ

ca, quæ pars sylvæ Arduennæ erat, Custodem seu Saltuarium ab Clotario rege præpositum, nomine Lydericum Buccensem. Sed ea de re apud clariores scriptores inuenio nihil, præterquàm quod referant quidam haud omnino futiles Burchardum Lyderici, huius filium prætorem Louaniensium habuisse in matrimonio Helwidem diui Vuandregisili sororem.

DC XXII. pestis illa teterrima Mahumetes in Arabia cū Sergio monacho sectam Saracenorum inchoat perniciosissimam, quæ tam dira lues quum paruo negotio extingui initio potuisset, desidia & ignauia Romanorum principum ita creuit, ut Orientem totum contaminauerit.

DC XXVIII. Dagobertus Clotarij regis filius cum Pipino & Arnulpho summis ducibus regnare cœpit in Austrasia.

DC XXX. Francorum rex Clotarius cum filio Dagoberto ingenti edita cæde Saxones deuicit. Eodem anno iuxta Chronicon Sigiberti, Allouuinus Bauo, eximia uir sanctimoniam, Gandau obijt, quem Hasbania Comitis Agilulphi filium fuisse inuenio; ex prædone ab Amando Elnonensi ad poenitentiam conuersum, ac Gandau reclusum, ubi maxima uixit sanctitate, qui dum finem uitæ sibi adesse intelligeret, Dominum sacerdotem Turholtensem per uastas solitudines acciuit, à quo sacro præmunitus uiatico spiritum deposuit kal. Octobris.

DC XXXIII. Amandus Elnonensis decus, eo tempore religionis creatur episcopus Tungrorum, quibus tum sedes episcopalis erat Traiectum, quod ueteres Vtricesum nominauerunt. Eodem anno pridie Idus Nouembris, diuus Leuinus in pago Brachbatensi apud Hescham, ob prædicationem Euangelij obtruncatur. Percussores eius fuere Vualbertus & Meinzo fratres, Holta uico oriundi. Huc lego fuisse patriam Scotum, Theagnio & Agalmia, nobilibus ortum parentibus, Archiepiscopum fuisse Scotiæ, Gandau ab Florberto Abba comiter ac benigne acceptum, ad diui Bayonis sepulchrum per dies triginta sacris operatum, Apud Holtam malignos spiritus ab

tus ab hominibus expulisse, Bernam & Craphaildem nobiles ac religiosas matronas, ad Christum conuertisse, cæco Craphaildis filio Ingelberto uisum oculorum reddidisse. Craphaildem quòd hospitio eum accepisset, cum Brixio infante filio ab impia gente trucidatam, Leuinum & Brixium ad Holtam uno eodemq; tumulo, ac iuxta eos Craphaildem seorsum cõditam. Scripsit (ut tradunt) huius eminentissimi martyris uitam Bonifacius pontifex Magunciacensis. Per idem tempus Amandus in Mempisco atq; Gandau prædicauit, multisq; tandem laboribus Gandenses ad ueram conuertit religionem, ea in re præcipuos nactus adiutores Martinum pontificem Romanum, Dagobertum regem, Aicharium Nouiomensis episcopum, atq; Landoaldum archipresbyterum unâ cum Amantio diacono. Nam postquàm ob stultas & insanas superstitiones gentisq; obstinatam peruicaciam parum Amandus se uideret proficere, Romam ea de causa ad pontificem profectus est. Pontifex episcopusq; prædicandi illi munus tradiderunt. Simul Dagobertus rex diploma dedit, quo cogi eos uoluit, quicunq; nostræ religionis ritus profiteri detrectarent. Sic demum domita Gandauorum ferocia suauissimum sanctissimumq; subijt Christi iugum. Aræ Mercurij, quem deum ibi colebant, euersæ, luci succissi, fana destructa. Fundatum à regibus in monte Blandini principi Apostolorum cœnobium, idq; ab Amando consecratum, illiq; Præpositus Florbertus uir planè apostolicus. Dedicata itē cella diui Bauonis trās Scaldem in ditione Brachbantina, quæ & ipsa in magnum creuit monasterium.

DCXXXIII. Dagobertus rex Sclauos uicit falsorum deorum cultores, eademq; tempestate Saraceni, quòd canes à nostris uocarentur lacessiti, nacti Romanorum desidiam & infœlicitatem, mirum in modum pietatem oppugnabant: Persidem Aegyptumq; subegerunt. Syriâ unâ cum Antiochia, Damasco, Hierosolyma q; de nostris cœperunt, quorum perter
ritus

atus armis Heraclius princeps crucem dominicam Constanti-
nopolim transtulit.

DC XXXIX. per reges Sisebutum & Dagobertum expul-
si Hispania atq; Gallia Iudæi, quotquot Christum agnoscere
recusabant, quo etiam tempore Carcombertus Anglorum rex
sublatis idolis Anglos uera imbuit religione.

DC XL. Dagobertus rex Austrasiæ, hoc est, orientali Gal-
liæ, dedit regem. Is fuit Sigibertus filius eius. Coactus est hoc fa-
cere, ut Sclauis resisteret. Hic Sigibertus ædificationem cœno-
bij Blandiniensis, de quo paulò ante commemorauit promouit,
remq; Flandricam omnè iuuit. Nam Nerui tunc temporis Mo-
riniq; Austrasiæ attribuebantur.

DC XLIII. Iudicaïdis rex continentis Britannia, pater
sanctorum uirorum Iudoci & Vuinnoci, deprecatoribus san-
ctis uiris Eligio & Andoeno post longã discordiam pacem ha-
buit cum rege Dagoberto. Vinciana uirgo Christi, soror Lan-
loaldi archipresbyteri in uiuis esse desijt.

DC XLV. Dagobertus rex obiit regnante iam maiore filio
eius Sigiberto in Austrasia, minore uero Clodoueo succedente
in Galliam occidentem.

DC XLIX. Eligius ex Lemouicibus ortus, lumẽ id tempo-
ris sanctitatis ac religionis cõstituitur episcopus Nouiomagen-
sis q publice de religione in hac omni gente maritima concio-
natus, Flandros usq; ab Gessoriaco, hoc est, Bononia ad Ostbur-
gum ad Christum conuertit. Aldenburgi, Rodenburgi, Ost-
burgi, Brugisq; sacris inchoatis ædibus. Præfuit ut eius æ-
qualis uitæq; scriptor Andoenus pontifex affirmat, Viroman-
densi, Nouiomagensi, Tornacensi, Flandrensi, Gandensi &
Corturiacensi metropoli. Flandrensem metropolim ea tempe-
state si non Ostburgum aut Toratum, certe Aldenburgum fu-
isse existimo, quod haud scio an Flansborg ante euerisionem
sit dictum. Maritimam oram eo tractu Flandras id seculum
appellabat; ut in multis mediæ ætatis scriptis uidere licet:
erantq;

CHRONICA FLANDRIAE

erātq; ibi tum uici seu castella præcipui nominis, Aldēburgus, Turholt, Rodenburgus iam Ardenburgus, & Ostburgus, Beatus Rhenanus ubi in regiōis huius incidit mentionē. In historijs (inquit) mediæ ætatis pagi Gandauensis mentionem fieri uideo, sicut & Flandriensis ac Mempisci, Vici Muntæ, Anduuerparum, Ostburgi ciuitatis in littore Oceani sitæ. Præterea portus Gandauensis, necnon Brugensis, sed & Tornacensis, & eius cui Einhama nomen est. Idem alio refert loco de confuratione feruorum in Flandris & Mempisco, & cæteris ad mare locis facta, meminisse leges Francorum. Ego Mempiscum quo nomine totam penè Flandriam antiquitus dictam esse constat, ab Menapijs remansisse arbitror, quos ut est apud Cæsarem Vsiptes & Tenchteri utraq; Rheni fluminis ripa pepulere. Tacitus uero nihil Menapiorum ad Rhenum memorat, uerum cis Mosam sua illos ætate incoluisse significat, quoniam à Ciuile Batauorum duce ex finibus Rheni manū trans Mosam missam tradit, quæ Menapios & Morinos, & extrema Galliarum quæret, quibus ex uerbis apparet, Menapios, qui aliquādo ad Rhenum propinqui erant, Eburonibus, postea trans Mosam ad fines se contulisse Morinorum, ubi nunc Flandria est. Sueuos quoq; & Andouerpenses cum alijs quibusdam Eligius nostros fecit, ex quibus Sueuos Flādriz puto fuisse inquilinos, nempe & in historijs Francorum mandatum est memoriæ Sueuos & Menapios ab Nortmannis Curtraci hyemātibus ad internitionem deletos, Sueuezele & Sueuegheim pagorum nomina Sueuos referre uidentur, ceu ab illis nata.

DC L. Inchoat Eligius episcopus monasterium diui Martini Tornacensis. Claret magnis uirtutibus Ansbertus episcopus Cameracensium, Floret Itta quæ fuerat Pipini principis, consilioq; Amandi Tungrensis Niwigellense condit monasterium, illiq; filiam suam Gertrudem sanctam uirginem præponit, & in pago Flandrensi cœnobio Turholtensi per eosdē dies Dominus presbiter sanctitatis gloria nemini cedit.

DC LIII. Iodocus filius regis Britonum sanctissimæ uir
uitæ in pago Pontiuo, debitum humanæ naturæ persoluit.

DC LVII. Eligius episcopus apud Augustam Veroman
duorum, inuenit corpus sancti martyris Christi Quintini. Re
perio, Quintinum fuisse origine Romanum, Zenonis senato
ris filium, ab Marcelliano episcopo aqua sacra imbutum, ue
nisse in Gallias, unâ cum Piatone, Dionysio, Rufino, Vale
rio, Eugenio, Crispino, Crispiniano, Luciano, Marcello,
Regulo, Fusciano, Victorico, prædicasse in Ambianis &
Veromanduis, deniq; capite truncatum ab Rictionaro Gal
liarum præside sub Diocletiano & Maximiano.

DC LIX. Indictione secunda, mense Ianuario, datum cœ
nobio Blandiniensi, hoc est diui Petri Gandensis, ab Martino
primo priuilegiū, ac concessa libertas, sicuti alibi ostendimus,
quo anno iuxta Sigibertum, idem Martinus pius pastor cap
tus & relegatus ab Cōstantino principe sectæ Monothelitarū
propugnatore diem clausit, de quo recte & eleganter Vrsinus
Velius, Immerito iniectæ tibi sunt Martine catenæ.

DC LXI. Obijt diuus Amandus episcopus octauo Idus Fe
bruarij, die dominico, indictione quarta. Virum fuisse compe
rio generis Aquitanici, Discipulos habuisse inter alios sanctis
monia præstantes, Andream Elnonensem, Ionatham Marchi
anensem, Florbertum ac Iohannem Blandinienses, Moran
dum & Hubertum Broylenses, Gertrudem Niuigelsenem, Al
louuinum Bauonē, Rictrudem Marchianensem cum filiabus
Eusebia, Allende, & Closende, Situm in cœnobio suo Elnon
ensi, intra Tornacum & Valentianas. Philippus abbas des
tu eius cœnobij, Locus est (inquit) intra Menapiorum positus
fines, Propancijs Neruijsq; finitimus.

DC LXIII. Obijt sancta mulier Gertrudis Niuigelana,
Constantinus Augustus Romam spoliavit.

DC LXV. Obijt diuus Eligius, Tornacensis episcopus
kal. Decēbribus, genere Lemouix Catalaci, Eucherio ac Ter
rīgia

CHRONICA FLANDRIAE

rigia ortus. Eum lego sanctorum Dionysij, Rustici, Eleutherij, Martini, Brixij, Germani, Seuerini, Piatonis, Quintini, Luciani, Genouefa, Columbæ, Iuliani, Chrysolij, Crispini & Crispiniani, sepulchra auro ac gemmis Dagoberti regis impensis (erat enim aurifex) exornasse. Blandiniense ampliasse monasterium. Curtraci diuo Martino dicasse templum. Suffectus est episcopus in locum eius Momolenus, propterea quod uir esset sanctissimæ uitæ, ac Romanam nõ minus quàm Teutonicam calleret linguam. Sodalis erat ac ciuis comesq; diui Bertini abbæ Sithi uensis. Eodem anno decessit diuus Vuandregisilus abbas Fontanellæ in Normannia, cuius corpus asseruatur Gandau.

DC LXVII. Theodoricus Francorum rex & Ebroinus magister equitũ homo scelestus ac crudelis comã ponere iussi monasterijs includuntur, hic Luxouij, ille ad Dionysij Parisiorum.

DC LXVIII. diuus Audomarus unicum sanctæ religionis lumen, creatus est episcopus Morinorum, natione fuit Germanus, patria Constantiensis. In Luxouensi cœnobio sub abba Eustachio maxima primùm uixit sanctimonia. Factus de hinc episcopus, Morinos magna ex parte in ueterem relapsos idololatriam summis laboribus ad orthodoxam reduxit pietatem. Magna cura diocesim obiuit. Circum uicos ac castella docuit. Idola cuitũq; deorũ sustulit, in senecta ætate luminibus quàm uis captus, rem tamen diuinam fecit. Austrebertam insignent religione uirginem gente Taruannicam flammeo Christi induit. In translatione diui Vedasti Atrebatium episcopi uisum diuinitus recepit. Morini primùm (uti ego accepi) Christum seruatore prosteri coeperũt imperante Diocletiano, adducti sanctissimis doctrinis ac contionibus sanctorum uirorum Fusciani & Victorici, qui iussu Rictiouari præsidis in Ambians ob pietatem cæsi sanctam nobis sui reliquere memoriam. Eos Roma huc profectos inuenio unã cum Quintino, Luciano, Piatone, alijsq; Christianissimis uiris quos supra commemorauimus, ut scilicet & apud extremos terrarum prædicaretur salus. Pagus est

est ad primum à Taruanna lapidem in septentrionem spectan-
 tem, qui ab horū memoria Helichuelt, hoc est, sacer campus re-
 tinet nomen, nunc à Gallis corruptæ appellatus Hellefalt. Post
 horum autē sanctissimorum uirorū completum martyriū, Mo-
 rini quādo ob sæuissimas persecutiōes nō haberent qui eos in ru-
 dimēto fidei confirmarent, relapsi sunt bona pars in gentilitias
 cæremonias suas, cultumq; falsorum deorū, aduscq; Audomari
 tempora, quēadmodū ex eius uita in alio cōmemorauimus libel-
 lo. Morini ciuitas Galliarū ultima nouissimi omnium uenere in
 populi Romani ditionē, per diu paludum ac syluarū fiducia lega-
 tos mittere detrectantes. Ad postremū tamē Cæsar succisis syl-
 uis agros eorū omnes uastauit, uicos & ædificia incēdit, bonāq;
 partē transmissurus in Britanniā legatos mittere coegit. In eos
 autem Morinorū pagos, unde nulli uenerāt legati, legiones (ut
 ipse scribit) misit. Ex Icio portu, quē nūc Caleliū esse putamus,
 traiecit in Britanniam, unde reuersus quū ad famam Britanno-
 rum uictoriæ Morini rebellassent, nactus paludum siccitates,
 omnes per T. Labienū legatum in potestatē redegit, eosq; Cō-
 mio Atrebatī magni nominis ac authoritatis uiro attribuit, il-
 lumq; regem constituit. In Neruijs nihil propius fuit, q̄ ut uni-
 uersus eius exercitus deleteretur. Tanta erat Neruiorū uirtus, ut
 quod in extremo fieri solet periculo, Cæsar ipse unī militū scuto
 detracto in primā procederet aciem, ac pedes dimicare cogere-
 tur. Tantū hic fūsum Romani sanguinis, tot centuriones, tot si-
 gniferi interfecti, tanta facta undiq; fuga, ut equites Treuiri
 ad opem Cæsari ferendam sinibus suis egressi, domum ex itinere
 celeriter reuenterentur, profligatumq; Romanum exerci-
 tum ciuitati nunciarent. Victi tamen ad postremum tanta cla-
 de Neruij, ut ex quingentis senatoribus ad tres, ex sexagin-
 ta milibus hominum ad quingentos, qui arma ferre possent
 se redactos dicerent. Ex Centurionibus, Grudijs, Leuacis,
 Pleumosijs, Gordunis, quos omnes Cæsar sub Neruiorum
 refert fuisse imperio, sunt qui Pleumosios esse Flamingos,

CHRONICA FLANDRIÆ

Gordunos uero aut Curtracenses, aut Gandauenses fuisse contendunt. Ego eius rei nihil in Flandris certæ inuenio memoriarum. Author est Strabo, Morinos, Atrebatēs, Eburones & Menapios sylua omnes Arduenna contineri, profunda inhabitare nemora, ac per paludes, paruas quasdā tenere insulas. De nullis Cæsar Morinorū oppidīs, sed de pagis duntaxat facit mentionem. Nullū item oppidū exprimit in Neruijs nominatim, licet Agacum Neruiorum memoretur in Itinerario quod Antonino principi inscribitur, memoretq; Taruannam Morinorū Ptolemæus. Morinos Vergilius extremos hominum, Solinus extremos orbis, Tacitus extremos Galliarum, Pomponius Mela ultimam Gallicarum gentium ciuitatem, Plinius ultimos hominum appellat, uelq; eos texere affirmat ex lino, cuius hodieq; rei maxime sunt studiosi. Gessoriacum autē portum Morinorum, unde Claudius Cæsar traiecit in Britanniam, Ptolemæo, Tranquillo, Mela, atq; Antonino notum, cum Rhenano Bononiam esse puto. Aut Gessoriacum nauale Gandauum esse, ut Bilibaldus affirmat, parum mihi persuadetur. Itinerarium Antonini ex portu Gessoriacensi, id est Bononiensi ad Baiacū, hoc est, ni fallor Bauacum in Hanonia transit Taruannā, quæ nomen retinet. Castellum nunc Casletum, Virouiacum nunc Vueruacum super Lysam, Turnacum, Pontem Scaldis nunc si satis diuino Valentianas, inde Baiacū. Minariacū autem quæ ab Castello Turnacum petit. Minorem uillā super Lysam uel Ariam esse arbitror, sed Nemetacum quid fuerit nulla mihi cōiectura est. Vaganum oppidum haud procul à Castello teste Bilibaldo. Vuatanū forte nunc est coenobium regulare in monte propter fluuium Enulam duobus nostratibus milibus ab oppido Sancti Audomari. De Gandauo hos quidam fecit uersus:

Hanc Clarinæam ueteres dixere coloni
 Gorduni, populiq; truces coluere Sicambri,
 Mercurio Cæsar, Christo sacrauit Amandus.

Ferunt

Ferunt in quadam uetusta arce hanc olim repertam inscriptionem .G. Ant. qua alij C. Antistium, alij C. Antonium intelligi uolebant. Illiq; arci hinc inditum nomen Gant. Bononiam Marcellinus & Eutropius memorant ubi quum Diocletiano principe Carantius Romano præfset exercitui, ut Francorum & Saxonum prohiberet atrociam, non modo id non fecit, sed dominandi etiam libidine incensus Britannia inuasit imperium. Sed reuertamur unde sumus digressi, ad Audomarum memoratissimum Morinorum episcopum, qui postquam agraria Morinorum pectora per salutiferam Euangelij doctrinam aliquanto effecisset mitiora, multi ad eum uita moribusq; insignes confluxere, ex quibus Bertinum ciuem suum atq; ut creditum est consanguineum cum Momolino & Bertranno, ex finibus Rheni uenientem, uix dici potest, quanto gaudio ac benignitate acceperit, qui ubi aliquandiu in Morinis magna sanctitate esset diuersatus, accepit ab Adroaldo pio ac locupletate uiro agrum cœnobio construendo in Sithiu. Ira antiquitus dictus est uicus, qui nunc est percelebre oppidum diui Audomari. Momolinus euasit episcopus Nouiomensis, ut alibi meminimus, Bertrannus abbas (ut fama est) Veromanduorum. Vualbertus Comes Arkenis, qui tum late imperitauit in Morinis, Arkas Comitatum suum Bertino unâ cum filio attribuit: factus & ipse monachus atq; Abbas Luxouic̄sis, cuius & soror Phara Sombris parte nona extruxit. Fertur idem Vualbertus Popringam assignasse diuo Bertino, quod in tabulis confirmationis Caroli Calui Pupuningahem appellatur. Claruit eodem tempore diuus Vulmarus Vulperto ac Duda in Bononiensibus ortus, qui relicta sponsa sua Hostorholda, parentibusq; ac Vuamaro fratre, petijt monasterium Altimotis in Neruijs, ubi postquam aliquantisper per sancte uixisset, reuersus in patriam deuenit in Mempiscū, uastamq; ingressus sylvam in caua quadam arbore triduum absq; cibo egit. Ea ab arbore Ekenses a gri Casletani populus nomen se trahere arbitrantur. Vuulmarum

CHRONICA FLANDRIAE

rum templi sui praesidem studiose uenerantur, locumque ubi quercus illa stabat se ostendere posse putant. Hunc uirum aedificantem coenobium suum in nemore Bononiensi Beduualia rex occidentalium Saxonum inuissit, quum ex Britannia peteret Romam. Pari enituit sanctimonia Bertulphus cognomine Alemannus habitans cum Vuanberto Comite Renicensi ad fluuium Ennonam, qui Comes cum Umburga uxore nihil potius duxit, quam sacris ditionem suam aedibus exornare, quarum magnam partem aut Petro apostolo, aut Dionysio martyri dicauit. Richarius item Centulae abbas, qui postea in sylua Kerstaca cum Rigoberto discipulo se dicauit eremo, unde obita morte Ocialdus abbas, corpus eius exanime Centulam detulit (nunc Fanum Richarij est) in coenobium. Et Lambertus Taruannensis omnibus in uirtutibus uir unicus Taruannae summo loco natus, abbas primum Fontanellae in Normannia, deinde Lugdunensium pontifex, cuius cognata Angadrisina uestalium Bellonacensium maxima, multo & ipsa castissime religionem coluit. Diuus autem Maurontus seu Morandus (utrumque inuenio) Richardis Marchianensis filius, haud minus pietate ac genere nobilis Broylensis fuit abba ad ripam Lysae prope Minoriacum, hoc est, Minorem Villam. Hic & Amatus Senonum pontifex, haud paruo dicendus carmine fato concessit. Eo enim ad Morandum confugerat sede sua ab Ebroino magistro equitum pulsus. Eadem tempestate in pago Flandrensi de religione uerba fecit Vrsmarus episcopus Sueffionum, atque abbas idem Lobiensis in Neruijs, qui Aldenburgij praecipue uersatus templum ibi ex materia excitatum principis Apostolorum honori dicauit.

DC LXX. In Cameracensibus Maxelendis uirgo Christi ab proco quodam suo, quod assentire illi nollet interfecta. Hasnoniense coenobium ab Vindictiano episcopo Cameracensi dedicatum.

DC LXXIX. Childericus rex superbe sæuēq; imperi-
tans odium in se popularium accendit. Eum mota seditio-
ne Bodillus, quem antea palo alligatum uirgis ceciderat, in-
ter uenandum adortus occidit, moxq; ne uindex exoriri
posset, Blitildem quoque reginam uterum ferentem inter-
emit.

DC LXXXVII. Rictrudis Martianensis Duacensium
princeps fato concessit in monasterio suo Martianensi super flu-
uium Scarpam. Eodem tempore quatuor religiosi uiri Qua-
danocus, Ingenocus, Madocus, & Vuinnocus, uenerunt ex Bri-
tannia ad diuum Bertinum abbam in Sithiu, quos postea cel-
lam construere iussit apud Vuoromholt in confinio Flandra-
rum & Mempiscorum. Vuinnocus filius erat Iudicildis
regis Britanniae minoris, idem frater diui Iudoci Pontis-
uenfis.

DC XC. in monasterio Brovlo, gallice Bruel, obiit Amatus
pontifex Senonum, quem pulsum ab Ebroino supra demōstra-
uimus. Eius corpus urentibus postea Belgicam Normannis
Duacum translatum conditumq; in aede parentis uirginis de-
cta nunc diui Amati. Decessere eodem anno Audoenus Roto-
magenfis atq; Theodorus Angliae archiepiscopi. Et Hatta
monachus Gandensis factus est primus abbas monasterij diui
Vedasti Atrebatensis.

DC XCI. Pipinus Crassus Ansigisi filius amplissimo in-
ter Belgas genere ortus, regi Francorum Theodorico bel-
lum fecit: propterea quod Bertarium praefectum pratorij
seu magistrum equitum dixisset, quam dignitatem ipse iu-
re sibi debitam contendebat. Collatis ad Texandriam si-
gnis, Pipinus auxilio eorum qui pulsi ab Ebroino in Au-
strassa exulabant, egregie uicit. Captus ibi rex, casus in
acie Bertarius. Ea in pugna interfuit Burchardus praeses
Flandrarum Pipini secutus partes, quae causa fuit, cur
Theodoricus Rex Flandricam illi procuratorem paulo
post

CHRONICA FLANDRIÆ

post detraxerit: Retinuit tamen deprecatore Pipino, Harlebeccā, Comes appellatus Harlebeccanus. Tulit ex Heluicide Pipini ut scriptum inuenio cognata, Valcisci uiri nobilissimi filia Escoredum, Lyderici Harlebeccani patrem. Per idem tempus uiri sanctissimi Vulfrannus pontifex Senonum, & Vuillibrodus Saxo genere, Frisijs, Batauis, Flandrisq; prædicauerunt. Nam Vuillibrodus missus ex Britannia ad conuertendos Frisios, factus est episcopus Traiectensium, cui sedes etiam nunc ex Flandrijs parent Birsletani, Hulstani, Axelani, Hafnensesq;, per Vuillibrodum olim sanctæ inaugurati religioni.

DC XC V. Defunctus est Audomarus Morinorum episcopus, ac sepultus in cœnobio suo apud Sithiu, quod oppidum ab ipsius memoria, sancti de hinc dici cœpit Audomari.

DC XCVII. Heremarus uir illustris consilio diui Bertini, assignauit diuo Vuinnoco possessionem suam Vuoromholt condendo ibi monasterio super fluuium Penam in Mempisco.

DC XCVIII. Bertinus abbas in Sithiu moritur, Lantbertus episcopus Eburonum martyrio coronatur.

DC XCIX. Dodo interfecto diui Lantberti episcopi, exeso à uermibus toto corpore foedissimo mortis genere absunif.

DCC I. obiit Morandus abbas Broylensis, filius Rictrudis Martianensis.

DCC III. Vulferus uir nobilis, attribuit Vuinnoco abbat Vuoromholtensi Vulferisele pagum.

DCC VI. Odo uir illustris tradidit Vuinnoco abbati Vuoromholtano uillam suam iuxta mare, cui nomen Vuesterholt unā cum Dominico, hoc est templo.

DCC XIII. tertiodécimo kal. Maias Vrsmarus abbas Lobiensis multa fulgidus sanctimonia in humanis esse desijt, successore Erinino religiosissimo item uiro.

DCC XIII. Pipinus princeps moritur relicto hærede Carolo cognomine Martello ex Alpaide pellice, quæ mox Plectrudis Pipini

dis Pipini coniecit in uincula, ac cum Theobaldo nepote totius Gallie imperium arripere tentauit.

DCC XVI. octauo Idus Nouembris obiit diuus Vuinnocus abba Vuoromholtanus, cuius reliquias ne in Normannorum deuenirent ludibrium, Bertiniani postea ad suum asportauerunt monasterium. Per eosdem dies Syluinus episcopus Tolosanus magnum pietatis exemplum Alchiaci naturæ concessit. Stirpe erat Tolosanus: in Morinis miranda enituit religione. Ex multis hominibus immundos eiecit spiritus, eius sepulchrū Sicchedis uestalis auro cælauit, gemmisq; uarijs insigniuit. Filia erat hæc Adalsuari magnæ religionis uiri conditoris Alchiacensis cœnobij. Sub idem tempus digladiantibus inter se ardentissime Carolo Martello ac Ramanfredo magistris equitum, Celestinum abbam Blandiniensem patria Scotum Martellus in exilium extrusit: propterea quòd Ramanfredi diceretur esse partium.

DCC XVIII. factum est prælium Vinciacense in Camera censibus, quo uictor Martellus Chilpericum regem, ac Ramanfredum magistrū equitum in fugam coniectos, Lutetiam usq; insecutus est.

DCC XX. decessit diuus Vulfranus pontifex Senonum, cuius corpus adseruatur Gandau in monasterio Blandiniensi. Eodem tempore Saraceni toto iam potiti Oriente & Aegypto Africam primum, deinde Hispaniam subegerunt.

DCC XXVIII. Carolus Martellus bellum Aquitanicum suscipit, traiectoq; Ligeri Eudonem Aquitanorū ducem bello uictum in fugam coniectat, regionemq; incursionibus uastat.

DCC XXXIX. Eudo dux uictus fuga usq; ab Martello Saracenos contra eum ex Hispania excit. Igitur Saraceni ad quadringenta mortalium milia cum uxoribus & liberis ductu Abdaramæ regis migrantium more ex Hispania in Vasconiam descendunt. Vasconiam, Burdogalam, Engolismeses, Santones, Pictonesq; spoliatis direptisq; odio religionis templis omni clade belli euasunt.

CHRONICA FLANDRIAE

DCC XXX. Iam facile omni Gallia potiti fuissent Saraceni, nisi Martellus illi seculo contigisset, seque & religionis acerrimum uindicem & Galliarum fortissimum propugnato-
 torem praebuisset. Tota Gallia delectu habito omnia forti animo, summoque consilio administrat. Eudonem cuius & iam Saraceni exusserant ditiones ad foedus clandestinum retrahit, ante urbem Turones grauissimo praelio cum hoste formidolosissimo con-
 fligit, deique illo iuuante Eudone tanta gloria quanta unquam alias quispiam rex triumphat, merito Francorum princeps rexque regum appellatus. Cecidere ad trecenta septuaginta quinque barbarorum milia, in quibus Abdirama rex cum nobilitate sua prope uniuersa, Ex nostris mille tantum & quingenti desiderati sunt, sicut ipsae Martelli literae ad Stephanum secundum missae confirmauerunt.

DCC XXXI. obiit uenerabilis Beda gente Anglus, uir sanctimoniaeque atque eruditione clarus. Martellus Lugduno uicinisque ciuitatibus captis Burgundiam subegit.

DCC XXXII. Martellus Eudonem ducem in Vasconia praelio uincit, principatumque ac uita spoliat.

DCC XXXIII. uictis Waifero & Hunoldo filijs Eudonis Aquitaniam Martellus subegit.

DCC XXXIII. ducto Martellus in Frissiam exercitu Ponem ducem in acie cecidit gentemque subegit.

DCC XXXV. Saraceni iunctis sibi Visigothis maioribus quam antea copijs Gallias repetunt. Post uarias caedes & ruinas Auenionem urbem proditione Mauritij Comitissae Proutinae Massiliensis capiunt. Simul Narbonem inclytam urbem occupant, hasque sedes belli deligunt. Ad tantum remorem belli Martellus cum Luitprando Langobardorum rege, cum Lanfredo duce Alemanorum, ac Odillone Bauarorum duce, foedus & amicitiam sanxit. Hi ualida in Galliam suo ipsius ductu Carolo adduxere auxilia. Obsessa acerrime Auenio, ingentibus uirtute a nostris expugnata. Caesar barbarorum

barorum complura milia Athino eorum rege Narbonem fugiente.

DCCXXXVI. Narbonem Martellus alijq; nostrarum partium duces obsident, præliumq; cum Amoreo alio Saracenorum rege opem obsessis ferente committunt. Cæsus ibi Amoreus fortiter pugnans; omnesq; qui cum eo uenerant sic ad internitionem deleti, ut nullus rerum perditarum nuncius domum redierit. Athinus rex relicta Narbone au fugit. Narbonem, Agathen, Nemausum, Biterras, Septus manorum Coloniam Gothis ac Saracenis inde pulsis Martellus combussit. Eodem anno obiit uir clarissimus Vuigbrodus episcopus Traiectensis in Frisijs seu Batauis natione Anglus, Clemens ab Sergio primo transnominatus.

DCCXLI. Carolus Martellus insignis maximarum rerū gestarum gloria obiit.

DCCXLII. migravit ex hac uita Erkenbodo Morinorum episcopus, abba idem Bertinianus relicta præclara nobis sui memoria, utpote cui nihil unquam fuit antiq;uius ac pie plantatam Christi uineam, latius indies propagare, atq; ad huberiorem perducere fructum. Prædia quæ de Rigoberto quodam Lederfeljs in Mempisco emit, flamines diui Audomari nunc possident. Situs est in septo diui Audomari.

DCCXLV. Felix presbyter in Rechashem seu Thoroaldi luco, in pago Flandrensi ecclesiam suam tradidit Nanthario Abbæ in Sithiu viii. kalend. Augusti, anno Childerici regis tertio. Notandum Rechashem quod uocabant nunc dici Roxhem iuxta Aldenburgum. Hic si coniecturas sequi liceret, facile crederem Lucum Thoroaldi ac Thoraltum uicinum illi oppidum nomen traxisse ab Thoraldo Cymbrorum Teutonumq; rege, qui iuxta Chronicon Achillis Gassari regnauit annis septingentis, atq; eo amplius

ante dominicum natalem. In hęc ideo incido coniecturam, quod tam diu ante natum seruatorem Thoraltum stetisse fama referat, quod alibi Thoraltum, alibi Turholtum nominatur.

DCC L. Pipinus cognomine breuis Caroli Martelli filius, ex sententia & autoritate Zacharię Romanę Popt. submoto Childerico rex salutatur Francorum, qui ingenti foelicitate ac gloria belli Saxones in Austrasia, hoc est Orientali Francia, Langobardos in Italia, Vandalos in Hispania, Aquitanos in Gallia domuit. Eodem anno quarto kal. Ianuarias, obiit sanctus uir Hilduardus Leucorum, seu ut putant quidam Camera censum episcopus in agro Teneramundesi, eo loci, cui Dickeluennę nomē est, multa ob Euangelium ea in regione passus, persequente eum in primis Magryptio quodam acerrimo Christiani nominis hoste, abs quo mulier quaedam uidua, cuius fuerat uir pius usus hospitio obruncata. Tandem nihilominus Magryptius consilia retulit in melius ac in nostram concessit religionem. Conditum Dickeluennę cœnobium, eius sancti præsulis reliquię custodiuntur Teneremundę.

DCC LII. Gandau excitatatus ciuiliis motus propter sanctorum imagines, quas alij ceu idololatrię instrumēta execrabantur, alij habendas in ueneratione ac in templis ponendas censebant. Ea in discordia interfectus Hildebertus abbas Blādinsensis, qui contra fautores Cæsaris, decretis Pontificū de habendis statutis adhæsit, eamq; ob rem inter beatos martyres relatus esse dicitur.

DCC LIII. Stephanus secundus deiecta magni Clodouel stirpe, ignaua iam & inerti Pipino regi eiusq; posteritati benedixit. Et Pipinus ut gratiam illi reponeret, Langobardos cum Aistulpho eorum rege in Italia oppressit, imperiumq; pontificium, reclamante licet Græco Augusto condidit. Eodem anno quintodecimo kal. Decembris, abba Gandensis Agilfridus attulit ex Francia orientali ad cœnobium Gandense corpus diuę Pharahildis. Hęc ab Gertrude Niuigellensi de sacro leuata fonte

fonte, literisq; instructa, multos per annos illibatam in coniu-
gio custodiuit uirginitatem. Frater illi erat Emebertus Came-
racensis episcopus, sorores Gudula ac Reynildis. Parentes uero
Vigerus uir nobilis, ac Amelberga filia sororis Pipini princi-
pis. Eodem anno Bonifacius archiepiscopus Maguncia cen-
sis natione Anglus, dictus antea Vunefredus, uir multifariam
eruditus ac sanctus, in Frisia prædicans interimitur. Referturq;
postea in cœlam. Eius de reliquijs Brugis aliquanta seruator por-
tio in æde Virginis. Hic diuum Vuillbaldum Eystetensis ec-
clesiæ constituit episcopum, cuius reliquiæ seruantur Furnis.

DCC LXV. Lydericus Harlebecanus in demortui patris
Estoredi successit opes, ducta q; uxore Hermongarde filia Ger-
rardi Ruscinonensis Englerannum filium sustulit, factusq; est
præfectus littoris ac maris Flandrici. Hunc Gerardum Ruscio-
nensem quidam in Neruijs ad usq; Oceanum imperitasse re-
ferunt, ut scripsimus alibi. Obijt eodem anno Celestinus ab-
ba Blandiniensis in monasterio Rotornacensi, quem ab Carolo
Martello pulsum fuisse supra meminimus.

DCC LXVI. obijt (ut scriptum est à Iohanne Placentio)
Fulcarius episcopus Leodiensis Comitæ Louaniensis, ex filia
Custodis Fladriæ filius, qui primi fuerat collegij antistes, sepul-
tus in septo diui Lambertii.

DCC LXVIII. defuncto Pipino Austrasio Carolus filius
successit, is qui ob rerum gestarum magnitudinē magni cogno-
men meruit, cum fratre regnum diuisit. Ipse Nouiomagi diade-
ma accepit, Frater uero Carolomannus in urbe Sueffionum.

DCC LXXII. sexto Idus Iulias Amelberga uirgo singula-
ris exempli ad Tamissiam in agro Vuasiensi decessit. Hæc diuæ
Gertrudis Niwigellensis ex fratre neptis erat, Christiano atq;
Eua, ut tradunt parentibus orta in Arduenna, nominaturq; do-
mina Tamissiensis. Tamissiam nunc Tempsecam uocant.

DCC LXXIIII. Carolus rex in gratiam Hadriani primi ma-
ximum portauit exercitum in Italiam, uictisq; Langobardis

CHRONICA FLANDRIAE

finem regno illorum imposuit. Desiderium regem cum uxore & liberis captiuum secum deportauit, atq; Agilfrido Leodiensium episcopo custodiendum tradidit, qui tandem mortuus ibi est ac sepultus Aquis Grani. Ad hunc modum Carolus ab oppressione Barbarorum liberauit Italiã, atq; imperiũ quo ad eius fieri posset instaurauit, licet in terna potius regna Orientale, Occidentale, Pontificale uisus sit diducere.

DCC LXXV. Carolus Saxonas multis affecit damnis. Sigiburgum & Eresburgum, eorum firmissimas arces cepit, illosq; tandem post uaria bella ad ueram perduxit religionem.

DCC LXXVIII. Ibnabala Saracenus, Casaraugustæ in Hispania regulus ab Abutauro & Deuisfezo, alijs Saracenorum regibus domestica seditione regno pulsus, ad Carolum regem uenit, opem aduersus hostes petitum. Susceptum à Carolo bellum Saracenicũ, Itum in Hispaniam, non tanq; accitum Ibnabalæ, sed æque ac si cum omni Barbaria bellandum esset. Ad Pompellonem castra posita, Obsessa ac magno labore tandem urbs ea expugnata, ædita ingenti barbarorum cæde. Obsessa dehinc Casaraugusta, quæ in conditiones descendit, Christi famulos concionãtes audiuit. Ibnabalam recepit: finitimiq; reges uectigales facti. Omnis Hispania terrore nominis Caroli impleta. Adelphonso Asturiæ Galetiaq; pio regi auxilia missa, adeo ualida, ut post eum diem XII. in Hispania non ultra barbarorum formidarent arma. At in reditu offensum. Ingressus exercitus Pyrenei saltum, incidit in Vasconum insidias, Ibnabalæ regis dolo collocatas, qui extremum aggressi agmen caesis aliquot ducibus, omnibus sunt impedimentis potiti. Hæc ad Ronceuallem facta dicuntur.

DCC LXXXIII. uicti à Carolo rege Saxones, traducti sunt magno numero in Belgicã, multiq; ex ijs Lyderico Flandrici littoris custodi attributi, ut per illum in fide officioq; Francorum contineretur. De ea Saxonum traductione liber adscribere Pauli Aemylj scriptoris clarissimi uerba. Tunc quoq; uis

eti(inquit)se regi dedidere, sapius eius lenitatem q̄ saueritatē experti. Deleri gens poterat, ne semper pacem sollicitaret. Cruori nominēq̄ pepercit, utq̄ sub oculis essent obseruariq̄ facile possent, nobilitatem & in quibus aliquid dignitatis eluceret, cū liberis uxoribusq̄ traduxit in Galliam Belgicam, Oceanū ora ad incolendum eis data, iussōq̄ eam tutari Lyderico maris præfecto, Maritimum imperatorem Halmyralum uocant, haud scio an detorta in Latinam Græca uoce. Hæc ille.

DCC LXXXVIII. Carolus rex Hunnis in Pannonia degentibus, bellum intulit, quos octauo demum anno penè ad internitionem deleuit.

DCC XC I. inchoata schola Parisiensis per quatuor eruditissimos uiros, Claudium, Iohannem, Alcuinum & Rabanū natione Anglos Bedæ uenerabilis discipulos.

LYDERICVS HARLEBECCANVS.

DCC XCII. Carolus Magnus XVI. kal. Februarias Lydericum Comitem Harlebeccanum, eundem præfectum maris Flandriciq̄ littoris custodem terra syluæq̄ Flandrica donauit, ut ex ea die non solum maritimus imperator & littoris præfectus, sed etiam Saltuarius diceretur syluæ Flandricæ, quæ pars erat extrema syluæ Arduennæ, quam & in hanc usq̄ diem Flandri Gallici Arduennam uocant, cum aiunt uentum Septentrionalem ab Arduenna flare, Austrum uero ab Francia. Mos regibus erat ea tempestate uti uiros genere factisq̄ claros, præponerent quibus uellent prouincijs, illisq̄ cū uideretur successores mitterent. At Lyderico ita Magnus tradidit imperium, ut perpetuum esse ad eiusq̄ transire liberos uoluerit, tam propenso in eum animo non solū ob summā eius & fidem & obsequiū, sed quòd sanguinis etiam propinquitas inter eos haberetur. Erat tū Lydericus magno natu, multosq̄ annos Carolus Pipinusq̄ reges strenuā ac fideli eius opera fuerāt usi:
maxime

CHRONICA FLANDRIAE

maxime aduersum barbaros in tutanda ab Bononia Andouerpia usq; maritima Belgarum ora. Per eosdem dies Vlyssippo princeps, urbs Lusitaniae per Adolphonsum Asturiae & Galiciae regem ope Caroli de barbaris recepta. Barcino ciuitas recuperata. Baleares Insulae populationibus defensae.

DCCXCIX. Captus Romae Leo tertius ab propinquis & amicis Hadriani primi, propterea quod acta illius rescinderet.

DCCC. Leo pontifex postquam ope quorundam elapsus custodia ad Carolum confugisset, sedi suae ab eo restituitur, pro quo beneficio, ut gratiam rege reponeret, author fuit Romanis, ut a Graecis desciscerent.

DCCC I. octauo kal. Ianuarias Carolus rex ingenti omnium gaudio Romae ab Leone pontifice accepit imperij insignia. Eodem anno Brugis ab Lyderico principe aedificari coepta aedes Deiparae, quae nunc est diui Donatiani. Inuentum Valentianis a Carolo rege corpus diui Saluij martyris Christi, ac Ambianorum episcopi. Refert Raphael Volaterranus hunc praesulem Chilperico Francorum regi Ariana impietate infecto restituisse. Erat is annus quo Carolus salutatus est Augustus ingenti terrarum motu ac pestilentia insignis.

DCCC II. Iessen Ambianorum episcopum atq; Helingandum Comitem Carolus Constantinopolim misit ad Irenen Augustam, ut pacem & amicitiam cum illa firmaret, sed pulsa Irene Nicephorus imperat apud Graecos, coactus quodammodo cum Carolo diuidere imperium. Venit eodem anno Isacius legatus regis Persarum cum elephantis alijsq; muneribus Aquas Grani ad Carolum.

DCCC IIII. Saxonas transalbianos, quos alij Holfatos, alij Nordalbingos uocitant, Carolus praehis multis fatigatos ad prostratum omnes perdomuit, multosq; in Galliam traduxit, ex quibus Flandriae Brabantiaeq; haud parum accessit incrementum. Lydericus princeps statim ab suscepta administratione purgandam regionem vias aperiendas, latrocinia tollenda curauit,

Milonem

Milonem Iacobumq; fratres Lauwa oriundos, Vgonem à Longamarchia, Landonem ab Eluerdinghem, Testardum Bosinganum, Burchardum Machonensem, Heruinum cognomine à Landis, ac Stenferdianum quendam cui cognomen Audaci, dictos à nonnullis prædonum duces magna uirtute comprehensit. Salutaribus rempublicam legibus atq; institutis fundauit. Saxonas novos colonos sacrorum rudes, in ueræ religionis uiam induxit, graui constituta pœna, si quis diei dominici non seruasset ferias. Harlebecæ locisq; alijs templa erexit. Euangelium ut doceretur studiose imperauit. Scriptum reperio quoddam genus hominum ab Carolo rege atq; Lyderico, Flandria pulsum ob peruicaciam, q; nollent in nostram concedere religionem; retentis tamen eorum paruulis liberis, qui instrui possent ac imbuï Christiana pietate. Eodem anno Nantharius abbas in Sithiu cū Lebtrude Comite Gifnensi, ita egit, ut eum acciperet ab illa dominatum, dictitans illum corporis esse Comitatus Arkenfis, cuius ius ditionemq; omnem Vualbertus quondam Comes cœnobio transcripserit. At eam rem permolestè Lydericus tulit, questus de cupiditate monachorum nihil sibi nõ uendicantium. Eodem anno Leonem Pon. Romanum Carolus Augustus in urbe Remorū comiter accepit, secumq; unà paulo post Aquas Grani perduxit.

DCCC VI. pridie Non. Iulias, luna XIII. signum crucis in luna apparuit, die Iouis surgente aurora, octauo die ante stellam Caniculam.

DCCC VII. uenit ad Carolū principem legatus Abdelaë regis Persarum. Venere item, Georgius & Felix, legati Thomæ Hierosolymorum Patriarchæ, uaria eaq; preciosa adferentes munera, in quib; tam mirifica arte Horologium, ut ingentem nostris hominibus rei nouitas incusserit admirationē.

DCCC VIII. uenit Nouiomagum, ad Carolum regno suo pulsus Ardulphus rex Northumbrorum, qui Romam hinc profectus, redijt haud ita multo post ad Carolum, à quo in Britanniam

CHRONICA FLANDRIAE

niam regnumq; suum est restitutus. Eodem anno in fata concessit fortissimus princeps Lydericus, elatusq; est in id quod condiderat Harlebeccae templum. Reliquit ex se filium Englerannum susceptum ex Irmingarde Ruscinonenfi. Ab Ruscinonenfibus mutuata feruntur ea quae gessit insignia, scutum in terna aurea, ac totidem caerulea segmenta siue areolas depictum.

ENGLERANNVS HARLEBECCANVS.

Englerannus Comes Harlebeccanus defuncto patre fit Praefectus ac Saltuarius Flandriae in fide ac clientela Caroli Magni. Hic omnium primum habuit tutam ab praedonibus reddere patriam; piratas terroremq; omnem maritimum lit toribus arcere, quietem securitatemq; praestare agricultoribus: Terram rudem ac syluestrem ad meliorem perducere cultum; Tempa passim & noua facere & collapsa restituere; religione ciuilibusq; moribus ferocem imbuere gentem; summa ope iusticiam legumq; reuerentiam introducere; Oppida, castella, uicos, ab Hunis, Vandalis, Francisq; excisa, portus, arces, aliaq; aedificia diruta ac uastata reficere, noua subinde ab fundamentis educere. Fluuios in primis torrentesq; ac fertilissima quaeq; loca frequentius colere, omni ope iuuare nascentis imperij primordia, talemq; rebus omnibus agere principem, ut rem longe augustiorem quam acceperat relinqueret. Floruit eo tempore eruditione & sanctitate uita Adelhardus abbas Corbeiensis Vicia oriundus iuxta Aldenardam, qui cum Bernardo episcopo Vangionum missus est a Carolo principe Romam ad Leonem pont. de cogenda synodo ob dissensionem, quae tum agitabatur de perfectione spiritus sancti.

DCCC X. Rex Danorum Godofridus ducentarum nauium classe in Frisiam appulit, raptimq; omnes eius regionis

nis insulas depopulatus, optima cum præda domum re-
currit.

DCCC XI. Carolus Augustus in Flandriam uenit, om-
nemq; nostri maris lustrauit oram; Bononiæ, quam insti-
tuti imperauerat classem, inspexit. Turrim ibi ueterem, unde
de ignis emicaret ad regendos denocte nauium cursus resti-
tuit. Flexit inde ad flumen Scaldem, ac Gandauim aliquan-
diu commoratus est propter naues, quas & ibi contra Danos
Normannosq; ædificari iusserat. Res item Blandiniensis cœ-
nobij ordinauit, illiçq; nouum abbatem dedit Agenardum ui-
ta moribusq; præstantem uirum, qui magna cum laude omnia
administruit.

DCCC XIII. monasterium Gandense cui tum Briddo
abba præfuit fortuito incendio deflagrauit, quo anno iussu
Caroli Imperatoris quinçq; in Gallijs ad reformandum statum
ecclesiæ habitæ synodus, Magunciaci, Remis, Turonis, Cabil-
loni, Arelatæ.

DCCC XIII. quinto kalendas Februarij Carolus Au-
gustus Aquis Grani diem suum obiit; altero & septuagesi-
mo ætatis anno, successore filio Ludouico Pio. Enituit
per hæc tempora in monasterio diui Bertini Goberti mo-
nachus, cuius claram uiri eruditionem, summamq; in resti-
tuenda Bertiniana Bibliotheca diligentiam magnopere com-
mendatam reperio. Erat filius Goberti Stenlandiensis, qui
cum Ebretrude coniuge Gronebergam, hoc est Bergam Vuin-
noci, Ostendam, Stenlandiam, Lampernessam, Squerdam,
Sempium, aliosq; pagos ad XXXIII. Bertinico attribuit
monasterio.

DCCC XX. scriptor quidam in uita Ludouici Pij de Nord-
mannia (inquit) XIII. piraticæ naues egressæ, primo in Flan-
drensi littore prædari molientes, ab ijs qui in præsidio erant re-
pulsæ sunt; Vbi tamen ab eis propter incuriam aliquot casæ ui-
les incensæ, & paruus numerus pecoris est abactus. Eratq; hic

CHRONICA FLANDRIAE

annus continuus hyembribus foedus, adeo ut frumenta aliaque fruges in agris computrescerent, unde magna annonae caritas, ac gratis incessit pestilentia. Eodem anno Heynardus abbas Gandensis impetrauit ab Ludouico Augusto approbationem priuilegiorum Gandensis coenobij, quae antea pater eius Carolus illi concesserat, ut diximus alibi plenius.

DCCC XXI. Adelhardus abbas Corbeiae ex Aquitania, ubi exulabat ab Ludouico principe una cum fratre Bernario domum reducitur, tantaque erat eius anni hyems, ut Rhenus, Danubius, Albis, Sequana, Scaldes, totos XXX dies glacie concreti equos, plaustra, carros transeuntes sustinerent. Eodem anno Gerardus comes Sperliacensis, Sperliacam sitam in pago Taruannensi Vuoromholtano assignauit coenobio, templumque ibi ab barbaris euersum suis sumptibus reparauit.

DCCC XXIII. Adalungus abbas monasterij diui Vedasti Atrebatensis Romam mittitur a Caesare Ludouico ad componendum urbis motum, in quo Theodorus Romanae ecclesiae primicerius erat interfectus.

DCCC XXIIII. moritur Englerannus Comes Harlebecanus Custos littoris Flandrici, idem Saltuarius syluae quam (ut fama refert) immanem & absque misericordia ueniaque appellauit antiquitas. Situs est iuxta partem Harlebeccae.

ODOACER HARLEBECCANVS.

Defuncto Engleranno ad filium eius Odoacrem res cessit, uirum cum primis strenuum atque utilem reipublicae. Eius res gestas uel longa uetustate obrutas, uel uix usquam memoriae proditas, difficile est inuenire. Tradunt quidam hunc omnium primum bella finitimis fecisse populis, ac castella quaedam de his cepisse. Multa restituisse monasterijs, quae usque ab Dagoberti regis temporibus ad eum diem alij atque alij ademerant. Habeo auctores tantum in locis male cultis cuique concessisse
agri

agri, quantum ad cultum bonum ualuisse perducere, data in longum tempus immunitate. Decimam quancq; captam feram quum uenaretur in syluis diui Bauonis attribuit monasterio pacta lege cum Eynardo abbate.

DCCC XXV. Harioldus Danorum rex, cum uxore & liberis bonaq; parte popularium suorum orthodoxam professus religionem Magunciaci baptizatur.

DCCC XXVI. Eynardus sacerdos Cæsaris Ludouici factus abbas Gandensis cœnobium incendio deformatum restituit, uagosq; monachos in unum reduxit.

DCCC XXVIII. quinto No. Iulias Eynardus abbas reliquias diuorum Marcellini & Petri Roma allatas misit ad monasterium diui Bauonis situm ad Scaldem fluuium iuxta Gandam. Miracula eodem anno ibi edita in alio scripsimus libello. Eodem anno Halidgarium episcopum Cameracensem clarum & sanctimoniam & eruditione uirum, Ludouicus Cæsar Constantinopolim misit ad Michaelem Augustum pro foedere atq; amicitia iugiter conseruanda.

DCCC XXIX. Lotharius & Pipinus filij Ludouici Augusti in patrem conspirare cœperunt, suasq; in partes Odoacrem præfectum Flandriæ inuitum, ut uolunt quidam, ac renitentem attraxerunt, quo item anno Saraceni ex Africa in Italiam incurfant, urbemq; Romam diripiunt.

DCCC XXX. Ansgarius monachus Corbeiensis laudatissima lōge uir uitæ, factus est archiepiscopus Hamburgensis in Saxonia. Huius uitam in alio ædidimus libello.

DCCC XII. Normanni ex Noruegia delati littora Flandrica tentauerunt, sed & hic & ad Sequanæ ostium fortiter repulsi, tandem in Aquitaniam irruerunt. Eodem tempore Ludouicus Cæsar atq; Ansgarius archiepiscopus Hamburgensis in Flandriam uenerunt, uisitantes Turhold monasterium archiepiscopo ab Imperatore donatum, unde Rembertum optimæ indolis magnæq; spæi puerum futurum archipræsulem Ansgarius secum duxit.

CHRONICA FLANDRIAE

DCCCXXXIII. Ludouicus Augustus, à filijs suis capitus ac custoditur Sueffione; quæ res extitit magnorū motuum ac ingentis calamitatis materies.

DCCCXXXVII. Odoacer, præfectus Flandrarū Aldenburgij obiit, additusq; est Harlebecæ familiari sepulchro, quo anno Normanni, Valachriā Zelandiæ Insulā depopulati sunt.

BALDVINVS FERREVS.

Balduinus Ferreus uir erat ingenti animo, præualido ac robusto corpore, uultu decoro, statura ac moribus planè regijs, domi militiæq; longe clarissimus. Cum Carolo Rege cognomine Caluo, eiusq; filio Ludouico, strenuam aduersum Normannos nauauit operam; nec minora in Saracenos fecit facinora. Ab eximijs corporis uiribus, armorumq; exercitatione, ac fortibus factis, brachium ferreum Albericus monachus cognominatum tradit. Tanti fuere in eo spiritus, ut uel mediocria iam despiceret cōnubia; induceretq; in animum non nisi nobilissimam se ducturū esse uxorē. Forte incidit, ut Iudithæ formosissimæ uirginis Caroli regis filiaë incredibili caperetur amore; nec minoribus illa uicissim flagraret ignibus; data est tamen non huic, sed Anglorum regi primum nuptui, rapta dehinc à Flandro ac sponte sua abducta.

DCCCXXXVIII. Fridericus episcopus Traiectēsis interficitur, iubente ut rumor erat Iuditha Augusta, propterea quod eius cum Ludouico Principe, nuptias ceu incestas damnaasset. Adscribitur autem in numerum sanctorum martyrum. Ea tempestate Euerardus Comes Cisoniensis, coniuge ac liberorum pulchra propagine, adhoc opibus, clientelis, peritiâ rei militaris, uiræq; sanctimonia illustris est habitus, initiumq; dedit Cisoniensi cœnobio iuxta Insulam.

DCCCXL. Ludouicus Pius altarâ Corturiacū, Putthem, Turhold, Aldenardam, Heynam, Haltram, Niueliacum, Donsam

Donfam, Cominium, Spiram, Maldegham, Rodenburgum, Sliptas, Vandelmaro fertur concessisse episcopo, ad augendū Tornaci Canoniorum collegium, qua ex re magnæ postea ortæ rixæ inter episcopos & Comites. Eodēq; anno Ludouicus princeps in uiuis esse desiit.

DCCC XLII. Ludouicus & Carolus cognomine Caluus filij Ludouici Pij defuncti, fratrem suum Lotharium grauissimo ac toti Galliæ luctuoso uicerunt prælio, ad Fontoniacum in Altissiodorensibus. Causa tam atrocis inter fratres discordiæ fuit, quod Lotharius stirpis maximus spretis paternis constitutionibus, omnia ad se reuocaret, Galliamq; & Germaniam unā cum Italiæ imperio nullo fratrum habito respectu solus obtinere conaretur. Cecidit hic omnis penè Galliæ dignitas, adeoq; accisæ fuere Francorum uires, ut ultra ab Normannis Danisq; piratis suos defendere fines nequirent. Eodem anno Theodoricus episcopus Cameracensiu leuauit corpus diui Liuini apud Holteym in terra Alostensi.

DCCC XLIII. Hugo filius Caroli Magni ex Reguina concubina Veromanduorum idemq; Sithiuensium abbas, per Morum quendam monachum subornatum furatus est in Sithiu corpus diui Audomari Morinorum episcopi, ut asportaret illud in Veromandos. Agebat tum Folquinus Morinorum episcopus apud Vuorombolt in Menipisco uisitās ecclesias suas, ac uerbo Dei indefessus insistens, q; ut de tãto certior factus est furto, coacta per Folrardū fratrem uirum militarem non poenitenda Morinorum manu, raptim Veromandos insequitur, quos priusq; Legiam fluuiū ad Lisburgū uiculū transmittere possent, sancti præsulis reliquias reddere coegit, easq; reportauit in Sithiu, metuq; Normannorum in terram sollicitus recondidit, & paucis diebus poenas dedere sacrilegi; mente captus est Morus; Hugo à Carolo rege missus ad Tolosæ urbis obsidionem interijt.

DCCC XLIIII. indicto apud Virodunum conuentu pax conuenit inter filios Ludouici Cæsaris. Lotharius natu maximus

mus salutatur Augustus. Ludouicus Germaniam, Carolus
natum in Galliam adit, occidentali Oceano monteque Py
reneo atque Mosa flumine circumscriptam. Tum Flandria quo
dam modo ab Germania discreta, attributaque occidentali Fran
ciae, simul Turhold monasterium ecclesiae Hamburgensi de
tractum. Mansit autem is rerum status per multas aetates: do
nec hoc nostro aeuo per placita pacis factae cum Gallorum re
ge Francisco, Flandria rursus a Francia occidentali ac regno
Francorum est separata.

DCCC XLV. tradunt quidam multos in Gallijs perijisse fa
me, passimque homines a lupis deuoratos.

DCCC XLVI. corpora sanctorum Bauonis, & Pharahil
dis Enkericus abbas Gandensis, ac Frangerus praetor, metu
Normannorum transportauerunt ad castrum Fani Audomari
Sithiu tunc dictum.

DCCCLI. Normanni, Gandauum cum caenobijs Gandensi
Blandiniensi, ac Tronchiniensi, ferro & igni euastauerunt.

DCCCLIII. Tasradus Gandensis abba, corpora diuorum
Bauonis & Pharahildis, ex castro diui Audomari terrore Nor
mannorum, Laudunum transtulit.

DCCCLIIII. Euerardus Cisoniensis, de quo supra dixi
mus, reliquias diui Calixti, ex Italia deportauit Cisonium, nū
monasterium regulare iuxta Insulam.

DCCC LV. soluitur laudabili senectute uir clarissimus Ful
cuinus, Morinorū episcopus XIX kal. Ianuarias, apud He
clesbecam in Mempisco, dum dulcissimo uerbi Dei pabulo
Christianum ibi pascit gregem. Vir erat uere nobilis: nam
& si clarissimis fulgeret natalibus, nō tamen more huius seculi
sacerdotum, inertes sectabatur principum aulas, uerum sui me
mor officij summa diligentia oppida, castella, uicosque suae obli
ens gentis quadraginta per annos ad extremam usque senectam
nullum intermisit docēdi laborem. Pater ipsi erat Hieronymus
genere Francus, mater Erkensinda ex Gothijs prognata. Fune
ratus

ratus est in Sithiu ad latus diui Bertini dexterum, cuius
Folquinus monachus hoc cecinit epitaphium.

Hic ueneranda patris Folquini membra quiescunt,
Antistes dudum qui fuerat Morinum.

Quisq; quaterdenis uitæ dux extitit annis,

Mente actuq; pio iussa operando Dei.

Qui quartadecima decedens luce Decembris,

Clarus apostolicum gaudet adire chorum.

DCCC LVII. Edeluolphus Anglorum rex Roma rediens
per Gallias Iuditham pulcherrimam uirginem filiam Caroli
Francorum regis speratam Balduini Ferrei accepit uxorem.

DCCC LVIII. Edeluolphus rex apud Vinctoniū obiit mor
tem, duxitq; filius eius Adelbaldus Iuditham nouercam suam
uxorem, quo & ipso eodem anno defuncto, rediit Iuditha in Gal
liam ad patrem, ac Syluanecti plurimum se continuit.

DCCC LIX. Emino episcopus Nouiomagensis occiditur à
Normannis in urbis direptione.

DCCC LX. corpus diui Hermetis ex cœnobio Indensi Lu
douicus Lotharij Cæsaris filius Rothornacum transtulit pridie
Non. Iulias, quod incrudescente indies importunissima perse
cutione Normannorum perterriti Rothornacenses apud A
grippinam Coloniam deposuerunt, illudq; pace cum Norman
nis facta primum reddere Agrippinenses detrectauerunt, de
hinc tamē intercessore Fulberto Camaracensium episcopo Ro
thornacensibus restituerunt. Hūc martyrem passum inuenio
Romæ sub Hadriano principe, sororemq; eius Theodoram de
collatam, Præfectum urbi fuisse, Corpus eius Indam deporta
tum ab Imperatore Lothario.

DCCC LXI. cœnobium diui Bertini in Sithiu Dani com
buserunt, Vuorardum & Vuinebaldum presbyteros, Gerardū
ac Regenardum diacones ad domus custodiam relictos pridie
Pentecostes exquisitis cruciatibus interfecerūt, ditionemq; om
nem Taruannicam incendijs ruinisq; ac mortibus fœdauerūt.

Lutetiam Parisiorum diripuerunt, qua tempestate ob tam furibundas septentrionalium barbarorum incursiones Flandria in suis pagis castellisque munitiones facere coeperunt.

DCCC LXII. Iuditham Caroli Calui Francorum regis filiam Balduinus Praefectus Flandriae ex Syluanecto inconsulto patre abductam in Flandriam, pro uxore habuit: stirpemque ex ea uirile breui suscepit, quo patrato facinore ingens terror Flandros circumstabat: non bellum modo sed exitium etiam uniuersae genti nostrae minitante rege. Et Ferreus licet sollicitus foret, haud quaquam tamen despondit animum. Relatum est a nonnullis semel in Atrebatibus ad montem diui Eligij, iterum in finibus Insulensium fufum ab eo fugatumque regium exercitum Francosque perquam uiriliter a nostris prohibitos finibus. Caeterum rex, ut feram atque indomitam gentem haud facile peruenire armis posse perpenderet, conuocato Pontificum concilio Ferreum lege Gregoriana damnatum piorum coetu mouendū curauit. Eodem anno quum ciuis quidam Taruannensis die festo Deiparae assumptioni interulam seu camisiam contemptis ferijs sibi fieri uellet; repente per totum cōspersa est sanguinolentis maculis, quo uiso Hunfridus episcopus miraculo interulam inter sacra retulit, diemque adsumptionis exinde celebrem in Morinis esse uoluit.

DCCC LXIII. Balduinus Comes Romam unā cum Iuditha profectus de raptu se apud Nicolaum primum quanta maxime potuit modestia purgauit: nullis blandimentis, nullis fallacijs, mulierem ab se deceptam, nullā factam uim, uerum enim uero sua illam sponte, nec reclamante fratre eius Ludouico se secutam; proinde orare, ut pro sua singulari clementia, proque suo in populū Christianum amore remittere noxam, tentareque dignetur si quo modo lenire regis animū, mitigare iram, uiamque quam pacis apud illum inuenire posset. Igitur tantum ualuit apud pium pontificem supplicis Ferrei deprecatio, ut non solum induceret interdicti decretum, uerum etiam duos episcopos

Rhodoaldū

Rhodoaldū Portuensem, Iohannem Fricodensem legatos atq; intercessores pro eo mitteret. Hi postquā Sueffionem ad regē peruenere, cōtracto rursus episcoporum Gallicorum concilio, post uarias sententiās Carolus rex ratus non nihil donandum esse Romani Pontificis precibus, simul ueritus ne indomita adhuc Flandrorū natio cū Danis, q̄ tū terra maricq; Galliarū urgebant fines, se coniungeret, deuorata indignitate exorari se tandem patitur, proq; insigni iniuriā beneficium haud uulgare reponit. Flandro pacem dat, eumq; in fidem recipit, matrimonium filię ratificat probatq; : Antisiodori ingenti læticia fiunt nuptiæ, celebrante officium Nouiomagensi episcopo. Ibi in regis uerba Ferreus iurat, totamq; regionem Scalde, Somona, & Oceano terminatam dotalem ab eo accipit, appellatur Comes regni, in hoc maxime, ut aduersum Danos, omnemq; septentrionis barbariem perpetuus foret regni Galliarum propugnator, eo dñi seruato more, ut ueteres Principes nostri modo Comites regni, modo Comites Francorum, modo Flandriarum nominarentur Marchiones. Inauguratus est autem Balduinus ac in fidem acceptus. Rem hic addunt quidam fabulæ (ut mihi uidetur) haud multum absmilem, Ferreum quodam in prælio recepisse medió ex hoste Calui regis gladium, eamq; ob causam gladio ab eo donatum, institutumq; ut in coronandorum regum caremonijs gladium Comites Flandri regibus præferrent. Eodem anno Carolus rex quo plures haberet, quos Danis Normannisq; tam efferis hostibus opponeret, Hollandiam quoque Batauorum olim celebrem insulam Comitatus honore decorauit Theodorico cognomine Frisio fortissimo uiro primo instituto Comite. Per idem temporis spacium Caluus rex atq; Ebo pontifex Remornm ad confirmandam Flandriæ pacem, simul ut rudis ferocisq; gentis cultu religionis remollescerent animi, diui Donatiani Remorum olim pontificis reliquias in Flandriam miserunt, quod quidem sacrum Balduinus donum, primum Turholt, inde

Bruggias reuerenter comportauit, sedemq; illi dedit in uirginis
matris ædícula, quæ nunc est diui Donatiani. Donatianum ori
gine fuisse inuenio Romanum, nobilissimis Cornelio ac Luci
nia ortum parētibus, ab Dionysio urbis Romæ episcopo sacris
ablutum fontibus, creatumq; ab eodem Remorum pontificem
circiter salutis annum ducentessimū septuagesimū. A Flandris
autē Ferrei principis temporibus firmatorē pacis appellatum.

DCCCLXIIII. obiit sanctus uir Ansgarius archiepiscopus
Bremenſis ſucceſſore Remberto genere Flandro.

DCCCLXV. Balduinus princeps Burgum, hoc est Castrū
Brugis muniuisse traditur aduersus Danos. Eodem anno
Raymelinus episcopus Tornacensis, & Adelemus Comes im
petrauerunt à Carolo Caluo confirmationem priuilegiorum
Gandenſis monaſterij, ut alibi fuſius oſtendimus.

DCCCLXVIII. obiit Hunfridus (Vinfredus quidam ſcri
būt) Morinorum episcopus, tam ſingularis uir exempli ac uir
tutis, ut uix ulli ante ſe episcopo uitæ ſanctimonia ceſſerit. Pula
ſus ſede ſua ab Normanis miſſo Romam Valdagario presby
tero Nicolaum pontificem conſuluit, num reuertendū ſibi eſſet
ad eccleſiæ regimen, an manendum poſt hac in monaſterio (ce
rat enim & abbas idem Bertinicus) Suasit pontifex rediret ad
eccleſiā, diſperſasq; oues reuocaret ad ouile Chriſti. At Caluus
rex ab eo abbatiam diui Bertini abſtulit, tradiditq; illam Hil
duino conſiliario, accepto ab illo haud exiguo pondere auri (ſi
moniam à nobilitate præcipue profectam conſtat) Is abba Hil
duinus quos habebat agros apud Crombekam in Meniſco ſu
per Fleternam fluuium pro agri quodammodo ad Straſellam
in Meniſco ſuper Niepam fluuium cum Rhodulpho quor
dam commutauit. Hunfridus autem Megenfridum nobilem æ
doleſcentem recepit in monachū, cuius pater Rodoaldus quin
quaginta iugera agri ſita in ciuitate Bononienſi attribuit cœno
bio. Inuenio Hunfridum fuiſſe antea monachum Prumiſem
in Arduenna, at de parentibus eius nihil dum legi,

DCCC LXX. Balduinus Comes & Raymelinus episcopus Tornacensis unâ cum Roberto abba Blandiniensi transfulerunt ex Tamisia (hoc est Tempseke in terra Vuasensi) corpus diuæ Ameibergæ ad cœnobiũ Blandiniense. hoc est diui Petri Gandensis, confirmauitq; Balduinus omnia bona ac priuilegia eius cœnobiij. Eodem anno pestilentia orta in Morinis ex fœtore locustarum mari nostro mersarum. Equidem demirarer, unde huc tantus locustarum numerus, nisi traditum esset à Plinio, longinqua maria ab ijs transiri, cõtinuata plurium dierum profectiõne, famem quoq; illas quam propter externa petunt pasbula scire imminere; immensos permeare tractus, tanto alarum stridore, ut aliæ credantur alites, ac demum gregatim sublatas in maria aut stagna decidere. Eodem tempore Ferreus Comes Carolum regem comitatus in Sueuiam deportauit, inde secum corpora sanctorum Vualburgis ac fratrum eius Vuillibaldi & Vuinniboldi; eaq; magno cum honore Furnis seruanda tradidit. templo sacerdotibusq; ad id institutis. Referunt Vuillibaldum Aureatensem in Germania fuisse episcopum, Vuinniboldum abbam, ac Vualburgem ibidem antistitam uirginum, liberosq; fuisse Richardi Sueuorum ducis.

DCCC LXXVII. Ghonradus Comes assignauit monasterio Corbeiensi uillam Vsciam iuxta Aldenardam, unde tabulas in alfo ædidimus libello.

DCCCLXXVIII. Caluus rex cœnobio Hasnoniensi, sito super fluuium Scarbum in Comitatu Atrebatensi, pago Hostrebanto, ubi Ermentrudis filia eius uxoris Ferrei Comitis soror, sacris præfuit uirginibus, multa contulit, eorumq; bona ac priuilegia confirmauit. Adiecit eidem Azinium super Scaldem in Ostrebanto Vauerocinium, in Comitatu Taruannensi Aucliacum super fluuium Vuellulam Actum Cariziaci in palatio Imperiali quinto Idus Iulij, indictione undecima, anno

XXXVIII. regni ipsius, Imperij uero secundo.

CHRONICA FLANDRIAE

DCCC LXXIX. coacta synodo ab Iohanne octauo in
 Tricassibus, inter caetera illic acta Flandris, qui tum primum
 (ut scribunt Itali) ex locis nemorosis ad meliorem cultum ue-
 nerant, episcopus datus est, hoc est, si fatis dispicio, Flandri una
 cum Tornacensibus Nouiomagensi sunt episcopo attributi.
 Eodem anno Baldouuinus Comes promotis iam plurimum
 Flandriae rebus in uiuis esse desijt, situsq; est apud Fanum Au-
 domari in aede Bertinica, cui coenobio admodum fuerat bene-
 ficus. Sunt qui Balduinum Bonum hunc uocitent, matremq;
 eius fuisse existiment filiam praefecti Sithiuensis, hoc est, op-
 pi di diui Audomari.

BALDVINVS CALVVS.

Regnauit de hinc Ferrei filius Baldouuinus Caluus.
 tracto cognomine ab Carolo materno auo, cuius in rudis-
 mento imperij cum annus ageretur DCCC LXX X.
 tanto numero ac crudelitate irruerunt Normanni, ut tot-
 tius Galliae uires ad obsistendum nequaquam sufficerent. Gari-
 dauio eo anno hyemauerunt, omniaq; castella ac coenobia circa
 Scaldem & Legiam euastauerunt: intacto tamen quod mira-
 culo fuit apud Holtheim diui Liuini sepulchro. Occisa sunt
 2 nostris in sylua Carbonaria nouem amplius milia Norman-
 norum, uerum irritati magis eo damno quam uicti, castra Cote-
 turiaci ad ripam Legiae amnis fecerunt, eoq; loco ualide mu-
 nito, Menapios & Sueuos, quibus omnium maxime erant in-
 fensi, ad internitionem penè redegerunt. Ad Fanum Audoma-
 ri mense Martio omnia cremauerunt excepto templo diui Au-
 domari. Direpta incensaq; mense Iulio Taruanna Morino-
 rum cū monasterijs diuorū Richarij atq; Vualarici, omnibusq;
 circa uicis ac castellis. Captum combustumq; Tornacū una cū
 Martiniano Hasnoniensi, Martianeſi, Rothornacēsi, caeterisq;
 omnibus circū circa coenobijs, Euerſa in Flādris Aldēburgus
 Rodenburgus

Rodenburgus, Ostburgus, Toraltum, Furnæ, Broburgus, Bononia, in Menapisco Heclsbeka, Vuoromholt, Gronberga, Vuatanum, Casletum, Baliolum, Stenfordium, Purningahem, hoc est Popringa, Hypra, Meschina, Varneston, Cominium, Longamarca, aliaq; his uicina loca, ut Viro uiacum, Duacum, Ariacum, Minoriacum, Sperliacum, Harlebecca, Aldenarda, Aloftum, Petigheham, Eynhama, Andouerpa, ac quæq; alia aut restituta erant aut noua ab fundamentis extrui cœpta. Tornacenses patria incensa, Nouiomagum confugerunt, ibiq; totos triginta annos habitauerunt, donec quaterni potentes ciues quadrifariâ inter se partitam ciuitatem reædificauerunt, tributum ab alijs capientes ciuibus. Atrebatenses uero suadente abba Theodorico, cum corpore diui Vedasti Bellouacum fugerunt.

DCCC LXXX I. Heydilo episcopus Nouiomagensis Tornacensisq;, leuauit Tornaci corpus diui Eleutherij episcopi. Eius rei author extitit mulier religiosa nomine Tecla, quæ ut id fieret diuinitus se per quietem monitam affirmabat. Referunt leuatione eâ euidentibus illustratâ fuisse prodigijs. Puerum ab cacodæmone suffocatum reuixisse, cæco redditos oculos, claudos præterea paralyticosq; sanatos. Eodem anno Bruggam castellum Caluus Comes aduectis ab Aldenburgo euerso lapidibus emuniuit aduersus Danos, qui eodem anno Cameracum unâ cum cœnobio diui Gaugerici, incenderunt.

DCCC LXXX II. Godefridus et Sigefridus reges Normanorum, Leodium, Traiectum, Tungros, Texandros, Coloniã, Agrippinam, cum uicinis omnibus oppidis combusserunt. Et Rodulphus frater Calui Comitum, Comes factus est & abbas Cameracensis.

DCCC LXXX III. Augustam Treuïrorum, urbemq; Mediomaticum, Normanni cremauerunt, caso inter alios Valone Mediomaticum episcopo. In Veromanduis incenderunt templum diui Quintini, Atrebatum ædem Desparæ uirginis Regem

CHRONICA FLANDRIAE

gem Francorum trans Hysaram fluuium fugauerunt, sedemq;
hyemandi coeperunt in Ambianis. Inde pars in portu Bononia
nata ascensa classe domum nauigauerunt, pars alia Louanii hyc
mauerunt in regno Lotharij. Eodem anno Baldouuinus Co
mes corpora diuorū Richarij & Vualarici timore Normannor
rum attulit ad castellum diui Audomari.

DCCC LXXXIIII. Carolus Caesar coactus est pacem fa
cere ac foedus cum Normannis, deditq; Hodofredo illorum re
gi in matrimonium Gillam Lotharij regis filiam, dotemq; illi
adiexit Frissam. Eodem anno altum monasterium beate
Mariæ Tronchinj iuxta Gandauum a Normannis euersum
Balduinus Comes reaedificandum curauit, eoq; regulares mo
nachos cum Iohanne antistite reduxit, qui diu sedibus incertis
erant uagati, qui eodem item anno Elstrudem regis Anglorū
Elfredi filiam duxit uxorem.

DCCC LXXXV. obiit Hincmarus archiepiscopus Re
morum, uir pius & admodum literatus. Eodem anno Od
gerus aduocatus monasterij diui Bertini attribuit cœnobio hæ
reditatem suam quam habuit propter Marsbekam torrentem
in Menipisco, in loco cui nomen Hamma. Hoc eo refero, ut
ostendam totam Flandriam Menipiscum seu rectius Menapi
piscum olim dictam, deriuata uoce quantum coniectura conse
quor ab Menapiorum gente, qui quidem Menapij ab Menapo
Morinorum duce nomen antiquitus sortiti feruntur.

DCCC LXXXVII. obiit diuus Rembertus archiepiscopus
pus Bremensis, oriundus ab Toralto, cui Idibus Iunijs in die
ctas inuenso ferias. Vitā eius unā cum uita diui Ansgarij Ham
burgij conscriptam, datamq; ab Alberto Crantz, Iacobo Drie
scho antistiti Guilelmitarum Brugensium in alijs lucubratiuncu
lis nostris ædidimus, lyricisq; eum uersibus celebrauimus.

DCCC LXXXVIII. Carolus Caesar cognomento Cras
sus icto cum Normannis foedere, Neustria illis dedit incolendam
quam a se Normannia appellauerunt, quorum dux Rhollo ducta
uxore

uxore ope Berengarij Bellouacorū Comit̄is filia Guilelmum
filium hæredemq; reliquit.

DCCC XC. miseræ erant res Francorum atq; intestinis dis
cordijs propemodum perditæ, ob Caroli regis cognomine
Simplicis immaturam ætatem, cui primum Ludouicus & Caro
lomanus fratres spurij, exin Carolus Cæsar, postremum Odo
Andegauēsis Roberti filius tutores dati, multa aduersum Nor
mannos belli præclara facinora ædificare: cumq; suo quisq; tem
pore regnum affectaret, rexq; saluari uellet, Odo à sua factio
nis hominibus rex declaratus, ab Valtero Senonum pontifice
inunctus est: reclamantibus maxime Balduino Flandriæ Co
mite, & Fulcone Remorum archiepiscopo principibus alteris
us factiōis. Eodē anno Burgūdiones, Rodulpho Ricardi ducis
sui filio, dyadema imposuerunt, regemq; sibi consalutaerunt.

DCCC XCI. Normanni oppidū diui Audomari inuaserunt,
ubi duodecim templum diui Bertini spoliare conati, subito om
nes ad unum luminibus sunt capti. Fugati tandem ab Audoma
rensisbus Normāni ac ad trecentos ad Vuindengelhē interfecti.
DCCC XCII. decessit Elfredus rex Angliæ, regnauitq; post
eum Eduardus filius frater Elstrudis Comit̄is Flandriæ.

DCCC XCIII. Fulco Remorū archiepiscopus, qui antea
fuerat abba diui Bertini: iterum petentibus monachis suscepit
regimen monasterij, propterea quòd Caluus Comes illud arri
pere seseq; abbam facere niteretur, fretus conditione temporū,
qua pleriq; principes decimas facultatesq; ecclesiarum usurpa
bant. Eodem anno conflagrauit oppidum diui Audomari for
tuito incendio.

DCCC XCIIII. Carolus is qui Simplicis tulit cognomen,
Ludouici Balbi filius, uerus regni Francici hæres, ab Fulcone
Remorum pontifice coronatur inungiturq; auctore præcipue
Balduino Flandriorum Comite, qui molestissime ferebat super
stite Magni Caroli progenie ius regni alieno deferri, summaq;
iniuria transcribi in familiam Andegauensium.

DCCC XCV. naturæ cōcessit Lauduni Helias abba Ganden-
sis, monachis eius propter euerfionem cœnobij Nigellæ habi-
tātibus, à cuius obitu XL. p annos sedibus incertis sunt uagati.

DCCC XCVIII. inter ciuilē discordiam, qua Carlingi (ita
uocitabant Caroli Magni progeniem) Carolū Simplicem Re-
mis, Andegauenses autem Odonem suum in Senonibus coro-
nauerant. Rhodulphus Comes Cameracensium frater Flandri-
ni Comit̃s, ope Flandrorum fanum Quintini, ac Peronā Ver-
romanduorum insignia oppida cepit de Heberto Comite Ver-
romandiæ partium Odonis propugnatore. Andegauenses autē
haud segniter duce Heberto administrātes bellum, adscitis Nor-
mannorum auxilijs ambo ea oppida recuperauerunt, interce-
ptumq; Cameracensem leui quodam prælio occiderunt. Tum
Flandrus Comes dolore amissi fratris haud minore ira cū Nor-
mannis q̃ cum Andegauensibus bellum gerendum parauit, du-
ctisq; raptim ex Flandria copijs Arebatum unā cum cœnobio
ab Odone occupatum ui & armis recuperauit, prædas ingentes
ex hostico egit uicis agrisq; longe incensis.

DCCC XCI. Odo Andegauensis lapsus in animi mero-
rem, uenenoq; ut creditum est impetitus, Carolum Simplicem
iam moribundus iustum legitimumq; esse regem multis
uerbis testatus est, Robertumq; fratrem ab omni iniuria illi fa-
cienda abstinere iussit. At Robertus nihil fraterna monitione
motus, nihil boni æquiq; memor, mortuo absq; liberis Odone
summa ope ius suum persequi perseuerauit, eodemq; iure con-
sensioneq; qua quondā Pipinus regnasset Austrasius, fratrem re-
gnasse dicitabat. Id temporis Caluus Comes ab aula abstinuit
ob Hebertum Veromanduū fratris sui occisorem, cuius ta-
men filiam postea facta pace Arnulpho filio conciliauit uxore.

DCCCC. gestum est bellum cum Heberto Veromanduo-
rum Comite. Ductis Baldwinus firmis in eum copijs Peronā
cepit. At Simplex rex assentationibus quorundam delinitus
persuasusq;, iam contra Flandros qui eum coronauerant, pro
hostibus

hostibus stetit. Caluo non modo Peronam, sed etiam Atrebatum abstulit, tradiditq; hoc Albumaro cuidam Comiti, illam Veromanduo restituit. Balduinus ad regem ad flumen Hysarā Belgicum castra habentem profectus multis cum illo egit precibus, ut Atrebatum, ut ius fasq; erat, sibi redderetur. Sed id quominus fieret & Hebertus quidem Veromanduu, sed longe maxime Fulco Remorum pontifex obstitit, qui assentiente rege ambo sibi & Vedasti & Bertini cœnobia, ne in profani principis deuenirent potestatem, administranda tuendaq; susceperat. Erat tantæ ea res iræ odijq; parens, ut Vuinomarus Liliariensis Calui beneficiarius, uir nobilis summaq; audaciâ præditus, positis insidijs archiepiscopum obtruncauerit quindecimo kalend. Iulias die Lunæ, ob quod designatum facinus ab Heruæo Fulconis successore aqua & igni interdictus in Angliam sibi consciuisse traditur exilium. Eodem anno signum sanctæ crucis apparuit in uestibus hominum ualde sanguinolentum. Hac re permulti mirum in modum sunt animo consternati, unde Vuicfridus episcopus Morinorum magnam instituit supplicationē in oppido diui Audomari ad Dei Opt. Max. placandam iram, concionemq; habuit ibi ad populum longe celeberrimā eo loci quo crucifixi etiamnum uisitur imago. Crux pulchra ab incolis hodie dicta.

DCCCC I. Balduinus Comes amissa recuperat oppida, cœnobium Bertinianum uel rege assentiente adit, sitq; abba Bertinicus in ordine primus & uicesimus, quamuis non tam Abbatæ quàm Comitis nomine omnia gubernaret, consensente interim ueteri monasticæ uitæ disciplina, abstractisq; bonis quibusdam quæ in perpetuum dehinc mansere in Comitū potestate. Possedit id temporis unâ cum facultatibus eius cœnobij Balduinus Flandriensem, Bononiensem, Taruannensemq; Comitatus, eratq; Atrebatum caput Comitatus Flandrici.

DCCCC II. oppidū diui Audomari Caluus muro circumdedit, intraq; illū incinxit monasteriū Bertinici Hauesbercanæ nobilita

CHRONICA FLANDRIÆ

nobilitati præfectisq; Broburgensibus atq; alijs quibusdam uicinis optimatibus ad suam cuiusq; portã custodijs attributis. Hypram idem ac Bergiacum pluraq; loca contra Normannorum iniurias emuniuit. Bergiaci diuo Martino templum posuit, Canonicos sacerdotes legit, eoq; diui Vuinnoci ossa ex cœnobio Bertinico inuitis licet monachis detulit. Cœnobium item Blandiniense plurimis honorauit donis.

DCCCC III. obiit diuus Grimbaldus monachus Bertinicus patria Tornacensis.

DCCCC VIII. Rex simplex cum Normannis fœdus stabile icit Rhollone eorum duce sacris admoto fontibus, Robertoq; ex Rhollone dicto.

DCCCC XI. obiit Ludouicus rex Germaniæ Arnulphi filius quem sepultum quidam tradunt in cœnobio Blandiniensi.

DCCCC XII. Gandauî iuxta nouam arcem templum diuæ Pharahildis extrui cœptum.

DCCCC XIII. Gandauî conuentus indictus de ordinandis rebus Flandricis.

DCCCC XV. octauo Idus octobris Balduinus Comes & Aynardus episcopus Nouiomagensis transtulerunt corpus diui Gerulphi ex Merendra Tronchinium in ædem Deiparæ uirginis. Gonterus & Lambertus sacerdotes eius rei fuere authores, qui id se monitos esse ab Gerulpho in quiete confirmabãt. Legimus Gerulphum natũ in Menipisco territorio Gandensi, ac prædio paterno Merendra Leutguoldo & Ratguera parentibus. Puerũ adhuc ab Heliseo episcopo in cœnobio Blandiniensi sacro unctũ chrismate. Reductũ inde a susceptore suo quem patrĩnũ uocant domũ. Sed Tronchinij ingressum ex itinere Deiparæ templũ, diutius illic q̃ reductori placeret orasse, atq; ea propter ita pulsatum ac casum ab illo, ut breui post mors sit secuta. Sepultũ a parentibus Merendræ in æde diuæ Radegũdis. Ad sepulchrũ eius saepe candelas sponte arsisse, cæcos, surdos, mutos, claudosq; remediã accepisse, Tronchinij uero præter alia miracula

la Ostrã

la Oefridum quendam liberatum maligno spiritu.
 DCCCC XVIII. quarto Nonas Ianuarias Balduinus Comes Gandavi uita defungitur. Extulit eum Elstrudis uxor sepe liuitæq; Blandinij in sacello parentis uirginis, ubi & ipsa morte obita condi uoluit. Bertini ædem in Sithiu aspernata propterea quod fas non esset subire ulli eam mulieri Amata, hæc erat Oginia reginæ uxoris Caroli Simplicis. De ea quod sequitur reperio epitaphium.

Clara fui Elfredi generosi filia regis,
 Elstrudis proprio nomine dicta meo.

Quæ dum præsentis uigui spiramine lucis

Balduini Calui iuncta fui thalamo.

ARNULPHVS MAGNVS.

Post Calui decessum filij principatum eius sunt partiti. Minor natus Adolphus Bononicam Taruanticamq; ditionem cū Bertiniano adiit cœnobio; reliqua omnia Arnulpho cognomine Magno cessere. Nondum Normanni accersitis ex Dania auxilijs littora nostra infestare remittebant. Duxit in illos Rhodolphus rex Burgundionum Comesq; Arnulphus & Adolphus, qui ad Falcobergam cū illis congressi uictoriam licet non incruentam retulerunt.

DCCCC XIX. Arnulphus Comes Castrum diui Venantij expulsis Andegauenibus recuperauit.

DCCCC XXII. ualidum Arnulphus exercitum portauit in Franciam, ut Carolo regi suppetias ferret contra Robertū Andegauensem Odonis defuncti fratrem, regem appellatum coronatumq; ab Heruæo Remorum pontifice. Commisso in Suesonibus atroci prælio, Carolus Flandrorū, Lotaringorum, Germanorumq; subnixus ope Andegauensem infestissimum hostem quo cum de rerum summa decernebat occidit, insigni potius uictoria, si ut uincere ita & uictoria uti sciuisset.

DCCCCXXIIII. Carolus Simplex mortuo iam Roberto Andegauēsi, hostili liber metu, Heberto Veromāduorū Comiti ueteri inimico, quicq; Roberti sororē habebat in matrimonio, temere sese credidit; nempe per speciē cōsolationis ab illo accitus in Veromāduos, dolo capitur, duciturq; in custodiā Peronā.

DCCCCXXVI. Carolus rex in custodia moritur, sepeliturq; Peronæ in aede diui Fursei, filius eius Ludouicus cum matre in Angliam transmittit Burgundiæ rex. Rodolphus apud Francos regnare iubetur.

DCCCCXXVIII. Dani Sifrido duce, maritimam Morinorum oram inuaserunt. Gîsnas oppidulum cœperunt, inconsultoq; Comite Arnulpho duplici fossâ cinxerunt, idq; pace facta in fide Arnulphi cum tota adiacenti terra retinuerunt. Sed Sifridus paucis post diebus Elstrudem Arnulphi filiam rapuit deuirginauitq;. Tum scripto raptim milite quum perdere in totum Magnus hominem pararet, nec haberet Danus ad quos confugeret, aut ubi se defenderet, laqueo sibi consciiuit mortem. Elstrudis impleto iam utero, Adulphum peperit primum Comitem Gîsnensium. Eodem anno in Bertiniano cœnobio Adololphus abbas idem & Comes, corpus diui Folquini episcopi leuauit Idibus Decembris.

DCCCCXXIX. obiit Elstrudis Magni principis mater septimo Idus Iunias, iacetq; sepulta prope maritum Blandiniij in ædícula parentis uirginis. Hæc Blandinensibus cœnobitis amplas donauit possessiones in Angliā in sinibus Cantij, unde tabulas habent anni 918.

DCCCCXXX. obiit Huchaldus monachus Elnonēsis quæ Ciliniām matrem diui Remigij Remorū archiepiscopi, pulchro celebrauit carmine, habitāsq; apud episcopum Niuernensem, impetrauit ab eo corpus diui Cirici, parui quidem pueri, sed magni tamen martyris, idq; Elnonam portauit in cœnobium diui Amandi.

DCCCCXXXI. Atrebatū accœnobii diui Vedasti uictis fugatisq;

fugatisq; aduersarijs Magnus Comes bona ex parte euastatum ui rededit in potestatem. Eodem anno Euerardus Bergensis Vuarrem emptum de quodam Hemfrido donauit monachis diui Vuinoci, idemq; Bergam munire coepit cōtra saeuitiam Laorum ad munimen Christianorum, sic enī inuenio scriptum.

DCCCC XXXII. Comes Bononiæ Adololphus Eduinū auunculi sui Eduardi Anglorum regis filium, mari submersum atq; in littoris nostri crepidinem eiectum, in æde Bertinica honorifice sepeliuit. Is nanq; ab Atelstano fratre regno pulsus dū in continentem parua nauī trañcere conatur, orta tempestate in terijt. Atelstanus rex pro eo pietatis opere magnā Adololpho gratiam habuit, multaq; cōnobio misit donaria.

DCCCC XXXIII. mortuo nulla sobole Adololpho Bononiæ Comite Bononiā Taruannaq; & Bertinica abbatia Arnulpho fratri accesserunt, coeuntibusq; in unum opibus reddita sibi Flandria est. Sed fatiscēbat indies magis magisq; monastica disciplina apud Bertinicos, quotidianis lactantes sermonibus, haud quaquam licere Comiti hæreditate possidere sanctuarium Dei. Adololphus autem moriens bonam supellectilium suæ partem, ut baltheum poculumq; aureum, armillas ac pallium multo auro margaritisq; distinctum, diuorum Audomari ac Bertini legauit cōnobijs.

DCCCC XXXVII. Magnus hortatu Transmari episcopi Nouiomagensis Gandense cōnobiū Normannica rabie euersum reædificauit, solitos ritus ac cæremonias instaurauit, Gerardumq; Cellensem magnum uirtute uirum abbam ibi constituit. Eodem anno Ungari Germaniam Galliamq; ad Oceanū usq; belli cladibus uastauerunt.

DCCCC XXXVIII. Alisa Magni uxor immedicabili quodam diu uexata morbo, ad diui Bertini aram præter omnium opinionem remedium accepit, ab episcopis Vifrido Morinorum Fulbertoq; Cameracensiu introducta in eam ædē quam
ad id

ad id tempus nulla subierat mulier. Hoc uelut miraculo permotus Arnulphus, maximum exinde diuo Bertino honorem habuit. Arkas uicum Merkfiamq; & Petressam cum omnibus appendicibus cœnobitis restituit: adiectis alijs donis penè innumeris. Syluam tamen castellumq; Rutholt, quæ ditionis Arkenfis fuisse dicuntur, sibi seruauit, fuitq; abbas Bertinicus
 XXIII. in ordine.

DCCCCXL. Arnulphus cum Gerardo Cellensi abba Gandēsi corpora diuorum Bauonis & Pharahildis, Lauduno Gandauū retulit, Brugisq; eodem tempore condidit nouū templū diui Donatiani, legitq; ibi Canonicos sacerdotes XII. ex quibus qui antistes est, præpositus appellatur. Reparauit & diruta templa apud Turholt & Harlebeckā, instituitq; utrobique sacerdotes. Fertur per Gerardum Cellēsem XVII. suo in principatu Benedictina reformasse cœobia, quorum de numero fuisse existimo Blandiniense, Gandense, Tornacense, Martianense, Hasnoniense, Ronnacense, Attrebatense, Turholtense, Vuoromholtense, Diui Richarij, Diui Bertini, Diui Audomari, Diui Syluini, Diui Vulmari, Diui Amandi, Diuæ Berthæ, diuisq; Amari Duacensis.

DCCCCXLI. Gandauī Transmarus episcopus dedicauit templum diui Iohannis baptistæ.

DCCCCXLIII. Rex Francus in id omnē suam impēdebat operam, ut qui cunctis erant formidini Normannos uel ad internicionem redigeret, uel Gallijs in totum extruderet. Comitibusq; & opibus aucti, uti regibus aduersus Normannorum seruitiam auxilio essent. Erat Arnulphus acerrimus regni propugnator, eiusq; consilio omnia fermè Ludouici regis negotia administrabantur. Inuisa omnibus erat Normannorum natio. Sed odium iramq; in illos Flandro maxime auxit, tum quòd illorum auxilio ac ductu Rodulphus eius patruus à Comite Veromanduo fuisset circumuentus occisusq;, tum quòd Aigroldū regem

regem Danorum, cum ingenti septentrionalium multitudine in Normanniâ Guilelmus dux Rhollonis filius accepisset, quorum fretus uiribus Flandrorum infestabat fines, uicos agrosq; incendebat, Castrum Monasteriolum pulsus per uiam Flandris inuasisset, idq; Herluino præfecto à Flandro paulo ante eiectione reddidisset, Scripto milite in Normannū Arnulphus ex Flandria ducit, post leuia aliquot contracta certamina, ad Pinciniacum in Insula fluminis Somonæ colloquium indicitur, quo colloquio postq; nihil cōuenisset dirempto Flandri Guilelmum ducem antequam ad suos reuertere posset circumuentum occiderunt. Balduinus Curtus, Rodulphi Comitis Cameracensis filius, sua manu id transegit facinus, ut patrem suum Rodulphū in Veromāduis à Normannis, ut supra docuimus, occisum ulciferetur. Aderant ei ad hoc patrandum tres præcipui equites amici quondam Rodulphi, Riricus, Robertus, Chiulphus. Ita Magnus ut hoste grauissimo regnum liberauit, sic & priuatas iniurias suumq; patrum ultus est. Sunt qui Guilelmum ducem alia dignum morte fuisse prædicant, ut qui uir fuerit probus idemq; cum primis religiosus, licet à Normannis effera gente circumscriberetur.

DCCCCXLIII. tertio Noñ. Septembres corpora diuorū Vuandregisli, Ansberti, & Vulfranni, ex Bononia maritima Morinorum urbe, Gandauum in cœnobium Blandiniense à Magno translata, submotiq; monachi regulares ab Aynardo abba regnante Ludouico Pio introducti. Leuatum ex ruinis restitutumq; monasterium, decimisq; ac possessionibus adeo locupletatum, ut nō abs re Arnulphus sit reparator uocitatus Blandini, qui eodem anno & cœnobij Bertinici regimine se abdicauit, Gerardumq; Cellensem inibi abbam constituit, expulsiq; Flandria monachos quicūq; ueterem uiuendi normam recipere recusabant, quos in Anglia Rex Atelstanus profugos egentesq; humaniter tractauit concessio illic habitandi loco.

CHRONICA FLANDRIAE

DCCCC XLVIII. male pugnatum est cum Norman-
nis, Franci permulti desiderati, Rex ipse Ludouicus captus
ductusq; in custodiam Lugdunum, agente procuranteq;
Hugone Parissorum Comite regni affectatore filio Roberti
Andegauenſis, praelio Suesſionico, ut supra est demonstratum,
occisi.

DCCCC XLIX. Otho Caſar, qui Ludouici regis ſorem
habebat in matrimonio, accitus per Arnulphū Comitē in Gal-
liam, Ludouicum regem captiuitate liberauit, Remos aliasq;
urbes occupatas ab Andegauenſibus recepit. Rotomagum ca-
put Normanniæ una cum rege ac Comite obſedit: qua in obſi-
dione amiſſo quodam ſuo nepote nobili uiro in Arnulphum de
bacchari coepit, ferturq; de necando ipſo aut capiendo cogitaſ-
ſe, ut Flandriã inuaderet, ſed eo Flandrus intellecto dolo nihil
cunctandum ratus, magnis cōtinuo itineribus domū ſe recepit,
quem inſecutus hoſtiliter Otho, magnum toti Flandriæ incuſſit
terrorem, incendijsq; ac rapinis quaqua poſſet graſſatus Ganda-
uum populabundus peruenit. Contra Gandenſes, qui tum in
tra Scaldem & Legiam ſātum incolebant, arcem ualidam edu-
xit in ripa Legiæ, ex qua arce Caſariana præſidia cum Ganda-
uenſibus odio implacabili continenter digladiabantur ad Bal-
duini Inſulani uſq; principatū. Ad hæc Caſar terram quatuor
officiorum occupauit, ſoſſamq; Hontam duxit, quam Othonia
nam dixit, ac ſinem Imperij eſſe uoluit.

DCCCC LI. Balduinus Magni filius duxit uxore Machthil-
dem Hermanni Saxonum ducis filiam, unde ortus Arnulphus
cognomento Iunior.

DCCCC LIII. Fulcherus homo ſpurus, filius exiſtima-
tus principis coquorum Ludouici regis, Nouiomagenſem
malis artibus adeptus epiſcopatum, omnia fecit deteriora:
adminiſtrauitq; menſes omnino XVIII, morbo abſumptus
pediculari.

DCCCC LIIII. Arnulphus Comes per Hildebrandum
nepo

nepotem abbam Bertinicum, reformauit cœnobium diui Vedasti Atrebatensis, monachosq; ad pristina rediit instituta. Eodem tractu temporis apud Vimam ad quartum a Taruanna lapidem inuentum memorant corpus diui Maximi Regiensis episcopi, ac Taruannam ab Vifrido episcopo translatum, conditumq; reuerenter in principe æde. Erat hic oriundus ab Regio Lepidi Cisalpinæ Galliæ oppidi, eiusq; ciuitatis episcopus, abbas ante Lirinensis uenit ex Luxouio in Morinos, atq; obiit Vimæ, ut nostri tradunt. Sed Petrus Venetus Equilinus episcopus in suo sanctologio Rhegynæ ciuitatis (ea in Brutijs est) fuisse episcopum, ac Rhegyi uita eum excessisse, sepultumq; in templo diui Petri Rhegynæ ciuitatis, ibiq; miraculis claruisse constanter refert. Natum autem apud uicium Deconiatum, Abbam fuisse Lirinensem. Puelam quandam in eius exequijs admotam ipsius capulo in ipsa æde diui Petri Rhegynæ ciuitatis resurrexisse a mortuis. Raphael autē Volaterranus; Ornatur Regium Lepidi (inquit) Maximo urbis ciue ac præfule uiro sanctissimo, qui Venetias deinde translatus fuit.

DCCCC LV. Phthiriasi consumitur Fulcherus episcopus Nouiomagensis, cuius exanime corpus quando non cessarent ex illo scaturire pediculi, ceruino insutum est tergori, atq; ita sepultum. Magnum exemplum puniti ambitus ac simoniæ, si nos posterii timeremus Deum.

DCCCC LVI. templa plerisq; in locis sacerdotesq; de cœlo tacti, prodigia foeda ac horrenda facta, Arnulphus Comes, si quid credimus monasteriorum chronicis, multa cœnobijs detraxit, quæ suæ diuisit nobilitati, ut cœnobio Gandensi in pago Curtracensi Elisachiam, Aldenghem, & Holthem: In pago Methelentissi Skelmas cum molis duabus: In pago Tornacensi, Fonteneiam: In pago Trecensi, Coloniã & Nielam: In pago Brachbantenfi Meren Craynham, Bellanicũ, Bruggecinã, Milimain, Merskẽ, Ainghã, Badinghã,

CHRONICA FLANDRIAE

Mortefelam & Masminam. In pago Flandrensi Bettinghem, Holtanam, Ostold, Adinghem, Rodenborch, Baltreshandam, Lapscuram, Velthem. In pago Menipisco Gontrengen, Caneghem. In pago Gandensi, Hafs, Henthorp, Hufdine, Berghine, Vuasmonasterium, Merendram. Referunt & Marlianenses ab Iatas sibi apud Baines ab Arnulpho possessiones suas, quas eo defuncto mox intercessione Emmiae reginae ab Lothario rege receperunt. Eandem ferè Bertiniani canunt cantilenam, quam illis penè omnia ante obitum restituerit.

BALDVINVS IVNIOR.

DCCCC LVIII. confectus iam Arnulphus ætate filium suum Balduinum rerum admouit gubernaculis, Comitemq; appellauit. Hunc strenuum, industrium, prudentemq; fuisse uirum testantur affatim rerum conditores, ab eoq; Hypram, Furnas, Bergam, Broburgum, Dixmudam, Aldenburgium, Rodenburgium, Rosilariam, cum alijs plerisque locis in melius reparata, aucta præterea mercaturæ commercia, Brugis, Cortraci, Toralti, Casletiq; rerum uenaliū nundinas, statosq; mercatus indictos, eaq; adhuc tempestate ob paucitatē pecuniæ Flandros inter se permutatione mercium plurimum usos, uiceq; rerum exercuisse commercia, id quod ab omnibus ferè Germanis ac Sarmatis antiquitus factitarum legimus.

DCCCC LIX. Arnulphus senex Balduini pater, & Vuicfridus episcopus Morinorum, corpora sanctorum Guduali & Bertulphi, à Bononia Harlebecā, atq; inde Gandauum transfulerunt in cœnobium Blandiniense. Tradiderunt autem Theodoro presbytero Harlebecensi seruandum ibi nonnihil de ossibus diui Bertulphi. Hæc translatio ideo facta est, quod Electus quidam origine Britannus ea corpora furatus fuerat, apud Odingahem cōdiderat, asportaturus ea primo quoq; tempore ad regem Atelstanum in Angliam. Gudualus uti accepimus episcopus

episcopus erat Britannici generis, cuius corpus in Morinos alatum referunt, cum Britanni à Saxonibus & Anglis patria pelarentur. Bertulphus Rentiaci sepultus fuerat in aede diui Dionysij, corpus eius formidine Normannorum Erkengarius Comes Bononiam traustulit regnante Carolo Simplice. Eodem anno tertio die Octobris singularis uir exempli, idemq; unicū pietatis ornamentum Gerardus Cellensis, sanctus appellatus Gerardus, diem clausit apud Bronium Hanoniæ monasterium, quod recens condiderat, diuisq; Eugenij ornauerat ossibus, deportatis ex cœnobio diui Dionysij Parisiensis. Austrasiū natio ne, hoc est, Francum Orientalem fuisse lego. Stantium uirum nobilem ac Plectrudem Stephani Leodiensis episcopi sororem habuisse parentes, adscitum ab Arnulpho religioso Comite, ut Flandrica reformarentur cœnobia. Obijt eodem anno Vuiridus uenerabilis Morinorum episcopus, & Raginerius Comes Montensis, hoc est Hanoniensis, Comitatu suo spoliatus est ab Orhone Casare ac Brunone eius fratre duce Lotharingæ; filijs eius Raginerio & Lambertio confugientibus ad Lotharium Francorum regem.

DCCCC LX. Ardenburgij cui tum nomen erat Rodenburgus, diuo Bauoni factum dedicatumq; reperio templum. Simul Alisam seu Athelam Arnulphi principis uxorem Brugis mortem obiisse, funerataq; Blandini in sacello Deiparæ uirginis XVI. kal. Octobris.

DCCCC LXI. Balduinum principem postquam annos omnino treis uiuo patre imperauisset, Francorum regi Lothario bellum cum Normannis gerenti firma ex Flandris auxilia adduxisset, strenuum cum primis ac fortem se uirum eo bello exhibuisset, morbo absumptum inuenio, eo quem nonnulli lichenas, alij uariolas appellant, Flandri uulgo Masels, Ipsum patrem fuisse reor Alberti Parisiorum episcopi, qui & Ascelinus nominabatur, quo de hunc in modum in libello episcoporum Cameraensium scriptū reperio: Azelinus cognomine de Tron

cinis uilla Balduini Flandrenſium Comitis ex cōcubina filius .
 Poſtea tamen Pariſienſis epiſcopus Sophiam ſororem iunioris
 Imperatoris pecunia adortus eſt , ut eius obtentu pontificij cul-
 men fortiretur , ſed imperator Sophia ſorore neſciente Mathil-
 di amitæ ſuæ conſenſit , quæ Herluinum Cameracenſibus præſi-
 ci epiſcopum petebat . Eodem anno tertio kal. Octobris fa-
 to conceſſit Lutgardis ſoror Balduini , ſepulta Blandiniꝝ in ſacel-
 lo beate uirginis : ſed Balduinus conditus eſt in cœnobio diui
 Bertini . Eodem anno Arnulphus Comes multas decumas &
 altaria attribuit eccleſiæ diui Donatiani Brugeniſis , ut eccleſiam
 (uti reperio) ſancti Michaelis in Vucinebriga Sacellum ſanctæ
 Crucis in Gera , Sacellum in Vuara & Rideuorda , eccleſiam in
 Vuidiſgatis , & in Kemlis , Syluā in Thicabuſca , ſyluam in For-
 neſela , ſyluam in Ypris : Eccleſiam in Eſna cum ſacellis ſuis Di-
 caſmutha , & Clare ſyluam in Sarra , eccleſiā in Orſcampo . Bo-
 na præterea multa in parochia Oſtkerca , apud Budanſlitū , In
 parochia Rodenburgenſi , in parochia ſanctæ Mariæ iuxta Bru-
 gias , in parochia ſancti Saluatoris , quæ eſt in caſtello exteriori ,
 locisq; alijs p̄ multis . Ipſe enim paterq; eius & auus Balduinus
 Ferreus , multorum locorum altaria ac decumas poſſederunt , cō-
 ceſſas ſibi ab Romanis pontificibus pro expulſione Vandalorū
 rum , unde bene ditata cœnobia , aliaq; ſacerdotum ſodalitia cer-
 nimus .

DCCCC LXIIII. ſexto kalend. Aprilis Arnulphus Co-
 mes magno ſui deſiderio in uiuis eſſe deſijt , poſt XLVIII. ſui
 principatus annum , cui dum floreret ætas Pulchro ac Magno ,
 in præcipiti uero ſenectute Seni fuit cognomen . Vaſto reperio
 fuiſſe corpore , ſtatura elegantī , facie ampla ac decora , conſi-
 lio animiq; prudentia principe digna . Grauis illi fuit cū Fran-
 cis de Flandrarum ſinibus contentio : qui nihil æque ſtudebant
 ac Flandris quatenus ualebant præcidere alas , eorumq; fines
 indies reddere arctiores : Atrebatum , Duacum , Harias abla-
 tata ab illis recuperauit , Fanum Venantiꝝ , quod lubricā ageret
 fide

fidē diruit. Lectica extremis diebus uehebatur, cunctis graui laboraret calculo, confluerentque ad eum lucri gratia undique medici, secari ut consulebant non sustinuit, ne dum indulgentius (inquit) quæram uiuere, (Latine enim peritus erat) incipiam inclementius mori. Sunt qui morbo illo precibus diui Gerardi Broniensis, multi tum nominis ac sanctitatis uiri diuinitus tradant liberatum.

ARNVLPHVS IUNIOR.

Haud dum maturus erat imperio Arnulphus cum patrem amitteret. Testantur enim aperte annales quicumque existimantur digni fide, Arnulphum Vetulum post Balduini filij mortem, licet exacta esset ætatis, accepisse rursus rerum gubernacula, tutumque & incolumem dum uiueret Arnulpho nepoti præstitisse principatum. Eo autem mortuo facile Francorum armis ob immaturam nouelli principis ætatem in Flandriam patuit irruptio. Lotharius rex statim Atrebatum, Duacum, Harlas cum alijs plerisque locis inuasit, Flandriamque omnem, quod & Sigibertus testatur, Lyssa tenus rapinis & incendijs foedauit. Detracta item eo tempore Bononica ciuitas tota, alienatus Taruannicus Comitatus, sed quonam pacto ea acciderint, nondum potui inuestigare, propterea quod ita comparatum sit maiorum nostrorum incuria, ut uix pars decima rerum gestarum principum nostrorum præcipue ueterum inueniri queat. De his autem tantummodo lego hæc. Ad Guilelmum Pontiuorum Comitem auxilio Francorum subnixum omnia deuenisse, cuius alter filiorum factus sit Comes Taruannicus seu Fani Pauli, alter Erniculus nomine Comes Bononiensis, in fide uterque ac clientela Comitum Flandriae. Vocitabant enim Comitem Flandriae Marchionem & monarcham, quasi supremum principem seu Comitem Comitum. Mathildis Arnulphi mater Saxonica genere tantisper dum adulesceret filius, rem Flandricam administrasse creditur, nuplitque

nupſitꝫ, ut alibi offendimus Gothofredo Comiti Arduennæ, mater ex illo Gothofredi, Gotelonisꝫ Lotarigiæ ducũ, & Henchilonis Einhamēſis, cui liberõs Henchiloni fuiſſe inuenio Hermannum, Berthildem & Mathildem, ſed defunctos in flore adoleſcentiæ Hermannum Berthildemꝫ, ac ſepultos Velliſiaci in agro Alooſtenti, atꝫ ambos non diu poſt miraculoſis inclaruiſſe ſignis, eaꝫ de cauſa ab monachis Vereduneniſibus furtim ſublata eorum corpora, Mathildem uero Comiti Monteniſi Raginerio nupſiſſe, dotemꝫ illi attuliſſe Eynhamam cum tota ditiorne Brachatenſi, patre Henchilone Vereduni iam facto monacho. Arnulfus autem Comes ſumpta uirili toga, excelſo ſemper fuit animo. Vxorem accepit Roſalã filiam Berengarij regis Italiae, tulitꝫ ex illa Balduinum filium cognomento pulchra barba; plebi ſuxta ac nobilitati gratus ob peculiareſ animi doter. Petreſſam ſeu Scalas, nũc Caleſium, unã cum Merkia reclamationibus Bertinianiſis cœnobitiſ bellanti ſibi contra Danos retinuit. Verum enim uero ubi neꝫ opprimi Dani neꝫ arceri facile à finibus noſtris poſſent, Adulfum Sifridi ſupra memorati filium Ghifnenſibus Comitem cõſtituit, illumꝫ præſtito iuramento in fidem accepit, quanquam nihil acrius ea re Bertiniani ferrent, terram illam Giſaenſem tanquam partem Comitatus Arkenſis uetuſto iure ſibi uendicantes. Adulphus ex Mathilde filia Ernici Comitis Bononiæ Rhodulphum ſuſtulit, qui Ghifnenſibus ut clauas gererent, dicerenturꝫ clauigeri author fuiſſe traditur, quiꝫ Roſellam filiam Comitis Fani Pauli uxorem habuit, unde filius hæreſꝫ profectus Euthathius.

DCCCC LXVII. Vuigmannus Comes noui Caſtri Gandenſis Othoni Auguſto diu rebellis, à Miſacha Sclauorum regulo Othonis amico interficitur. Eodemꝫ anno Lotharius rex interceſſoribus Balduino Cameraceniſi qui & Balzo, & Vuomaro abba Gandenſi approbauit priuilegia cœnobij Gãdenſis.

DCCCC LXIX. Vngaria cum rege ſuo Stephano fidem Chriſti amplectitur.

DCCCC LXXIII. Raginerius & Lambertus filij Raginerij Comitum Montensium, auxilio Francorum Garnerum & Raynoldum Comitatus Montensis incubatores, apud Peronam praelio uictos interficiunt, Lotharingiamque hostiliter incurfant, sed paulo post nouos inuenere hostes, Arnulphum Comitem Flandriae, eiusque uiricum Gothofredum Comitem Arduennae, qui uno animo unoque tempore Montenses aggressi, pulsos ambobus Comitibus totum occupauere principatum, Bossuto cum alijs quibusdam locis destructis ac deformatis. Eodem anno obiit Balduinus, qui & Balgo, cognomine Breuis, filius Rhodulphi Comitum Cameracensis, sepeliturque Gandauim ad Petri. Inuenio de eo quodam in fraterali epitaphio hos uersiculos.

Vno sed tuto Papiam moenia scuto

Terruit, obsedit, nec sine laude redit.

Non Askentinus Comes adfuit aut Ocelinus,

Hic iaculo ruerat, saucius alter erat.

Vuilelmum strauit, caeso duce castra fugauit.

Classis ueliuolat, sanguis aquas uiolat,

Restat Normannis hoc dedecus omnibus annis,

Nostri uiri gladio libera sit regio.

DCCCC LXXIII. Otho Augustus secundus sui nominis confirmauit possessiones Gandensis coenobij, illique multa ab alijs ablata reddidit, quibus de rebus meminimus alibi.

DCCCC LXXV. Gandauim in monte Blandinico principis Apostolorum templum quod opus ab auo ceptum iunior absoluerat, Albero Remorum pont. celebri caeremonia dedicauit, Leuauitque pridie kal. Octobris corpus diui Florberti, primi eius loci antistitis, post annum circiter CCC XXX, quam uita excesserat. Tum Camphis & Harna domínatus agri Bracharonsis ab Arnulpho principe coenobio attributi, Raginerius autem Montensis fraterque eius Lambertus domo patriaque a Flandro pulsati, ad paranda undelibet auxilia nihil intentatum reliquere. Haudam Vgonis Parisiorum Comitum cognomento Capeti,

CHRONICA FLANDRIAE

Raginerius. Gerbergam ille alter filiam Caroli ducis Lotaringie duxit in matrimonium. His subnixi adiutorq; affinitatibus paternas recuperauere opes. Anno nempe DCCCC LXXVI grandi ex omni Gallia contracto exercitu in Hanoniam redierunt, Castrilocom, hoc est Montem Hanoniae, quem tum Flandri tenebant, magnis uiribus obsederunt, acriterq; oppugnauerunt, quod nihilo fecius oppidum defendente pertinaciter Flandro recipere nequuerunt, sed multis ex suis desideratis soluere coacti sunt obsidionem, qui haud longe tamen post tempore socerorum auxilijs ambo in patriam sunt restituti, ubi Raginerius Montensem, Lambertus uero adiit Comitatum Louaniensem iure uxorio.

DCCCC LXXVII. Albertus alio dictus nomine Ascelinus filius Balduini Comitis Flandriae, episcopus Parisiorum, idem antistes Trunciniensis moritur successore Vualtero.

DCCCC LXXX. corpora sanctorum Landoaldi, Amantij, Adriani, Vincianae, Landradae & Adeltrudis, translata sunt ex Vuintershouo Hasbantiae uiculis, ad Gandensem coenobium ab Vuomaro abba Gandensi, facientibus illi potestatem Iohanne Romano Pont. Nodigero episcopo Leodiensi, atq; Othone Caesare eius nominis secundo, Landoaldum eiusq; sororem Vincianam, Amantium praeterea Hadrianumq; adiutores fuisse reperio Amando episcopo, dum Tungros Gandauosq; conuerteret, Landradam uero Caroli Martelli filiam, atq; antistitem coenobij Beliensis. Scripta est luculenter uita diui Landoaldi ab Nodigero episcopo Eburonum ad Vuomarum abba Gandensem.

DCCCC LXXXI. corpora diuorum Richarij & Vualarici quae ad coenobium Bertinicum allata ostendimus, Junior thensis deauratis imposita Vgoni Capeto deposcenti in oppido Monasteriolo tradidit, illaq; suis antiquis locis Vgo restituit, siquidem ut id faceret, se in quiete admonitum credi uoluit, praedica-
batq; talibus pro meritis suam apud Gallos posteritatem in perpetuum regnaturam. Nec illud forte tacendum, quod Gandauo
anno

anno DCCC LXXXII. factū referunt miraculum. Nam cū Ludolphus episcopus Nouiomagensis iterū eo loci leuaret corpus diui Landoaldi, mutus adolescens Theodardus nomine Ostburgo oriundus primum ibi loqui cœpit.

DCCC LXXXV. Erenboldus monachus Gandensis idē postea abbas, reliquias diuorum martyrum Prancratij & Barbaræ ab urbe Roma deportauit ad Gandensē cœnobium. Hos martyres sub Diocletiano Cæsare passos inuenio, Barbaram patriam Nicomediensem à patre Dioscoro nobili uiro, quòd se Christianam profiteretur, nudam ad præsidem ductā decollatamq;. Prancratium genere Phrygem baptisatum ab Cornelio urbis Romæ episcopo, sepulcrumq; uia Aurelia. Eodem anno Blandiniensē cœnobium bonis multis auctum, quæ Rosala uxor principis assignauit pro salute animæ filiæ suæ Mathildis.

DCCC LXXXVII, mortuo Ludouico Francorum rege cum Carolus Lotharingiæ dux in eius locum esset successurus, Vgo eum Capetus Hugonis Parisiorū Comititis filius neposq; Roberti Andegauensis Gallicorū procerum subnixus studijs uictum in custodiam coniecit, seq; uis armorum regem fecit. Capeti coronationi quæ Nouiomagi facta est, Arnulphus Flandriæ Comes interesse noluit, propter tantam iniuriam Magni Caroli agnationi qua & ipse erat ortus ab illo factā, Carolus nempe magnus suæ stirpis protulit reges Ludouicum Pium, Carolum Caluum, Ludouicum Balbum, Carolum Simplicem, Ludouicū Transmarinum, Lothariumq; & eius filiū Ludouicum, cui immatura absumpto morte Carolus Lotharij frater optimo iure succedere debebat, Arnulphi itaq; simultate grauius offensus Capetus excidiū minitabatur Flandriæ, hostilicq; exercitu occidentales adortus Flandros, uicos agrosq; incendit, oppida quædam in quibus Atrebatum cepit, quæ tamen paulo post reddidit; postquam in Roberti uerba, quem pater Hugo a te confectus sacrandum curauerat, Arnulphus iurasset Hugo ni per ducem Normannorum Richardo (quod tradit Aemylius)

CHRONICA FLANDRIAE

lius) reconciliatus. Ad hunc modum Hugo Andegauensis cognomine Capetus Parisiorum Comes primus apud Gallos, Gallum regnare coepit. Germanorum Francorum extruso sanguine.

DCCCC LXXXVIII. seu ut tradunt quidam LXXXIX decimo die Martij iunior relicto Balduino filio adhuc impubere diem suum clausit, illatusque est Blandinium in sacellum diui Laurentij, atque ibi collachrymantibus Flandris sepultus.

BALDWINVS BARBATVS.

Iuniore immature defuncto, domesticis in Fladria motibus ut principe solet puero laborari coeptum. Studebant plerique proceres in libertate se vindicare, eaque possidere libere, quae haecenus sub Comitum tenuissent imperio. In Curtracensibus Eilbodo praefectus splendido ortus loco, contempta nouelli principis aetate coniurationem fecit multitudinis, omnemque Curtracensem Comitatum asseruit, qui quamuis haud diu post moreretur, persistentes tamen in contumacia Curtracenses Comiti parere detrectabant, eoque in motu Harlebecam vicum propinquum principis iuuantem partes, furtim de nocte incenderunt, quo una cum templo deflagante, diuinitus (ut creditum est) seruatae sunt ab Bugecino sacerdote diui Bertulphi reliquiae, eaque ab Rosala Barbatum principis matre, relicta Harlebecae aliquanta portiuncula, primum per Legiam fluium ad Viuum castellum, inde transportatae Gandauum in Blandinienso coenobium. Post haec superata Barbatum pueritia coercoerit statim inobedientium omnium audaciam, ac duxit uxorem Oginam Gisleberti Luceburgensium ducis filiam, indeque sibi cognominem generauit filium.

M II. obiit sine liberis Henricus frater Hugonis Capeti dux Burgundiae, uenitque Burgundia Roberto Francorum regi Hugonis filio, quam de hinc poscentibus Burgundionibus peculiarem sibi ducem minori, filio Roberto, tradidit.

M III. septimo kal. Februarij. Rosala regina Balduini principis mater Cöpendij obiit, nulla ex rege ædita sobole. Hæc ubi Roberto regi nupsisset pro Rosala Susanna dici cœpit. Iacet sepulta Gandau iuxta mariti prioris tumulum. Eodẽ anno kal. Junijs aquarũ magnitudine maxime laboratum est in Flandris.

M V. moritur absq; liberis ultima Caroli Magni uirilis progenies Otho Lotaringiæ dux, Caroli ab Capeto capti filius. De possessione Lotaringiæ grandis oritur discordia. Duas reliquit Otho moriens sorores, quarum maior Irmingardis Alberto Namurcensiu Comiti: Minor autem Gerberga, Lantberto nupserrat germano fratri Raginerij Comitis Montensium, hoc est Haynoniensium. His spretis foeminis, Henricus Cæsar, is qui in coelũ dicitur relatus, quum in eam prouinciã summũ haberet iudiciũ, Godofredo duci Arduennæ Godofredi filio Lotaringiam dedit, adsignato Gerbergæ Lantberto nuptæ Louaniensiu tantummodo Comitatu, qui cum Louanio Brucellam Antouerpiamq; & Niuigellã amplectebatur. Hanc rem haud æquo satis Franci tulerunt animo, dolentes Lotaringiam seu Orientalem Franciam ab regni auulsam corpore: inq; tot iam dominatus discissam ab iustis legitimisq; hæredibus alienari. Ad hunc modum hinc Francia, inde Lotaringia ceu extruso Magni Caroli sanguine, Balduinus Flandrorum Comes acris uir animi, atq; haud minus promouendorum finium suorum cupidus, quã causæ Francorum studiosus. M VI. de lectu tota Flandria habito cõtra patruum suum Gothofredum Arduennensem Scaldem transit, Eynhamam, Brachantum, Valentianas, cum alijs plerisq; Lotaringici iuris locis capit, nec cõctatur Cæsar suppetias uenire suo Arduennati, adductis raptim copijs Valentianas Flandrumq; in ijs obsidet. Tum alia ex parte Robertus rex Fræciæ, Richardusq; dux Normanniæ, Flandro auxilio aduolant. Cogitur Cæsar soluere obsidionem, req; abire infecta.

M VII. acriter Cæsar ulturus iniuriam comitante eum cũ

CHRONICA FLANDRIÆ

multis Nodigero Leodiensium episcopo, mense Augusto Gandauum adoritur, Portum hoc est oppidum imperiali præcipue ex arce summa uí oppugnat, sed adfuit Balduinus cum dilectissimo præsidio, hostemq; fortissime pugnando semel atq; iterum à mœnibus repulit. Ita Cæsar postquam expugnandi oppidi omnis eum fefellisset spes, in agros inermes, nulloq; præsidio tutos bellum cōuertit, nec impedire Flandrus potuit, quo minus uillas, pagos, castella, uicosq; diriperet, incenderet, deleteret, ingentemq; simul hominum pecorumq; trahens prædam, domū se incolumem reciperet. Eo bello quatuor Cæsariani milites, quum diui Leuini sacellum apud Holtam prohibente quoad potuit Adalberto sacerdote spoliare conarentur, luminibus repente capti, magnis uocibus, ut à sacro abducerentur loco efflagitabant, quo attonitus Augustus miraculo supplicem se ad sancti proiecit aram, Deumq; Optimum Maximum pro se suisq; orauit, sacramq; ædiculam amplis honorauit donis. His ita gestis Aquas Grani Barbus ad Cæsarem profectus, pro Flandris suis captiuis haud pœnitendi nominis uisuris Valentianas illi restituit, qua in re fide Balduini ingenuaq; indole Cæsar perspecta, eum amicum & beneficiarium ex hoste faciendum non dubitauit. Valentianas illi in fide Imperij tenendas reddidit, quo quidem honoratus beneficio, studio de hinc ac fide erga Augustum nemini cessit: uerum omnibus in rebus Cæsareæ obsequiosus maiestati, quosdam in Lotharingia minus dicto audientes breui facere coegit imperatum, tantumq; ab eo inijt gratiam, ut & Valachrias cum alijs Zelandiæ Insulis dono ab eo accipere mereretur, quæ quidem res origo fuit longissimæ inter Flandros atq; Holandos discordiæ, ac belli quod quadringentos prope per interualla tenuit annos, contendentibus usq; Holandis Zelandiam iure optimo esse suam, donatione quadam ab Ludouico Cæsare Ludouici Pij filio profecta.

M VIII. Eremboldus Gandensis abba corpora sanctorū
Leuini

Leuini & Brixij statim à Cæsaris discessu tràstulit ab Holthem ad Gandense cœnobîũ. Ea in translatione adfuit Comes Barbatuſ, hortatuq; Oginae uxoris reddidit cœnobitîs, quæcunq; sua in ditione per belli tempeſtatem amiſſent, tantaq; eo anno longe lateq; graſſata eſt peſtilentia, ut uix mortuis ſepeliendis ſufficerent uiui.

M IX. moritur Mathildis uxor pridem Boduini iunioris, materq; iunioris Arnulphi, magno natu mulier. Iacet ſepulta in Blandinienſi cœnobio, iuxta Gothofredum Arduennatem poſtiorẽ maritum.

M X. Gandauĩ facta eſt tranſlatio corporis diui Bauonis, in qua coram Eremboldo abba, Faſtrardo aduocato & Lantberto ſenatore Menſunindis adoleſcentula paralytica, patria Andoerpenſis ſanitatẽ recepit.

M XI. in cœnobio Gandenſi obiit diuus Macharius epiſcopuſ, quem ueniſſe tradunt ex Armenia, exceptumq; benigne ab Eremboldo abba annum habitaſſe Gandauĩ. Eadem tempeſtate Hieroſolymam omnemq; Syriam, Bithiniam, Myſſiam, Lycaoniam, Phrygiam, Cariam & Helleſpontum Turcæ partim de Saraceniſ, partim de Chriſtianis ceperunt, adeo id temporis increſcebant illorum uires.

M XIII. quarto kal. Octobriſ mare Flandricũ tempeſtate concitatũ ſinitimò inundauit agros, damniq; plurimũ dedit.

M XVII. Balduinuſ Comes donauit cœnobitîs Tronchini anis iuxta Gandauum, dentem unum diui Iohanniſ Baptiſtæ, eodemq; anno fulſit ingens cometes.

M XX. Henricuſ Cæſar iterum Gandauum uſq; hoſtilem in Flandroſ fecit incurſionem menſe Auguſto, in qua Epponẽ & Cononem magnates occubiſſe lego. Eodem tempore diuus Volbodo ueterũ adhuc epiſcoporũ æmulatuſ ſanctimoniam, inter Henricũ Cæſarem atq; Heribertum Pont, Agrippinẽſiũ, pacem fecit annoq; M XXI. XI kal. Maias preciõſa morte uitã cõmutauit, ſituſ eſt Leodij in ſepto diui Laurẽtij. Maternũ traxit

CHRONICA FLANDRIAE

traxit genus (ut tradunt) ex domo clarissimorū principum Flan-
driæ. nā Gothofredi ducis Montani erat filius, ex Iohanna fi-
lia Comitis Flandriæ Balduini iunioris, monachus Stabulauni-
cus, Decanus ecclesiæ Traiectensis in Frisia, Sacerdos Henrici
Augusti, ac regni Cancellarius, Leodiēsis ad postremum episco-
pus. Tanto ardore orasse traditur, ut continenti poplitum fle-
xione grandes genibus obduxerit callos; frigoris, uigiliæ, ine-
diæ adeo patiens, ut aspera sæpe hyeme nudis pedibus in tem-
plis pernoctaret. Maximus egenorum amator & adiutor. Vir
antiqua fide & uirtute, magna eruditione, perspicaci ingenio,
ac gygantea ut ferunt statura. De eo copiosius licebit legas in
catalogo Leodiensium pontificum. In eundem incidit annum
reformatio monasterij diui Bertini facta p̄ Balduinū Morinorū
episcopū ac Rodericū monachum perspicuæ religionis uirū, ex
cœnobio diui Vedasti Atrebatīs, ab Barbato Comite accitum.

M **XXIII.** Henricus Cæsar Robertusq̄ Francorum rex
super Charum fluuium in colloquium uenerunt, fidumq̄ ac
stabile inter se percusserunt foedus.

M **XXVII.** Balduinus Insulanus Barbatī principis filius
regiæ indolis adolescens regali sanguine, duxit uxorem Adelā
Francorum regis Roberti filiam, quod quidem matrimonium
eo ab Barbato consilio conciliatum uidetur, ut rursus cum noui
stemmatis regibus noua coiret necessitudo, interq̄ Reges ac
Comites societas cōmistiōq̄ sanguinis, ut erat ante indissolubi-
lis coalesceret. Eo de matrimonio Hugo Floriacensis hoc mo-
do scribit; Balduinus satrapa Flandrensiū, sobolem suam cu-
piens ornare, prosapia regali Robertum regem Francorum ex-
petijt, & filiam eius Balduino filio suo dari poposcit. A palatinis
uero triclinijs adeptam tulit, & ad domum propriam in cunis
asportauit, eamq̄ usq̄ annos nubilem diligentī cura nutriuit. Fi-
lius autem eius mox ut nubilus puellæ amplexibus frui cœpit,
affinitate fretus regali, patrem à proprio solo repulit, Flandren-
sibus ab eius fidelitate auulsis. Qui indecenter à suis destitutus
Robertus

Robertum Normannorum ducem festinanter aggreditur, sufragium aduersus filium postulans. Dux uero nobilis uiri calamitatem miseratus, cōtractis militum uiribus, uelut turbo ualidus à patria egressus, Flandouiam est adortus, illam exterminans flammis exitialibus. Progrediens enim ad castrum, quod Ciocā uocabatur, confestim illud subuertit; & omnia quæ in eo consistebant cōbussit. Videntes autē reliqui proceres, & similia pati formidantes, relicto filio ad patrem sunt reuersi, obsides dirigunt duci. Adolescens uero Balduinus intuens se nō posse ullo modo subsistere ante ducis intolerabiles ingressus, legatos illi cum humillimis precibus dirigit, patri se cupere eo mediatore reconciliari, Desiderio eius ac petitioni uir summæ beniuolentiā, cōgratulantī affectu fauit; & utrumq; libato pacis osculo, in pristinam concordiam redire persuasit. Sic litibus cōpressis, ultra in pace & amore quo decuit perstiterunt. Hæc ille. Per idem tempus Nouiomagenſes consilio Harduini episcopi præfectū quendam regium tyrannidem exercentem, ciuitate expulerunt, arcemq; eius iuxta curiam episcopi euerterunt, qua rebellionē Robertus rex grauiter offensus, episcopum sede deturbauit, pepulitq; in exilium. Harduinus in Flandriam confugit ad Barbatum principem eiusq; filium regis generum, ut per eos regi reconciliaretur. Pacem igitur Barbatuſ inter regem ac pontificem cōposuit, eiusq; rei gratia recepit ab Harduino xii altaria in Flandris, Curtracum, Putham, Aldenardā, Cominium, Eynam, Haltram, Niueliacum, Donſam, Spiram, Maldeggham, Toraltum, Aldenburgum, Rodenburgum, sic tamen ut ipse duntaxat Barbatuſ eiusq; filius ac nepos ex filio Comites Flandriæ ea tenerent: inde redirent ad ecclesiam.

Mxxviii. Bergam Balduinus princeps cū forte adisset, Canonicos diuī Martini, eosdemq; Vuinnoci, comperta eorū segnitie uitaq; minime laudabili ad unum omnes expulit. Nouum diuo Vuinnoco cœnobium templumq; seorsum statuit, eorūq; ex æde Martiniana Vuinnoci tranſtulit ossa, Monachos

aliquot Bertinicos Bergam traduxit, præposuitq; illis Rodericum cum uirum laudatissimum, ac possessiones pulforum Canonico- rum cum redditibus Vuoromholtanis attribuit, sed perdidit tum diuus Vuinnocus Spirliacum, quam Gothofredus frater Comitis Bononiæ unus ex eiectis Canonicis, idem postea episcopus Parisiorum, retinuit. Perdidit & altaria Tetinghem, Sci- ocam, Byren, Stenas, Killem, Biscingefelam, Crochtas, Outker- kam, partemq; decumarum apud Vuarrem, ac plura alia quæ pulsi Canonici possederunt in uita, morte sua relinquentes hæ- redibus. Et hæc Barbato tribuunt, at uerisimilius esse uidetur ge- sta fuisse aliquanto post ab eius filio Balduino Insulano. Eo- dem tempore Marsianense cœnobium super Scarbum fluitum Normannico ferro euersum Barbatus restituit, dimissisq; uirgi- nibus uiros eo adduxit ex monasterio diui Vedasti Atrebatiss, dato illis antistite Leduino.

M XXXIX. obiit Raginerius Comes Montensis, hoc est Hanoniensis, filia hæredesq; relicta Richilde Flandri postea Comitis coniuge.

M XXXX. indictus Aldenardæ ab Balduino principe con- uentus, quo in conuentu Hugo episcopus Nouiomagensis cum omni Flandriæ dignitate. Corpora item sanctorum Gerulphi, Vuandregisilli, Ansberti, Vulfranni, Bauonis, Amandi, Phara- hildis, Donatiani, Amelbergæ, Vualburgis, Landoaldi, Vincia- anæ, Vedasti, Bertini, Vuinnoci, aliisque omnia Flandriæ sacra interfuere, quibus in caremonijs tantus diuo Gerulpo, quod Flandrici esset generis habitus dicitur honos, ut primum ubiq; fortiretur dignitatis locum, eiusq; feretrum reliqua omnia præ- cederet. Hunc conuētum factum inuenio pro pace Flandrica, hoc est, si satis cerno ad componendam domesticam discordiã, in qua Flandri in duas diuisi partes, alij Barbato patri, alij filio eius Balduino Insulano, ut Hugo Floriacensis scribit, adhære- bant. Eodem anno decessit Robertus rex Francorum, con- tendentibusq; Henrico & Roberto filiis eius de regno. Baldui- nus

nus Comes Flandriæ Roberto ac Constantiæ reginæ adfuisse dicitur aduersus Henricum, quapropter fuit (si quid Gaguino credimus) quibusdam castellis ab Henrico rege postea multatus. Verum alij hæc omnia cōstanter negant, affirmantes Constantiam reginam diu præ Roberto rege fuisse defunctam, habuisseq; Robertum cum moreretur in matrimonio aliam uxorem Comitem, scilicet Nouiomagensem. Factum reperio eodem anno Furnis ab Barbato templum diuæ Vualburgis; quo item anno 1X. kalendas Martias, Ogina Barbati uxor in humanis esse desijt. Condita cum Gisila sorore in Blandiniensi cœnobio.

M XXXIIII. comperio annotatum ab cœnobitis Eynhamensibus, Castrum Eynhamam hoc anno ab Barbato funditus fuisse euersum.

M XXXVI. Balduinus princeps postquam octo & quadraginta annos non minore iusticia q̄ fortitudine apud Flandros regnasset, tertio kalend. Iunias ex hac uita migrauit ad suos. Eum balteo dignitatis equestris permultos donasse legimus, dominatus quos nobilitati diuisit constituisse. Per uicos ac castella qui ius dicerent legisse prætores, nulliq; præcedentium principum magnitudine ac gloria cessisse. Ab eo Brugenses se uetus referunt habere priuilegium, quo in Comitibus consularibus, lecti ex nouem membris ciuitatis XIII. senatores, unum sibi eligere solebant consulem, dictum gentilitate Burgimagistrum. Idem Brugenibus concessisse traditur, ut ex lapidibus Aldenburgij oppidi diruti suam conderent urbem, Per eos dies pars Normannorum Vuiscardo & Richardo ducibus Italiam inuaserunt, sedesq; ibi posuerunt.

BALDVINVS PIVS, QVI
& Insulanus.

Successit patri Balduinus qui à cultu diuino ac morum præstantia

CHRONICA FLANDRIÆ

stantia Pius est cognominatus, dictus & Insulanus ab Insula oppido natali, quod præ reliquis omnibus dilexit ac decorauit. Hic si cum superioribus componatur Comitibus, facile omnium officauerit gloriam. Siquidem inter principes nostros ueteres, prius absque ulla contouersia obtinet.

M XXXVII. Pius cum Adela uxore ut declarant eius anni tabulæ cœnobio diui Bauonis Gandensis multo amplius mas assignauit possessiones.

M XLII. tertio Non. Nouembres, Horrida tempestas cœlum commouit & undas. Oceanus ruptis Flandrarum aggeribus agros sibi uicinos longe inundauit, omnibusque maris accolis grauissima intulit damna, nempe cum cæteris animantibus & homines quoque perisse referuntur.

M XLIII. Galliam Germaniamque dura nimis afflixit famines. Obijt Gothelo dux Lotharingiæ, Balduini cognatus, relicto filio Godofredo, qui mox ab Henrico Cæsare defecit, orta discordia propter Mosellanorum ducatum.

M XLV. Balduinus expeditionem duxit in Frissiam, fuisque hostibus uictorem exercitum reduxit in Flandriam.

M XLVI. Gothofredus dux Lotharingiæ Gothelonis filius, idem Stephani Pont. Romani frater, Cæsari Henrico rebellis Balduinum principem in suas attraxit partes. Causa eius discordiæ extitit Mosellanorum ducatus ab Conrado Augusto Gotheloni duci attributus, sed ab Henrico Conrardi successore Gothofredo Gothelonis filio ablati, Albertoque cuidam traditus. Eo bello Einhamam ualidam arcem in dextra hoc est imperiali ripa Scaldis Balduinus diruit. Brachantū omnemque trans Scaldem regionem, quam nunc terram Alostensem dicimus, usque ab flumen Teneram occupauit. Arcem Gandensem diu ab imperatoribus occupatam obsedit, eamque tandem singulari uirtute Lantberti nobilis uiri de Cæsarianis cepit, ubi Lantbertum ut gratiam tam strenuæ operæ illi reponeret Vicecomitem instituit.

M XLVII.

M XLVII. Gothofredus dux Comesq; Balduinus iunctis exercitibus Henricum Augustum de Lotharingia fugauerunt. Palatium eius Neomagij, simul Veredunum Claborum (ut scribunt quidam) urbem cum insigni templo uirginis matris incenderunt, agris longe lateq; incensis. Tenuit hoc bellum octo amplius annos, breui subinde interueniente pace. Eodē anno Balduinus Mathildem filiam Guilelmo Normannorum duci tradidit in matrimonium.

M XLVIII. Albertum ducem de quo iam commemorauimus Gothofredus Lotharingus occidit. Eius ducatum quem Mosellanicum uocant Henricus Augustus Gerardo Elsatienfi, Lotharingiam uero Friderico Lutzelenburgensi Balduini Flandrēsis auunculo attribuit. Eodem anno Dordraci Theodoricus Comes Hollandiæ, coniuratione Agrippinensium ac Leodiensium occiditur Idibus Maij.

M XLIX. Camaraci grauiter tumultuatum. Permiserat Henricus Augustus eius ciuitatis regimen Lieberto episcopo recens electo, quam rem ægerrimo ferens animo Iohannes Atrebas, qui se eius ciuitatis aduocatum dicitabat, excluso urbe pontifice principatū in ea arripuit. Ea de re factus certior Balduinus conscripto milite pontificē in urbem sedemq; restituit, Atrebatem possessionibus multauit, egitq; in exilium. Eodem anno Henricus Augustus copiosissimo adunato exercitu descendit in Lotharingiam, ut ultum iret iniuriam, deq; Gothofredo ac Balduino ob hoc præcipue quod incendiissent eius palatium sumeret poenas. Comitabatur eum cum multis episcopis Leo pont. Ro. Aderat & rex Danorum Sueno grandi Comitatu, Eduardum præterea Anglorum regem uitæ sanctimonia insignem, in eandē expeditionem Augustus exciuit. Is ad Sandicum usq; portum admouit exercitum, sedere ibi iussus, si forte mari Flandrus conaretur profugere. Sed pacificante summa ope pontifice ferro Augustus abstinuit, cruori pepercit, Gothofredus haud magno negotio reductus est in eius gratiam. Et

CHRONICA FLANDRIAE

Balduinus licet pertinacior esset, tandē attamē adductus est, ut obsidibus caueret, se ultra nihil hostile moliturū, pfectusq; Aq̄s Granū Augusto satisfaceret. Hoc de bello Hermanni Contracti hæc sunt uerba: Secuta æstate cum Imperator expeditionē contra Gothofredum & Balduinum à domino Papa excommunicatos pararet. Gothofredus tam contra uim imperatoris, q̄ Papæ excommunicationem Aquis Granum uenit, & opitulante Papa gratiam Imperatoris inuenit, Balduinus uero utrunq; cōtemnens, uastata ab exercitu magna ex parte prouincia sua, tandem obsides dedit, & pactum cum Imperatore fecit. Hæc ille. Concessit de hinc Leo pontifex in terram Montensem, ut ne ptem suam Richildem ibi imperitantem uiseret, ubi ad Bellum Montem oppidulum dedicauit sacellū diui Venantiij, ferturq; benedixisse uiculo quem Machortem uocant, eo quòd fama uulgaret ibi habitasse olim Calistum Pont. Ro. urbe ab Romanis pulsum. In cœnobio Blandiniensi, Balduinus Nouiomagensis episcopus præsentē Balduino principi trāstulit corpus diui Florberti primi abbæ, ac corpora duarum uirginum de numero **XI** milium.

M L. Balduinus princeps Camaracum, Andouerpiamq; occupata oppida per pacem factam Henrico Cæsari restituit. In suburbano Brugensi conditum eodem anno cœnobium regulæ disciplinæ cui nomen Quercetum.

M LI. defuncto Hermanno Comite Montensi Balduinus princeps statim post pascha magnis uiribus inuasit Hanoniã, qua subacta Castriloci celebrauit Balduini filij nuptias cum Richilde eius terræ principe Hermanni uidua, Reginerij Montensium Comitissæ filia, hinc reatum cum Cæsare bellum, eo quòd Hanonia imperialis esset iuris.

M LII. Lietbertus Camaracensium episcopus iussu Leonis Pont. Romani Balduino Richildiq; sacris interdixit, propterea quòd inconsulta sede apostolica contraxissent matrimonium, inter quos, ut in genealogia ostendimus, intercessit necessitudo sanguinis

sanguinis. Ad hæc non deerant, qui raptam ab Pio Richildē interpretarentur, quando ui atq; armis inuasisset eius ditionem, nec inductum est ab Leone huius decretum interdicti, nisi præscripta lege, ut adempto sociali iure thori post hac in perpetuum secubarent. Eodem anno in monasterio Sithiu Bouo abbas leuauit corpus diui Bertini conditoris eius cœnobij ac primi olim abbæ.

M LIII. Balduinus princeps unâ cum duobus filijs Balduino ac Roberto iuncto sibi duce Godofredo acerrime aduersus Cæsarem administrat bellum, Lotharingiam longe incurfat. Ipse Tutlinium Balduinus filius Høyum incendit. Zelandiæ autem Insulas ab Cæsarianis atq; Hollandis occupatas Robertus recuperat. Tantis Cæsar irritatus damnis anno M LIIII, firmissimo cum exercitu rursus uenit in Flandriam, præmissis cum parte copiarū Iohanne Atrebate, qui flumē Scaldem transmittere tentat. Is erat à Pio bonis omnibus exutus ac Flandriā pulsus. Hunc Balduinus ad ripam Scaldis sinistram metatus castra transitu prohibuit, qua Cæsar re cognita aliam suorum manum per Camaracum, aliâ mari fractis claustris in Flandriam iubet irrumpere. Magna tum Flandri afflicti calamitate, ductiq; ad magnum numerum in captiuitatem, igni ferroq; euastatis eorum agris. Pulsus à Scalde Balduinus in tuta se recipere loca cogitur, suæq; consulere salutem. Obsedit Augustus Tornacum. Id oppidum Lambertus Comes Louaniensium cum multis primatibus Flandris Balduini nomine custodiebat. Victor Henricus urbem expugnat, diripit, direptamq; incendit. Louaniensis cum alijs non paucis occiditur, permulti ex Flandrica nobilitate uiui in hostium ueniunt potestatem, quos cum ingenti præda captiuos duxit Augustus in Germaniam. Timore huius Henrici Baldouuinus (sic enim scribunt) princeps in Flandriâ occidentali magnam duxit fossam pertinentem à Comitatu Lensensi usq; ad mare, ne posthac tam facile alicui Imperatori in interiorem Flandriam pateret irruptio.

Eam

CHRONICA FLANDRIAE

Eam fossam à nomine suo Boulanā appellasse dicitur, Fossam nouam nunc uocant Flandri, quam tamen in nonnullis memorijs haud spernendis dictam reperio fossam ueterem. Ipsa hodie Atrebates ea parte à Flandris, linguamq; Gallicam à Teutonica disternat. Insulam praeterea locū natalem muro arceq; Pius muniuit. Gandauum, Brugam, Hypram, Ariam, Fanum Audomari, Aldenardā, ubi & arcem eduxit cum alijs plerisq; locis tutiora firmioraq; reddidit.

M L V. adiutore Gothofredo Comite Arduennae consanguineo suo iam rebelle iterum Caesari Fridericum Lutzelenburgensem auunculum suum, cui Lotharingiā spreto Gothofredo Augustus attribuerat, Pius in oppidum Andouerpum refugientem obsidet: sed breui post aduentantibus magno numero Lotharingis soluit obsidionem, ac in Flandriā reduxit exercitū.

M L V I. Henricus Caesar electo iam in eius locum Henrico filio, moritur. Eodem anno Aldenburgenses collapsum longae aetate diui Petri templū lapidibus oppidi sui iam olim euersi reaedificauerunt, qua tempestate eo in oppido tantus est cimiterio Virginis Matris habitus honos, ut in illo nisi nobiles nō sepelirentur; alijsq; omnes qui obscuri essent generis ad Petri humaretur. Pro eius tēpli restituti memoria hos fecere uersiculos.

Anno milleno quinquageno quoq; sexto

Huius opus templi coeptum cognoscitur esse.

Lignea basilica fuerat quo condita primo.

Tradunt Bertiniani coenobitae in suis annalibus, eodē tempore Caesarem nouellū descendisse in Flandriam, consedisse in agro Arkeni iuxta Fanum Audomari, ut in Flandriam penitiorē faceret impetum. Occursum illi acerrime à Flandris ad nouam Fossam, ingressū ibi non modo prohibitum: sed amissa bona militum parte pulsū etiam fugatūq; Magunciacum usq; persequentibus eum Flandris. Eius rei fides sit penes authores. Constat Henricum hunc fuisse tum admodum puerum, ac regnasse sub matris duntaxat Agnes tutela, foeminae prudētis ac plurimum

plurimum religiosæ. Alij quòd propius fidem sit Henricum hu-
ius patrem ad Arkas sedisse referunt.

M LVII. in synodo Agrippinensi Victor Põ. Romanus &
Henricus Francorum rex pacis authores fuisse dicuntur, quæ
Balduino principi Godofredoq; Arduennensi à Cæsare Henri-
co data est. Ea pace terram omnem inter flumina Scaldem &
Teneram, Quinq; Insulas Zelandicas, Castrum Gandense cū
quatuor Officijs Balduinus retinuit. Filius autem eius Baldui-
nus Montensis accepit ab eodem Augusto Tornacum, quod
postea à Flādris defecit. Gothofredus autē Arduennas utcūq;
placatus, dum uixit scribere non desijt contra Fridericū Lutze-
lenburgensem Lotharingiæ dux; redijtq; tandem ille duca-
tus ad ipsius sobolem Gothofredum Hierosolymorum regem,
quem habuit ex Ida filia nepotem. Eadem synodo approba-
tum Balduini iunioris matrimonium cum Richilde Montensi,
adiectumq; illi ab Imperatore, ut dixi Tornacum.

M LVIII. defuncto Roberto Normanniæ duce, gratis ex-
oritur dissentio inter Guilelmum Roberti defuncti fratrem, ac
Guilelmum eiusdem Roberti filium nothum Normanniæ com-
petitores. Malgerus archiepiscopus Rodomagensis causæ Gui-
lelmi fratris aderat. Balduinus uero Comes Flandriæ, Guilel-
mo notho genero suo impense fauebat, eumq; post diutinam
discordiam ope Henrici Francorum regis in Normanniæ de-
duxit possessionem. Eodem anno Balduinus episcopus No-
uomagensis, in Gandensi cœnobio transtulit corpus diui Ba-
uonis. Et Balgerus monachus Bergensis, attulit ex monaste-
rio diui Andreæ in Angliā iuxta portum Zeuordiensem, cor-
pus diuæ Leuinnæ martyris ad cœnobiū Bergēse. Eā uirginē
sub Eilberto rege, ac Theodoro archiepiscopo in Angliā fan-
ctitate floruisse lego, uitamq; sacro finiuisse martyrio. Eodem
tempore monachi Bergēses corpus diuæ Leuinnæ, per uicos
castellæq; Flandriæ maritimæ circūtulerunt, quo in itinere per
multa ad honorem uirginis edidit Deus miracula, quæ Drogo
1 per

per eos dies Morinorum episcopus literis mandata posteritati transmisit, ex quibus nonnulla huc adscribere haud duxi alienum. In territorio Furnensi pago Alueringhem Bodero, apud Lessingas in agro Brugensi Boldredus paralytici praesente episcopo Drogone sanatur, Aldenburgij sanatur puella omnibus membris capta. Apud Vutkerck puer claudus membrorum accipit officium. In insula Vualachria omni copia rerum, multitudine hominum, ac robore praestantium equorum (inquit) referta sanatur Ramboldus paralyticus, idemque surdus. Bruggis sacerdotes cum uelamentis in modum supplicationis, sacro corpori extra castellum processerunt obuiam. Ibi duo caeci uento extincti, ut primum sanctae reciperentur reliquiae per se rursus sunt accensi. Dodeselae Erenboldus a clauditate atque a canceris liberatur ulcere. In Lisueghe quidam Ramboldus morbo pustulae grauius afflictus, ut qui iam linguae officium, uimque omnem corporis amiserat, sanitati restituitur. Eo portatur ex agro Bruggensi Obsendis mulier paralytica, quae remedium sibi accepit & salutem.

M L I X. refert Sigibertus Gemblacensis iuxta Tornacum in pago Brachatensi prodigioso inter se bello concurrisse colubros.

M L X. moriens Henricus rex Francorum, Balduino Comiti Flandriae uiro (inquit Acmylius) integerrimo, ac fidei sapientiaeque perspectissimae Philippi Hugonisque liberorum, regnique Franciae tutelam tradidit. Caeteri proceres Franci uersari Flandrum in rerum procuratione summa moderatione tulerunt. Vascones autem alienos ab eo erant, nec a quo animo fecerunt imperata, ueriti (ut dicebant) ne tutelam pupillorum suum faceret regnum. Cognita Vasconum lubrica fide, Pius specie quidem in Saracenos Hispaniae imminentes, sed reuera in Vasconiam ingentes duxit copias, coegitque Vasconum primores ad officium conuenire, seque iureiurando sibi deuincire, acceptis uelut obsidibus eorum liberis. Haec res consilio arteque

atēq; magis (ut idem inquit) quā armis ingentem Flandro
maiestatem conciliauit, & ad exemplum cæteros incendit. Eo
dem anno Brugis in cœnobio Quercetano obiit religiosissimus
ille Euerelinus, cuius hoc extat epitaphium : Hic iacet Eue-
relinus anachorita, qui duodecim annis hac in Insula loci no-
stri conuersatus est, & obiit anno domini M LX. secunda
die Octobris.

M LX I. Florentius Comes Hollandiæ ab Brabantinis bello
occiditur xiiij kal. Iulias, funeratus in monasterio Egmondano.

M LX II. Athela Pij uxor Mescinis collegium instituit du-
odecim sacerdotum, ac Partenonen triginta Benedictinarum
uirginum, eorū attulisse traditur ex urbe Roma corpus beati
martyris Christi Sidronij. Eodem anno quum fames intole-
rabilis Flandros premeret, grandisq; multitudo hominum pa-
nis querendi gratia conflueret Aldenburgium, repertus ibi
quidam prima luce, qui sub die de nocte fame (ut creditum est)
perierat, qui dum sepeliretur, prohibuit sacerdos Godobertus
ne pulsarentur campanæ, eo quod homo esset ignotus, sed ec-
ce ibi stupentibus cunctis qui aderant prodigio per se ara il-
la (mirum dictu) personauerunt.

M LX III. Aldenardæ indictus ab Pio optimatum conuen-
tus, confectum ibi matrimonium inter Robertum Pij filium na-
tu minorem, ac Gertrudem uiduam Florentij Comitæ Hollan-
diæ. Institutus Robertus procurator Hollandiæ, ac tutor filiorū
Florentij ex uoluntate legatorū Hollandiæ. Assignatæ Rober-
to pro sua hæreditaria portione quinque Insulæ Zelandicæ, Vaa-
lachria, Scaldia, Zuutbeuera, Nortbeuera, Borselia, Comi-
tatus ad hæc Aloftanus cum terra quatuor officiorum ac gran-
di summa pecuniæ. Adactus à patre iureiurando, ut his conten-
tus nunquam fratri foret iniustus. Erat enim Robertus uir ani-
mo audaci ac præferoci, Imperij cupidus, armisq; adeo deditus,
ut nō nisi bello uideret natus, cōtrā Balduinus placido ac man-
sueti ingenio, pacis studiosissimus, religioni rebusq; diuinis
intentum

CHRONICA FLANDRIÆ

intentum semper habebat animum. Profectus igitur Robertus continuo in Hollandiam cum Gertrude celebrauit nuptias, statimq; Frisijs indicto bello partem aliquantam eius regionis subegit, indeq; nomen sibi Frisio peperit. Eodem anno constructum ab Balduino monasterium Einhamense, illiq; attributum castellum Eynham, eadem qua ipse ab Hermanno Montensiu Comite acceperat libertate. Permanente tamen eius loci patrocinio apud Comites Flandros. Institutus ibi primus abbas Valterus, ex cœnobio diui Vedasti accitus. Eodem anno Monasterium Martianense deformatum incendio iussu Balduini, reparatur per Poponem abbam diui Vedasti Atrebatensis. Facta per idem tempus ab Balduino principe ac Drogone Morinorum episcopo pax quædam Flandrica, iurataq; tam ab ecclesiasticis quam laicis proceribus, eadem confirmata postea ab Urbano Pont. Romano in synodo Claromontana, quam ego pacem factam puto pro concordia Flandriæ domestica contra intestinos seditiosorum motus.

M LXIIII. Lietbertus Camaracensium episcopus uir sanctus, fundauit Camaraci monasterium sancti Sepulchri.

M LXV. obiit absq; liberis Eduardus rex Anglorum eius nominis tertius, qui ob uitæ sanctimoniam sanctus appellatur Eduardus, reliquitq; testamento hæredem Guilelmum ducem Normanniæ Balduini Comitis Flandriæ generum, quo & anno deceffit Fridericus dux Lotharingiæ, recepitq; ducatum Gerardus Elfatensis.

M LXVI. Guilelmus Normannorum dux ab Eduardo Anglorum rege, ut ostendimus institutus hæres Balduini principis soceri sui opẽ implorauit aduersus Haraldum Gosuuii Angli cuiusdam filium, qui regis usurpare nomen, Guilelmumq; Angliã arcere conabatur. Præsto fuit genero suo Flandrus, suamq; operam & auxiliũ promisit, hac conditione, ut ipse omnesq; posthac Angliæ reges penderent in perpetuum Flandris Comitibus trecentas in annos singulos marchas argenti. Conscripto

scripto ex Normannis, Flandris, Francisq; firmissimo exercitu
 ingentibus animis in Angliam pariter traiciunt, uictorq; ac cæ
 so Haraldo, ad sceptrum soliumq; Normannus perducitur, qui
 tantisper dum uiueret Balduinus Montensis memoratum Flan
 dris persoluit censum, sed illo defuncto soluere recusauit, quæ res
 multa Comitibus Flandris eaq; damnosa cum Anglis peperit
 bella. Eodem anno Balduinus Insulæ quod oppidum mu
 ro ac fossa cinxerat, principi apostolorū exædificauit templū,
 ubi quadraginta legit Canonicos, Decem sacerdotes, in quibus
 duo semper forent episcopi Tornacensis ac Morinorum,
 Decem Diacones, Decem hypodiacones, ac totidem Acolytas.
 Ad hanc dedicandam ædem, primates ecclesiastici ordinis om
 ni ex sua dititione unā cum sanctorum reliquijs conuenire iussit,
 in quos usus sua liberalitate quam quisq; sibi domum delegisset
 hospitio in perpetuum illis possidendam donauit. Dedicatores
 autem fuere Balduinus Nouiomagensis, Guido Ambianen
 sis, ac Drogo Morinorum episcopi. Attributa tam claro so
 dalitio amplissimæ possessiones, confecta q; inde tabulæ, quarū
 testes ac subsignatores fuere Philippus Francorum rex, qui tū
 in Flandris ab Pio educabatur, Balduinus Montensis Pij filius,
 Isacius Valentianensis, Balduinus Nouiomagensis episcopus,
 Guido episcopus Ambianorum, Drogo episcopus Morino
 rum, Fulcardus Nouiomagensis archidiaconus, Varnerus Tar
 uannensis archidiaconus, Varmundus Camaracensis archidi
 aconus, Clarboldus pocillator Comitū, Theodoricus Dapi
 fer, Rengotus Gandensis, Anselmus Caluus, Robertus aduo
 catus, Iohannes aduocatus, Valterus Duacensis cum Vgone
 fratre, Balduinus Cancellarius, Rhodulphus Tornacensis &
 Vuidericus Tornacensis. Idem Comes Ariense, uti ego acce
 gi, condidit collegium, quæ res satis arguit, tum in Flandris
 paruam adhuc fuisse auariciam atq; ambitum, quam Simoniam
 uocitamus, sacerdotes item sanctioris longe ac nunc sunt fu
 isse uitæ.

CHRONICA FLANDRIÆ

M L X V I I . ad septimum Idus Maij simili cærentonia de
dicatum Gandavi nouum templum diui Bauonis ab Balduino
Nouiomagensi ac Lietberto Camaracensi episcopis Leuatum
inibi corpus diui Macharij archiepiscopi præsentibus Philippo
Francorum rege, Balduino Comite Flandriæ cum filio Baldui
no Montensi ac cætera nobilitate. Eodem anno Balduinus
princeps cœpit ægrotare, iacuitq; Insulæ in domo sua q̄ Aula
uocatur, ubi & uita excessit postquàm unum & triginta cum ma
gna gloria ac popularium suorum amore regnasset annos. Si
tus est Insulæ in templo suo nouo, Athela autem eius uxor ab
Alexandro secundo, sacra uelata, flammeo post hæc cum uirgini
bus Mescinensibus pie ac sancte uiuere delegit.

BALDVINVS MONTENSIS.

Balduinus Montensis mitis ac pacificus princeps, tribus
omnino gubernauit annis. Author fuisse fertur abbæ uirgæ quã
Flandrici etiã nunc gestant prætores. Dominatum Gerardi
Montis Flandriæ adiecit, emptum statim à patris obitu de Ge
rardo quodam nobili uiro, qui illum per id tempus tenebat in
fide domini Bolariensis.

M L X V I I I . Gerardi Montem muniuit, atq; ad oppidi for
mam condidit. Nouas illi tradidit leges. Ab duellis ac purgati
onibus uulgaribus quas uocant fecit liberum. Eas inter leges &
hanc fuisse reperio. Si quis alium occiderit, uel membrum trun
cauerit, caput pro capite, membrum pro membro amputetur,
nisi se defendendo hoc fecerit. Eodem anno obiit Balduinus
Nouiomagensis episcopus successore Rathodone. Obijt Rumol
dus abbas Bergensis successore Ermengero.

M L X I X . in terra Gifnensi Arnulphus Selmessensis ex
Selmessæ castelli ruinis Ardam oppidum condidit, abs terræ tu
mulo ita appellatum. Instituit inibi sacerdotum collegium, qd
ex sententia Drogonis episcopi Morinorum amplius ditauit
decimis

decimis. Hic ex uxore Mathilde Markisensi Arnulphum sustulit, quæ defuncta superduxit Clementiam filiã heredemq; Hugonis Comit̃is Fani Pauli, adscriptusq; est ab Comite Flãdriz Roberto Iuniore in numerum duodecim patriciorum (quos patres uocãt) Flãdriz. Cõditus obita morte in cœnobio diui Bertini. Filius eius Arnulphus uxorem duxit Gertrudem Balduini Crassi Comit̃is Alostanis sororem, tulitq; ex ea liberos Arnulphum, Manassẽm, Balduinum, Vgonem, Agnen, & Athelam.

MLXX. obiit Gothofredus Arduennensis Lotaringiz dux relicto liberis Gothofredo cognomine Gibbero, & Ida Gothofredi Hierosolymorũ regis matre. Eodem anno kal. Maijs Aldenburgij dedicatum templum diui Petri ab Ratbodone episcopo Nouiomagensi. Collegiũ uero Canoniorum apud Hasnonium in Ostrouandia cõuertit Balduinus in Benedictinũ monasteriũ. Vetus reparauit templũ, idq; ab episcopis Lietberto Camaracẽsi, Ratbodone Nouiomagẽli, Raynerio Aurelianensi curauit dedicatum tertio Non. Iulias. Ea in dedicatiõe interfuisse reperio corpora sanctorũ Marcelli, Piatonis, Saluij, Amati, Donatiani, Vedasti, Amadi, Audomari, Gislani, Vincentij, Bertini, Vuinnoci, Vuandregisli, Bauonis, Euerardi, Euberti, Landelini, Hugonis, Aychadri, Eusebiaz, Rictrudis, Aldegũdis, Ragenfredis, Reginae & Vualdetrudis. Pridie aut̃ Non. Iulias eodẽ anno Gestellæ strangulata à seruis suis sancta Godelepha iussu Bertulphi mariti. Mulier erat sanctissima Bononiensis genus ab Lonfordio castello oriũda, cuius tum Hemfridus & Odgina spectabiles eius parẽtes tenebant dominatum. Bertulphus postea conuersus ad poenitentia in cœnobio diui Vuinnoci Bergensis austere uixit & obiit. Vir erat diues ac nobilis patria Gestellanus, matris ut referunt impulsu ad ram atrox incitatus scelus. Huius diuæ uitam luculenter perscribit ad Ratbodonem episcopum Drogo monachus, sacerdos id temporis Gestellensis. Inter hæc Balduinus princeps cum Aldenardæ agroraret, sacerdotes cum sanctorum reliquijs primatesq; Flãdriz

CHRONICA FLANDRIÆ

Flandriæ & Hanoniæ ad se conuocauit. His obtestatus eorum fidem impuberes commendauit filios. Arnulpho Flandriam, Balduino Hanoniã testamento assignauit. Sed quoniã uixdã erant egressi pueritiã Roberto fratri Arnulphi cõmissit tutelam, ac quoaduscq; imperio foret maturus, Flandricam illi mandauit procurationem, uitaq; excessit xvi kal. Augusti, ac conditus est Hasnonij, maximum sui relinquens desiderium. Quæ de eius uita & laudibus refert Thomellus eius temporis scriptor alibi ostendimus. Per eosdem dies Hugo Oziacensis Liebertum Cameracensium episcopum, interfectis eius cubicularijs, nocte in tempesta cœpit, Oziacũq; duxit in custodiam, quã ut ulcisceretur iniuriã Richildis Comes, coacta ex Flandria Hanoniãq; ampla armatorum manu, unã cum Arnulpho filio Oziacum uic expugnat, liberatum episcopum Cameracum reducit, pro tanto pietatis opera sola illius cõtenta benedictione.

ARNVLPHVS TERTIVS.

Defuncto Balduino Montensi, Robertus eius frater tutelam nepotis sui Arnulphi poscebat iuxta formulam fraterni testamenti Aldenardæ facti. Hac illi annitente Richilde Arnulphi matre denegata, declarauit se inimicum domus Flandricæ, Richildis feroci ingenio mulier, quicquid illius esset in Flandris, ut Comitatum Alustanum, Quatuor Officia, Insulasq; Zelandicas inuasit, atq; in fiscum redegit: aduersantesq; sibi aliquot primores uiros grauiter multauit, in quibus Ioannem Gauertũ Hyprensium præfectũ probatissimum equitem securi percussit. Interea Robertus cum Frisijs bellum gessit. Citeriores Frisios simul Camerlandos, & Alkemarchos domuit: priuignos suos Theodoricum, Florentium, Bertam strenue defendit.

M LXXI. Gothofredus Lotharingiæ dux cognomẽto gibberosus, auxilio Guilelmi Traiectensis episcopi inuasit Hollandiam, Restitit Robertus quantum, maxime potuit. Occurrit hostibus

hostibus cum exercitu ad castellum nomine Leydam, sed pugna ibi commissa deteriore fuit fortuna, uictusq; & fugatus cū uxore & liberis profugit Gandauū, quo ad eū raptim omnis cōuenit nobilitas Flandriæ Teutonicæ, Durū Richildis imperiū, auariciam, superbiamq; muliebrem exosa. Nam præter alia noua uectigalia quaternos tota Flandria denarios à singulis exegit lectis. Domini Malgiacensis in primis, ut ferunt, usa consilio. Scinditur Flandria in partes duas Germanica & Gallica, mutuo confurgunt dissidio. Gandenses, Brugenses, Hyprenses, Curtracenses, Harlebecani, Casletani, Furnenses, Bergenses, Broburgenses, Rosilarij, Turholtani, Aldenburgenses, Rodenburgenses sequuntur Robertum. Atrebates, Duacenses, Tornacenses, Audomarenenses, Arienenses, Bethunienses, Bononienses, ac Fanum Pauli, Richildi adherent atq; Arnulpho eius filio legitimo Flandrarū Comiti. Insulam item Frisus, ope Gerardi Bucensis arcis præfecti recepit, indeq; Arnulphū ac Richildem expulit, qui mox cōfugerunt ad Philippum Francorum regem. Gothofredus Parisiorū episcopus, eiusq; frater Eustathius Comes Bononiæ, magna ab Richilde accepta pecunia, regi per atatem imprudenti auctores fuere sumendæ in Flandriam expeditionis. Comitabatur regem uniuersi prope regni proceres nationesq; Robertus sedem belli Casletum delegit idq; auxiliante Bonifacio oppidi præfecto, utcunq; muniuit. Aderant ei quos iam cōmemorauī Flandriæ populi, omnes ferè pedites cū Holandis aliquot & Frisjs. Mouit rex ex fano Audomari, ingentiq; exercitu cōsedit ad Bauinchoue (id pagi nomē est sub monte Casletano) Robertus nihil cunctandum ratus, suos ordine militari de mōte deducit, magnoq; impetu & ardore hostē adhuc imparatum inquadit. Fit atrox prælium, uincuntur Hanonienses in prima pugnāte acie. Richildis capitur, Franci in fugam conijciuntur, quos Robertus nimis auide usq; ad Fanū Audomari cum paucis insecutus ab Eustathio Comite Bononiensi intercipitur. Rex ad castrum Montrolium fugiens peruenit,

uenit, Frisus ad Fanum Audomari, Guilelmo Rabello principi ciuitatis in custodiam traditus, coactus est mox pro sua liberatione Richildem, quæ Casleti seruabatur, Hanoniensibus reddere. At Philippus Rex Rabello atq; Audomarensisibus grauititer offensus, quod se in scio tantum uirum pro foemina commutassent, pridie Nonas Martias aggressus de nocte oppidum cepit, diripuit, ac miserabiliter incendit, fuitq; hæc prima, ut tradunt Bertiniani huius oppidi deformatio. Alia ex parte Mōtenses recepta Richilde ac recurrentibus ad eos Francos prælium instaurant. Pugnatum est iterum multo quam ante ardentius ac maiore sanguine. Cecidit inter alios Comes ipse Arnulphus ac Guilelmus, Osbernus Normannus gente, nouus Richildis maritus. Captus est cum multis Eustathius Comes Bononiæ Cancellarij frater. Victor iterum Frisus Richildem cum filio Balduino fugat in Hanoniam. Arnulphus Comes delatus ad Fanum Audomari, sepelitur in æde diui Bertini annos natus circiter septemdecim, reliqui inter Casletum ac Fanum Audomari, ut quisq; ceciderat sepulti. Quidam sunt auctores aduiginti duo occubuisse hominum milia. Ferunt pugnam adeo fuisse cruentam, ut torrentes in montis radicibus sanguine fluxerint. His ita gestis Philippus rex nouis collectis copijs castra locauit Victriaci, Balduinum Arnulfi cæsi fratrem baltheo cinxit, ac Comitem appellauit, consultans quo potissimum modo introduceret eum in possessionem Flandriæ. Inter hæc Frisus ac Gothofredus Cancellarius percupidus Eustathij fratris redimendi, clandestinum inter se percussere foedus, quo conuenit, ut Bononiensem Frisus sine precio custodia dimitteret, Cancellarius uero regem exercitumq; omnem Flandria deduceret. Cancellarius ille potens regis erat: persuasit regi haud tutum esse diu manere cum exercitu in Flandris, misisse Robertum pro ualidis auxilijs ad Bernardum socerum suum ducem Saxonie, periculum esse ne grauius accipiat detrimentum, nisi exercitus mature deducatur. Hunc in modum qui regem perduxerat

peuduxerat in Flandriã, idem inglorium reducit domum, factaq; Frisus stabili cum Bononiensi pace sylvam illi, quæ Bethlo dicitur ac Sperliacum castellum in perpetuũ transcriptis, Flandriamq; gallicam dicto sibi tandem audientem reddidit. Simul pace cum rege Philippo composita fidem illi præstitit: estq; ab illo Flandriæ salutaris Comes. Tradit Gilbertus in rebus Hanoniæ Arnulphum Comitem, dum ab equo deturbaretur ab Gerbodone quodã suo ipsius milite fuisse iugulatũ, Gerbodonem postea graui ductum pœnitentiã Romanum consuluisset pontificem, ab illo missum ad monasterium Clugniacense, ibiq; dum uiueret magnam egisse pœnitentiã. Hac uictoria positus est Frisus mense Februario die diui Petri cathedræ festo, anno M LXXI, seu ut Sigibertus more Romano supputat LXXII. Præfuit autem Arnulphus annum unum ac menses circiter septem.

ROBERTVS FRISIVS.

Igitur Robertus cognomine Frisus ope Flandrorum Teutonicorum suis fugatisq; nepotibus ac Philippo Francorum rege, Flandriam per uim obtinuit, qui principio principatus siue quod Deo principiq; apostolorum acceptam ferret suam uictoriam, seu ita iussus ab Pont. Romano, ut expiaret nepotis sui cædem, multa per Flandriam templa in honorem diui Petri, partim à fundamentis erexit, partim barbarorum sæuitiã destructa restituit, ut Brugis, Hypræ, Hulsti, Bergæ, Orscampi, Ostendæ, Thileri, Marlebecæ, apud Maldegghem, Zuinardæ ac pluribus locis. Casleti autem in Menipisco (ita suis in tabulis ueteri nomine uocat regionem) templum Saluatoris restituit, legitq; diuo Petro sacerdotes Canonicos xx. ac Toralti reparato templo decem.

M LXXII. Richildis Mõrësis animosã mulier ob rē tā male gestã amissumq; filiũ magno affecta dolore delere dedecus filiũq;

CHRONICA FLANDRIÆ

ad paternum perducere regnum ardebat animo, sed postquam nullam ultra inueniret opem in Francis, conuersa ad episcopum Leodiensem Theoduinum, supremum illi in Hanoniam iudicium dignitatemque assensu Henrici Caesaris attribuit, seque ecclesie Leodiensis professa beneficiariam Hanoniam illi in perpetuum subiecit. Hic grandi ab Theoduino impetrata pecunia, Gothofredum Bulionensem Eustathij Comitis Bononiae filium, Albertum Namurcensem, Henricum Louaniensem, Comitesque praeterea Altimontis, & montis Acuti in Arduenna, cum alijs multis in societatem armorum sibi adiungit, reparatoque bello incurfus aliquot in Flandriam facit. At Frisus nihil timens foeminae iam uictae conatus, profectus raptim in Hanoniam ad Brochoriam uicum hostes adeo cecidit, ut a mortuorum multitudine, Dumus mortis loco manserit nome, fluuioque Heyna de hinc ad Thuram transmissio regionem omnem cursim depopulatur, reditque praeter Valentianas atque Vorechiacum ad ripam Scaldis emunit, ubi relicta parte copiarum quae crebris incursums propinqua infestent loca, ipse in Flandriam reuertitur. Cuius de discessu certior factus Balduinus Montensis Haynonios Leodiensesque Vorechiacum duxit, locumque partim occisis partim captis Flafris expugnauit, parumque amplius ausus in patruum reliquum omne tempus in Hanonia se continuit, acceptaque uxore Ida Latberti Comitis Louaniensis sorore, Balduinum, Arnulphum, Idam, Richildem, & Alisam habuit liberos, ut est a nobis in genealogia relatum. Eodem anno instituti ab Roberto Canonici disciplinae regularis apud Vuatanas, illisque Odfridus sacerdos religiosissimus datus antistes, qui aediculam ibi quandam diuo sacram Richario, ab Alfunino presbytero acceptam auertitque in monasterium. Id monti est impositum ad Enulam amnem in extremis Casletensium, qua eorum spectant finibus, duobus distans milibus ab Fano Audomari, ubi cuniculi subterranei procul ex monte, ut referunt, deducti, uerustaque arcis fundameta claram loci antiquitatem arguere uidentur. Tradunt incolae

incolæ fuisse Vuatanum Batauorum olim Colontam. Cum autem Odfridus antistes abolere hic contenderet diui Richarij memoriam, ac uenerationem introducere diui Nicolai, obstitisse narrant eius consilio, populi Menapiensis agri consuetudinem, qui eo ad sacra Richarij stato quotannis die conuenire non cessabant. Hac autem tempestate ad memoriam uenerationemque diui Aegidij undique illo concurritur. Huic cœnobio attribuit Adela Frisij mater Balinbergam ad occidentalem plagam Caletii montis (sic enim scribunt pro Casleti) super fluuium Penam, Iohannes aduocatus Atrebatium & Hermentrudis uxor ducenta uiginti agri iugera in pagis Stenis, Petinghē, & sacello Erenboldi. Et Gilboldus Fleternensis eques Flandrus in Thiggabulfo agri iugera uiginti. Eodem anno dedicatum Gandau ab Rabodone episcopo templum quod uocant sancti Christi.

M LXXIII. translatum Blandinij corpus diui Bertulphi.

M LXXIII. Schisma ortum propter sacerdotum matrimonia ab Gregorio septimo inhibita, quæ prohibitionem alij bonam ac piam, alij uero impiam ac contra Euangelium esse contendebant. Scribunt ea de re Sigibertus, & Iohannes Nauclerus Germanus Tubingensis mirabilia.

M LXXVI. gelasse memorant à kal. Nouembris usque ad xv kal. Maias. Sigibertus pugnatum refert eodem anno apud Donogium, ibique uictum fuisse Roberti Comititis exercitum ab Balduino Montensi. Balduinus Tornacensium aduocatus per idem tempus missus à Frisio Coloniâ Agrippinam ad Henricum Casarem, retulit cecinisse quandam fatidicam mulierem Frisij progeniem ad usque Antichristi tempora in Flādris regnaturam, indeque eam repente mulierem euauisse, nec unquam postea uisam in ea regione.

M LXXVII. obiit Lietbertus episcopus Cameracensis, cœlo postea ob pietatē donatus. Hunc Flandrum stirpe fuisse tradit, eo quod ab nobilitate Brachatenfi duceret originē. Brachantum seu Brachantum esse Brakele in agro Alostenfi. Eodem

CHRONICA FLANDRIÆ

anno Blandinij translātū corpus diui Florberti primī abbæ ab episcopo Rabodone, presente Roberto Roberti Comit̃is filio,

M L X X V I I I. declarāť abbas in cœnobio Bergēsi, Ingelbertus Balduini Barbat̃i Comit̃is Flādriæ ex filia nepos, sed ob monachorū dissidia, q̃rū pars Ermengerū quēdā elegerāt, Frisius Comes Manassēm quendam introduxit ex cœnobio Veredinēsi, quē tñ postea reiecit, recepitq; Ingelbertū, Themardus monachus Vuatinensis paralyticus, Brugis ad aram diui Donatiani sanitatem recepit.

M L X X I X. oppidū diui Audomari unā cū monasterio diui Bertini, fortuito incēdio deflagauit. Obijt Athela Comes Mescinensis, Roberti principis mater, iacetq; Mescinis in suo cœnobio. Obijt Drogo Morinorū episcopus, nō literis minus, q̃ pietate nobilis, successit Hubertus, q̃ ob causam nescio quam uulneratus, urbēq; statim pulsus ā Taruannēsibus, reliquā ætatem patiēter ac religiose habuit cū Bertiniciis cœnobitis. Tum Lambertū Baltolanū uirū nobilem, Frisius Comes ad episcopatum p̃uehere conabat̃ cōtra leges, libertatem ac consuetudinē Taruannēsīū, q̃bus mos erat liberis suffragijs sibi episcopū eligere: cæterū pestes illæ duæ, auaricia & ambitio, ā malis maxime principib; ortæ, iā tñ ecclesiā grauiter affligere cœperāt. Motū ingentē cōciuerē Taruannici, eoq; res p̃cessit insāniæ, ut cū Eustathio suo aduocato impetu in Lambertū facto, linguā illi extremitatesq; digitorū p̃ciderēt, urbēq; sic affectū eijcerēt. Gerardū in eius sufficiētes locū, q̃ nō diu post & ipse quoq; pulsus uita sanctā uixisse tradit̃ in mōte diui Eligij Atrebatensis, Gerardo Camaracēsīū episcopo clarissimo uirō interim Morinorū gubernante ecclesiā. Hinc extāt ad Frisū Ro. Pō. Gregorij quædā adhuc epistolæ, ex quibus quas inuenimus alio uolumine edent-

M L X X X. sexto kal. Aprilis sexta (das curauimus, cunda uigilia noctis horrendus factus terræ motus.

M L X X X I. de miraculis quibus est illustratū hoc anno tēplū Aldēburgense, uide epistolas quas edidimus de uiris illustribus. Eodē anno monasteriū Vuatinēse nocte Ascēnsionis dominicæ comburitur,

M L X X X I I I.

M L X X X I I I. in Flādris domestica discordia, cædibus, et
 pinis, latrocinijſq; plena erāt omnia. Fuere tamē inter hæc uiri
 nonnulli tū eruditioe tū pietate præstantes, q̄ tantis parare uicijs
 remedia cōtendebant, in quibus Gedericus monachus Blandi-
 nienſis pietate pariter & ingenio clarus, & loco natus honesto,
 multis p̄ Flandriā ac Brabantia habitis concionibus, emendan-
 dis moribus plurimū attulit momēti, p̄fecitq; ut multi à sceleribus
 suis retracti cōuerterent ad pœnitentiā. Sex milites, Geldul-
 phū, Theobaldū, Emelinū, Hargerū, Vlbodū ac Gerardū, ad Ha-
 nonē pontificē Agrippinensiu missi pro criminū remissione, q̄
 mox cōsilio illius reuersi ad Afflighē in solitudinē, cellā eo loci
 cōstruere cœperūt, ac iuxta institutū Benedictinorū monachorū
 uiuere. Hoc initiu erat cœnobij Afflighemēsis, locus est Bra-
 bātinae ditiois Flandriæ finitimus, ab Gerardo Camaracensiu
 episcopo dedicatus. Creatus in eo primus abbas Fulgētus. Hic
 Hugo Flandresis, duoq; fratres Rodēburgo oriūdi p̄cipua cla-
 ruere sanctimonia. Et Balduinus Gandensis clarus ea tēpestate
 eques sepultus est. Eodē anno Taruannēses metu Roberti Com-
 mitis, q̄ etiā templa ut ipsi referūt diripuit, corpus diui Maximi
 episcopi Bononiā trāsportauerūt, cuius caput Bononiēses deti-
 nere nō sunt ueriti, qd̄ furtū Taruānici nisi quinquagesimo post
 anno nō p̄ceperūt, inspecta tū primū sancti capsula. Gerebat em̄
 cōtinenter bellū Robertus cū nepote suo Balduino Montēsi iu-
 sto Flādræ hærede, q̄ pro indignissimo habuit paterno se p̄ pas-
 truū spoliari p̄cipatu. Huic p̄ter alios multi fauebāt ecclesiasti-
 ci, p̄ceres, q̄s Frisius modis oibus p̄secutus, alios exilio, alios mor-
 te aut bonis multabat. In ijs Arnulphus Morinog archidiaconus
 idē antistes tēpli diui Audomari, bonis oibus spoliatus, ac pa-
 tria pulsus Romam profugit ad Gregorium septimū, Gregorius
 mox in Flandriam missi sanctissimū uirum Arnulphū Sueffi-
 onum episcopū, qui discordias inter Comitem ac sacerdotes cō-
 posuit, prohibens autoritate apostolica, ne ulla posthac de
 causa illorum inuaderet bona. Tum rogante Comite ac primo
 Balduino

Balduino Gandensi, multa Arnulphus Flandriæ circuit loca, plebemq; domestica seditione sine intermissione tumultuatem sanctis concionibus, pijs exemplis, ac sanctitate uitæ, magna ex parte sedauit, multoq; quietiorem reddidit regionē. Refert Lissardus episcopus in uita Arnulphi, Herrardum Herrardi presbyteri filium ciuem Turholtanū quū propinqui sui eadem nullius intercessione uellet remittere, sanctiq; uiri Arnulphi monita cōtemneret, à spiritu maligno repente correptum, sed ab illo tandem precibus sancti uiri liberatum, postquam illius agnati pacem se facturos promiserant. Sic & inter Guilelmū Longum equitem Flandrum & filij eius occisorem magno licet labore pacem factam. Gestellenses gens Scytica, nullis feritate cessere. Hic Folcardus sancti præsulis doctrinam irridens à cacodœmone subito exagitatus furere magno cum fremitu cepit, qui ductus à suis ad sanctum uirum non sua fide sed aliorū meritis Deiq; benignitate liberatus est. In Furnensibus Enregerda fœmina diues, nulla potuit ratione adduci ut mariti ac filij occisoribus ignosceret: spreuit sanctum uirum, foresq; illi suas præclusit, qui tantam fœminæ misera tus pertinaciam tristis discessit, sed mox coortus haud ita magnus uentorum turbo ædes illius in terram constrauit, qua strage suffocata est Enregerda nullo alio animante læso. Erat autem clarissimus hic præsul Arnulphus natiōe Flandrus, Fulberto ac Manisuiendæ parētibus ortus, cis Scaldem in loco cui nomen Tidighem, in agro ac decarchia Aldenardensi, accepitq; die lustrico nomen ab gentili suo Arnulpho Aldenardensi nobilissimo equite, qui baltheo dehinc ab Balduino Comite donatus Christo seruatori militare delegit; reclusus in cœnobio diui Medardi admiranda sancti monia & incomparabili emicuit silentio, tribus totis annis ac sex mensibus nemini mortalium locutus, abbas primum, inde creatus episcopus. Eodem anno translātū Gandauī corpus diui Liuinii, & reliquiæ sanctorum Pancracij & Barbaræ ab Rabodone episcopo & abba Vuichmano. Et arsit monasterium

rium diui Vuinnoci Bergensis, quo incendio absumptos tradunt libros XXXIIII, scripta scilicet ac monumēta studioforum uirorum eius domus. Eoq; anno Flandriam omnem bellis ac discordijs ciuilibus fuisse commotam.

M LXXIIII. Conon Roberti Comitis cubicularius, Aldenburgenſis eccleſiæ gentilitium tenebat ſacerdotium, cæterum Haſecca eius uxor mulier religioſa templum tantis miraculis inſignitū diutius retinere formidabat, quapropter Conon ſuaſu uxoris Roberto Comiti, Robertus epiſcopo Rabodoni, Rabodo autem Arnulpho epiſcopo Sueſſionū idipſum tradidit; quod quidem Arnulphus aſſentiente Roberto Comite, ſtatim conuertit in cœnobium Benedic̄tinorum monachorum, ſperans monachos illic per lōgam aetate ſanc̄tam ducturos uitam. Eodem anno Balduinus Comes Ghifnenſis, & Engerrannus Lilarienſis, reuerſi ex Hiſpania à Compoſtella diui Iacobi, monachos ſecum deportauerunt ex monaſterio Carolenſi in Pictonibus, permiſſuq; Gerardi Morinorum epiſcopi, Ghifnenſis Andrienſe, Lilarienſis uero Hammenſe, condidit cœnobium. Eodem item anno tertio kal. Auguſti leuatum apud Geſtelam diuæ Godelephæ corpus ab Rabodone epiſcopo, quo tempore Guilelmus præfectus Audomarenſium uxore duxit Mileſendam nobilem uirginem Arnulphi Pinciniaceniſis filiam, ex regio Caroli Magni ſanguine exortā, quo ex matrimonio Guilelmus, Gerardus, Hoſto, Hugo, Valterus, Mathildis, Eufemiaq; prognati, ex quibus Guilelmus in opes ſucceſſit paternas. Gerardus ſit antiſtes templi diui Audomari, Hugo ſit præfectus Falcobergenſis, Valterus Comes Tyberiadis in Syria, Mathildis locata eſt Arnulpho Gandauenſi. Euphemia autē nupta Balduino Baliolenſi. Gerardū, Hoſtonem, Adelidem, Mathildem, Iſelendam, Margaritam, Gillam, Lutgardem, & Beatricem, habuit liberos.

M LXXV, pace quadam facta cum Balduino Montenſi Robertus Comes filium ſibi cognominem, in partem regni

CHRONICA FLANDRIÆ

cooptatum Comitem appellat, mandataq; illi administratione Flandrica magno comitatu proficiscitur in Syriam, inuisisq; Hierosolymis magna religione sacris locis ad montem etiã Sinam pergit uisum diuæ Catharinæ sepulchrũ. Ex Flandria hac peregrinatione eum comitatos lego Balduinum Gandensem, Burchardum Cominiensem, Gerardum Insulanum, Idæum Lilariensem, Valnerum Aldenburgensem, Valnerum Cortracensem, Gratianum ab Eclo, Hermarum Zomerghe-manum, Ioserrannum Knesselareensem, cum alijs nobilibus nõ paucis. Ferunt cum templum Hierosolymis intrare uellet, miraculo ingressu prohibito, donec confessus peccata sua promitteret se redditurum Flandriam Balduino Montensi, ac tũc inter supplicandum miranda illi uisa ob oculis uersata. Eodem anno obiit Odfridus fundator ac primus antistes Vuatiensis cœnobij.

M L X X X V I. obiit Richildis Montensis, ac sita est iuxta Balduinum maritum in cœnobio Hasnoniensi. Eodemq; anno terræ motu, uento horrendo, & magna aqua laborauit Flandria.

M L X X X V I I. 18 kal. Septembris Aldëburgij defunctus est diuus Arnulphus episcopus Sueffionum, sepultusq; ibi in æde diui Petri, tunc Arnulphus eius nepos ex Aszela sorore primus factus est abbas Aldenburgensis. Cæterũ Odo abbas diui Medardi Sueffionensis mirum in modũ dolens, quod uir tantus Sueffioni nõ obiisset, Arnulphum abbã, & Godobertũ Boldradumq; monachos magnis præmijs subornat, ut de nocte furatũ sancti uiri corpus Sueffionẽ asportarent, at quoties id perficere tentabant, toties miraculo sunt prohibiti, atq; ita tonante, ut uisum est cœlo timore perterriti, ut tandem magnis uocibus Deũ testati sint, nunquam ultra beati uiri sepulchro se manus allaturus. Arnulphi exequijs in Aldenborg Bernoldum antistitẽ Vuatinẽsem interfuisse legimus. Obijt eodẽ anno Guilelmus ille notus dux Normanniæ, idem Anglorum rex Balduini Insulani generi.

M LXXXVIII. tertio kal. Septembris, uisus est igneus dra-
co uolare per medium cœli, & ex ore suo quasi flammam euo-
mere, statimq; subsecutus est pestilens ille morbus, qui Ignis
sacer uocatur, quam rum arsuram appellabant quidam. Eo-
dem anno Kanutus Danorū rex, Roberti Comit̃s gener, sexto
Idus Iulias, in aede quadam diuī Albani à Danis interficitur,
adscriptus postea sanctorū martyrum cathalogo. Orta est tam
furiosa seditio, plæbeiaq; in regem coniuratio, propterea quòd
Danis persuadere conaretur, ut decimas penderent suarū fru-
gum unde uiuerent sacerdotes. Kanuto occiso Adela regina
tam efferatæ gentis declinans furorem, cum Carolo impubere
filio ausa se mari credere clanculum profugit; redijtq; in Flan-
driam ad patrem, duabus in Dania relictis filiabus, Ingerta &
Cæcilia, quarum de nobilissima progenie dictum nobis est,
in genealogia.

M LXXXIX. de translatione sanctæ Vualburgis hoc
modo habent Furnenses. Anno Domini Millesimo octogesi-
mo nono, Indictione duodecima, secundo nonas Augusti, glo-
rioso Comite Roberto Hierosolymis commorante, inlytoq;
eius filio Roberto, regnum cum matre bonæ memoriæ Ger-
trude obtinente, Gerardo præsulatu Taruannensi præsidente,
reliquiæ sanctæ Vualburgis in ecclesia Furnensi de ueteri scri-
nio in nouū translatae sunt; præfata Comitissa Gertrude præ-
sente, & præfate præposito eiusdem cœnobij Herberto cū suis
canonicis, & Vuatinensi præposito Bernoldo cum suis canoni-
cis. Eodē anno Gothofredus Bullionensis filius Eustathij Comi-
tis Bononiæ, Lotharingiam qua fuerant maiores eius extrusi re-
cepit. Et Brugis præfectus templi diuī Donatiani institutus à
Roberto Comite Iuniore, perpetuus Flandriæ Cancellarius ac
magister monetæ domus Comit̃s, Canonici sacellaniq; eiusdē
ecclesiæ adscripti in familiā & inter domesticos Comit̃s, unde
tabulæ extant anni LXXXIX. quo anno seuijt uehemēter in
Flandria sacer ignis, quam Ignariam uocabant pestem.

M x C. fundatum monasterium Merkenſe iuxta Caleſium , ab Euſtathio Comite Bononiæ, & Ida eius uxore parētibus Gothofredi Bulloniēſis.

M x c i. inſtitutum ab Rabodine epiſcopo ſacerdotum collegium in templo uirginis matris iuxta Brugias in ditione Silelenſi, illiq; Gomarus præpoſitus antiſtes. Inceptum & monaſterium in agro Furnenſi, cui nomen Euerſham ſuper fluuium Iſaram iuxta Stanelam Vualberto Canonico Caſletenſi, ibi altare diui Petri ad idipſum offerente, quod & Gerardus epiſcopus Morinorum libertate donauit. Reſtitutū cœnobium diui Martini Tornacenſis ab Odone Aurelianenſi ludimagiſtro Tornacenſi & Rabodone epiſcopo. Eodem anno Robertus Comes ex Syria reuerſus reſuſcitauit quandam conſuetudinē qua ſacerdotio Flandrenſi non licebat facere teſtamentum, ſed cum morerētur ſacerdotes omnium bonorum ipſorum Comites ipſi ſe fecerant hæredes. Grandis ob hæc inter ſacrum cœtum & Comitem coorta turbatio, aditus Romanus pontifex, ut eius ope ab ea eximerentur ſeruitute, datæ ad Comitem literæ apoſtolice ab Urbano pontifice, quarum exemplum inter epiſtolas ædidimus, coactusq; eſt tandem Comes cœptis in perpetuum deſiſtere.

M x c i i. Tornaci religioſa inſtituta ſupplicatio ab Rabodone epiſcopo die exaltationis ſanctæ Crucis ob peſtem quam uocabant Ignariam, hoc eſt ſacrum ignem. Magna religione ſacris ubiq; operatum, ad procuranda quæ fiebant prodigia, placandamq; Dei iram. Nam alij inſtar carbonū nigreſcentes, alij exiſtis morbo uiſceribus tabeſcentes, pars truncati miſerabiliter membris, incredibile eſt dictu quam multi mortales ſacro illo igni ſunt abſumpti.

M x c i i i. quarto Idus Octobris Robertus Comes in uis eſſe deſijt, quidam in Vuinedale quam arcem extruxiſſe dicitur, cæterū Bertiniani eū obijſſe tradūt Caſleti cita morte & abſq; ſacro uiatico. Situs eſt Caſleti in æde Petri in crypta. Straturat

tuerat bellū mouere Anglis propter censum trecentarum marcharum argenti, quo de supra fecimus mentionem, sed morte præuentus non potuit. Eodem anno ix kalendas Octobris die Veneris accidit Solis eclipsis ab hora prima usq; ad sextā. Eodem anno Philippus Comes Loanus Comitatum suum attribuit monasterio diui Petri recens ibi institutum. Nam circiter annum salutis M L. Thomas presbyter Loensis vir magnæ religionis ecclesiam suam uertit in monasterium regularium, ut uocant Canoniorum. De donatione Philippi uide tabulas inter epistolas ubi & historiam huius Comitatus inuenies scriptam ab quodam Germano quadringentis & amplius abhinc annis.

ROBERTVS HIBEROSOLYMITANVS.

Defuncto patre Robertus princeps longe clarissimus rerum potitur apud Flandros unâ cum uxore Clementia sorore Castri secundi, liberisq; ex ea Balduino, Guilmo, Philippo.

M x c i i i i. obiit Gerardus episcopus Cameracensis, optima sui ad posteros relicta fama. Hunc annum quidam pluuiosum uocitant, ut qui ab Idibus Octobris in mensem Aprilem perpetuis maduerit hymbribus, grauissima mox subsequente pestilentia.

M x c v. Urbanus secundus infensus Cameracensibus, quod Cæari Henrico ecclesie rebelli, coetuq; piorum moto fauissent. Atrebates ab eorum ciuitate subtraxit, ac peculiarem illis præfecit episcopum Lantbertum Morinorum archidiaconum, quo ab Lantberto episcopo cōprobatus memoratissimus ille Atrebatium careus, duobus hiltrionibus Ytherio & Nocmanno de cœlo (ut ferunt) per uirginem matrem traditus, qui & alios quidem sanare morbos, sed præcipue contra ignem sacrum præsentissima præstare dicitur remedia, unde & multi alij carei, ut Brugenſis, Falcobergēſis, Bononiensis, Nigellanus, Arkenſis, Blendanusq; deriuati. Eodem anno Urbanus secundus Philippo

lippo Frācorum regi sacris interdixit, propterea quòd abiecta Bertha legitima uxore cum alia uiueret in adulterio.

M **x c v i**. Henricus Comes Louaniensis, cui nupserat Gertrudis Roberti Comitis soror, profectus Tornacum ad Euerardum principem ciuitatis, quendam ex illius nobilitate Gosceguinum fortissimum uirum temere prouocat, inuitumq; ac renitentem equestri certamine secum concurrere cogit, à quo primo statim incurfu hasta confossus interiit, sepultus multis cū lachrymis in aede diuæ Gertrudis Niuigellanae, subeunte in eius locum fratre Godofredo cognomento Barbato, nupsitq; dehinc Gertrudis Theodorico Comiti Ellatiæ, mater ex illo Theodorici Comitis Flandriæ. Eodem anno Turcis indictum bellum, sumpta multo maxima illa expeditio Hierosolymitana, ab Belgicis præcipue principibus, in queis clariore fuere Gothofredus filius Comitis Bononiæ, Idem dux Lotharingiæ, cum fratribus Eustathio & Balduino, Vgo Comes Veromanduorum frater regis Franciæ, Robertus Comes Flandriæ, Balduinus comes Montensis, Hugo Comes Fani Pauli cū filio Engerrano, Petrus Anacortia gente Ambianus, Fulco Ghisnensis, Hugo Falcobergensis, Eustathius Gernerius, Arnulfus Ardensis, Gericus Flandrensis, Rodolphus Aloftensis cubicularius Comitis Flandri, cum fratribus Balduino & Gisleberto, Girardus Kerciacensis, Guntrannus Bruxellanus, Gothofredus Asca, Henricus Asca, Vimerius Bononiensis Holandorum ac Frisiorum nauarchus. Et uixerunt eadem tempestate in Flandria, quos subiectio optimates, quicq; haud dubie cum multis præterea alijs, quorum non est inuenire nomina hac expeditione Comitē sunt secuti, ut Karolus stirps regia Danorū, Flandriæ postea Comes, Philippus Vicecomes Hyprensis, Roberti frater, Formoldus prætor Hyprensis, Balduinus Tornacensis, Euerardus Tornacensis, Conon Tornacensis, Ludolfus Tornacensis cum fratre Ingelberto, Balduinus Gandensis, Vuinemari filius, quem lapidibus obrutum

lego

ego in Niceæ obsidione, Sigerus, Gislebertus, Vuinemarus
 eius fratres, Burchardus Cominiensis, Hellinus Variniacen-
 sis, Galterus Niueliacensis, Gerardus Insulanus, Galterus à
 Zotingheim, Engerrannus Lilariensis, Iohannes Hauesker-
 canus, Sigerus Cortracensis, Vualnerus Aldenburgensis, Gra-
 tianus Ecloanus, Hermarus ab Zomergheim, Arnulphus
 Gandensis, Vuinemari filius, Guilelmi Audomarensis gener,
 Steppo Gandauensis Vuinemari gener, Iofferrannus Knef-
 selarensis, Guilelmus Audomarensis, cum Galtero & Hugo
 ne fratribus, Balduinus Baliolensis Guilelmi Audomaren-
 sis gener, Gilbodo Fleternensis, Rodulfus Lederfelenis, Al-
 bertus Baliolanus, Galterus aduocatus Bergensis, Folcrauf-
 us Castellanus Bergensis, Vago Atrebas, Iohannes Atre-
 batium aduocatus, Galterus Doacensis, Gothofredus castel-
 lanus Casletensis cum Rhodulpho filio, Arnulphus Aldenar-
 densis, Guilelmus Longus, Balduinus Lebes, Raso Gauerus,
 Robertus Lisquensis, Guilelmus Moranus Hondescoranus,
 Themardus Brugburgensis, Francio Herzelenis, Eustathius
 us Taruannensis, Erenboldus Castellanus Brugensis, Albo
 Rodenburgensis, Adelardus Stratensis, Robertus aduocatus
 Betunensis, Stephanus Bolariensis, Reingotus Molenbeca-
 nus, Robertus pocillator Comitís, Conon Eynensis, Guilel-
 mus Mescinensis, patriarcha postea Hierosolymitanus, Guilel-
 mus Virouiacensis, Salomon Maldeghemensis, Lantber-
 tus Crombecanus, Seruatius Pratenis, Theodoricus Dixmu-
 danus, Daniel Teneremondanus, Hermannus Ariensis, Galte-
 rus Gestellanus, Alardus Varnestunensis, Hugo Rebacensis
 cū alijs permultis. Sed & aliarū gentium fortissimi cōmemoran-
 di duces, ut Robertus dux Normanniæ, Ademarus Aniciensiu,
 & Guilelmus Arausensium pontifices, Raimundus Tolosus,
 Stephanus Blesensium idem Carnutum Comes, Arpinus Bitu-
 rix, Boemudus Tarentinus, eiusq; frater Rogerius dux Apu-
 lia

CHRONICA FLANDRIAE

lia, cui nupta tum erat Athela Roberti Flandrensis soror, Guido Rogerij frater, Tancredus & Guilelmus horum nepotes. Egerius Germanorū procerum clarissimus, Gothofredus Burrellus, Fulcherius Aurelianensis, Guilelmus Carpentarius, Henricus episcopus Oliuensis, Michael Vitalis Venetorum ducis filius, Tatinus dux Grecorum equitum, Robertus Parisiensis, Henricus Venetorum episcopus, Petrus sacerdos Massiliensis, Reginaldus Venustinus, Petrus Narbonēsis, Philibertus Carnutes, Guilelmus Ebriacus classis Genuensium præfectus, Reginaldus Tullensis, Guelfo dux Noricorum, Petrus Dampetra, Stephanus Comes Burgundiæ, & Reginaldus Burgundio filij Guilelmi, fratres. idem Clementiæ Comitis Flandriæ, Raimundus Campanus, Otho Alta spata, Gerardus Ruscinonensis, Gilbertus Treua Burgundio, Recboldus Arausiensis, Guilelmus Niuernensis, Guilelmus Pictauus, & alij penè innumeri: qui omnes secundum concilium Claromōtanum, auctoritate Vibano episcopo urbis Romæ, crucis insignia acceperunt. Eam namque tempestate, auaricia, ambitio, aliisque uicia adeo apud proceres ecclesiæ dominari cœperunt, ut iam uix quisquam inueniretur qui gladio spiritus, quod est uerbum Dei, impijs resistere, illosque cōuertere posset, quapropter ad arma profana Vibanus confugiendum putauit. Barbarorum autem ducum Belchelo Turcarū Perfarumque Imperator, Alphasalem Minori Armeniæ Ducatum, Damasco Cassianum Antiochiæ, Assungurum Heliopoli Halapicisque, Balam Sororgiæ Balducum, Samosatensis præfecerat, Alphasal primum Satrapes, deinde Sulatanus appellatus, Ciliciam, Pamphyliam, Lyciam, Lycaoniam, Capadociam, Armeniam maiorem, Galatiam, Paphlagoniam, Ponti Bithyniamque opulentissimas urbes, in ius ditionemque redegit: ac nobilissimo inter suos nomine Salamāsa uocari uoluit, à nostris (ut Paulus Aemylus scribit) Solymanus dictus. Omnis igitur Italia, Gallia, Germania, ingenti armorum multitudine huic sacræ expeditōni nomē dedere, excepto Philippo Francorum

corū rege adulterio infame: exceptoq; Henrico Casare, cui nō
 satis erat nihil mouisse in religionis nostræ hostes, nisi & Bel-
 gas, quos nouerat omnium fortissimos à tam pijs studijs nitere-
 tur auertere. Bellum indixit Flandris Gothofredus Bononien-
 sis, cum Bononiensibus & Lotharingis, per Pannoniā orien-
 tem petijt. Et iam paratus erat Robertus, ut illi se cum Flan-
 dris adiungeret, nisi à Casare fuisset remoratus. Repetebat
 Henricus Alostanos, Quatuor Officia, Arcē Gandauensem, &
 Insulas Zelandicas. Robertus firmo præsidio oppida castellaq;
 sua hosti finitima emunit: illumq; aliquantisper à Flandris
 arceat: qua mora iniecta, cecidit eius militi animus, sensimq;
 dilabentes ab eo Germani, alij Bononiensem, pars imperato-
 res, alios in orientem sunt secuti. Ita Henricus à suis destitutus
 ac prope in ordinem redactus, cogitur incepto desistere. Tum
 Robertus armatis permultis Flandrorum milibus, Hugo item
 magnus, Robertus dux Normanniæ, Stephanus Blesensis,
 Raimundus Tolosæ, terrestri itinere Romā usq; profecti, unā
 cū Ademaro Aniciensi Urbani pontificis legato, mari trans-
 portantur in Græciam: eratq; hic annus nō modo tanta illa ex-
 peditione, sed etiam fame maxima insignis, quæ permultos ab-
 sumpsit mortales. Eodem anno Galterum Castellatum Ber-
 gensem Ioannes aduocatus, cum suis quibusdam clientibus
 intra ipsum Comitum Castellum, trucidauit: qui mox iussu Co-
 mitis depræhensus capite luit, reliquisq; omnibus præcisæ sunt
 dextera.

M X C V I I. tanto Christiani numero mare transuerunt, ut
 Occidens uniuersus demigrare uisus sit in Orientem. Post ua-
 riam fortunam obsessa Nicæa, urbs nobilis caput Bithiniæ.
 Hic ab omnibus quidem, sed præcipue à Flādris Normannisq;
 & Veromanduis, qui tetenderunt ad orientalem partem urbis
 fortissimæ pugnatum: uictus repulsusq; Solymanus Sultanus,
 qui cum amplissimo exercitu auxilio ueniebat obsessis. Dedita
 tādē urbs mense Iulio, Alexi; Græcorum Augusto ex pacto
 o attributa

CHRONICA FLANDRIÆ

attributa. Capta sibi uxor Solymani, ac cum duobus liberis Cōstantinopolin missa. Inde ultra profecti duces iterum Solymanum habuere obuiam. Commissum prælium multo atrocissimum, caesa ad quadraginta barbarorum milia. Hic Hugonis Magni Robertiq; Normanni, & Roberti Flandrensis longe maxima fuit uirtus, terga dedit Solymanus, omniaq; incendio ac ferro uertit in solitudinem, qua noster transiturus erat exercitus. Desiderati hic ex pijs duo pugnatorum milia, in quibus fortissimi uiri Guillelmus Tarentinus Tancredi frater, ac Robertus Parisiensis. Fugato Solymano, promotæ copiæ Iconium, Heraclea, Tarsus, Manustra Edessa, Samosatum, Sorrogoria, Maresia, aliæq; urbes ac regiones subactæ. Peruentū iam in Syriam ad Antiochensum fines, consilioq; habito (inquit Aemylus) placuit Flandrū Comitē cū mille loricatis equitibus præcedere, ad tentandam proximam urbem Artasiam, quindecim ab Antiochia milibus distantem. Eo munere impetrite foeliciterq; functus est Robertus. Cum eius signa fulgentia oppidani conspexissent, armis correptis Turcas urbis præfides interimere, eorumq; capita ad Flandros detulere, ac portas patefecere. Hanc suorum cædem Turcæ, ut ulciscerentur, simul ut urbem antequam uniuersus exercitus adesset recuperarent, ad decem milia eorum, qui undiq; Antiochiam conueniente loco latitantes in insidijs, præmiserunt excursores, qui certamine iniecto Flandrum ex urbe elicerent, studioq; dimicandi longius abductos simulatione fugæ ad destinatum consilio locum pertraherent. Flandri ad primum conspectum consilium urbe egressi cum præcursoribus egregie manum conferuere, tergaq; simulato metu cedentium insecuti præcipitauerunt in insidias, sic quoque redintegrarunt pugnam, ex necessitate animis sumptis, quod fore credebant, ut Artasianses nostros nisi uictores non reciperent, nec alius sperabatur

tur receptus. Sed illi quod in præsidium Turcarum fecissent, nullam nisi uictoribus nostris spem relictam sibi cernebant, armatiq; ex urbe profecti, primo metu Flandrum percule-
re, ne cædis defectionisq; à Turcis crimen sanguine Latino-
rum luere uellent, ac se pristino imperio reddere. Simul ho-
stis intercludere nostros ab urbe conabatur, alasq; circum-
dabat, cum sublato clamore, cum impetu oppidani uim fa-
ciunt, Turcasq; in Flandrum undiq; uersos à tergo adori-
untur. Tunc uero omissa hoste Turcæ se recipere addensa-
to agmine, qui circumfusi Latinis fuerant, cœpere, militem
insequi ardentem, Comes signo receptui dato reduxit, solli-
citus ne nouæ copiæ ab Antiochiâ prælium redintegrarent.
Simul leuis armatura hostium grauem armis Flandrum elu-
sura facile erat, nec uana suspicio Comitæ fuit. Turcarum
noua manus Artasiam conuenit, Flandrumq; eruptionem cum
tentasset, intra mœnia compulsus oppugnabant, qua re Du-
cibus nunciata, ne fortissimus uir in periculo diu uersaretur,
iter accelerarunt. Ante eorum aduentum discedunt hostes.
Hactenus retuli Aemylj celeberrimi historici uerba. Co-
gimur enim scriptorum domesticorum penuria multa ab ex-
ternis mutuare, quæ suum non puto retentura pondus ac fi-
dem nisi fideliter ad uerbum adducantur. Ad XII. kalend,
Nouembres Antiochiæ metata castra, cuius plus octo men-
ses tenuit obsidio. Hanc urbem longe omnium nobilissimam
fame tandem domitam sexdecim omnino ante nostrorum
aduentum annis Turcæ possederant. Duplici erat munita
muro, ac trecentis sexaginta firmissimis in circuitu turri-
bus, longa milibus passuum duobus. In delectu sita montis,
cuius Orontes fluuius radices alluit, trecentis sexaginta sex
sacris ornata templis. Sedes patriarchæ, qui uiginti sub se
habuit sacra iurisdictione prouincias. Inerat longe maxi-
mum Turcarum præsidium, illiq; præfuit Cassianus Perfarum

CHRONICA FLANDRIAE

Turcarumq; imperator, cum duobus filijs uiris acerrimis Bacmano & Senfadolo, Flandrus Comes, Boemundus Tarentinus Robertusq; dux Normanniæ ad orientalem urbis partem castra locant. Gothofredus Bononiensis à meridie tendit, Saxoni bus Bauarisq; & alijs Germanis, præter ipsos Bononienses & Lotharingos imperitans. Hic tota nostri sedent hyeme. Magnis uiribus sæpe urbē oppugnant, crebra cum obsessis, crebra cum obsessorum amicis opem ferentibus cōmittunt prælia, continuis hymbribus tota ferè durantibus hyeme ualde afflicti. Et mense Februario tãta pressi fame, ut permulti ea miseria morerentur, pars radicibus herbarū, alij suorum equorum, alij carne caesorum hostium uitam utcuncq; tolerarent. Multi prælijs crebris desiderati, sed inopia fame, illuue, frigore, multo plures q; ferro absumpti fuere, qui cum summo dedecore clanculum à castris dilapsi socios desererēt. Et iam uix ad duo milia supererāt equorum, reliquis uel bello uel fame non suppetente pabulo absumptis. In tantã rerum omnium penuria Flandricus imperator, Boemundusq; Tarentinus capita inuicem cōferunt, deq; excursione longissime in hosticum faciendã, commeatūq; afferendo, aut mortem eo in conatu honestam oppetendã cōsiliū capiunt. Tum Robertus suorum in primis miseratus calamitatē, paucis in hunc modum uerbis eos alloquitur: Fortissimi commilitones propediem si uiri estis, hac tanta misera Christo duce liberabimur, sed ferro aperiendã uia, dextris sunt petendã necessaria, fames uirtute pellendã. Initum nobis est cōsiliū cum Boemūdo Tarentino, fortissimo uiro, ac summo duce. Stat sententiã omnĩ prorsus despecto periculo, ad spē uelut extremã refugere, atq; ex finibus hostium uel remotissimis commeatum quærere, aut in tam præclaro conatu, cum gloria immortalĩ finire uitã. Ego qui uester sum & dux & princeps, sumq; una uobiscum ex patria profectus, cui hætenus ut par est summo consensu paruis, hoc uobis author sum. In hoc hanc armo dexteram, omnĩq; fortunæ hoc caput pro uobis obijcio. Ad hæc à Flãdris unã omnium

nium acclamatū uoce: Nobilissime princeps, tecum uiuere, te
 cum mori uolumus, sequimur te omnes, uel ad extremum uicq;
 orbis, sed perduc nos tandem, ubi aut extrema hac leuemur in-
 opia, aut cum hoste fortiter confligentes morte decora famis ef-
 fugiamus angustias. Tanto Comes consensu animorum, tan-
 taq; suorum alacritate plurimum gauisus, selectissimos quoscq;
 ex suis ad duodecim circiter milia pugnatorū delegit. Boemun-
 dus item totidem armat, qui permulta passuum milia à castris
 profecti in regionem quandam opimam ac ditissimam peruene-
 runt, ubi nullo incolæ nostrorum metu perterriti, nihil ex agris
 in oppida contulerant. Hinc tantum tritici, uini, pecorisq; ad
 castra comportauerunt, ut in duos totos menses omni refici-
 endo exercitui alendoq; sufficeret. Gratia laudesq; Deo habita-
 ta, Tarentini Flādrīq; ab omni exercitu amplissimis uerbis col-
 laudati, incredibilīq; læticia celebrati. Io Flandri, Io Tarentini
 totis resonantibus castris, adeo ut inter alia laudum præconia
 diui Georgij filius ab exultate exercitu Robertus appellaretur.
 Vincunt eodem tempore nostri Halapianos Damasce nosq;
 qui obsessis importare conabantur commeatum. Ad duo milia
 interficiunt, multorumq; capita tormentis in urbem mittunt.
 Veneti Genuensesq; magna classe nostros commeatu omniq;
 re necessaria iuuant. Eruptionem fortiter facit Cassianus urbis
 præfectus, ut Venetos Genuensesq; interciperet, occursum est
 à nostris, ac decertatum atroci pugna. Interfectus ibi Bracma-
 nus Cassiani filius, cum quinq; milibus Barbarorum, Capti ad
 septem milia, in quibus decem ex nobilissimis præfectis. Ex no-
 stris desiderati circiter mille ducenti. Inter hæc dum sacræ Ro-
 bertus militat religioni, Flandri inter se, præcipue Brugenses,
 domestica tumultuantur seditione, adeo grauiter, ut pater filio,
 filius patri non formidaret asferre manus. Brugis ea de causa ha-
 bita ad Donatiani à sacerdotio supplicatio. Circumlatum diui
 Donatiani corpus, reportatumq; in monasterium cæco quodā
 diuinitus illuminato.

CHRONICA FLANDRIÆ

M XCVIII. mense Maio Cassianus Turca Antiochiæ præfectus, permultis iam ex suis amissis, redactusq; penè ad extremam inopiam, petijt acceptiq; à nostris in certam diem inducias, inter quas à Turcis Persisq; magna sibi auxilia missum iri sperabat. Cæterum interea quidam Hermipherrus, religione Christianus, stirpeq; Antiochenis, de prodenda nostris Antiochia cõsiliũ cœpit, ob stupratam à Turca quodam uxorem occultum in illos gerens odium. Hic cum uir esset nobilissimus præfuit cuidam turri, cui nomen erat duarũ sororum, per quam communicato consilio cum Boemundo Tarentino nostros in urbem intromisit. Capta Antiochia pridie kal. Junias, inuenta ingens præda magni precij rerũ, sed parui comæatus, ac tantũ circiter quingenti equi. Cassianus fuga elapsus, dum se abdere conatur in montosa loca ab agrestibus interficitur. Sensadolus eius filius ad Corbanam magnũ Turcam peruenit. Bona Turcarum pars arcẽ occupant opere ac natura loci bene munitam, facta per urbẽ promiscua cædes, non sexui, non ætati parcitũ, occisa circiter decem milia Turcarum, in ciues qui Christiani essent non sauitum, nisi forte in paucos qui mordicus conarentur defendere sua bona. Mox appropinquauit Corbana dux ille magnus missus à Persarum rege, cũ Persarum Turcarumq; innumerabili penè multitudine. Obsessa continuo Antiochia. Gothofredus Bononiensis magno animo in hostem erumpit, manumq; cũ illo conferit, sed cogitur statim in urbem se recipere. Hic Flandri toto uno die ab ortu solis ad cæcam usq; noctẽ cum Barbaris pugnauerũt, ad retinendam quandã arcem, quæ antea ad obsidendum fuerat extracta, quam diffidens loco Robertus tandem reliquit, suosq; incolumes in urbẽ reduxit. Hic p̃ij arctissime reclusi tanto in metu erant ac periculo, ut omnem spem auxiliij comæatusq; accipiendi amitterent, nihil nisi finitũ sacrum bellũ cõmoriendumq; sibi cogitarent. Minabatur Corbana cũ cõditiones nostri peterent, se duces imperatoresq; nostros, qui miseria inopiaq; adducti spoliatũ uenerant Orientem, se missis

se missurū ad Persarum regem, ut de eis ille statuatur, de militum uero uulgo sese sua uoluntate statuturum. Numinis prouidentia res gerebantur, cui cordi non erat hic impios de pijs triumphare. Res mira inopinataq; accidit. Petrus sacerdos Massiliensis nocturna specie se admonitum asseuerabat, foderent in æde diui Petri, educerentq; alte obrutam sacrosanctam lanceam, qua Christi Domini pectus in cruce fuerat confossum, eam salutem allaturam. Creditum sancto uiro, inuenta refossaq; sacra lancea, incredibile dictu, quanti ea res fuerit momenti. Post tridui ieiunium summa omnium fiducia præcedente cum sacra lancea Romano legato, facta eruptio. Occisa plus centena Barbarorum milia. Capta quinq; milia camelorum, commeatu omnis generis onerata. Exuti castris barbari, prædaq; omnium rerum ingens inuenta, quaternis omnino milibus ex nostris amissis. Iam foelix beatusq; erat Christi exercitus, cum mox orta pestilentia circiter quinquaginta absumpsit hominum milia. In quibus & alij multi ex nostris, sed multo maximo sui desiderio decessit Ademarus Aniciensis Urbani Pont. legatus, & uita & morte sanctus. Capta Antiochia, deuictisq; Turcis, grande cum Aegyptijs restabat certamen, qui sub prætextu foederis cum nostris icti, Hierosolymam ac plures in Syria urbes pulsas Turcis occupauerant, easq; nostrorum contempta paucitate retinere nitebantur. Manente Antiochia ad urbis custodiam Boemundo, cæteri duces habito consilio Hierosolymam petierunt, Macramq; ex itinere, Hamatham, Emissam, Antaradum, Albariam, cum alijs plerisque urbibus coeperunt. Eodē anno Robertus Comes iubet per literas uxori Clementia, coenobium aliquot construat in honorem diui Andreae, ideo quod is diuus Petro Massiliensi apparuerat, authorq; extiterat sacrae inueniendae lanceae. Clementia statim impetrauit ab Baldrico episcopo, & Lambertino archidiacono, Reyneroq; persona gentilitia, altare in Stratis alio nomine Bertferkeri iuxta Brugias, coepitq;

CHRONICA FLANDRIAE

mox ibi construere monasterium nationis Benedictinae.

M x c i x. ad Casaream Palestinae, quarto kal. Iunias, Latini Pentecosten celebrant, qui profecti inde Hierosolymam, ad primum (inquit Aemilius) urbis conspectum procubuerunt, numentibus venerati terrae osculum impressere. Quadraginta circiter milia Latinorum in castris erant, dimidia omnino pars bello idonea. In urbe ingens vis propugnatorum. Cingi obsidione ab Oriente Meridieque non potuit propter montium praecipites deiectus, a Septentrione propiore loco Bononiensis, proximus illi Flandrus, secundum hos Normannus Tarentinusque, Tolosauero ab Occidente castra obiecit. Quarto Nonas Iulias urbs sancta recepta, Gothofredo Bononiensi primo omnium in muros transcendere auso. Caedes tota urbe facta, ab Aegyptiorum nullo temperatum. Robertus Normannorum dux oblatum Hierosolymorum regnum suscipere recusauit. Creatus rex Gothofredus Bononiensis, qui ea fuit abstinentia modestiaque, ut negaret se in ea urbe auream coronam sumpturum, ubi dominus Deusque spinea gestasset. Vicin hic magno praelio Aegyptios ad Ascalonem urbem, qui mox ut nostros in urbe Hierosolymis includerent, maximis appropinquabant uiribus. Fama est hic cecidisse centum milia Aegyptiorum. Creatus & Hierosolymis Latinus patriarcha, Is fuit Euremarus, cui successit Arnulphus, Morini ambo, amboque Cioca oriundi. Tertius uero patriarcha fuit Gislelmus Mescinensis, antistes antea Sacri sepulchri, cui Achardus successit & ipse genere Morinus. Simul profanos dominatus suis in primis Gothofredus distribuit, ut Fulconi Gifnensi Barithum, qua in urbe & Balduinus Bononiensis gessit episcopatum. Hugoni Falcobergensi, qui & Audomarenensis, Tyberiadem. Eustathio Beccamensi, Casaream. Hugoni Rebeccenti, id quo diu Habrahami appellant castrum. Boemundus autem Tarentinus Antiochiae, Balduinus Bononiensis, Edessa, Raimundus Tolosae Seleucia manserunt. Flandrus Normannusque, cum ceteris ducibus peracto iam sacro bello reuersi

reuerſi ſunt domum. Eodem anno pulſo Gerardo Morinoꝝ
 rum epiſcopo magna rurfus de nouo ſubrogando præſule coor
 ta diſſenſio. Erchenbaldus quidam loco natus honeſto, à colle
 gio electus, plæbis perterritus ſeditione induci non potuit, ut di
 gnitatem acciperet. Tunc duo alij electi, Obertus Helchinen
 ſis, ac Iohannes archidiaconus Atrebatenſis, quorum Iohannẽ
 precante Comite Clementia Lantbertoꝝ abba Bertinico pōti
 ſex Romanus cōfirmauit, uir erat cum primis pius & literatus,
 proborumꝝ ac literatorum uirorum magnus amator. Eo adiu
 tore Hypra, Lodium, Euerſham, Broburgus, Ghifna, & Mer
 chem iuxta Dixmudam cœnobía ſunt inchoata. Meruſt inter
 bonos adhuc numerari ſacerdotes, illiꝝq; memoria apud Moria
 nos apprime eſt uenerabilis.

M c. Robertus Comes ex Syria conceſſit Conſtantinopo
 lim ad Alexin Auguſtum. Indeꝝq; in Apuliam uenit, ubi ſaluta
 ta Athela ſorore cum Roberto Normanniæ duce, ac Flandriis
 ſuis, qui tot prælijs ac laboribus ſuperſtites erant, redijt domum,
 acceptus à ſuis popularibus incredibili læticia. Brachium autẽ
 diui Georgij, quod ab Alexi Conſtantinopolitano accepſſe di
 citur, Aymerico tradidit abbæ Aquicinctenſi. Eodem anno
 orta peſtilentia Gorhofredus rex Hieroſolymorum obiit x v.
 kal. Auguſti, ſucceſſore fratre Balduino. Et Robertus princeps
 cellam à ſe extructam iuxta Brugias ad honorem diui Andreae,
 Fulgentio commendauit abbæ Affliginienſi, ea conditione, ut
 is ex ſua domo monachos eo mitteret. Eodem anno Idibus
 Nouembris mare inundauit Flandriam. De ſanctimonía autẽ
 diui Garenberti hoc modo ſcriptum inuenio: Circiter annum
 ſalutis M c. fuit in agro Furnenſi pago, cui Vulpen nomen, qui
 dam Beldralanus cum uxore Raganilde, homines ſecundum cō
 ſuetudinem eius regionis liberi, mediocriter locupletes. His fu
 it filius nomine Garenbertus bonæ indolis puer, qui apud Ca
 nonicos ſanctæ Vualburgis in oppido Furnenſi traditus libe
 ralibus diſciplinis, ita ibi uerſatus eſt, ut ea quibus tenella ætas

CHRONICA FLANDRIÆ

implicari solet, uicia omnia fugeret. Hic domo egressus paterna ut gallicam addisceret linguam, Cameraci habitauit quadriennio, deinde habitauit in oppido sancti Quintini, seruiens ibi cuidam nobili uiro Oylardo nomine aliquanto tempore. Secesit dehinc in syluam ab Oylardo sibi traditam Boeny uulgo nominatam, ubi discipulos congregans tanta uixit sanctitate ut ab Lietardo episcopo Cameracensi, primus creatus sit abbas Boenensis ecclesie.

M C I. Ioannes Morinorum episcopus uir per omnia laudabilis, sacerdotes ambitiosos & auaros propter eorum simoniam atq; alia uicia expulit ex oppido Hyprensi, rogatuq; ciuium Gerardum quendam spectatae uitae sacerdotem diuorum Martini & Petri ecclesijs praeposuit, qui statim extracto in pratis cenobio, sodales sibi adsciuit, qui iuxta regulam diui Augustini uiuerent: doctrinisq; euangelicis populū imbuerent. Hac coram Manasse Remorum Pon. Roberto Comite Flandriae, Alboldo Formozellensi, Reginaldo Loensi, Thoma Euershamensi praepositis, Formoldo Hyprensium praefecto, Albodone Telone, ac Bertino Roberti Comitis facellano acta reperio, Paschale Pon. Romano omnia comprobante. Eodem anno Robertus Comes sacerdotes diui Donatiani Brugensis mirifice honorauit, Nam altaria ac decimas, bonaq; omnia ab maioribus suis collegio illi attributa non modo confirmauit, sed etiam omnibus eius loci sacerdotibus solidam concessit libertatem, praesentibus & subscripstantibus Conone ab Eynis cum filio Athelardo, Erembaldo Castellano Brugensi cum Roberto filio, Athelardo Strateni, Albone Rodenburgensi, Roberto Bethuniensi, Stephano Boiariensi, Rengoto Muelbecano, Froolpho Castellano Bergensi. Quo item anno Henricus Lemburgensis, accepit ab Henrico Caesare ducatum Lotharingiae.

M C II. finita nondum discordia inter Robertum Comitem & Caesarem Henricum quartum, Robertus Cameracum aspera licet

ra licet hyeme obsidere adoritur, agrumq; circumiectum depopulatur, Cæsar magnis uiribus Cameracensibus uenit auxilio, castellumq; Bulzai & Sclufam, ut tradūt quidam de Roberto, cepit, sed cum tempus bello gerēdo minime esset idoneum, statim coactus est exercitum reducere.

M C III. In conuentu Leodiensi pax inter Cæsarem ac Robertum conuenit, Iurat Robertus in eius uerba, Composita item quædam controuersia inter Robertum & Balduinum Montensem de Doaco, Robertusq; Doacum retinuit.

M C IIII. Ingelbertus abbas Bergensis Balduini Barba-
ti Comitis Flandriæ ex filia nepos moritur, Hermes monachus Bertinicus ab Roberto Comite nouus Bergensibus datur abbas, uir pius, prudens & literatus, qui non modo res Bergensium auxit, sed cœnobium etiam reformauit, ad sanctiorisq; uitæ institutum perduxit, adiuuante Lambertus abba Bertinico, Clementia Comite ac Brunone Pont. Rom. Legato. Causam eius reformationis extitisse referunt, quod Philippus Vicecomes Hyprensium Roberti Comitis frater, qui eodem anno prolapsus illic ex cuiusdam domus tabula to expirauerat, uisus sit de nocte stare super suum sepulchrum iubens ædituum pulsare matutinas, confirmansq; piorum hominum precibus haud parum refrigerij præstari defunctis. Tradunt quidam anno eodem Henricum Anglorum Regem subactis Vuallensibus, Flandros quotquot tum in Angliã habitarent, in Vualliam traduxisse. Eodem anno Balduinus Rex Hierosolymorum cepit de barbaris Ptolemaidem.

M C V. Hierosolymis terra uehementer mouit, potitq; sunt nostri de barbara in Syria religione insigni uictoria.

M C VI. toto mense Februario fulsit cometes. Bruno Cardinalis uenit in Flandriam, qui postea Pictauij celebravit concilium. Henricus Cæsar Leodij in custodiam a filio coniectus moritur. Filius Henricus succedit, ablatumq; Henrico

Lemburgensi ducatum Lotharingiae in quo est Brabantia donat
fororis suae uiro Gothofredo Comiti Louanensium cognomi
ne Barbato.

M C V I I. Ligerius Anachorita in littore Furnensi, loco so-
litario & arenoso uitam duxit apprime sanctam. Conuenerunt
ad eum in eandem solitudinem uiri aliquot religiosi sanctitatis
ipsius fama exciti, quibus uiginti per annos pie ac sancte praesu-
it, constructa cella quam episcopus Morinorum Iohannes
in honorem uirginis matris dedicauit. Tale Dunensi coeno-
bio longe omnium celeberrimo exordium fuit, cui Guillelmus
Normannus & Theodoricus Elfatius Comites primi omnium
fundos aliquot ac possessiones assignauerunt.

M C V I I I. Henricus Caesar conuentu Ratisponae habito,
amplax ex Noricis praecipue copias adduxit in Lotharingiam
seu Brabantiam, ut Flandros adoriretur, ipse Alostenses &
Quatuor Officia. Hollandi foedere cum eoicto, Zelandicas in-
fulas: Montenses uero, hoc est Hanonienses non solum Duacum,
sed totam a Roberto repetebant Flandriam, quibus omnia
bus si parendum fuisset, uitam Robertus priuatam uiuere debu-
isset. Sed longe secus ac rebantur res cessit. Robertus Orientis
domitor, nihil Caesarianas timebat minas. Et Flandri tali du-
ce inuincibiles prorsus uidebantur, Henricus nulla re memora-
bili gesta retro abiit inglorius, paceq; ad natalem dominicum
Magunciaci facta, Duacum Augusti etiam permissu Flandrus
retinuit. Translatum eodem anno corpus diui Hunfridi episcopi
pi Idibus Aprilis ab Iohanne episcopo Morinorum.

M C I X. reformatum coenobium diui Vedasti Atrebatensis
ab Roberto Comite & Lantberto abba Bertiniano. Suffectus
in Henrici abbae locum Aluifus Bertinicae domus monachus.
Item ad kal. Maiae Furnis translata corpora sanctorum Vual-
burgis, Vuillibaldi & Vuinniboldi, assistantibus cum Canonicis
suis Herberto Furnensi, & Thoma Euersamensi praepositis, ac
Gertrude matre Roberti Comitis, quae id temporis iura dedit
Furnen-

Furnensibus. Obijt Ariæ eodem anno Guilelmus Roberti principis filius natus annos circiter XVIIII . sepultus in cœno- bio Bertinico pro ara maxima. Eadem tempestate suscepto bello in eos, qui sacerdotum & ecclesiarum fundos possessio- nesq; inuaserant. In Parisijs Bocharus à monte Morentij, In Bellouacis Drocus Montiacus, In Remis Elbo Rossiacus, In Aurelianis Leonetus Magdunensis, alijsq; locis alijs à filio Fran- ci regis Ludouico, & Roberto Flandrēsi Comite uicti subactiq; sunt, atq; ecclesijs suæ cuiq; res restituta. Eodem anno Tor- naci nascitur agnus duobus capitibus, quatuor auriculis, quatu- or oculis & octo pedibus, sed uno tamen corporis trunco.

M C X. Corpus diui Adriani martyris ardente templo Rau- licuriæ in Hanonia, incendio à quodam sacerdote subtractū, deportatumq; Gerardi montem in cœnobium. Hunc martyre Nicomediæ passum inuenio, imperante Maximiano, corpusq; eius primum Bizātium, dehinc Romam, inde grassantibus Ro- mæ barbaris in Galliam deportatum. Quæ sequuntur excerpti in Bibliotheca Vuatinesi. Anno **M C X.** Henricus Cæsar fi- lius Henrici excommunicati, castrum Duacum obsedit, & fors- tem impetum in ciuitatem faciens nostros multum terruit, sed plures ex suis perdidit. Post hæc pace cum nostro Comite cō- posita, multas ob causas moestus abcessit, & Roberto Comiti po- testatem in Cameracum & nouum Castrum dedit, quod præces- sores eius nunquam habuerant. Balduinus filius Roberti Comi- tis Flandriæ accepit uxorem filiam Alani Comitis Britannia. Sterilitas terræ, hyems grauis, gelu diuturnum, cum niue. Tan- chelini hæresis coepit pullulare, quæ docebat euomere sacratissi- mum corpus Domini in die Paschæ susceptum. Hactenus ille. Eodem anno conditum Aldenardi in nouo Burgo ab Rober- to & Clementia principibus nouū templum, dedicatumq; in ho- norem uirginis matris ab Odone episcopo Cameracensi, præ- bentibus Aream Mathilde filia iunioris Arnulphi Aldenardē- sis & Leberto quodam cum coniuge Sigillindæ.

Lemburgensi ducatum Lotharingiae in quo est Brabantia donat fororis suae uiro Gothofredo Comiti Louaniensium cognomi ne Barbato.

M C V I I. Ligerius Anachorita in littore Furnensi, loco solitario & arenoso uitam duxit apprime sanctam. Conuenerunt ad eum in eandem solitudinem uiri aliquot religiosi sanctitatis ipsius fama exciti, quibus uiginti per annos pie ac sancte praesedit, constructa cella quam episcopus Morinorum Iohannes in honorem uirginis matris dedicauit. Tale Dunensi coenobio longe omnium celeberrimo exordium fuit, cui Guilelmus Normannus & Theodoricus Elfatius Comites primi omnium fundos aliquot ac possessiones assignauerunt.

M C V I I I. Henricus Caesar conuentu Ratisponae habito, amplas ex Noricis praecipue copias adduxit in Lotharingiam seu Brabantiam, ut Flandros adoriretur, ipse Alostenses & Quatuor Officia. Hollandi foedere cum eo icto, Zelandicae insulas: Montenses uero, hoc est Hanonienses non solum Duacum, sed totam a Roberto repetebant Flandriam, quibus omnibus si parendum fuisset, uitam Robertus priuatam uiuere debuisset. Sed longe secus ac rebantur res cessit. Robertus Orientis domitor, nihil Caesarianas timebat minas. Et Flandri tali duce inuincibiles prorsus uidebantur. Henricus nulla re memorabili gesta retro abiit inglorius, paceq; ad natalem dominicum Magunciaci facta, Duacum Augusti etiam permisso Flandrus retinuit. Translatum eodem anno corpus diui Hunfridi episcopi Idibus Aprilis ab Iohanne episcopo Morinorum.

M C I X. reformatum coenobium diui Vedasti Atrebatensis ab Roberto Comite & Lantberto abba Bertiniano. Suffectus in Henrici abbae locum Aluifus Bertinicae domus monachus. Item ad kal. Masas Furnis translata corpora sanctorum Vualburgis, Vuilibaldi & Vuinniboldi, assistantibus cum Canonicis suis Herberto Furnensi, & Thoma Euerfamenti praepositis, ac Gertrude matre Roberti Comitis, quae id temporis iura dedit

Furnen-

Octobris. Talis fortissimi domitorum Asia exitus erat. Relatum est corpus eius à Crasso rege ac regni principibus Atrebatum, & in cœnobio diui Vedasti magnifice sepultum. Imperauit annis duodeuiginti.

BALDVINVS SECVRIS.

Balduinus cognomento Securis, acerrimi ingenij iuuenis in opes successit paternas, eratq; Comes Flandriæ duodecimus in ordine. Atrebatum paternis expletis exequijs, in regis iurauit uerba, præsentēq; rege proceres Flandros quod nonnulli contemnere uiderentur eius imperium, non modo in suam fidem, uerumetiam in domesticam pacem iureiurando adegit, testatus de quibuslibet pacis fractoribus grauiam se sumpturum supplicia. Ipse enim primus ferè fuisse dicitur, qui superbiam nobilitatis legibus ausus sit compescere, solitam ea tempestate & crebris inter sese pugnis concurrere, & plæbem pariter indignis saepe modis affligere. Securis est cognominatus siue ab summa legum seueritate, siue quod ueterum more regum maximam omnis temporis partem securim manu gestare consueuisset. Furum latronumq; licentiam, quæ militante in Asia patre plurimum incruduit, nemo unquam acrius puniuit. Henricum Caloensem ex gente Vualsensi uirum nobilem in arce Vuindalensi cum alijs quibusdam strangulauit, propterea quod externos quosdam spoliasset mercatores ad Turholtensem uenientes mercatum. Brugis adolescens quidam nobilis, quæ filium fuisse referunt præfecti apud Orcampū, duos pauperula uiduæ boues precio non soluto reclamantēq; muliere abduxit à foro, Hunc arreptum unā cum duobus falsis monetarijs in feruentem tinctoris lebetem dedit præcipi-

præcipitem. Talibus exemplis repurgans regionem, tutum negociatoribus præstitit accessum. Per oppida uicosq; circumuectus causas cognouit, ac ius cōstantissime dixit: inq; iniquos magistratus, ac plæbis oppressores multo omnium seuerissime animaduertit. Orta autem iam pridem inter Francum Anglūq; reges de Normanniæ ducatu grandi admodum contentione, cum sollicitante agenteq; rege Anglo, proceres Franci prope uniuersi à rege suo deficerent, Securis summa semper erga eum fide & obsequio permansit: eiusq; & Rodulphi Viromandui præcipua opera commissio in Carnutibus prælio, Hugonem Pomponensem, Vidonem Rupesfortem, Stephanum Theobaldumq; Campanos, Vidonem Creciacensem, Hugonem Puteacensem, Lancellinum Castrî Martini Comitem, Thomam Marlensem, hos magnis opibus uiros uictos fugatosq; Crassus rex suæ subiecit uoluntati.

M C X I I. Arsit Castrilocus metropolis Hanoniæ, cum insigni æde diuæ Vualdetrudis.

M C X I I I. obit sepeliturq; Furnis Gertrudis, Balduini auia, Furnensis Vicecomes, Tanchelinus hæreticus habitu monastico falso glorians, damnatus anathemate ab sacerdotio populoq; Brugensi urbe eiicitur.

M C X I I I I. Mathildem regis Anglorū filiam, Henricus Cæsar Magunciaci ducit uxorem.

M C X V. Hugo Comes Fani Pauli in fide contineri non potuit, sed dominandi accensus libidine, Flandricæ ditionis fines uexauit. Hunc Enchrijs castello Securis multauit: quod Carolo Dano amittino suo dedit dono. Eodem anno Tanchelinus hæreticus occiditur. Diuus Bernardus Burgundio genere, fit primus abbas Claræ Vallis.

M C X V I. Incendium Brugis, quo totum penè oppidū est exustum. Sigerus abbas Blandiniensis sacram professus militiam in Asiam proficiscitur, Ansboldo cuidam tradito cœnobij regimine.

M C X V I I. Balduinus princeps conscripto exercitu Castrū Fanī Pauli obsedit, sed interuentu, Eustathij Comitīs Bononiæ pax conuenit. Terræ motu hoc anno plurima concussa loca, Oppidum diui Audomari totum penè combustum. Reformatum Blandiniensē monasterium, nouusq; institutus abbas Arnulfus nomine, ad quē pulsus sua sede confugit Rodolphus abbas diui Trudonis Texandriensis, uir pius ac doctus, qui ad obitum usq; Friderici Leodiensis episcopi, Gandauī commoratus contra ambitionem seu simoniacam auariciam libros septem, aliāq; in historijs ac poetica industriæ suæ reliquit monumenta. Fuere autem Blandinij reformatores Balduinus princeps & mater eius Clementia, cum Ioanne Morinorum episcopo ac Lantberto abba Bertinico.

M C X V I I I. Balduinus rex Hierosolymorum, filius Eustathij Comitīs Bononiæ, frater Gothofridi Bononiensis moritur, subeunte in eius locum Balduino filio Hugonis Comitīs Rastellæ. Eodem anno Guido archiepiscopus Viennensis Balduini principis auunculus, defuncto Gelasio, Romanæ ecclesiæ fit episcopus Calixtus transnominatus, eratq; is annus tempestate fulguris horrendoq; tonitru supra modum insignis.

M C X I X. rex Anglorum dux idem Normanniæ Henricus, in Franci regis iurare uerba recusabat: quòd illo se & dignitate & opibus inferiorem non arbitraretur. Continua inter se bella gerebant, Normannia Anglum pellere, illamq; attri- buere Guilelmo Roberti ducis filio Francus contendebat. Theobaldus Comes Campaniæ Anglo tulit opem. Balduinū Flandrensem casti parentis bello Anglico, recens memoria, simul sudes & obsequiū Fræco beneficio suo debitū. Ad hæc cōtinue Guilelmi pulsi ducis sanguine sibi iuncti preces, & negatum sibi de quo supra memorauimus tributum, in Anglos stimulabant. Ductis in Normanniam copijs post Aquas Nicasij Andeliūq; oppida de Anglis capta cum Augen oppidū, Balduinus mēse Septembri oppugnare adortur, uulnus letale in capite accepit,

reuerfusq; domum nono post mense cum curari uulnus nō posset. Roslariæ obiit quintodecimo kal. Iulias, postquam Carolum suum amitinum Danorum regis filium, ex asse instituisset heredem. Situs est in Sithiu, in æde diui Bertini ante aram sanctæ Crucis marmoreo sepulchro. Eodem anno monachi qui Præmonstratenses uocantur admissi in Flandriam Furnis Nicolao quodam creato abba habitare cœperunt, uirūq; boni fuisse referuntur ac sancti. Apud Honelam eodem anno iuxta Sparliacum, natus infans monstruosus in modum piscis, nec brachia habēs nec coxas. De hoc Comite scriptoris cuiusdā mihi ignoti appingā uerba, ea sunt huiusmodi. Eo tempore Henricus Anglorum rex, fratrem suum Robertum Normanniæ ducē de terra sancta reuertentem in uincula coniecit, eō quod regnū Angliæ ut maximus stirpis quod ille occupauerat repeteret, cuius filius Guilelmus exheredatus ad hunc Balduinum Comitem consanguineum suum confugit: quem iste Comes nutriens & militaribus armis instruens, cum annum decimum octauum attigisset, contra patrum suum Angliæ regem Henricum, eū rebellare admonens, sæpe cum eo Normanniā grauib; incursionibus infestabat: sic ergo iuuenis iste Balduinus bellis assuetus & frequentibus triumphis decoratus, tantis laudibus effulsit, ut fama uirtutis eius per omnes diffunderetur regiones, cuius sicut uirtus supra modum ætatis eius subitanis incrementis emicuit, sic occulta Dei dispositione coeptis eius obuiante diu durare non potuit. Nam cum dictum iuuenem Guilelmū in paternam hereditatem restituere nititur, Normanniāq; sæpius infestat, scuto ipsius, ut fertur, ictu cuiusdam militis fronti eius illiso grauiter uulneratur, eōq; uulnere tandem uitam cum principatu, nulla superstitē prole amisit, anno sui principatus octauo.

Carolus

CAROLVS BONVS.

Cum primum Carolus inauguraretur, acerrimam habuit aduersariam Clementiam Burgundam Balduini defuncti matrem, quæ Guilelmo Hyprensi Philippi Flandrensis filio notho, cui nupta erat quædam eius neptis, principatum deferre conabatur, ad quam rem conficiendam Comiti Louanienſium Gothofredo nupſit, Balduinumq; Montenſem, Hugonem Comitem Fani Pauli, Eufſtathium Comitem Bononiæ, Galterum Hiſdinienſem, Thomam Condiciacenſem, Eufſtathiumq; Teruannenſem cum alijs quibuſdam magnatibus attraxit in ſuam factionem, Aldenardamq; inuaſit atq; incendit, ibiq; ciues quofdam ultimo affectiſſe fertur ſupplicio. Hugone Comite Fani Pauli Occidentalem interea deſpopulante urenteq; Flandriam. Inter hæc Carolus princeps de rebus ſuis ſollicitus, contracto in oppidum diui Audomari optimatum concilio, Flandricam uniuerſam certatim nomina dantem eduxit iuuentutem, paruoq; negotio omnium aduerſariorum ſuorum fregit diſſipauitq; uires. Fanum Pauli obleſſum, ac in poteſtatem redactum diripuit, incendit, repletisq; foſſis ſolo aquauit, Galterum Hiſdinienſem dominatu patriaq; exiit, ac pepulit in exilium. Clementiam ipſam pacem ſuppliciter ipetere coactam, Dicasmuda, Bergio, Aria, Fanoq; Venantiſſi (tales nanque tenebat in Flandriſ præfecturas duodecim) multauit. Bononiensem depopulatis exuſtisq; eius ſinibus cæterosq; omnes arma ponere compulſit, euerſa Eufſtathij aduocati arce, quam nouam Taruannæ aduerſus eccleſiæ libertatem eduxerat.

M c x x. Gandau quarto Non. Maias graſſatur incendi-
um, quo maxima pars urbis unâ cū templis duorum Michaelis

CHRONICA FLANDRIAE

& Nicolai absumpta est. Fulchro uir longe ditissimus cum fratre Basilio omnique penè familia periit. Pulsus Hermes abbas Bergensis, qui Remis in cœnobio diui Nicasij reliquum ætatis religiosissime transegit. Bergis per Iohannem Morinorum episcopum instituto nouo abba Thoma monacho Bertinico.

M C X X I. Aldenburgij leuatum corpus diui Arnulphi episcopi per Lantbertum Nouiomagensem, & Lisardum Suesionum episcopos, cui leuationi Flandros, Menapios, Morinos, Texandros, Brabantinosque interfuisse memorant. Hac kal. Maijs. Eodem anno defuncto Lantberto creatur episcopus Nouiomagensis, Simon qui Margaritæ Caroli principis uxoris ex matre fuit frater, filiusque Hugonis Magni Veroman duorum Comitum.

M C X X II. arcem Eustathij Taruannensis aduocati Taruannæ extructâ Carolus princeps euertit, ecclesiisque ut supra memorauimus tyrannide liberauit.

M C X X III. Bergium oppidum unâ cum monasterio diui Vuinnoci incendio deflagrauit Nonis Septembribus. Combustum & cœnobium Hasnonense unâ cum toto oppido seditione prætoris sui, saluo tamen thesauro & Bibliotheca.

M C X X IIII. captus Balduinus rex Hierosolymorum, & Saracenis, capta Tyrus urbs Phœnicum clarissima à Christi anis. Tactum de cœlo Vuatanense cœnobium. Iacta fundamenta monasterij diui Michaelis Andouerpiensis, obiitque Calixtus Romanus pontifex Stephani Comitum Burgundia, idemque Clementiæ fructuariæ Flandricæ frater. Profectus est per idem tempus cum exercitu in Galliam Carolus suppetias Ludouico regi, contra Henricum Cæsarem, qui fines ingressus regni Remorum urbem obsidere tentabat.

M C X X V. hyems grauissima tam homines quam animantia bruta extinxit, frumenta aliosque fructus terræ exussit, fuitque parens eius quæ statim insecta est famis. Et per idem tempus Carolus princeps indomitam ad eam diem maritimum Flandrorum

drorum feritatem magna seueritate coercuit, arcuum sagittarumque usum illis interdixit, qui & Bachas quas uocabant proflus sustulit, quibus in sublime iactatis pugnandi inter se dedere signum, gellitque se ita, ut malis esset formidini, a bonis autem impense amaretur. Inchoatum a quodam Guidone eremita Britanno genere Visconiense cœnobium.

M C X X V I. ex sterilitate agrorum in Flandria uicinisque regionibus ingens incessit fames, qua in fame tanta fuit Caroli principis erga inopes calamitososque miseratio ac liberalitas, ut uno quodam die Hypris septem milia & octingentos panes præter pecuniam ac uestes egenis distribuere, ceruisia confici in hibita, iussisque occidi tota Flandria canibus. Ea de fame ad hunc modum scribit Robertus abba in suis Chronicis. Fames maxima grassatur in Gallia, magna multitudine utriusque sexus perunte, in qua Caroli inclyti Marchionis Fladriæ liberalis enitit munificentia, qui innumerabilibus diuersis in locis pauperibus, quotidiana ministrabat, uictus stipendia. Hactenus ille. Cæterum talibus pio principe intento rebus, foedissima exortur in eum Stratensium (præpotens erat in Brugenibus familia) coniuratio, propterea quod inter censendum urbis frumentum, uim ingentem in eorum horreis inuentam, partim iusto precio uendere, partim gratis metiri illos cogeret, quin etiam accessit quod grauius adhuc concitaret eorum animos; Mariæ cuiuspiam cognatæ Bertulphi Stratensis Cancellarij Flandriæ, equiti cuidam Flandro, de uiolata inter se pace diem dixit: Negauit eques se nocandum esse in ius ab homine ignobili, ut qui seruilis conditionis duxisset uxorem. Longa ea ex re orta altercatione, tandem Carolus decernit, ut mulier apud duodecim patricos Flandriæ nota se seruilis conditionis purgatam redderet, quæ res uniuersæ Stratensium domui adeo auxit odium, ut ea præcipue causa extitisse putetur. cur de trucidando principe nefaria cœperint consilia. Capita tam atrocis conspirationis erant Bertulphus Stratensis Cancellarius Flandriæ,

CHRONICA FLANDRIÆ

idem præfectus ædis diui Donatiani Brugensis cum fratribus
 Lãberto, Vulfrico, Roberto, Bochardus, Bertulphi nepos, filius
 Lantberti, Guilelmus Lantberti filius, Robertus Roberti filius,
 Guilelmus Vitrouiacensis, Engerrannus Efnensis, Guido Sten
 fordianus, Isatius Renëgësis Bertulphi et ipse cognatus. Hi pri
 mum Tagmarum Comitis eleemonem magno profecuti or
 dio, permultis affecere iniurijs, Villas prædiacq; eius & agros
 inuadentes, subuertentesq; adificia, adeo ut occurrente cum
 suis Tagmaro cædes inuicë fierët, Caterũ inter eos summa ope
 Carolus pacem sarcendam curauit, profectusq; est in Galliã ad
 sobrinum suum Ludouicum regem, ut auxilio illi esset aduer
 sus Comitem Aruernorum ac Guilelmum ducem Aquitanix,
 qui conspiratione quadam conflata in sacerdotium, episcopũ
 Claromontanum ciuitate eiecerant. Absente in Francia Ca
 rolo, contempta Stratenses pace grauiorem quã antea in Ta
 gmarum seditionem concitant, factaq; manu in eius possessio
 nes erumpunt, uillam castellumq; in Orscampo diripiunt, occi
 sisq; qui uim prohibere conarentur, prædam magnam inde as
 gunt, feruntq; domũ, quæ res uisa cum primis detestanda. Nam
 etiamsi crebræ ac cotidianæ ferè passim existerent seditiones,
 ad eum tamẽ diem auditum non erat ullas in ijs actas fuisse præ
 das, Reuersus Comes in Flandriam, Hypræ ad tertium kal.
 Martias de sananda tanta Stratensium amentia, conuentum
 nobilitatis indixit. Et tamen à plerisq; nobilibus minus ama
 retur, quòd nimis religiosus, nimisq; tenax iusti esse uide
 tur. Placuit tamen sententia quæ Brugas adeundas, compela
 lendos ad causam dicendam seditiosos dignaq; statuenda in cõ
 uictos supplicia decreuit. Igitur kalendis Martijs toto Carolus
 die ad uesperum usq; Brugis sedit pro tribunali, ad cognoscen
 das partium causas, conuictumq; Burchardum Stratensem
 haud grauiori mitissimus princeps puniuit multa, quã ut ædes
 eius demolirentur, omnemq; ablatam prædam redderet, qua
 tanta hominum deterrimus abusus clementia, de principe sua
 ipsius

ipsius manu occidendo ausus est inire consilium. Postero die
 hoc est sexto Nonas Martias Carolus prima luce quinq; ege-
 nos nouis uestiuit indumentis (id enim singulis faciebat die-
 bus) religioneq; plenus ad templum diui Donatiani paucis
 comitatus se contulit, admonitusq; ut sibi ab inimicis caue-
 ret, difficile est (inquit) ubiq; cauere, Deo protegente securi
 agemus. Quod si pro iusticia ac ueritate occumbere contin-
 gat, quid quaeso ea morte gloriosius? Hæc locutus ascendit
 in superiorem partem templi ad aram uirginis matris, quo
 loci sacram ubi esset operatus confessionem, in pauimen-
 tum procubuit, suoq; more clara uoce orauit, quartum pœ-
 nientialium recitans Psalmum, hic accessit latenter ad eum
 Burchardus Stratenis, sumpto, ut quidam sunt authores, men-
 dici habitu, strictoq; ferro (horresco referens) frontem eius
 reuerendam tanta uis percussit, ut unico ictu innocentissimi
 principis cerebrum in pauimentum profunderet, accursan-
 tesq; reliqui parricidæ caput illud uenerabile multis uulneri-
 bus confoderunt, amputato ferè & eius dextro brachio men-
 dicanti mulierculæ extento. Tum Themardus Brugbur-
 gensis, & filij eius Galterus & Gislebertus protinus cum eo
 occisi. Galterus Locrensis ab altari diui Donatiani retra-
 ctus pro foribus templi inhumaniter trucidatus, Regia con-
 festim direpta, tota urbe conquisiti interfectiq; quicunque
 fuerant cædi destinati. Corpus exanime & superiori loco
 demissum, ac ante aram maximam à sacerdotibus reuerenter
 positum. Eo apportatus ab Rengero Telone, debilis quidã ado-
 lescens Rogerius nomine, omnibus membris contractus, qui
 principis admotus corpori, subito sanus ac ualidus in pedes su-
 os laudans Deum subsistit, quo protinus miraculo Helias deca-
 nus Brugensis, Frumoldusq; ecclesiæ Furnensis antistes, cū mul-
 ta quæ pariter adfuit plæbe in laticiam effusi, templi pulsabant
 æra, osculo contingere corpus, ac nō nihil capilli eius barbæq;
 ac uestiū

CHRONICA FLANDRIAE

ac uestitum desumere gaudebant: uti ea inter domestica affer-
 uarent sacra. Hæc die secundo Martij, qui tunc erat dies Mer-
 curij post dominicam Reminiscere. Die Iouis adfuit Arnulphus
 abbas Blandiniensis, ut Caroli corpus ad suum transferret coeno-
 bium: quam rem Brugenses haud quaquam passi apud forum
 in æde diui Christophori die ueneris honorifice sepeliterunt. Oc-
 tauo post hæc die Geruasius Pratenſis præcipuus amator serua-
 torq; Reipublicæ, Balduinus Gandensis, Daniel Teneremun-
 danus, Galterus Lilariensis, Regnardus Vualnensis, Theodo-
 ricus Dicasmudensis, Richardus Berstanus, Hellinus Bochus-
 tus, alijq; ad sexaginta circiter equites Flandri Brugas cõue-
 re obsessum parricidas, ut tam execrãdi facinoris meritas ab il-
 lis pœnas expeterent, remq; publicam capesserēt. Burgum, hoc
 est castrum atq; ædem diui Donatiani, ingesto in longam di-
 em comœatu, parricidæ fortiter munuerēt, sc̃q; ibi incluserāt,
 rati (ut erant per dementiam uecordiamq; excæcati) paucos fo-
 re ex nobilitate qui parricidium tam abominãdum essent uindī-
 caturi; sed longe aliter ac arbitrati sunt euenit. Omnis nanq;
 Flandriæ nobilitas, quàmuis pleriq; minus eum dum uiueret ui-
 derentur amare, summa alacritate cõcurrente plæbe principem
 parentemq; atrociter ulturi conspirauerunt. Ex parricidis ar-
 ctissime in Burgo obsessis primus omnium Isacius, uir locuples
 ac potens fugam expetiuit, ductuq; Guidonis Stenfordiani, qui
 sororem eius habuit in matrimonio, peruenit ad monasterium
 diui Ioannis iuxta Teruannam, ibi ab Folquino abba uestitum
 accepit monasticũ; uerum inde statim retractus ab Arnulpho
 filio Eustathij aduocati Teruannensis, post uarios cruciatus
 tertio decimo kal. Aprilis Ariæ iussu Guilelmi Hyprensis pa-
 tribulo suffigitur. Ariam enim, Fanumq; Venantij, Hypram,
 Bellulam, Bergam, Furnas, omnemq; prope infernatẽ Flan-
 driam, Hyprensis statim à cæde Caroli occupauit; sc̃q; per in-
 terregnum regentem Flandriæ nominari uoluit: repullulantẽq;
 quorundam rebellionem & atrociniã strenue cohibuit. Ad
 eundem

eundem modum Burchardus Stratēsis duodecimo kal. Aprilis
 obsidentes sefellit, fugitq; in Querceti monasterium, ubi tonso
 capite sumptisq; monachi habitu quatuor delituit dies. Inde
 tentauit solum uertere, ac in Brabantiam se abdere, sed Scaldē
 fluiū transmittere nequiuit. Siquidē qua transire cupiebat, nauis
 cula fixa diuinitus stetit immobilis, nullaq; ui aut arte in ripā ad
 uersam traduci potuit, quo miraculo parricida à portitore ue
 ctoribusq; agnitus, pudefactus uehementer & attonitus, ma
 xime cœpit pœnitere, ac inde se proripuit, fugitq; Insulam ad
 Hugonem ac Bernardum auunculos, à quibus continuo pro
 ditus deditusq; oppidi præfecto ad suppliciū. Forti & inuictō
 animo tormenta quæq; & cruciatus pertulit, ac inter ipsas in
 tolerabiles pœnas supplicijs se multo grauioribus dignum cla
 mitauit, tantoq; fletu & eiulatu ueniam ad superos uociferauit,
 ut in lachrymas circumstantem adegerit plæbem; resti primum
 in foro suspensus, rotæ dehinc fractus omnia membra uiuus
 inseritur, in qua ab hora diei nona usq; ad uesperum diei inse
 quentis magnis continenter uocibus Deum orabat ueniam.
 Seruus autem eius Euerardus accepta Casleti à nominibus do
 mini sui pecunia, fugit in Arduennam, ubi in flumen quod
 dam ex equo præcipitatus interiit. Lambertus Stratensis Bru
 gis compræhensus post manus cruraq; truncata, ac ferra can
 dentia in illorum fistulas immerfa furcis datus. Auctum pluri
 mum inuenio à Carolo collegium Canonorum beatæ Ma
 riæ Brugensis. Eodem anno Iohannes episcopus Mori
 norum ecclesiæ diui Vuinnoci concessit libertatem, unde ali
 bi adidimus tabulas.

GVILELMVS NORMANNVS.

Ludouicus Francorum rex, ut Flandris nouum daret Comi
 tem, Guillelmum ducem Normanniæ ab Henrico patruo Nor
 mannia pulsum, Atrebatū adduxit. Eo & cæteri Flandriæ com
 r petitores

CHRONICA FLANDRIÆ

petitores Arnulphus Danus, Balduinus Montensis, Guilelmus Hyprensis conuenerunt. Ex his Montensis ambos Robertos, Balduinum insuper ac Carolum Flandriam iniuste possedisse contendebat, suumque ut ius dextera defendere liceret postulabat, prouocans quoscunque ad duellum. Sed rex id minime passus, Mecum (inquit) tibi esset decertandum, nam me propior potiorue potest esse nemo. Reiectus hunc in modum Montensis breui post hostiliter in Flandros reuersus, Aldenardam per iram incendit, ubi in principe a de per multi exusti feruntur mortales. Danus autem ex sorore Caroli genitus hæreditaria sibi successione Flandrias obuennis demonstrabat, sed is nulla apud regem gratia ualuit, iniustum erat Francis omne Danicum nomen. Normannum tamen paternum genus referret, a Flandrorum Comitum stemmate Mathildemque Balduini Pij filiam paternam habuisset auam, Arnulphus tamen Danus & Theodoricus Elsatius Balduinumque Montensis sanguinis propinquitate antecesserunt. Hyprensis uero nisi nuptiis fuisset ortus illicitis, uel Carolum præcessisset. Porro contractæ affinitatis uinculum, Normanno, qui Ioannam reginæ sororem duxerat in matrimonium plurimum fauoris conciliabat. Decimo igitur kalend. Aprilis post duorum & uiginti dierum interregnum Normannus regia auctoritate Flandris obtruditur, ac Comes appellatur, dehinc tertio Non. Aprilis incidit Pascha anni M C XXVII. ut ex tabulis paschalibus manifeste liquet, quo anno omnes ferè scriptores Carolum principem occidisse tradunt, suppuratione scilicet utentes Romana, Octauo autem die post pascha, hoc est quarto Idus Aprilis, Guilelmus Hyprensis Varneftunum est profectus, quo Bertulphus Cancellarius ad Alaratum Varneftunensem Agantrudis neptis suæ uirum confugerat, diesque aliquot latuerat, donec diruta ab Hyprensi munitione Hypram traheretur captiuus, ubi uirgis cæsus, fustibus maceratus, lotio humanoque excremento foedatus, ac cruci ad

ei ad postremum affixus, summam animi retinuit patientiam,
 Deumq; orare scelerum ueniam quoadusq; expiraret non de-
 stitit. Guido Stenfordianus accusatus consilij scelerati, accu-
 satores suos Hermannum Ferreum nobilem equitem ad sin-
 gulare prouocauit certamen, à quo tandem apud Remin-
 gas superatus magnis oneratus catenis Hypram ducitur, eo-
 demq; die, hoc est tertio Idus Aprilis, iuxta Cancellarium
 suspenditur. Caterum propter tetrum odorem ambo horum
 ca dauera bubulo insuuntur tergore, extraq; oppidum rotæ
 inserta excelsæ insiguntur arbori, ut longo tempore tale spe-
 ctaculum aliorum terreret audaciam, unde tamen haud diu
 post furtim de nocte refixa sunt & sepulta. Inter hæc Ludouis-
 cus rex ut Guilelmum Comitem collocaret in possessione Flan-
 driæ, ex Atrebatibus Insulam Gandauum Brugasq; illum
 inaugurandi gratia circumduxit. Sed Flandri quod intelli-
 gebant iustum ac legitimum non esse Comitem, alieniores
 ab eo erant, uix ullæ eum ciuitates aliter quam inuitæ ue-
 lutq; regia maiestate coactæ susceperunt. Et patruus eius Hen-
 ricus Rex Angliæ, à quo Normannia fuerat exactus, uirium
 eius incrementa ueritus, mox nouum illi Flandrici principis
 competitorum obiecit, nepotem suum Stephanum Ble-
 sensis Bononiæ ac Moritonij Comitem, qui iure sibi ma-
 ternum Flandriam deposceret, quando ex Lucia Guilelmi Ma-
 gni, Anglorum Regis filia, eadem Flandri Comitis
 Balduini Pij ex filia nepte esset oriundus. Igitur Stephe-
 nus ex templo cum Godofredo Louaniensi socero suo Bal-
 duino Montensi, Thoma Condiciacensi, Guilelmoq; Hy-
 prensi inita societate magnam Anglorum manum in Flan-
 driam misit, omniaq; belli motibus cadibusq; & latroci-
 nijs plena reddidit: Ita longam famem graui excipiente
 bellorum tumultu, alijs super alias calamitatibus attriti
 Flandri, Septimo kalendas Maias, Brugis à Simone
 1 2 episcopo

episcopo & Absolone abba Elnonensi iustratum dedicatumq;
 rursus templum diui Donatiani, quod caede principis fuerat
 profanatum, eoq; ex aede diui Christophori relatum Caroli
 principis corpus, sepultumq; ibi magnifice, turrim eius tem-
 pli tenentibus adhuc parricidis, obsidentibusq; eam proce-
 ribus Flandris. Sexto kalendas Maias a rege simul & a Co-
 mite obsessa Hypra, & in ea Guilelmus Hyprensis, qui non-
 dum cedere Normanno Flandricum uolebat imperium, Hy-
 pramq; cum circumiectis praefecturis in potestate habebat,
 Oppugnatum acriter aliquandiu oppidum, uiriliterq; tantis
 per ab Hyprensi defensum, dum orta inter ciues discordia pars
 regi Comitib; aperiendas portas, alij cum praefecto ad mor-
 tem usq; defendendum oppidum censebant, qua in discor-
 dia qui regias fouebant partes, dum ad septentrionem fortiter
 Guilelmus propugnat, sublato e turri diui Petri signo per porta
 meridianam Francos intromiserunt. Tum captum direptumq;
 oppidum atq; ab porta meridiana ad septentrionalem usq; in-
 censum, coacti ciues in forum conferre arma, Guilelmus spe om-
 ni destitutus dum per fugam se saluare conatur, ab Daniele Tene-
 remondensi captus, missusq; a rege Insulam asseruandus in ar-
 ce, Aria, Casletum, Bergium, caeteraq; inferioris Flandriae pra-
 fecturae receptae. Iohannes Haueskeranus insignis eques Hy-
 prenibus praepositus mox Brugas reditur, ad reliquos delen-
 dos parricidas, id quod duplici de causa ab rege est factum,
 prima quod Carolus princeps sobrinus eius fuerat, nam Ber-
 trada eius mater, ac mater Caroli Athela eadem fuere matre pro-
 genitae, nempe Gertrude Saxonica, altera quod occidendu-
 rum per scelus regiorum beneficiariorum exemplum nollet in-
 ultu. Octo & uiginti in quibus Vulnericus Cancellarij frater e fa-
 stigio turris diui Donatiani deorsum dati precipites, collectaq;
 illoru cadauera ac resti data. Robertus Stratensis ex oculis Bru-
 gensium, quibus acceptus habebatur abductus, ac Casleti decol-
 latus, Engerrannus Esnensis nepos Theodorici Dicaismudensis
 tantae

tantæ fuit audaciæ, ut ueritus non sit, & in Comitibus & in regis
 uentre conspectum, negans constanter se esse ex coniuratis,
 qui tamen sceleris conscientia territus uoluntarium sibi consci-
 uit exilium, quem Magunciaci reperio ob factum homicidi-
 um sacco obuolutum, submersumq; in Rhenum. Guilelmus
 Virouiacensis fugatus à præfecto Cortracensi ex Virouiaco,
 captus tandem est in Germania atq; apud Argentinam longis
 cruciatibus confectus, uxor eius Tornaci uiua defossa. Repe-
 rio apud quosdam proditum memoriæ, partem familiæ Stra-
 tensium patria extorresperuenisse in Hyberniam, permissoq;
 regis Angli quandam sibi coluisse Insulam nomine Gerinam,
 ibiq; in tantam excreuisse gentem, ut ipsi aliquando regi ausi
 sint rebellare. In Flandris diruta fuere funditus eorum ædifi-
 cia, adempta in perpetuum restituendi potestate, Agri, possessi-
 onesq; uniuersæ grauissimis damnatæ tributis, execrata dam-
 nataq; in æternum ea progenies, quæ damnatio etiam nunc se-
 xto Nonas Martias singulis annis Brugis pro foribus templi
 ad tubæ cantum diuulgatur. De tam funesta atrocitq; Caroli
 cæde Roberti abbæ huc adscribam uerba: Carolus Comes Flan-
 drens proditione quorundam optimatum suorum, quibus
 p zelo iusticiæ exosus erat, Brugis in ecclesia sancti Donatiani
 martyris oras interfectus est, sed horrenda animaduersione uin-
 dicatus. Proditores enim cū capti fuissent, aut exterminati exi-
 lio, aut percussis gladio, aut patibulo affixi, aut præcipitio illisi,
 aut duello conuicti & rotis alligati, uix aliquo euadente omnes
 perierunt. Hæc ille. Capto Hyprensi restabat Arnulphus Da-
 nus, qui absq; ulla controuersa Carolo auunculo in Comitatu
 succedere debebat. Hunc Normannus modis omnibus persecu-
 tus confugientem in oppidum diu Audomari obsedit, parūq;
 absuit, quin præ impotenti ira oppidum incenderit. Sed ciues
 magno perterriti timore pactis aliquot dierum inducijs portas
 illi patefecere. Danus in ædem Bertiniam refugit, coactus ini-
 quas ab hoste accipere cōditiones, amissaq; hæreditate domum

CHRONICA FLANDRIAE

qua uenerat classe reuerti. Dum hæc aguntur, Guilelmus Hyprēnsis iuratus in Normanni uerba, depositoq; Regentis nomine custodia educitur, cæterū contra fidē Normanno præstitam ad Stephanū Anglorū regē transfugit, statimq; cū ampla Anglorū manu mari reuersus Scusam cepit, in agrosq; circumiectos populabūdus incurrit: incertū patriæ an Normanno grauior hostis, Normannus autē obtenta iā Flandriæ possessione nō modo de recuperāda Normannia, uerū etiam de asserēdo regno Angliæ consilia agitare cœpit: quapropter ut bellis gerendis aurū suppeteret, ad auariciā se prorsum cōuertit. Noua ad eūq; diem inaudita Flandris genti liberæ imposuit uectigalia. Dignitates officiaq; publica quæstui habuit. Magistratus precio creauit: omniaq; illi pecunia erant uisiora, numerofo eodemq; pestilenti sequente eum militum comitatu, qui rapinis, qui stupris, furtisq; passim grassābantur. Per idem tempus Simon episcopus Tornacensis ad recuperanda duodecim illa, de quæis supra sumus locuti, altaria omnem operam studiumq; impendebat, nihilq; eo in negotio reliquit intentatū, qui tandē licet apud regē Comitēq; uetus omne Ius in ea impetrasset, nihil tamē promouit: propterea q; mortuo Normanno proceres q; ea obtinebant mordicus retinere suā in ijs possessionē obstinarent. Eodem anno Balduinus Gādensis, optimatiū Flandricorū multo clarissimus mundanis omnibus salutē dixit rebus, religioni in totum sese addixit, obiitq; postea in cœnobio Afliginensi.

M C X X V I I I. diuturnis Flandri fessi malis, de Guilelmi Comitæ inexplabili auaricia & rapacitate inuicem conquesti, grauiusq; ob ademptam penē omnem sibi libertatem frementes, septem ciuitates, hoc est Atrebatas, Gandenses, Brugeses, Hyprēnses, Audomarenses, Insulani, Duacenses clanculū cœtus agentes, quid optimū foret factū consultabant. Placuitq; inter alias Danielis Teneremōdensis uiri prudentissimi sententia, qui fortissimum nobilissimumq; uirum Theodoricum Comitæ Ellatiæ filium iustum legitimūq; secundū Arnulphū Danum Flandriæ

Flandriæ hæredem euocandū cēlebat, ut debitū sibi iure hæreditario imperiū capefferet. Sub aduentū autē Theodorici Normanō iam dictæ ciuitates summo oēs cōsensu portas clauerūt, causamq; repētini tumultus defectiōisq; percunctanti, libere respōsum, Príncipe sibi parenteq; nō expilatore esse opus; aduentare Theodoricum Elfatiensem proximū Flandriæ hæredē, æquum esse ut illum admittant, iuraq; duntaxat ab illo accipiāt. At Guilelmus tā libero cōstantiq; responso grauer offendit, aurū pro bello Anglico congestū promittit, militē undiq; cogit, acceptisq; à rege tā equestribus q̄ pedestribus auxilijs, Godofredū Barbatū Louaniensū Comitē in partes suas traxit. Recepto ab Insulensibus Theodorico, Ludouic⁹ rex unā cū Reginaldo archiepiscopo Remorū Atrebatū uenit, Elfatienſiq; ceu alieni inuasori corā episcopo Atrebatēſi dīcē dixit, sed ea Theodoricus citatiōe cōtēpta in iudiciū nō uenit, quapropt̄ offensus rex, mox illi p̄ episcopos aqua & igni interdixit. At Elfatius nihil regias curans minas data inuicē acceptaq; ab Insulensibus fide maximos illis fecit animos, nihil dubitās quin oppidū egregie esset defensurus. Cognita rex illius pertinacia, ex Atrebato unā cum Guilelmo Comite Insulam uenit: circūcingitq; oppidū obsidione, fortiter à Francis Insula oppugnata defensaq; ab Theoderico acerrime. Sūma erat inter ciues Elfatienſeq; militem concordia, sollicitati ab rege ad defectionem, Insulani responsum illi dedere, suum se iustū legitimūq; acciuisse principem, cum illo se uiuere, cum illo se mori decreuisse: quo rex accepto responso, relictis qui cū Normanno res gererent in Galliā reuertit. Alia autem ex parte Godofredus Louaniensis Alostanos urgebat, eorumq; agros ac uillas uisit. Et Normannus Insulensē relictā obsidione copias cū illo coniunxit, si quo modo Elfatium ad prælium æquo loco cōmittendum eliceret. Alostanis autem cum uim hostium grauatim imminere Elfatius uidit, magno se animo ad illos contulit, quorum tamen in oppido debiliter tum munito non ausus diu consistere, facta ferociter eruptione, ad Axpolam uiculū hostibus

bus occurrit, quorum vires cum suorum paucitas perferre mihi
 me possēt, ceu uictus fugatusq; coactus est iterū Alostū, quod
 proximum erat, se recipere. Eo uictor Normannus ceu iam de-
 bellatum esset ardentissime, ad portas usq; insecutus, ab Nica-
 sio Borluto ciue Alostano, ballista ictus, haud ita multo post ex
 uulnere male ut putant curato, decimo sepimo kal. Septembres
 decessit. Sepultus iuxta Balduinū Securim, abs quo educatus
 cultusq; fuerat in aede Bertinica. Huius de Comitibus morte in
 monasterio diui Andreae iuxta Brugam hanc reperio memoriā.
 Anno millesimo Centesimo uicesimo octauo, Flandria turba-
 tur, Comiti Comes accumulatur. Vuillelmus moritur, Theo-
 doricus dominatur. Mortuus est eodem anno percelebris ille
 anachorita Ligerius in littore Furnensi, illiq; suffectus Fulco
 primus Dunensis monasterij abbas, natione Biturix Sauiigni-
 acensis ordinis monachus, cui ab Canonicis Furnensibus aedifi-
 cata domus, agriq; ab Guilelmo ac Theodorico Comitibus as-
 signati. Eodem anno Tyrus inclyta urbs Syriae maxima stra-
 ge populū motu terrae tota ferē subuertitur. Et Gandauī sexto
 Non. Maij indictione sexta orto de nocte incēdio dimidia pars
 urbis cum templis sancti Michaelis ac sancti Iacobi periit.

THEODORICVS ELSATIVS.

Mortuo Normanno Theodoricus Elfatius Roberti Frisij
 ex filia nepos, omnium summo consensu ordinum rem Flandri-
 cam suscepit, qui Theodoricus & Balduinus Securis, & Guilel-
 mus Hyprensis, & Carolus Bonus, fratres inter se erant patru-
 elis Roberto, Philippo, Adela, Gertrude Frisij liberis procreati.
 M c x x i x. Collegium Canonicorum Cifontensium con-
 uersum in monasterium regularium monachorum, authoribus
 maxime Hermanno Insulensi nobili uiro, ac Lettardo & Ro-
 berto Canonicis, institutus primus abbas Anselmus, qui fuerat
 Canonicus diui Dionysij Remensis, Fundatum & monasterij
 Vissicampi

Vrscampi ab Simone Nouiomagensium episcopo, qui Valerannum exploratae religionis uirum eo loci cum aliquot monachis ex Clara Valle euocauit, abbatemq; instituit. Instauratum & Ghisnense coenobium ab Ennia Comite, uirginibusq; antistes praeposita Sybilla. Clementia autem Burgundica, fructuaria Fladræ Theodorico principe instituto herede obiit: estq; Brugburgi ut reperio in coenobio quod fundauerat sepulta.

M C X X X. sexto kal. Februarij, obiit Iohannes episcopus Morinorum, coactisq; comitijs tanta de nouo subrogando praesule orta est animorum dissentio, ut annum uacauerit sedes, alijs Balduinum Theodorici principis fratrem, alijs Milonem abbatem diui Iudoci ad Aquam fluentem, Praemostatensis ordinis sufficere nitentibus, quo in certamine Iohannes abbas Bertinicus, dum pertinacius Balduini tuetur partes, deiectus coenobij regimine, Simonem Gandauensem successorem accepit. In Furnensibus per eosdem dies Brugensibusq; resederunt, quae diu tenuerant domesticae seditiones. Romae defuncto Pont. Honorio, Anacletus contra Innocentium creatus, schismatis fuit author.

M C X X X I. Canonici Taruannenses subnixi ope Remorū Pon. apud Romanum Pon. Innocentiū obtinuerunt, ut Milo abbas decimo quinto kal. Martias, consecraretur Morinorum episcopus. Inter hunc Milonem & Theodoricum principem conuenisse lego, ut ex Flandris qui cis Fossam nouam incolebant, nemo Taruannam ad episcopi tribunal in Ius uocaretur, dum modo decanorum suorum stare uellent decretis. Combustum eodē anno Fanum Richarij in Pontiuo, ab Hugone Comite Fanipauli. Cōditum Lisquense coenobium ab Roberto Lisquensi clarissimo uiro, qui cum quatuor filijs regularem ibi professus est uitam, quod tamen monasterium postea Milo episcopus monachis attribuit Praemostatensibus, deditq; illis abbā Henricum ex monasterio Landunensi. Instituta domus hospitalis quae Campi dicitur arenosi, in littore Ghisnensi ab Oytardo Vimi-

CHRONICA FLANDRIAE

Henſi, qui tanta illis inclaruit ſanctitate, ut ſanctus Oylardus di-
ci meruerit. Eodem anno decimotertio kalendas Septem-
bres deceſſit Balduinus rex Hieroſolymorum ſucceſſore gene-
re ſuo Fulcone Andegauenſi. Octauo Idus Octobris combuſtū
ob cauſam nescio quam ab Gandenſibus Tronchinium. Tertio
Idus Octobris Philippus Ludouici regis filius Lutetiae ex e-
q prolapsus expirauit, totamq; funeſtā ac luctuofam fecit urbē.
Et templū diui Petri Caſletēſis eodē anno incendio deſlagrauit.

M C X X X I I. Suſam Flandriae portum ualido firmatum
praſidio tenebat adhuc Guilelmus Hyprenſis, multisq; patriā
damnis terra mariq; affecit: quam diutius Theodoricus prin-
ceps non paſſus iniuriam, conſcripto exercitu portū cepit, Hy-
prenſemq; in Angliam profugere coegit, ſed haec reiſcienda quā-
dam putant in annum X X X V.

M C X X X I I I. quarto Non. Auguſti hora ſexta diei Sol
ita obſcuratus eſt, ut ſtellae appaerent in coelo. Pridie autē Non-
Septembris obiit Suanildis Theodorici principis uxor, unica ex
eo relicta filia, cui nomen Laurentia. Combusta cum omnibus
appendicibus abbatia diui Vuinnoci Bergenſis. Taruannae ma-
gna epiſcoporū ac nobiliū uirorū frequentia dedicatum inſigne
templū uirginis matris Idibus Octobris, qua expleta dedicatiōe
ingēs mox ſuborta triſtitia ob nō inuentū caput diui Maximi,
quod quinquaginta iam annos Bononienses inſcijs Taruanni-
cis, ut ſupra oſtēdimus, detinuerant. Dedicatū eodem anno &
templū Bergēſis coenobij à tribus epiſcopis, Milone Morinēſi,
Aluiſo Atrebatēſi, Simone Nouiomagēſi, cui dedicatiōi inter-
fuerit Comes Flandriae Theodoricus, corporaq; ſanctorū Audo-
mari, Maximi, Bertini, Folquini, Erkebodonis, Irē quinq; archi-
diaconi, Hugo & Robertus Atrebatēſes, Philippus Taruannē-
ſis, Simon Ambianenſis, Hugo Nouiomagenſis, Simon abbas
Bertinicus, Theodoricus abbas Capellae, Arnulphus abbas Al-
denburgenſis, Gerardus Praepoſitus Audomarenſis, Balduinus
Praepoſitus Furnenſis & Caſletenſis, Manaffēs Vuatinenſis,
Isaac

Isaac Formosellensis, Aegidius Loensis, Albertus Euerfamēsis.

M C X X X I I I I. Sibyllam filiam Fulconis Andegauenſis Hieroſolymorum regis Theodoricus princeps duxit uxore. Caput diui Maximi epiſcopi ex Bononia Taruannam refertur tertio Idus Decembris. Et ſunt qui Caſarem hoc anno Duacū uſque ueniſſe, Flandrosque infeſtaſſe tradunt. Eodē anno filius Guilelmi Hyprenſis infans trium annorum Comiti Flandro à patre in obſidem datus, nefario ſcelere eorum, qui eū custodiebant excæcatus, apud Maldeghem mortuus eſt. Mare eodem anno ruptis aggeribus Flandriam inundauit.

M C X X X V. obiit Henricus rex Angliæ, Oceanus iterum ſe effudit in cōtinentem, bonamque Flandriæ, Hollandiæ ac Friſiæ partem ſubito ſubmerſit. Magna tum hominum tum pecudum multitudine extincta, qua de inundatione ſic Robertus abba. Mare (inquit) terminos ſuos egreſſum inopinately ſubmerſit cum habitatoribus ſuis partem Flandriarum. Punitus Ramfridus preſbyter, qui cum apud Ettelghem ſacris operaretur, argenteum furatus calicem ſtanneum ſuppoſuit, cæterum ad precationem dominicam cum ueniſſet gemens tremensque ſteetit, ac finire illam nullo modo quiuit. Combusta eodem anno Dei, ut aiunt iudicio, quinque monaſteria, Corbeia, diui Audoeni, diui Iohannis Taruannensis, diui Vedasti Atrebatensis, & Hamense.

M C X X X V I. tanto fulgure, tonitru, uento ac pluuia cœlū inhorruit, ut a deſſe mūdi diſſolutionem multi exiſtimarent. Murus oppidi Audomarenſis ſexaginta in longitudine pedum conuulſus ac deſectus eſt. Furnis ubi uiri tres unā equitabant, medius fulmine eſt ictus reliquis intactis. Et ſunt qui inundationē de qua ſumus locuti huic referuent anno, Aſit eodem anno Andernense monaſterium.

M C X X X V I I. Leo abbas Lobiēſis Theodorici Comitis ab elemoſynis, claro in Furnēſibus ortus loco creatur abbas Bertinicus; uir fuit prudens pius ac ſtrenuus. Clugniaceniū fortiter obuiauit

obuiavit conatibus, qui domum sibi Bertinſcam ſubiicere con-
 tendebant, eoꝝ agente Theodoricus Comes & uxor Sybilla,
 Milo epifcopus Morinorum, Philippus & Milo archidiaconi,
 Guilelmus præfectus Audomarēſium, eorūꝝ ſucceſſores, Ber-
 tiniana domus tutores ac perpetui protectores ab Innocentio
 Pont. Romano ſunt inſtituti. Inchoatum eodem anno apud
 Niniuen cœnobium Præmonſtratense, Collegium item Tron-
 chinienſe per Iwanum Aloſtenſem in Præmonſtratense con-
 uerſum monaſterium. Hic Biſſini Turingiæ regis eiꝝ filia
 beatæ Adelgundis ſeruari ferunt reliquias. Betunea & Stegra
 hoc anno combuſtæ, mortuoꝝ Lothario Imperatore ſuffectus
 Conrardus Henrici Caſaris ex ſore nepos.

M C X X X V I I I. Theodoricus princeps profecturus Hie-
 roſolymam Hypris undecimo kal. Martias principum habuit
 conuentum. Pacem Flandricam à maioribus ſuis factam præ-
 ſentibus Milone, Simone, Aluiſoꝝ epifcopis, Sibylla uxore, om-
 niꝝ dignitate Flandrica innouandam confirmandamꝝ cu-
 rauit. Continebat autem inter alia hæc capita. Hanc pacem qui-
 cunꝝ non ſeruauerint extra conſortium ſanctæ eccleſiæ ſunt
 te. Homicidiâ extremo ſupplicio, uulnera talione aut bonorū
 commiſſione aut duello puniuntur. Latrones furesꝝ nocturni
 ubicunꝝ reperiantur à tota uicinia occiduntur. Hos qui perſeq-
 de nocte detractaſſet ſexaginta ſolidos multator. His ita ordi-
 natis Sibyllæ uxori regni curam demãdauit, pulchroꝝ comita-
 tu orientem petijt, ubi ſocero ſuo Fulconi Hieroſolymorum re-
 gi aduerſus Aegyptiorum barbariem permagno fuit uſui. De
 hac expeditione Antoninus Florentinus archiepifcopus. Dum
 hæc (inquit) apud Antiochiã geruntur, Theodoricus Flan-
 drenſium Comes, domini regis gener, cum bono comitatu Hie-
 roſolymam applicuit, cuius aduentu lætus populus Chriſtia-
 nus quoddam præſidium, quod trans Iordanem ſitum erat ob-
 ſeſſum expugnauit. Rex autem Peneadem ciuitatem obſedit,
 obſeſſamꝝ fideliter à Damascenorum exercitu adiutus ad dedi-
 tionem

tionem compulit. Hæc ille. Eodem anno diuus Bernardus abbas Claræ Vallis in Flandriam uenit prædicatum, ubi sanctis concionibus ac salutaribus exemplis permultos ad piã beatamq; perduxit uitam. In quibus Arnulphus quidam cognomine à Maiorca tanta sollicitudine custodiuit illius doctrinam, tantãq; patientia longos grauesq; ante obitum pertulit morbos, ut de eius conuersione ac constantia sæpe Bernardus gratias agens Deo, diceret ipsum fuisse tanquam aurum in fornace probatum. Apud Furnenses autem cum uerbo Dei insisteret. Duenensibus cœnobitis Cisterciensium tradidit institutum, ac Robertum monachum suum, ad quem etiam nunc extant eius epistolæ, patria gentesq; Brugensem abbatem inibi fecit, qui tam celebri floruit fama sanctitatis, ut ab ipso Bernardo iam animã agente electus sit abbas Claræ Vallis. Eodem anno Theodorico principe religioni militanti in Syria, ac Sibylla uxore domi principatum administrãte, in cœnobio Bergensi translatum ab Milone episcopo corpus diui Vuinnoci xiiij. kal. Octobris procurante Alfgero antistite. Quidam Gandauum meminerunt eodem anno abs Theodorico Comite obsessum, sed non captũ fuisse. In ijs Iacobus Driesschus est, sed rem non explicat.

M C X X X I X. capta in Syria à nostris ducibus maritima Idumeorũ urbs, patria Herodis tyranni, Ascalon. Conditũ ab Theodorico & Sibylla Comitibus templum Clari Maresci, ubi Bernardus Claræ Vallensis Cistercianos instituit monachos, Gunfrido illis dato abba, Locus est palustris ac pascuosus, qualia Flandri loca Marescos uocamus. Redditiu Eisatio oppidum diui Venanti, uicti ab eodem qui arma intulerant Flandris, Stephanus rex Angliæ, Balduinus Comes Hanoniæ, Hugo Comes Fani Pauli, Crematum à Comite Pontiu Montrolitum oppidum. Et confirmata ab Eisatio donatio Iwani Alostenis Trunchiniensibus facta cœnobitis. Dedicatum eodem anno ab Aluifo Atrebatium episcopo templum beatæ Mariæ Visconiensis, Obijt Godofredus dux Lotaringiæ & Brabantiæ,

cuius minor natus filius Henricus uxorem duxerat Laurentiam Theodorici principis filiam.

M C X L. obiit Henricus filius Godefridi Louaniensis, Laurentiæ Elfatensis maritus, duxitq; tum Laurentiam Iwanus Gandēsis Balduini Crassi Comitis Alostani filius, is qui extitit sa Beatrice fratris filia principatum apud suos inuadere conabatur. Hinc ortus est Theodoricus Alustēsis, qui ducta filia Comitis Hanoniæ absq; prole decessit. Eodem anno Aluisus episcopus Atrebatensis rogatu Hyprensum corpus diuæ Rictrudis ex Marchianensi cœnobio Reningā in agrum Furnensem detulit, ibiq; loci in ferijs pentecostes populo ostendit, atq; in nouum capulum transposuit, promittente senatu Hyprensum se reditus syluæ Reningensis, per Iuditæ antistitis Marcianensis negligentiam amissos diligenter requisiturum. Per idem tempus mortuo Comite Louaniēsi Gothofredo, q̄ a socero suo Henrico Cæsare ducatum Lotharingiæ receperat, Grymbergēsum potens admodum familia, in qua Galterus & Gerardus principatum tenebant, subijci nouello duci ac facere imperata recusauit. Semel Elfatius atq; iterum Gothofredo ualida ex Flandris auxilia misit. Post uaria prælia tandem uictoria sanguine multo parta. Penes ducem paruulum admodum puerū fuit. Arnulpho Grimbergenſi, Galtero Virſonio, Iohanne & Sigero Bredanis, Henrico Honbeco cum alijs nōnullis ex Grimbergorum partibus interfectis. Tunc in eius seditionis æternam memoriam coacti sunt accipere legem Grimbergani, quā etiam nū custodiūt, ut in ea domo primigenia seu feudum contra naturæ licet ordinem stirpis minimus obtineat. Brabātinus historicus patria lingua scriptum reliquit, Theodoricum Comitem pro eius belli impensis Teneremondam cum appendicibus accepisse, quam ad eū diem Lotharinganeæ fuisse ditiois tradit. De Anglis autem hæc apud diuum Bertinum ad uerbum inuenio. Anno millesimo centesimo quadragesimo Stephanus rex Angliæ & Balduinus Haynoniensis Comes cum Hugone Candauena contra
 Theo

Theodicum Comitem Flandriæ conspirant, quibus ille non sine illorum graui factura terris eorum flamma, ferro, hominû captione, animalium deprædatione, ac castorum subuersione uafatis, uiriliter resistit.

M C X L I. Mathildis defuncti Anglorum regis Henrici filia cum Stephano Blesensi eiusdem Henrici ex sorore nepote, armis de regno contendebat. Robertus Claudiocestrius frater Mathildis materno licet impar genere sorori auxiliabatur, ac Stephanum inter dimicandum cepit. Guilelmus Hyprensis, qui & Loensis Philippi filius, quem patria profugum supra ostendimus, tanta uirtute pro Stephano rege prælium redintegrauit, ut Claudiocestrium fortissime depugnantem ceperit, ac regem petente Mathilde per eum facta commutatione liberauerit. Inde Hyprensis apud Stephanum in magno semper honore ac flagrantissima fuit gratia, accepitq; ab eo Cantij Comitatum, haud multo post luminibus oculorum captus. Huic anno arctiorem annonam ac famem quidam adscribunt.

M C X L I I. Theodicus princeps, ut erat unicus omni tempore pietatis amator, ac strenuus ecclesiæ defensor, arcem Taruannæ aduersus sacerdotij libertatem excitatam funditus euertit. Eam arcem Arnulphus aduocatus (ita uocabant principem ciuitatis) Eustathij filius uia Thurica extruxerat. Indeq; indignis modis Milonem episcopum cæterosq; sacrorum ministros uexabat. Eam ob rem per Celestinum Luciumq; & Hadrianum Pontifices Romanos ac Theodicum Comitem prohibitum est, ne arx ulla posthac neue Taruannæ, neue intra primum eius lapidem exædificetur, testes ac subsignatores eius rei adhibiti ex præcipua dignitate Flandrica, Philippus & Milo Morinorum archidiaconi, Abfolon abba Elnonensis, Leonius abbas in Sithiu, hoc est, diui Bertini, Aluifus abbas Bergensis, Goffo Aquicinctanus, Odo Marsianensis, Valterus Tornacensis, Theodicus & Capella

CHRONICA FLANDRIAE

Capella Manesses Vuatanensis, Helmarus Hyprensis, Hæritus Formoselensis, Guiffridus Clarimarisci, Henricus Lisquensis, Henricus à Nemore, Iohannes Bononiensis. Præpositi uero Rogerus Brugēsis, Balduinus Furnēsis, Gerardus Audomarensis, Sibylla principis uxor, Iuo Comes Sueffionum cum Drogo ne fratre, Gilbertus Bergenſis, Guilelmus Audomarensis, Henricus Brugburgenſis, Michael Casletēsis, Anselmus Hyprēsis, Robertus Insulanus, Rhodulphus Brugenſis, Arnulphus Ghilnensis, Hugo Rauesbergenſis, Balduinus Botellus Christianus Strafelanus, Balduinus Baliolensis, Guido Nela, Eustathius Stēfordianus, Balduinus Reninganus, Balduinus Liderfelanus cū Ogero & Bernoldo Theodorici principis sacerdotibus, Eodem anno defuncto Fulcone Hierosolymorū rege Sibyllæ principis patre suscepit regni habenas filius eius Balduinus inuictus princeps, qui regnavit annis quatuor & uiginti. Dedicatum eodem anno ad Hasnam in quatuor Officijs templū in honorem sanctæ Crucis. Tantaq; fuit eius anni hyems, ut maiore asperiores mē post hominum memoriam uiderit nemo, a quarū insuper magnitudinem eidem quidam tribuunt anno. Item domesticæ inter se Furnenses seditione per idem tempus concurrere reperio. Ea q; tempestate inter laudatissimos Galliarum sacerdotes florere Milo episcopus Morinorum, Aluifus episcopus Atrebatium, Godofridus Lingonum Hugo Altisiodorensis, Ioslenus Sueffionum, Giffridus Carnutum, Albericus Biturigum.

M CXLIII. Obijt uir uenerabilis Hariulphus abbas Aldenburgenſis, postquam triginta octo per annos singulari prudentia eam rexisset domum, se q; strenue multa q; cum laude Romæ apud Innocentium secundum defendisset contra cenobitas Sueffionenses, qui incorporare Aldenburgenſe monasteriū, ac in Prioratum, ut uocant, redigere conabantur. sed causa ceciderunt. Ventus eodē anno quantus post homines natos nullus, terræ maricę plurimū dedit damni, Dissectæ, obruta, submersæ mari

mari Flandrico mercatorum naues, templa, arces, arbores, atq; altissima quæq; ædificia multis in locis euerfa, uerberatæ conuulfaq; dira tempestate segetes.

M C X L I I I I. De dedicatione templi Dixmudensis eo loci hunc in modum legas licebit, In honorem domini nostri Iesu Christi & sanctæ Dei genitricis Mariæ, & sancti Thomæ apostoli, ac beatorum martyrum Vincentij, Lambertij, necnon sancti confessoris Christi Nicolai, & beatæ Mariæ Magdalenæ, atq; omnium sanctorum Dei dedicata est hæc Dica-smuensis ecclesia xi. kal. Augusti, à dompno Milone uenerabili Morinorum episcopo, anno incarnationis dominicæ **M C X L I I I I.** bissexto loco, Indictione septima. Legimus in ueteribus memorijs Dica-smudam & Clare sacella antiquitus fuisse ecclesiæ Efnensis, sed separatio facta est circa hæc tempora. Eodem anno Balduinus Arden-sis collegium sacerdotum apud Ardam in Præmonstratense uertit monasterium. Fuere autem iam inde ab initio Arden-ses præfecti Herebertus Furnensis cum uxore Adela Morinorum episcopi Framericij nepte, Elbodo Bergensis cum eadē Adela, Arnulphus Elbodonis filius cum uxore Mathilde Marquissensi, Arnulphus Arnulphi filius cum uxore Gertrude Balduini Crassi Comitæ Alustani sorore. Arnulphus tertius secundij filius cum uxore Petronilla Theodorici Flandri Comitæ nepte, Balduinus Arnulphi tertij frater, qui Theodoricum principem in Syriam securus diem suum in itinere obiit, & Adelinæ sorori dominatū reliquit, nuptæ Arnulpho Marchinensi, qui domos leproforum apud Spellecas & Lodeberniam condidit. Eodem anno Elmara super fluuium Elmaram sit domus Benedictinorum per Notholdum monachum diui Petri Blandiniensis, assensu Theodorici Comitæ & Simonis episcopi. Obiit eodem anno Ywanus Alostēsis, interfectus ut quidam referunt ab Rogerio Castellano Curtracensi, Jacet sepultus Tronchinij iuxta Gandanum, cui Petrus Tectorinus hoc cecinit epitaphium.

Quem spectas paruo marmore gnauiter

t

Expressum

CHRONICA FLANDRIAE

Expressum, celebri uase quiescere,
 Ywanum Comitem, nuper Alostia
 Ac sacrum haud aliter numen amauerat.
 Gandauī generis stemmate prodiens
 Hic coetus niuei fecit originem
 Elargitus opes, tum patrimonia,
 Ergo perfruitur mens supero Ioue,
 En corpus tumulo nobile saxeo.
 Quæso plange scelus quisquis obambulas,
 Nam quo decubuit te uocat exitus.

Eodem anno in Furnensibus Burgēsisq; hoc est, ut antiquo loquar more, in Menipisco & Flandris sopito tandem ciuili tumultu, coit concordia.

M CXLV. Edeffa Mesopotamiæ urbs ab Harapho Turcarum duce capitur. Ea in urbe olim tenuit Imperiū Abgarus rex quem refert Aegissippus ad Christum seruatorem scripsisse epistolam. Fuitq; eadem urbs pia facta per Tatheum Apostolum, ac Thomæ Apostoli ornata ossibus.

M CXLVI. Separatur ecclesia Tornacensis ab Nouiomageni. intercessoreq; Bernardo Clareuallensi apud Eugenium tertium, suū aliquando discipulū, Tornacensibus proprius datur episcopus Anselmus abbas diui Vincentij Laudunensis, fuitq; fames eo anno in Gallijs.

M CXLVII. Angli, Flandri & Lotharingi instructa ducentarum prope classe nauium in Galleciam nauigauerunt, ubi auxilio Alphonsi regis Lusitanæ, cuius postea filiam Comes Flandriæ habuit uxorem, Vlissipponem clarissimam urbem de Saracenis ceperunt, ubi mox archiepiscopum Alphonfus instituit, illiq; sex alias domitas ciuitates subdidit. Ea de expeditione, Robertus abba Montis Naualis (inquit) Dei exercitus ex Anglia, Flandria atq; Lotharingia collectus, pridie Idus Aprilis de Tredemonda portu Angliæ cum ducentis ferè nauibus profectus, quarto kalendas Iulij in uigilia Apostolorum Vlricisbo-

Vlixisbonam applicuit, & eam post quatuor mensium obsidionem, per multas cades & multam macerationem Dei uirtute & sua industria capiunt, uictisq; amplius ducentis milibus hostium, urbem ingressi, ecclesiam cum hymnis dedicant, atq; episcopum ibi ac clericos ordinant. Hæc ille. Theodoricus autem demandato Sibyllæ uxori, ac filio Balduino Flandiarum regimine sub kalend. Iunias cum selectissimis totius Flandriæ pugnatoribus sacram iterum profitetur militiam, Conradum Cæsarem, ac regem Francorum Ludouicum secutus, uti & ipse accisis in Asia Christianorū rebus, suppetias ferret. Romæ tum Pontifex erat Eugenius tertius, qui tam Germanos q̄ Gallos præcipue per Bernardum abbam Claræ Vallis magnæ eruditionis ac pietatis uirum ad sacri belli susceptionem hortabatur. Hierosolymis regnabat Balduinus tertius Sibyllæ nostræ frater, qui cum Fulcherio patriarcha ac Raimundo principe Antiochensī, & Edessanis Comitibus continua in barbaros gessit bella, quorum duces præcipui fuere Sanguinus Halapiensis satrapes, qui Edessam totamq; Mesopotamiam in potestatem redegerat, sequentibus eum Mirmirano & Norradino filijs, & Iconij Sultano cum suo prætore Paramune. Hæc est ingens illa in Syriam expeditio, quæ fraude Græcorum irrita cecidisse traditur. Hemanuele Græcorum Augusto perfidia plusquam Punica Christianorum farinae gypsum immiscente. Eo ex bello maximam retulit laudem Rogerius rex Siciliæ, qui ultus Hemanuelis dolum, Corcyram & Euboëam insulas, urbesq; Corynthus & Thebas expugnatas diripuit. Francorum regem semel à Saracenorum, iterum ab insidijs Græcorum liberauit. Obijt eodem anno Guido primus abbas Visconiensis.

M CXLVIII. expositis tandem post plurimos labores in Syriam Latinorū copijs Damascum nobilissimam urbem obsidere placuit. Ea in obsidiōe orta inter nostros discordia de urbis necdū captæ præcipatu uniuersos priorū omniū conatū irritos fecit,

CHRONICA FLANDRIAE

Theodorico Flandriæ Comiti Gallicorum procerū facile principī, Franci, Germani, Italiq; eius urbis imperium consentientibus amīis destinabant. Sed nihil agrius ea re ueterani duces, qui bellando (ut scribit Aemylus) in Syria consenuerant tulerunt, eoq; inuidiæ res processit, ut urbem nō recipi mallēt, quā uictoriæ se præmio fraudari. Postq; igitur Damasceni ad deditiōem propemodum essent compulsi, Assini cuiusdam proditoris consilio nostri in diuersam urbis partem castra transfulerunt, ubi statim aquatione & comœtu in totum prohibiti, ad tantam mox inopiam sunt redacti, ut necessē haberent cum summo dedecore relinquere obsidionem. Ea in expeditione Simon episcopus Nouiomagensis, Seleuciæ: Aluisus Atrebatium episcopus, Philippiis urbe Macedoniæ uita excesserūt, estq; Godescalcus in Aluisi, Balduinus uero Bononiensis, in Simonis inauguratus locum. Eodem anno cœptum Camberonense monasteriū, Criptaq; Gandensis cœnobij ab Anselmo episcopo dedicata.

MCXLIX. Interea dū Elsatius in Syria pro religione militat, Sybillæ eius uxori domi principatū administrāti, Balduinus Comes Hanoniæ bellū fecit, totumq; agrū Atrebatensem repentina populatione cœdauit: qua rei indignitate Sybilla grauiter commota, conscriptum magna celeritate exercitum hostium conatibus opposuit. Et Sanson Remorū pontifex sua maxime interessē ratus, absente procul rege rem Francicam in pace continere, summa ope pacificari utrimq; studuit: nec prius hortari, suadere & orare unquam destitit, quā eo adduxisset accensos utrimq; animos, ut sex mensium pacifcerentur induciæ. Erat autem hic annus uentorum & hymbrium & portentosis fulminum tempestatibus a deo nobilis, ut multi passim mortales simul cum brutis animantibus fulmine tacti interirēt. In Syria Raymūdus princeps Antiochiæ à Turcis occisus. Gaza uetus urbs Templariorū diligentia reedificata. Damasceni Balduino regi in trienniū facti tributarij. In cœnobio diui Vuinnoci

Vuinnci translatum Philippi Comitis corpus, Et dedicatum templū Hanonienſis monaſterij ab Sansone Remorum, Goſle no Sueſſionum, Nicolao Cameraenſium, Milone Morinorū, Geraldo Tornacenſium Pontificibus, honori apoſtolorum Petri & Pauli.

M C L. Rogerius rex Siciliae tranſmiſſo in Affricam exercitus res magnas in Saracenos geſſit. Balduinus rex Hieroſolymitanus Aegyptios Babylonioſq; ſuperauit. Theodoricus princeps ſeptimo Idus Aprilis, à ſacro bello domum reuertit. incredibile dictu quanto gaudio ac gratulatione à Flandris acceptus. Portionem autem ſacerrimi cruoris Chriſti ſecum unā per Leonium abbam Bertinicum in phyla criſtallina deportatam, Brugis collocauit in aede diui Baſilij. Hoc ſacroſanctum paſſi Domini monimentum, pars eſt ut tradunt illius precioliſſimi ſanguinis, qui de Chriſti exanimi corpore priuſq; ſepeliretur fuit exterſus. De hinc Elſatius ſinitis inducijs hoſtili exercitu ingreſſus Hanoniam, graue Balduino intulit bellum, foedis pulationibus longe lateq; ualtans omnia: capta tū à Flandris, ut quidam ſunt authores Raulicuria, in qua tamen Flandri rurus ab hoſte obſeſſi, Raſonem Ganerum fortiffimum equitem amiſerunt. Henricus Leodiienſium epiſcopus ſimul Henricus Namurnenſium Comes, Hanonienſi ſuppeticas uenere, pugnatū eſt directa acie cadentibus utrimq; multis, manſit tamē penes Flandros uictoria, miſtaq; de hinc ea conditione principum dexterae, ut Margaritam necdum nubilem Elſatij filiam Balduinus Balduini Comitis filius, nondum & ipſe pueritiam egreſſus, apta poſſimodum aetate duceret uxorem, eaq; ratione quae per diu inter Flandros Hanonioſq; durauerant ſimultates, tandem ſopitae, deletae diſcordiae, decreta iniuriarum obliuio, iſtum foedus ſancitaq; in perpetuum amicicia. Eodem anno tertio kal. Auguſti, obiit Balduinus Theodorici Comitis filius natus maximus, multisq; cum lachrymis ſepultus eſt Bergis in monaſterio diui Vuinnoci. Sexto autē kal. Septembris, obiit

CHRONICA FLANDRIÆ

diuus Theodoricus Lerna oriūds, patre genitus Gōfone, abbas
monasterij diui Huberti, fuitq; ei⁹ anni hyems multo lōgiffima.

M C L I. grauitas annonæ Brugēfes ad extremum prope co
egit inopiæ. Venijt ibi pileus frumenti menfuræ genus eo loci
quadraginta solidis. Obijt eodem anno si recte fuppulant Rho
dulphus Comes Viromandiæ.

M C L I I. dimidia pars oppidi diui Audomari cū templis Di
onyfij & Iohannis & Martini surgente ex cœnobio diui Bertini
incendio Non. Septembris deflagauit. Numinis ira id accidiffe
creditum, propter ea q; ex duodecim monasteriorū antiftibus, e-
pulis uinoq; merfis (eo enim cōuenerāt die Bertino facro ad fo
lenne conuiuiū) nemo inuentus fit qui ad nocturnas matutinas
ue surrexerit preces. Guilelmus Hyprenfis qui & Loanus Tru
legam & Chillā, quæ in Angliā poffidebat domui hospitiū eius
cœnobij, diuinitus ut credidit ab igni feruata adsignauit. Leon
us abbas iam magno licet natu cœnobii nobiliter reftituit, mul
tū auri argētīq; lignorū inſuper ac plumbi ſuppeditate Guiliel
mo Hyprenfi. Conditum eodem anno iuxta inſulam cœnobii
Laudis Ciftertiēfis ordinis, defunctoq; Conrado Imperatore fu
bjt in eius locum nepos ipſius Fredericus primus.

M C L I I I. annus erat magnorū uirorū inſignitus funeribus.
Deceſſit Pon. Ro. Eugenius. Deceſſit Alphonſus Hiſpaniarum
rex, dū ex Syria à bello ſacro reuertit. Deceſſit xij. kal. Septem
bris diuus Bernardus Claræ Vallis clariffimus abbas, lumen de
cuſq; unicū ea tempeſtate pietatis. Et Theodoricus princeps ſi
uerus eſt Robertus abba eodē anno Camaracū captis multis ci
uibus recepit. Niſi enim amplius adhuc ea de re inuenio. Eodē
tractu temporū, in agro Furnēſi pago Eggafridi ſacello malus
quidā dæmō uarijs poſtq; præſtigijs diu multūq; hominibus illu
ſerat, ſeq; Gerardū ducē Betanſæ mentitus fuerat, adiuratus ab
Radulpho qdā diacono immundū ſe ſpiritū eſſe fatebat, ac quē
dā religioſum uirū Hillinū nomine ppter pœnitentiā quā age
bat plus omnibus odiſſe, quē ſuū tamē agebat futurū ob crimen
quoddam

quoddam cū uirguncula nomine Theta in iuuetute admissum, qua cognita re ad maiorem ambo poenitētiam se Hillinus Theatq; applicuerunt. Romæ in locum Eugenij tertij declaratur Anastasius quartus.

M C L I I I. defuncto Stephano rege Anglorū, Guilielmus Hiprensis Theodorico Comiti reconciliatur, cœnobioq; Bergē si calicem aureum, acerram argenteam ac tria pallia dat muneris, Ludouicus Francorum rex Vernonem de Angliis capit, Comes Bononiæ Guilielmus cum Henrico Anglorum rege redit in gratiā. Pax cōponitur in Angliā. Gandauī pdigiosus editus partus infans biceps quatuor manibus ac totidem pedibus.

M C L V. Guilielmus Hyprensis cū Flandris uniuersis, ppte rea q; Stephani regis aduersus Henrici regis matrem tutatus fuerat partes, Angliā ab Henrico pulsus, senex iā & cæcus pace cū Theodorico facta redijt in Flandriā ad Loense monasteriū, sua patrisq; Philippi munificētia ample dotatū, quo in loco factus Canonicus domiciliū quietemq; suæ delegit senectuti. Erat hic Henricus Anglorū rex patre genitus Godofredo Comite Andegauenſium Sibyllæ principis nostræ fratre. Itaq; Theodoricus Comes cū eminentissimo Comitatu mense Decembri traiecit in Angliā, ac Henrici regis interfuit coronatiōi cū omni nobilitate atq; episcopis regni Anglici, qui fuere Eboracēsis, Londoniensis, Vintoniensis, Lincolniensis, Cestrēsis, Herefordiensis, Batensis, Vingorniensis, Exouiensis, Salesberiensis, Roffensis, Heliensis, Noruicensis, Carlinensis, Ciceſtrenſis. Coronatus autem est ab Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi.

M C L V I. Philippus Theodorici filius Bellouaci nuptias celebravit cum Elisabeta Rhodulphi Veromanduorū Comitis filia. Eodem anno Ludouicus Francorū rex Taruannam mediterraneā Morinorū urbē cū Comitatu oppidoq; uetusto Alekina, ac supremo imperio in Ardā Liferium, & Hildinū, adhac alā magni, ut uocant cœte, in portu Ghuelst propria ac libera dimisit ecclesiæ Morinorū, Alexander & Hadrianus Romani Pon. in
Milonis

CHRONICA FLANDRIAE

Milonis episcopi eiusq; successorum potestatem tradiderunt omnia monasteria collegiaq; sacerdotū diocesis Morinorum, ut alibi fusius declarauimus.

M C L V I I. Henricus Anglorum rex ex portu Duuerensi transmissio mari appulit in Flandriæ portum, cui nomen Vuisant, habitocq; cū Ludouico Francorum rege in finibus Normania colloquio, Rothomagum petijt, quo ad eum mense Februario unā cum Sibylla uxore profectus est Theodoricus, ut inter ipsum regem Henricum ac fratrem eius Godofridum Andegauensem quādam componeret controuersiam, sed re infecta statim Andegauenſis ad suos se recepit. Eodem anno seu ut uolūt quidam L V I I I. Theodoricus Philippo filio in partem imperij cooptato, principatus administrationem tradidit, ac cum Sibylla coniuge tertio iam profectus est Hierosolymam, ut Balduino fratri Hierosolymorum regi continenter cum barbaris bellum gerenti exoptatam in Syria ferret opem. Refert abba Robertus Theodoricum & Sibyllam amitam Henrici regis Anglorum cum proficiscerentur in orientem Philippum filium Flandricumq; omnem principatum in Henrici regis reliquisse manu, acceduntq; præterea qui & huic assuant fabulæ, Flandriā abs Theodorico Anglis fuisse oppigneratam, cæterum coram rege Francorum grandi soluta pecuniā ab Gandensibus redemptam ac Theodorico redditam. Eodem anno agente in Syria Theodorico cum Hollandis Flandrorum per id temporis ob Insulas Zelandicas hostibus renata discordia, cuius quidem fuisse causam referunt, quod Florentius Hollandici Comitis Theodorici filius uectigal seu portorium quoddam ad locum, cui nomen Gheers uilet, ab Friderico Casare accepisset in modum beneficij, eiusq; rei prætextu magnopere Flandricos uexaret mercatores, longe solito maiora extorquens ab illis uectigalia, Philippus Comes florentissima tum ætate, acricq; ac plane militari uir animo, ijs rebus irritatus, bellum terra maricq; Hollandis faciendū existimauit, eodemq; simul tempore & classem ualide

ualide instructa cōtra Florentiū in mare misit; & Vuassā possessam tū ab Hollādīs terrestribus inuasit copijs, pulsoq; Theodoricō Beuernēsi, ac cōbusta Beuerna castello, cū praeda ac maximo captiuorū numero domū redijt. Pari modo Simonis Osiacēsis rebellantem edomuit ferocitatem, eiusq; castellum quod Inchiacum uocant obsedit ac cepit. Eodem anno Godescalcus episcopus Atrebatium episcopatum deponit, Andreas patria Parisius in locum eius suggeritur. Et Idesbaldus ex cantore fit abbas Dunensis, uir per omnia laudabilis. Eodemq; anno Crucis figura euidenter apparuit in luna.

M L V I I I, Robertus Crassus consanguineus Comitis Flandriæ, uir fermè laicus, Clugniacensibus obtruditur abba, cui eodem anno in ordinē coacto, ac mortuo susceptus est Hugo.

M C L I X, defuncto Milone Morinorum episcopo, ortum de nouo surrogando præsule grande certamen, adeo ut Bononienses adducti nescio qua ratione, peculiarem sibi ab Sansone Pon, Remorum petentes episcopum, ueteri se Morinorum ecclesiæ subducere contenderent. Ea in dissentione Milo Morinorum archidiaconus, episcopus declaratus necesse habuit Romam proficisci, uti ibi sacraretur. Eodē anno quinto Non. Iulias, Geraldus episcopus Tornacensis leuauit corpus diui Gutagoni regis apud Ostkerck prope Brugas, præsentibus abbis Dunensi, Aldenburgensi, & Echoltensi. Appulit huc sanctus uir ille ex Scotia, uixitq; inibi unâ cum Gillone discipulo q; religiosissime. Legimus mirabili dysenteria diuinitus punitos, qui primum eius sacellum apud Ostkerck ausi sunt euertere. Ad Gillonis uero sepulchrum manum cuiusdam uiri aridam sanatam referunt. Gutagonū Scotorū regem fuisse memorant. Miror nullam de eo ab Hectore Scotorū historico factam mentionē. Eodē anno In Syria Theodorici principis enituit uirtus, quippe Flandrorum aliorumq; Latinorū auxilio Balduinus rex nobilissimam urbem Cæsaream frustra saepe ab alijs nostri ordinis ducibus tentatam, de barbaris cepit. Aretenq; oppidum iisdem

CHRONICA FLANDRIÆ

uiribus recuperauit. Antoninus archiepiscopus Florentinus anno (inquit) M C L I X. Norradinus infestissimus nomini Christi ano hostis, castrum quod spelunca dicebatur obsedit; Balduinus rex Hierusalem cum Theodorico Comite Flandriæ ad soluedam properat obsidionē, quo cognito Norradinus soluit obsidionē, & nostris occurrit, prælio commisso uincunt nostri, & in fugā coniecti sunt hostes. Hæc ille. Eodem anno siue, ut tradit Robertus abbas anno L X. mēse Septembri redijt Theodoricus ex Syria, totamq; Flandriam incredibili repleuit læticia, Mansit autem Hierosolymis ipso dolente ac propemodum reclamante Sybilla eius uxor in Xenodochio, qd dñi Lazari nominabat, monasticen professa, ubi memorabili sanctimonia reliquū exegit ætatis. Obijt Odgerus abbas Blandiniensis.

M C L X. Henricus Leo Saxonie dux Vandalos gentem adhuc efferatam, sibiq; iuxta ac Christianæ pietati inimicā, postquam suis expulisset sedibus, Henricum Scatensem & Adolphum Holsatiæ Comitem trans Rhenum in Belgicā misit, qui non paruam colonorū multitudinē ex Brabantis Flandrisq; & Hollandis in Vuandaliam & Vuagriam traduxerunt, reuersiq; sunt tunc partim Flandri in easdē ferē oras, ex quibus olim maiores eorū sunt profecti, Hæc Albertus Hamburgensis sua in Saxonia literis mandauit. Ego de ea demigratione nihil apud nostrates lego. Idem author in Vuandalia sua refert Henricum Leonem postquam Vuandalos & Obotritos subegisset, terram omnem Obotritorum suis diuissse ducibus, ex quibus Henricus Stratensis Magnopolin sortitus, gentis metropolin, Bernonem ibi constituit episcopū, eoq; ex Flandria non exiguā cultorū uocauit multitudinē. Quinetiā Vrfon Marchio Brandenburgensis, ut idem testatur Albertus, ex Hollandis, Zelandris, Flandris Coloniam ea tempestate deduxit in easdem ferē Vuandalorum terras. Eodem natus Gandauī infans triceps cū cauda pecudis in collo, Apud sanctum Audomarum curia diuæ Margarethæ biceps uirilis pariter ac muliebris sexus podicē habens

habens unicum sed brachia quatuor. Et Romæ defuncto Hadriano Pont. per Alexandrū & Victorem ortū schisma, Alexandro iusto pontifice refugiente in Galliam, Conditū abs Theodorico principe oppidum nouū in pago diui Vuillibrodi, Nouus portus primo uocatus, dehinc Grauelingua, ubi arx nunc ab Carolo Augusto insignis educta. Translatum eodem anno kal. Iunijs Rothornaci corpus diui Cypriani episcopi & martyris, cui interfuit translationi Arnulphus abbas Einhamensis. Obiit sine liberis Guilielmus Comes Bononiæ filius Stephani regis Angliæ. Per idem tempus Godscalcus Bertinianorum abbas, quamuis per suggillationē Roberti Ariensis Flandriæ Cancellarij Theodorici principis amisisset gratiā, apud Alexandrū tamen tertium præsentationem & collationē ecclesiarū in Lisse uega, Snellekinskerk, Ettelinghē, Vuestkerk, Heringhē, Coukelare, Rusleto, Romkerk & Roxhem obtinuit. Milo episcopus Morinorum pridie Non. Ianuarias in ciuitate Anagnia ab Alexandro tertio consecratur.

M C L X I. Matthæus Theodorici principis filius florentissimus adulescens instigante Henrico Anglorum rege Mariā antistitem Rummessensis cœnobij Stephani Anglorum regis filiā, eandem iam Guilielmo fratre defuncto Bononiæ ac Moritonij Comitem, nullo exemplo ex monasterio elicit ac duxit uxorē, factusq; ad eum modum Comes Bononiæ ac Moritonij, duas ex illa tulit filias Idam & Mathildem, cæterū aqua & igni statim ab Remorum pontifice Sansone interdictus, coactus tandē est eam dimittere.

M C L X I I. Guilielmus Hyprēsis amplissimo facto testamēto, q̄ duas aureas cruces alterā Loensi, alterā Bertinico legauit monasterio, fatalē obiit diē in cœnobio Loano Non. kal. Februarias. Fuit patre genitus Philippo Hyprensi ex filia quod tradunt nonnulli Guilielmi Loani Vicecomitis Hyprēsis, sed potior scriptorū ps in q̄bus Annonius monachus in historia Frācorū, ma-
terno imparē genere ac nothū fuisse asserunt. Vir fuit præstanti corpore

CHRONICA FLANDRIAE

corpore & excelsa admodū statura q̄ nup̄ hoc nostro æto a per-
to eius sepulchro intelligere licuit, ubi pedes crurac̄q; iacuerē ad
huc integra, multo q̄ cuiuspiā hodie iuuetutis lōgiora, eius obli-
tū chronicon monasterij Bergensis transcribit in annum lxiij.
Eodē anno i x. kal. Martias obiit summa in gloria Balduinus
Andegauēsis Hierosolymorū rex, Sibyllae principis nostrae fra-
ter. Hic enim multis inclytus uictorijs, Norradinū barbarorum
principem mira fœlicitate ad urbem Paneada fūsum fugatūq;
castris exiit. Gazam urbem restituit. Acalonem diu obsessam
ad deditiōem coegit. Aegyptios fecit tributarios. Cæsaream,
Aretēq; recepit. Regnauit post eum frater eius Almericus.
Robertus abba in libro temporum. Huic Balduino (inquit) a su-
perna clementia concessum est, ut Acalonem caperet, Agare
nos expelleret, & seruitio diuino mancipauit: quod nec Dauid
propter sanctitatem eius, nec Salomoni propter sapientiam &
diuitias eius, nec Ezechieli propter iusticiam eius, nec alicui an-
tea regum permissum fuerat. Per eosdem dies Fridericus Au-
gustus Mediolanum magna ex parte euertit, tutatusq; Victo-
ris antipontificis factionem, perniciosum in ecclesia Dei aluit
schisma.

M C LXIII. Certior Theodoricus factus de Balduini re-
gis morte, ut rudimento recentis regni Almerici quantū max-
imum posset afferret auxilium, illiq; spem, animum, uirtutēq;
aduersus tantam orientis barbariam adderet, quarto iam nobis
lissima cū manu proficiscitur Hierosolymā. Enimvero Baldu-
ino rege defuncto mirum in modū Aegyptij sustulere animos,
Darganus nouus Sultanus uectigal Almerico pendere abnu-
ebat: quod Balduino regi sponderant Alexandrini. Rex cō-
temptu sui id accidere arbitratus, summos duces ac utriusq;
militiae magistros secum unā duxit, ut nihil nisi eis authoribus
ageret molireturūe. Consiliū prudens (inquit Aemylus) fortu-
na secuta est. Victus est tanta Aegyptius clade, ut deplorata
spe armis Latinorum obsistendi in superiorem Aegyptū refu-
geret

geret. Insequi trepidos & uictoria uti ardebat rex, castratq; pro-
mouerat: quum hostis locorū se beneficio texit, aggeres Nilī
interruptit, camposq; aqua immissa operuit. Non cedebat ta-
men animus regis necessitati, suorum uoluntati cessit, eorumq;
hortatu domū redijt: nec multo post fortuna tulit qd uires cōsti-
liumq; ferre nō potuerāt, quippe Darganus ab Sauare Imperij
æmulo, ac Norradino Halapianorū Sultano bello petitus, coas-
ctus est pacē Almerici exorare. iusq; uectigalis exigendi resti-
tuere, qui adiutus mox Latinorū auxilijs, signa cum hostibus cō-
tulit, uicitq;. Dum hæc ab Almerico in Aegypto bene foelici-
terq; geruntur, in tetrarchia Antiochensi male à nostris cū Nor-
radino pugnatum, Capti summi uiri Boemundus tertius. An-
tiochensium princeps, Raimundus Comes Tripolitanus Rai-
mūdi filius, Ioscellinus tertius Ioscellini Comitiss Edessani filius,
Calamanus præses Siciliæ, Hugo Lusiniānus, ac tales præterea
alij. quod prælium factum esse tradit episcopus Florētinus, Idi-
bus Augusti. Redijt & Almericus rex ex Aegypto Antiochiā,
magnaq; diligentia consiliū secutus Theodorici principis, Flā-
driæ regni negocia administrauit, nec multo post principem
Antiochiæ liberauit. Eodem anno obiit Leonius abbas Ber-
tinicus. Obijt Iossio ille monachus Bertinicus, cuius in mori-
bunda facie quinq; rosas floruisse narrant. Sepeliuit eum An-
dreas episcopus Atrebatium. Concidit eodem anno Brugis
turris templi beatæ Mariæ.

M C L X I I I. cum schisma per id tempus grauiter ecclesi-
asticam perturbaret quietem, Henricus Anglorū rex fretus cō-
ditione temporis ac Pontificum discordijs, non ueritus est eccle-
siasticæ libertati manus iniicere, conatus profanæ ditioni om-
ne subicere sacerdotiū. Episcopus autem, Eboracensem, Lon-
donensemq;, & Cestrensem, haud ita magno negocio subegit,
at Thomam Cantuariensem uirum sanctū semperq; inuictum
nullis terroribus cōminationibusq; superare quiuit. Eodem
anno noua priuilegia, leges, & instituta, tradita sunt ab Philip-
u 3 po Comite

CHRONICA FLANDRIAE

po Comite Neoportuensibus, quos in Latinis inde confectis tabulis appellat oppidanos suos de Nouo oppido, quibus ex legibus licet intelligere, Flandros adhuc ea tempestate cādētis laminæ usos fuisse iudicio. Verba etenim legis hæc sunt. Si quis uulnus in nocte acceptū aliij impurauerit, si Scabinis dignum uidetur, ferro candenti se excusabit accusatus, si aufugerit manū perdet. Item in alio capite. Si fur uocatus accusatus fuerit, ferro candenti se excusabit, si culpabilis permanserit suspēdetur. & si accusans in anteiuramento defecerit; accusatus liber erit. Hæc Philippus roborauit corā testibus Matthæo Comite Bosnoniæ, Roberto Betuniensi, Euerardo Tornacēsi, Henrico Broburgēsi, Vuillelmo Audomarensi, Vuidone Bergensi, Vualtero Locrensi, Balduino Paeldinc, Gerardo de Zomerinhē, Balduino Hondescotano, Vualtero Beuerēsi, Vualtero Hyprēsi, Vualtero Formeselēsi. Gandauī eodē anno restinctus Comitatus uirtute motus quem abs textoribus, fullonibus, piscatoribus, & lanis mense Ianuario conflatū fuisse reperio. In fine anni cū Fredericus Imperator natalem Dominicū ageret Aquis Grani, corpusq; ibi Caroli Magni maxima celebritate transferret, Philippus Comes clarissimo principum uirorum comitatu eo profectus, Cameracū ab eo accepit, professus se eius rei gratia illius beneficiarium. Inde q; statim reuersus, mox patri uenerando seni Asia foeliciter reduci cum omni dignitate Flandrica gratulabundus occurrit, festa q; læticia & gaudio ingenti domū deduxit. Diuus Bernardus eodem anno ab Alexandro tertio consecratus est.

M C L X V. Philippus Comes cum Matthæo fratre & Godofrido Comite Louaniēsi, instructa multarum nauium classe, mouet in Florentiū Comitem Hollandiæ, qui per id tempus terra mariq; Flandris incommodabat. Cessit hæc expeditio Flandris perquam prospere. Enim uero Florentius, qui tanta sibi uim militum piratarumq; conflauerat, ut totius maris imperiū obtinere uideretur, circumuentus undiq; a nostris desperata spe resistendi sine ullo prope certamine se suosq; Philip-

po prin

po principi dedit. Adductus Brugas, atq; in coenobio diui Donatiani diligentī cura seruatus, de piratis nonnullis sumptum supplicium. Eodem anno Taruannæ sexto Non. Octobris per Milonem episcopum ostensum corpus sancti Maximi episcopi coram episcopis Balduino Nouiomagensi, ac Roberto Ambianensi. In Gallia XI. kalendas Septembres, Ludouico regi ex Ala uxore natus filius Philippus, cognomento postea Augustus, illiq; nomen die iustitico à Philippo Comite impositum, cuius ortus quod prole rex mascula caruisset, totam repente Franciam effusissimam repleuit læticia. Hierosolymis Sibylla Theodorici uxor abstinentiæ ac pietatis percelebre adepta nomen debitum naturæ persoluit, cuius quidem decessum in proxime sequentem nonnulli conferunt annum, qua propter intra kalendas Ianuarias, & pascha obiisse crederim, atq; hinc ortam scriptorum discrepantiam ob diuersam incipiendi anni rationem, quæ in digestione annorum magnam sæpe confusionem parit. Eodem anno Thomas archiepiscopus Cantuariensis, idem Angliæ cancellarius, iam inde ab ineunte ætate sanctissimæ uir uitæ, dum inter regni & sacerdotij discordias à profanis legibus uindicare sacerdotiū, illiberasq; seruare sanctiones pōtificias conatur, ab Hærico rege sua sede regnoq; iniuria eiectus, Grauelingā in Flāndriam applicuit, primumq; trajecta Mora palude ad Clarimaresci, inde ad diui Bertini peruenit monasteriū. Hic paucis commoratus diebus deducētib; eū Milone episcopo ac Bertinico abba Godescalco ex Morinis in Sueffiones, concessit ad Gallo- rum regem Ludouicum, à quo perbenigne acceptus in Senones postea profectus est ad Alexandrnm Ro. Pontificem, scq; dehinc aliquandiu Pontiniaci continuit Burgundiæ coenobio. De huius eminentissimi sacerdotis indigna fortuna nostratium aliquot epistolas alibi edidimus.

M C L X V I. Philippus Comes post pascha ad Henricum Anglorū regem p̄ficiscitur Rothomagū, pro pace (puto) cōponenda

CHRONICA FLANDRIAE

nerida inter eum & Cantuariensem archiepiscopum. Eodem anno xij kal. Maij, obiit absq; liberis Theodoricus filius Iwani Alostensis Theodorici Comitis ex filia nepos, cuius uxor Laurentia filia Balduini Comitis Hanoniae ad patrem redijt, quae nupta dehinc Bocardo Momorenciacensi, Matthaeu peperit ab Balduino quarto equestri donatu dignitate. Sub idem tempus Hugo Angiensis cum filijs Gosluino, Engelberto, Sigero, & Bonifacio, arcem apud Angiam exaedificauit; professus se primum beneficiariu Balduini Comitis Hanoniae, sed paulo post relicta Hononij amicitia, foedus icit cum Comite Louaniensi, eaq; ex noua arce ipse posteritasq; eius iunctis sibi Brachbantis, per diu Hanonienses infestauerunt.

M C L X V I I. Florentius Comes Hollandiae, quem Brugis captiuum asseruari ostendimus, custodia est dimissus, paxq; inter eum & Flandru his legibus composita; ut obsides quos Flandrus habebat de Insulis inter Scaldem & Edinzeam remaneant Brugis, quam diu Flandrus uoluerit, Vt nullum certamen aut duellum usquam fiat propter dictas Insulas, praeterq; in oppido Brugenfi. Vt omnes prouentus & emolumenta ac bona quaeq; fisco adiecta, in iisdem insulis Comites inter se diuidat; Vt extrules & homicidae Hollandiae, in Flandria non habeant refugiu: Vt neuter Comitum in praedictis insulis ulla extruat munitioes. Si Comes Hollandiae contraeat huic paci, quicquid in Flandri clientela terraru possidet committet, donec iniuriam ac damna refarciat. Item si quis mercator Flandrus in Hollandia spoliatus, oppidum aut ager in quo spoliatus fuerit, damnum praestabit arbitrio sex uiroru. Vt mercatores Flandri tota Hollandia ab uectigalibus sint immunes. Si quid sub umbra uectigalis aut tributii illis ablatum fuerit, Comes Hollandiae reddere teneatur. Vt mercator Flandrus transiens per Hollandiam de omnibus quae exigentur ab eo debitis solo iuramento se poterit purgare ne remoretur eius iter, Si ultra iuramentum mercator impediatur teneaturq; Comes Hollandiae damna eius & impensas luat.

Actum

Actum Brugis in præpositura sancti Donatiani, feria tertia post Reminiscere, anno M C L V I I. Ita enim tempus annotatur in tabulis. Verum haud ita multo post, quia Florētius hanc pacem non seruauit, abstulit illi Philippus omnia quæ habuit in dictis Insulis. Abstulit præterea illi terram Vuasiam, quam tenuerant Comites Hollandi in fide ac clientela Comitum Flandriæ. Hæc omnia sui fecit iuris, ac Flandrico adiecit imperio. Eodē anno defuncto Nicolao Camaracensi episcopo Petrus filius Theodorici principis, consiliante tam patre quam Philippo fratre, in demortui locum eligitur.

M C L X V I I I. X V I kal. Februarij, Theodicus omni uita pietate insignis, religione illustris, munificentia clarus, belli pacisque artibus nobilis, fortitudine, iusticia, ac rerum gestarum magnitudine inclytus; summa in gloria Grauelingis super mare moritur, sepeliturque propter Agnionam fluuiū in coenobio Vuatinensi super montem. Sunt qui in annū lxxix. eius regerant obitum, supputatione utētes Romana. Tradit Matthæus Palmerius corpora trium sanctorum Magorū, qui Christo attulerunt munera, eodem anno ab Mediolano Coloniā Agrippinam esse translata

PHILIPPVS ELSATIVS.

Philippus præcipuis à scriptoribus celebratus præconijs, modo quoque magnus, modo gloriosus ab ijs appellatus, postquā apud Vuatinas iusta magnifice persoluisset patri, solusque suscepisset rerum gubernacula, nihil potius habuit quam domesticas ubique compescere seditiones, homicidia, latrocinia, furta restinguere, pacem ac tranquillitatem tota regione stabilire ac fouere. Latissime in Belgis imperauit. Etenim defuncto ante pubertatem Rodulpho Comite Veromanduo, iure uxorio omnē Veromanduoꝝ Comitatum, Fanum Quintini, Peronam, Royam, Hannas, Enchrias, Montem Desiderij, Ribomontem, Nigellam,

Comitatum Valesium qui & Crispiacensis, Comitatum Ambianorum, Belcanas quas ipse traditur exaedificasse, cum alijs multis munitissimis locis adiit. Fertur post tertium quam natus esset diem clare exclamasse, Vacuate mihi domū: qua quidem uoce eius praesignatam esse magnitudinem quidam arbitrantur. Magnus nimirum fuit ac suspiciendus apud suos, honoratus ac cultus ab alienis. In aula Francica inter omnes facile eminentissimus, & apud regem in flagrantissima gratia. Ipse hoc anno Zandesbouieses, hoc est Neoportuenses, ab omni telonio achanfa (quā uocāt) fecit liberos, unde alibi edidimus tabulas.

M C L X I X. Margaritæ Elfatiensis sororis Philippi cū Balduino filio Comitis Hanoniæ celebratū matrimonium. Quingentæ annui puentus libræ ab Bapalmis recipienda dori à Philippo sorori data. Inter Elfatiū Hanoniūq; foedus icitū, ut cōmunes haberēt hostes quoscunq; exceptis rege Francorū & episcopo Ledonsiū. Duacū cedēte Hanoniō, Flādrici omnino factū iuris. Maria Bononiēsis uxor Matthæi Elfati ad monasteriū remissa: inductū decretū interdīcti, apertaq; ob hoc quæ clausa erant templa. Obijt Milo episcopus Morinorū, successore Desiderio. Obijt Arnulphus Ghisnensiū Comes successore filio Balduino. Mathildis regis Anglorū Henrici filia, in Germaniā ad spōsum suū Henricū Saxonix ducē deducta. Inter Frācos & Anglos exuntibus inducīs cōtinuatū bellū: quippe Normannos, Andegauios, Pictones, Turonos, Canomanosq; gallicas gētes nūq; nō à Francis ad defectionē sollicitatas, Anglus ea tempestate imperio tenuit: quapropter inter tā potentes principes tamq; uicinas regias, uix ulla pax fida pmanere potuit. Ea in discordia Matthæū Elfatiū Philippi fratrem, Anglus sibi colligandū curauit: p Moritonio ab se occupato magnā in annos singulos pecuniam illi spondēs, sed Matthæo cum firma manu in Normanniā ad Anglū pfecturo obstitit Iohannes Pontiuorū Comes, ac nāscu eū phibuit, q̄te necesse habuit Matthæus cōsiliū mutare, paratq; classe mari p̄ficisci. qd ut ulcisceret Anglus, missa in Ponti

uum p̄datoria manu q̄draginta amplius populaſ uritq; pagos. Et Frāci alia ex pte Cæſaroburgū oppidū maritimū capiūt, diripiūt, incendūt, ubi ab ſup̄irruētibus Angliſ, Senecaſcū Flādriæ cū Franciſ multſ Robertuſ abba captum refert. Sunt qui ab ipſo Comite Flādriæ Philippo Cæſaroburgū captū putēt: eūq; in Franci regis fuiſſe partibuſ, quamuiſ frater ab Anglo ſtaret.

M C L X X. Balduino Hanoniēſi ex Margarita Flandrēſi naſcitur Iſabella futura regina Franciæ. In Moriniſ habitſ comitiſ creatur epiſcopuſ in locū defuncti Miloniſ Deſideri Tor naſcēſi archidiaconuſ. Pax componitur inter reges Francū & Anglū. Per eoſ dieſ Balduinuſ Hanoniēſiſ Margaritæ Elſariēſiſ marituſ, ualida ex Flādria Hanoniaq; Hērico Namurcenſi eidē Luceburgēſi auūculo ſuo adduxit auxiliā cōtra Godofridū Comitē Louaniēſem, iuriſ neſciō quid in Namurcū depoſcentē. Ad Hagā Carnitiā collata ſigna, uictuſ fugatuſq; Louaniēſiſ, duo ampliuſ amiſit uiroſū milia. Deſiderati ex hac pte egteſ omnino quinq; cū peditibuſ paulo ampliuſ centū, qua pugna Valteruſ Sotinghemēſiſ cū Gerardo fratre ſummā inter Flāndroſ tulit laudē. Obijt Godſcalcuſ q̄ fuerat Atrebatū epiſcopuſ.

M C L X X I. Naſcitur mēſe Junio Valentianiſ Balduinuſ futuruſ Græcorū Auguſtuſ ex Margarita Flandrēſi, q̄ anno cōbuſta Valentianiſ quaterna milia domoſū. Mortuū eſt ad kal. Nouēbreſ Balduinuſ Comes Hanonia pueri huiuſ auuſ, cōdituſq; Caſtriloci in æde Vualdetrudis. Fit Comes Hanonia eiꝰ filiū Balduinuſ, cognomēto Quartuſ cū Margarita Flandrēſi. Decreta ruruſ Henrico Namurcenſi, quarti Balduini auūculo auxiliā, quæ ducibuſ Iacobo Auenienſi, Raſone Gauero & Guilelmo à Fano Oberti uictoriā reportauerunt. Mattheuſ Philippi frater ſuperduxit uxorem Leonoram Eliſabetæ Comitiſ Flādriæ ſoroſē, Rhodulphi Viromanduorum Comitiſ filiā. Haſ eo conſilio nuptiā à Philippo Comite cōciliataſ eſſe referūt, ut per alterum ſaltem fratrum Veromandui marerēt cū Flādrſ cōiuncti. Quater Leonorā hāc nupſiſſe reperio.

CHRONICA FLANDRIAE

Godofrido filio Balduini Comitis Hanoniae, Guilelmo Comiti Niuernensi, Matthæo de quo agimus, atq; ad ultimum Comiti Bellomontano super Isaram in Belgis. Post pentecosten Londini in Angliâ coronatur Henricus Henrici regis filius ab Rogerio archiepiscopo Eboracensi, Nam Thomas Cantuariensium pontifex circa mare (inquit Robertus abba) totum ferè sexennium in Gallijs morabatur. Apud Philippum Comitem in magna fuit dignatione & honore. Dedicauit Flandri Comitis sacellum apud Maleam prope Brugas. Dixmudæ casulam ac magnum calicem quo utebatur in re diuina dono dedit ecclesiae, intercessoribusq; Alexandro Tertio, Ludouico rege Francorum ac Philippo Comite Flandriae pacem ab Henrico rege impetrauit, ac mense decembri prosequente eum Philippo Comite rediit in Angliam, ubi quarto kal. Ianuarias in templo Cantuariensi diui Benedicti amplexatus aram occisus est, assentiente (ut fama tenet) Henrico rege. Fuere tam impij parricidae Vuillelmus Breton, Hugo Moruillus, Vuillelmus Tracius, Reginaldus Vrsius, uiri nobiles. Refert Iohannes Maior cū die Domini Natalis forte inter epulas Thomæ mētio incidisset, Henricum regem prorupisse in hæc uerba: Si rex animosos aliquos sibiq; obsequentes haberet uiros, Thomam impunem non relinquerent. ijsq; ex uerbis parricidas nefarij sceleris rapuisse occasionem. Extant de nece sanctissimi uiri hi uersiculi.

Annus millenus Centenus septuagenus

Primus erat, primas quo ruit ense Thomas,

Quinta dies natalis erat, flos orbis ab orbe

Pellitur, & fructus incipit esse poli.

Obijt eodem anno Andreas episcopus Atrebatensis patria Parisius, successore Frumaldo.

M C L X X I I. Balduinus Hanoniensis ex Flandria & Hanonia, Henrico Namurcensi auunculo suo portauit auxilia contra Henricum Comitem Lymburgensem, fines Namurcensium grauiter infestantem, Arcem Herlonensem obsedit, sed decimo obsidionis

obsidionis die Lyburgius uidens se longe imparem, pacem exorauit, Raso Gauerus Rasonis filius eodem spacio temporis Atham oppidum tanq̄ materno sibi iure debitum à Comite Hanoniae repetijt, omnemq̄ agrū Lessinensem, Scanaflensem, Florbertanūq̄ ferro & incendio euastauit. Hanoniensis nihilominus Athæ extracta arce certis conditionibus cum Gauerēsi pactis oppidum retinuit.

M C L X X I I I. Missi sunt ab Alexandro Tertio duo amplissimi ordinis legati, Albertus diui Laurentij, & Theodoricus diui Vitalis presbyteri, cardinales, ad regem Angliæ in Normanniā, qui de archiepiscopi Cantuariensis tam atroci nece haberent quæstionem, Purgauit se Anglus, persancte iurans neq̄ iubente neq̄ sciente se sanctum uirum interfectum. Eodē anno sub kal. Iunias, Philippus Comes ab Friderico Imperatore Flādricis mercatoribus impetrauit priuilegiū uendēdi Aquis Grani ac Dusburgij pannos suos, soluendo Dusburgij tantum uestigialis quantum Coloniae consueuerunt soluere. eōq̄ priuilegio purgare se poterant Flādrī suo iuramēto, de quouis aere alieno præterq̄ Dusburgij Aquisiue in mercatibus contracti, exceptoq̄ eo quod coram magistratibus essent professi. Cautiq̄ præterea Cæsar, ne Flādrici mercatores ad ullius duelli prouocarentur certamē. Eodē anno diuus Thomas Cantuariensis p̄ Alexandrum Tertiu, sanctorum martyru accessit catalago. obiitq̄ Almericus Hierosolymoru rex, Balduino filio relicto hærede.

M C L X X I I I I. Henricus Anglorum regis Henrici filius, rex à patre salutatus, coronatusq̄ non nudo nomine, sed re imperare regnareq̄ uoluit. Hinc orta graui discordia filius à patre desciiuit, seq̄ in Galliam cōtulit ad socerum Ludouicum Francorum regem. Eo bello Philippus Comes unā cum Mattheo fratre franci regis generiq̄ eius Henrici adfuit partibus, ductoq̄ in Normanniā exercitu, Albam Aram castellum in eōq̄ Guillelmum & Simonem comites cepit. Castella arcesq̄ Comitū Anscensis in potestatem redegit. Inde Dringurtum

CHRONICA FLANDRIAE

quod & castellum nouum expugnauit, ubi Matthæum fratrem
 sagitta de muro icium amisit, qui primum est Gamagias rela-
 tus, inde ad Fanum Iodoci, ubi cum ingenti deploratione tra-
 ditus est sepulturæ. Hic casus totam repente Flandriam con-
 sternauit, ac micore repleuit, propterea q̄ nulla ex posteriore
 Matthæi connubio superstes esset proles, nec à Philippo ob cō-
 iugis sterilitatem speraretur hæres. Igitur Philippus magno
 affectus dolore Petrum fratrem retractum ab ecclesia Camera-
 censi ubi fuerat episcopus electus, equestri donauit dignitate,
 ac Comitem Niuernensem matrimonio illi copulauit, ex qua
 ut filiam unicam Sybillam suscepisset, accepto ut rumor est, ue-
 neno interiit. Apud Cameracenses in Petri locum allegitur Ro-
 bertus antistes Arienſis, plenus uir simonia, & ambitione nimis
 infamis, Philippo nihilominus Comiti, ut quidã tradunt, ualde
 charus. Hic cum grauem exerceret simultatē cum Iacobo Aue-
 niensi potentissimo equite, non statim ausus proficisci Camera-
 cum; quapropter à Petro Blesensi literatissimo ut tunc erāt lites
 ræ uiro per epistolam obiurgatur, q̄ tam diu episcopi obire mi-
 nia distulerit. Tandem fide publica ductoreq̄ itineris Ludouico
 Fraxineo nobili equite, ab Balduino Comite Hanonio ac-
 cepto Cameracum petijt, sed struxit illi insidias Aueniensis, ue-
 nientemq̄ Condatum in ponte Scaldis, per satellites quosdam
 suos interfecit quarto Nonas Octobris, quo atroci facinore gra-
 uiter permoti ambo Principes. extēplo in possessiones Aueni-
 ensis inuadunt. Hinc Gnisā Flandrus Scariamq̄ ac quicquid
 in Veromanduis haberet, inde Condatum cum arce Hanoni-
 ensis ferro ac flammis fœdauit, redijt tamen Aueniensis postea
 cum illis in gratiam, seq̄ apud Henricum Remorum Pont.
 de cæde sacerdotis utcunq̄ purgauit. Exemplū autem epistolæ
 Petri Blesensis, eo q̄ plena sit pietatis, haud sum grauatus alibi
 ædere. Fuit & is Robertus Arienſis ecclesie antistes, diui Do-
 natiani Brugensis, idemq̄ Flandriæ Cancellarius. De eo An-
 tonius episcopus Vincentiū Bellouacensem (credo) sequutus,
 scribit

scribit hæc, Robertus natione Carnotēsis, præpositus Areenfis, duos regebat episcopatus, Atrebatensem & Tornacēsem. Filius erat cuiusdam Fabri & rustici, familiari dæmone utebatur, quo mediante ad tantos peruenit honores, postea ab eodem patre suo deceptus, procurantē quodā nobili milite occisus est ab Ribaldis. Eodem anno multi Flandrorum qui Robertum Comitem Lincestrīæ, Hugonemq; ab Nouo castello, regni Anglici turbatores ex Flandriā in Angliam sunt sequuti ad Fanū Edmundi circumuenti, partim occisi sunt, partim capti aut in fugam dissipati. Robertus & Hugo in uincula coniecti. Obijt eodem anno Theodoricus Beuernensis Dixmudæ dominus, qui cœnobio Dunensi sex milia sexcentas sexagintasex libras assignauit annui redditus. Tributū quod optimū appellabant Cattalum, Alostenibus Philippus remisit, leges illis præscripsit ac concessit priuilegia ut alibi demonstrauius.

M C L X X V. senex Henricus Anglorum rex magna animi amaritudine, lanea dnntaxat indutus ueste, nudatis plantis, aspera saxosaq; uia profectus Cantuariam, diē noctemq; per uigil ac ieiunus, ad beati martyris Thomæ iacuit sepulchrum, plenus lachrymarum, nudata terga flagris subdidit, ut expiaret sanctissimi uiri cadē. Eodem anno rex Francus & Comes Flandriæ cum tribus filijs Hentici regis Anglorum, Henrico, Richardo, Gothofredo, depopulata Normannia Rothomagum caput gentis obsederūt, sed in præuigilio Assumptionis beate Mariæ pace composita decesserunt, & Angli regis filij cum patre redierunt in gratiam, redditaq; sunt Anglo quæcunq; Francus Flandrusq; in Normannia cepissent. Hanc pacem nulli non insperatam Virgini Matri, Rothomagenses acceptā tulerē amplissima caremonia, gratissimisq; animorum affectibus festum diem eius instaurantes. Eodem anno apud Liswegam in agro Brugensi, ab Euerardo episcopo Tornacensi constitutū monasterium Cisterciensis ordinis, quod facellum Thosā appellant, præpositusq; abbas Hacetus ex monasterio Dunensi, qui prius

CHRONICA FLANDRIAE

qui prius erat decanus ecclesiae diui Donatiani Brugensis, insigni uir literatura, nec minus pijs moribus. Emptus erat hic locus per Euerardum episcopum & Gerembaldū prætorem Liswegensem de Laurentio abba cœnobij diui Richarij in Pōtuo. Obijt Henricus archiepiscopus Remorū succedente Guilelmo Blesensi fratre Adelæ reginæ Francorum, qui fuerat Pontifex Senonum.

M C L X X V I. Philippus Comes, Gniſſiam & Leftrias, Balduinus Hanoniensis Condatū, de Iacobo Aueniensi ceperunt.

M C L X X V I I. Iacobus Aueniensiſ pacem apud Flandrū Hanoniensē impetrauit, suaq; omnia bona recepit Petrus Elſatiensis Philippi frater, toxico (ut rumor erat) impetitus decessit, unica relicta filia breuis (si satis cerno) uitæ. Eodem anno mortuis iā ambobus fratribus sororem suam Margaritam Hanoniæ nuptā Comiti, Philippus hæredem instituit, atq; ad cognatum suum Hierosolymorum regem in Syriam proficiscitur. Regnauit tum Hierosolymis Balduinus Almerici regis filius, septemdecim duntaxat annos natus, morboq; Elephantia infectus, Saladinus Aegyptiorum Sultanus, idem Damascenorū rex, tanta in Oriente dominabatur potentia, ut terrore nominis sui impleret omnia. Elſatius diu multūq; in Syria expectatus, principio Augusti Prolemaidem applicuit, omniumq; principum animos læticia repleuit. Acceptus est apparatus magnificentiſſimeq; ac deductus ab honoratiſſimis quibusq; principibus Hierosolymam ad regem ibi ægrotantem. Hic coacto consilio Balduinus rex petijt à Flandro, ut tutelam ac patrocinium susciperet regni Hierosolymorū, pollicitus uniuersos priores duces tam domi q̄ militiæ dicto illi fore audientes, fiscum atq; omnia regni uectigalia futura in eius potestate. Ad hæc respondit Philippus se non tam militaturus q̄ uota quædam soluturus uenisse in Asiam: rogare se ne ulla sibi decernatur prouincia, q̄ impedimento foret, quo minus cū uellet domū liceret repetere. Aderāt & Græcorū Augusti Hemanuelis legati, His persuadere conatus

conatus est rex ut Hemanuel unâ cum Comite Flandriæ, pîorum exercitum contra Saladinum duceret in Aegyptum. Et hæc fuere regis postulata, æquissima quidem, tamen Græco Flandroq; iuxta ingrata. Situs locorumq; Aegypti, rationisq; belli ignorantiam Flandrus excusasse traditur. Ad hæc diuturnæ peregrinationis inopiæ ac uigiliæ quos secum adduxerat haud satis esse patientes: cumq; iam præcipitaret æstas haud uideri idoneū esse tempus belli Aegypto inferendi. Veteres Latinorum in Syria duces pro se quisq; certabant Flandros sibi adiungere, eorumq; ope suis à finibus barbaros propellere. Erât in magna admiratione, omnium in se uertebant oculos, ob recentem memoriâ clarissimorum facinorum, quæ duce Theodorico multis Syriæ locis ediderant. Dux ipse Philippus, in quo spem maximam pîi posuerât, minus audiebat bene, quod tam necessariae expeditionis se ducem profiteri abnueret: eūq; ceu paternæ uirtutis minime æmulum pleriq; criminabantur. Versatus aliquamdiu Hierosolymis, conspectisq; sacris locis palmam sumpsit: quod erat cõpletæ peregrinationis signum. De hinc sub kal. Octobris acceptis ab Balduino rege centū equitibus, duobusq; milibus peditum Comiti se Tripolitano Raimundo, à quo præcipuis erat precibus sollicitatus se iunxit, assumptoq; Boemundo Antiochensi, ac Magistro Hospitalariorum unâ cum multo numero Templariorum, profectus est in fines Antiochenis, ubi Areten oppidum obsedit. Hic nostri castra fossis aggeribusq; muniuerunt, constitutisq; inibi domibus speciem longæ obsidionis præbuerunt. Ab Antiochia commeatus affatim ueniebat. Magna muri parte deiecta, acris initio fiebat oppugnatio: nulla quies obsessis relinquebatur. Interea Saladinus qui nostros expectabat in Aegypto, postq; robur omne ueterum recentiumq; Latinorū ad Areten assidere cognouit: diuinam ratus adesse occasionem, uacuum milite Hierosolymitanum regnum occupandi, magnis uiribus urens euastansq; omnia Hierosolymam duxit. Mirum

in modum in sancta urbe trepidatum. Numinis duntaxat beneficium seruata tunc fuit Hierosolyma. Balduinus rex non amplius trecentis sexaginta circiter potens equitibus, præcedente Alberico Bethlemítico episcopo, cum sacra sancta Cruce Alalonem quo hostis aduentabat petijt, unde fortissime erumpens hostesque palantes & inopinatos aggressus, egregiam rexit uictoriam, quam soli Deo sanctæque Cruci tulit acceptam. Hic Odonis à Fano Amandi magistri Templariorum, Reginaldi Castellionensis, Reginaldi Sayetta, ac Balduini Ramis, spectata inter cæteros enituit uirtus. Saladinus maxima suorum parte ferro, fame, frigore, absumpta fuga se saluauit. Hæc v i i kal. Decembris. Interea Flandrus alijque principes uiri sedentes ad Areten, orta inter eos discordia nihil fortiter fecerunt: pars altera iudebat in castris, alij Antiochiã expaciantes, thermas cauponasque frequentauerunt: lusibus, desidiis, luxu, iurgijsque acrisis tempus terentes, qua animaduersa re Saraceni, qui initio cum strenue agerent de reddendo loco consultauerant, nunc animos sustulerunt. Nostri soluta obsidione, Areten cum decore reliquerunt. Philippus dehinc festum Resurrectioni die Hierosolymis egit, inde domum spectauit. Referunt sollicitatum fuisse ab Roberto Betuniensi, ut inter duos ipsius Betuniensis filios, ac filias Almerici regis Hierosolymorum, conciliaret nuptias, accepturus eius rei gratia totam ditionem Betuniensem, eaque in re laborasse, sed repulsam tulisse.

M C L X X V I I I. Philippus Comes soluens e Syria Constantinopolim concessit ad Manuelẽ Græcorum Augustum, redijtque inde terrestri ferè itinere domum, mense ut quidam annotant Octobri. Insignia autem Nigri Leonis quidam hac peregrinatione de Nobilione Abslineorum regulo, pars de Saracenis ante Mediolanum nescio quo tempore per Philippum capta putat. Alij autem quod propius uero sit, cõcordi assensu à principibus Belgarum parantibus in Syriam expeditionem uariorum colorum Leones assumptos esse uolunt, relictis ueteribus insignibus,

bus. Dehinc in Syria Balduinus rex cum ad Iordanem fluuiū
 quendam munit locum, cui nomen erat transitus Iacob, ne-
 cesse habuit cum hostibus manus conferere. Hic desiderati Abra-
 ham à Nazareto, & Godecanus Turholtanus fortissimi ambo
 equites. Captus eodem anno Odo Templariorum magister,
 atrocit̄q; custodia à Turcis enectus. Reuersus domum Philip-
 pus, leges ac priuilegia tradidit Gandensibus: quorum in-
 itium est: Hæc est lex & consuetudo. Institutum in ijs quibus
 supplicijs plecterentur facinorosi. Liber factus ciuis Gandensis
 ab cōmissione bonorum, ita ut præter caput non amplius sexa-
 ginta libras quocūq; admisso facinore committeret: exceptis
 raptu, latrocinio, homicidio, & falso iuramento, ob quæ fortu-
 nis omnibus pariter cum uita multaretur. Conuenit inter ar-
 chiepiscopū Coloniensem & Flandricos mercatores, ut Colo-
 niæ Flandris uina, ac ligna Danica, aliaq; bona emere, suasq;
 ibi res exponere ac uendere liceret, quod antea Archiflamines
 non permittebant. uolentes ut ipsi Agrippinenses res suas ad-
 ferrent in Flandriam. Mortuo Iuone Comite Sueffionum eodē
 Nigellæ regulo, Iole eius uxor Balduini Comitis Hanoniæ so-
 ror, nupsit Hugoni Comiti Fani Pauli, peperitq; ex illo filias
 Elisam & Eustathiam, nata licet quadraginta septem amplius
 annos. Post Iuonem Thomas præfectus Brugensis, Sueffio-
 nem Nigellamq; sibi uendicabat. Eodem anno Romæ finis
 impositus schismati per Venetos, qui Othonem filium Fride-
 rici Imperatoris bello ceperant.

M C L X X I X. Ludouicus Francorum rex assumpto secū
 Comite Flandriæ traiecit in Angliam, ut inuiseret diui Thomæ
 Cantuariensis sepulchrum. Celebrata sunt eodem anno spon-
 salia inter Philippum Franci regis filium & Isabellam Hanoni-
 ensem Balduini Comitis filiam, ex quibus quidem nuptijs gra-
 uissimum Flandria accepit uulnus, quippè uictus Philippus
 Comes assiduīs precibus atq; assentationibus regis, omnem
 occidentalem Flandriam trans fossam nouā isti Isabellæ nepti
 suæ

suæ dotem dixit, magnū ac perniciosum inter Francos & Flan-
 dros discordiæ ac simultatis seminarium, rixarum ac bellorum
 multorum materiam, uariarum cladum atq; calamitatum inci-
 tiduæ Flandriæ, quæ Atrabatensium dicitur, Flandro putant at-
 tribuisse in perpetuum Veromanduos, quos tunc dotales dū-
 taxat possidebat, sed id donum filium eius Philippum fecisse
 irritum. Ad kal. Nouembris Philippus rex Remis ab Guilel-
 mo pontifice auunculo, regale accepit diadema: qua in cæremo-
 nia Flandrus, eo quod esset Comes regni, gladium illi prætulit.
 Eodem anno Hagne filia Franci regis nuptum data Alexio
 Augusto Hemanuelis filio. Multati per idem tempus grandi
 ære Calesiani, Grauelingij, & Broburgenses ob insultum factū
 in Bertinicos cœnobitas, quos occidissent nisi intercurso Bal-
 duini Armelingsensis, qui magister equitum erat Comitum Bo-
 noniæ, ac Gerardi Mescinensis, fuissent prohibiti; priuilegio
 etenim impetrato ab Alexandro Pon. Romano exigebant Ber-
 tiniani decimas Halecium omnibus in locis quorum regebant
 ecclesias, cæterum ea re nihil q̄ furentem in se plebem concita-
 uerunt, nempe propositum minime tenuerunt.

M C L X X X. Ludouicus rex Francorum Philippi filij sui
 tutelam Flandro tradidit Comiti, humanae q; naturæ debitum
 persoluit. Nuptiæ Philippi regis ac Isabellæ factæ sunt Bapale-
 mis, celebrante officium Rogerio Laudunensium episcopo. Eas
 nuptias neq; matri Philippi regis, neq; eius auunculis Guilel-
 mo Remorum archisflamini, Henrico Tricassium, Theobaldo
 Carnutum, Stephano q; Sacri Cæsaris Comitibus, Robertus
 abba placuisse est author. At multo minime haud dubie pro-
 pter mutilationem patriæ placuere Flandris. Die Aicensioni
 Dominicæ festo coronata est noua regina in Parisiis ad Dio-
 nysij ab Vidone archiepiscopo Senonū, gloriantibus Francis,
 Magni Caroli Imperatoris sanguinem per eam fœminam ad
 reges suos rediisse. Aggeres eodē anno factos lego ab Hollan-
 dis, earū

dis, earum rerū longe peritissimis, ab Dammis ad Slusam usq̄. Lammins Vliet tunc dictā, atq̄ extrusum mare, q̄d eā tunc tractū inundauerat. Templū item tū Dammis Virgini matri positum, & Dammenses ab omni teloneo & uectigali per totam Flandriam immunes factos, unde alibi uideas licet tabulas.

Eodem anno Balduinus Græcorum futurus Augustus, egrēgia indolis ac spei adolescens, dat fidem uxorem se ducturum Mariam Comitissæ Campaniæ Henrici filiam. Eius matrimonij authores præcipui fuere Guillelmus Remorum Pon, cum fratribus Theobaldo & Stephano, Philippus Flandriæ & Balduinus Hanoniæ Comites, Adela regina Philippi regis mater, & Maria Philippi regis soror, eadem spōsæ Mariæ mater. Per eosdē dies Philippus rex florentissimus adolescēs, cū ageret in recentis regni sui rudimēto, abs tutore suo eodemq̄ lustratore Philippo Comite Flādrice, indies alienior esse cœpit. Veromāduos cū alijs quibusdam uicinis dominatibus Ludouicus rex Flandro attribuerat, donumq̄ paternū Philippus cōfirmauerat. Cæterū consilio postea usus Rodulphi Cociacensis ac filiorum Roberti cuiusdā cognomine Clementis, eius rei maxime cœpit eum penitere, adeo ut quicquid ipse pateriue ea de re cum Flandro transegerat rescindendum existimaret, ac irritum faceret, quōd in talibus donis suam adolescentiam circumscrip̄tam ac uelut deceptam esse arbitraretur. Tum & Elsatius fando reuocare ac rescindere pactas regio matrimonio leges quæ Flandriam occidentalem regiñæ adiudicabant in dotem. Hunc in modū mox ortum bellum, quod quinquennium & eo amplius tenuit. Satis constat iam inde ab initio omnia fuisse corporis Flandrici quacumq̄ iacent inter flumina Somonam & Scaldem & Oceanum, dotemq̄ olim fuisse profectissimā primæ Comitissæ Flandriæ Iudithæ, Caroli Calui ut supra dictum est filie. Verum ex ea die conati semper sunt Galli Flandris præcidere alas, detrāhere quicquid possent: illosq̄ in arctiores indies redigere fines. Hinc tot ortæ discordiæ, tot bella gesta, tot fœdera nunc firma-

ta, nunc fracta inter reges & Comites. Igitur Elfatius aduſta
ferè hyeme in Rodulphum Cociacensem, licet ſorem Comi-
tis Hanoniæ haberet in matrimonio, hoſtiles ducit copias. Se-
quitur Hanonius ad Ribomontem uſq; bellumq; per inducia-
as extrahit.

M C L X X X I. Ingentem Flandrus coegit exercitum, du-
centa in eo referuntur fuiſſe milia hominum. Hunc poſtquam
ad Hyſaram uſq; flumen duxiſſet, ſederetq; inter Orim & Ma-
tinicum, longe in hoſticum ſubinde incurrens, induciæ paci-
ſcitur, quæ haud longe poſt ob Bretoliū ab Rodulpho Cla-
romontenſi occupatum, ruptæ ſunt. Etenim cū regio ſubnixus
fauore reddere Bretoliū Rodulphus detrectaret, magnis iterū
uiribus ad moenia uſq; ciuitatis Nouiomagi, urens euaſtansq;
omnia, Elfatius incurrit. Philippus autem rex conſcripto ad ſi-
nem Nouembris exercitu ex Syluaneſto, Valeſium inuadere
tentauit: ſed obſtitit Hellinus Flandriæ Senecaſſus, qui ex Cri-
ſpiaco omnem circumiectā regionem igni ferroq; fecit infeſtā.
Caſtrum Martini capto Alberico loci Comite diripuit atq; in-
cendit, excurrentesq; aduſq; in agrum Pariſiorum, grandē inde
prædam abegit. Et interea Elfatius relicto Mondiderij ad op-
pidum cuſtodiam Balduino Hanoniēſi, per Cociacum ac
Petrafontem, Creſpiacum fecit iter. interea temporis Breto-
licos, omnemq; agrū Fani Iuſti Hanonio foede depopulante,
Creſpiacū ad Philippum conuenerūt, ſuis quiſq; uiribus ualide
inſtructi. Hugo Comes Fani Pauli, Henricus Louaniēſis Go-
dofridi filius, Hugo Oſſacenſis prætor Cameracenſium, ac Ia-
cobus Auenius, Cognito regis aduentu Hanonium quoq; ad ſe
Elfatius accerſiuit. Tandem cum amplis copijs Philippus rex
Creſpiacum aduenit, quem rex Anglorum Iuuenis Henricus
cum Richardo fratre duce Aquitanis, Rodulphus Cociacen-
ſis, ac Rodulphus Claromontanus, in primis comitabantur.
Duos dies altera in alterius conſpectu inſtructæ ſtabant acies.
Diſceſſum abſq; prælio, mortuo Hunfredo Bohimo Anglicani
exercitus

exercitus ductore, factisque per Henricum regem inducibus ab appetente Dominico natali in expletas Epiphaniarum ferias. Inter hæc Flandrus Mondiderij hybernat, Hanonius domum reuertit. Finitis inducibus ad arma recursum, Ad Compendium usque ac Bellouacum, Flandrus Hanoniusque horrida quibus hyeme excursus fecerunt. Mense Martio Anglorum rex Henricus senex, cum magna uisuri & argenti perinde ac Franco regi auxiliaturus incontinentem transmisit, omnibusque egit numeris ut pacem conciliaret. Maiores namque erant Flandrorum uires quam ut fortunam experiendam ac manus conferendas hostes arbitrarentur: consultius rati bellum trahere, moraque & cunctatione Belgarum ardorem frangere, ac uariis frustrationibus ludificare. Namque ualidissimas Belgarum nationes ut Flandros, Brabantos, Hanonios, Veromanduos, Atrebatos, Morinos, Bononios, Cameracensesque Philippus sub signis habuit. Adfuit Henricus Louaniensis, qui Flandri neptem Bononiae Comitissæ filiam habuit in matrimonio, cum quadraginta equestris ordinis uiris. Adfuit suis impensis Hanonius Comes una cum Guilelmo fratre hebdomadas senas, quem comitabantur uiri insignes, Eustathius Rhodianus, Eustathius Lendienis, Nicolaus Barbentio, Otho Trasinus, Valterus Varniacus, Rogerius Condatenis, Pollyus Vilerius, Valterus Fontanus, Arnulphus Goyacus, talesque permulti alij. Odo item Burgundia dux, Theobaldus Blesensis, Stephanus Sacri Comes Caesaris, atque Henricus Comes Campaniae Flandro fauebant, questi & ipsi de Cociacensi atque alijs nonnullis primoribus uiris quae adulescentuli regis plus iusto uisi sunt possidere aures. Igitur induciae intercessore rege Anglo tertium iam Gallo datae. Eodem anno in monasterio Bergensi translatum corpus diui Vuinnoci ab Desiderio Morinorum episcopo octauo Idus Iunii.

M C L X X X I I. orta est discordia inter Balduinum Comitem Hanoniae & Godofridum Louaniensem, propter ius ambiguum ditionis Lembecanae. Gossuinus Angiensis tum Lem
a m

becam possidebat, eamq; Hanoniensi oppignerauerat. Eam cum munire uellet Hanonius, obstitit pertinaciter Louaniensis contendens sui eum esse iuris, quāuis Gossuinus Angiensis, eo nomine Hanonij esset beneficiarius, Vanastam statim occupauit, quam suae esse iurisdictionis Balduinus asseuerabat. Fausse uisus est in ea re Comes Flandrus Louaniensi, id qd Hanonius molestissimo tulit animo, coegitq; quātas maximas potuit copias. Hugo Comes Fani Pauli, qui Iolen eius sororem Rodolphus Cociacensis, qui Agnen uxorem habuit. Manesserius insuper Comes Rastellanus, Rogerius Laudunensiu episcopus, Rodolphus Comes Sueffionum cum fratre Nigellæ domino, Reginaldus Rosetanus, Robertus ab Petraponte, Rodolphus à Turri cum alijs tum Flandriæ quàm Hanoniæ primatibus auxiliares illi aderant, nec minoribus Louaniensis uiribus bellum apparabat. Stabant ad Lembecam utrinq; ad configendum paratæ acies. Elsatius magnis itineribus Castrilocom ad Balduinum sororemq; Margaritam se contulit, ut cõponere discordiam allaboraret, Hanoniumq; inuitum plane ac renitentem eo tandem adduxit, ut tantisper Louaniensi inducias daret, dum ex Syria quo iter tunc adornabat redux fieret. miser natus nempè est Flandrus, nisi in inducias consensisset, cū uniuersis se Flandricau uiribus Louaniensi uenturum fuisse auxilio. Haud facile dictu est quanta damna quantasq; calamitates finitimis populis Lembecana illa rixatio inuexerit, cædibus, rapinis, atrocinijs circumcirca replens omnia. Eodem anno Elisabetha Philippi principis uxor Comes Veromandiæ, longo & insanabili implicita morbo ad octauum kal. Aprilis Arcebatii moritur, sepeliturq; inibi in aede Virginis Matris. Tum Leonora Veromandensis soror Elisabethæ, nupta Comiti Bellomontensi super Isaram Veromanduos à Philippo repetebat, confecta q; quadam pace Crispiacum seu Valesum cum alijs quibusdam castellis Bellomontensi Flandrus reddidit. uerum cedere Veromanduis abnuît, dictitans se illos non modo doctales

tales, ueruntiam Ludouici regis dono ac solida addictione possidere: quinimo ueteri iure quicquid inter Scaldem & Somonā incingeretur, corporis esse Flandrici, dotem nempe profectitiam illustrissimæ Iudithæ primæ olim Comitis Flādriz, quanquā iam inde ab initio nunquā Galli quieuisent, donec Bononiam, Montrolium, Peronam, Ambianosq; & ad postremum ipsos Atrebatas, quo iure, quacūq; iniuria Flandris detraxerint. Obijt eodem anno Bernardus qui poenitens nominabatur, sanctitate uitæ memorabili in Sithiu cœnobio diui Bertini. Obijt Henricus Anglorum rex Henrici filius, quem à patre salutatum regē supra docuimus. Obijt & Maria Comes Bononiæ Stephani Anglorū regis filia, sepulta Monasterioli, Templumq; Tronchinense dedicatum est.

MC LXX XIII. statim à Pascha Philippus rex, ut Leonoram Viromandensem in paternas introduceret opes, Veromāduos acriter adoritur. Nam Leonora sic regis pacta erat auxiliū, ut quando liberis ipsa careret, dimidium illi Viromandiz relinqueret. Flandrus autem adunatum celeriter exercitum Fanum Quintini petit, quem ad Canniacum auxilia Hanoniensta sunt affecura, sed Canniacenses Flandris portas clauserunt. Bis eo anno reperio Flandrum de rebus cōponendis uenisse in colloquium. Semel ad Gerberoam cum rege Angliz, iterum inter Syluanectum & Crespiacum ad Grangiam diui Arnulphi (ita nomināt locum) cum rege Franco, sed multis sermonibus ultro citroq; frustra habitis nihil conuenisse. Eo anno Idā Comitem Bononiæ fratris sui Matthæi filiam, Bertulpho duci Zenigiz Alsatius copulauit uxorem. Inuenio eodem anno à Philippo Comite & Guiljelmo Remorum archisclamine quosdā deprehensos hæreticos, eosq; Atrebatu locisq; alijs habita quaestione conuictos & igni crematos.

MC LXX XIII. hoc anno crescente indies ciuili discordia Philippus rex uixdum egressus adolescentiam malis usus consultoribus, uxorem Elisabetam optimam, ut testantur hi-

storici, reginam uehementer exosus domo sua eiecit, ac de di-
 uortio cum ea faciendo consultauit, propterea q̄ tam pater eius
 Balduinus, quam auunculus Philippus hostes ipsi esse conti-
 nenter pergerēt. Andreas Marsianensis tradit non modo pro-
 ceres aulae, sed etiā omnes regni episcopos (ut est Gallorū etiā
 in sacerdotibus leuitas) prāter Henricū episcopū Syluanecten-
 sem, tantū sceleris adolescentulo regi instillasse in aurem. Re-
 gnam autem interea Siluanecti memorabili uixisse sanctimo-
 nia, uirgini matris se suamq̄ causam multis cum lachrymis cō-
 mendasse, uigilijs, eleemosynis, deprecationibus iugiter incu-
 buisse, multas in templo noctes accensis cereis duxisse insom-
 nes, solsq̄ Deo ac uirgini Mariæ tulisse acceptum, quod rex
 tandem ab tam impio consilio fuerit abductus, ipsamq̄ reuo-
 cauerit atq̄ unice dilexerit. Hac de causa inter Philippum Co-
 mitem ac Guilelmum Pon. Remorū rupta est amicitia, coepitq̄
 illum Flandrus tra atq̄ odio persequi. Eodem anno indictus
 conuentus Rothomagi, lecti Henricus Anglorum rex ac Bal-
 duinus Comes Hanoniæ, quorum arbitrio omnis inter Francū
 Flandrumq̄ dirimeretur controuersia. Anglo Franci, Hano-
 nio uero Flandri personam sustinente. Hic Anglus Franci
 nomine totam Veromandiam Flandro si ab armis discessisset
 obtulit in uita possidendam, uerum eam conditionem non ac-
 cipiēte Flandro, cōuentus dissoluitur. Enim uero, nō sibi dum-
 taxat Alfatus, sed & hæredibus suis Veromanduos retinere
 contendebat. Soluta conuentu Hanoniensis Pontifaram pro-
 ficiscitur ad filiam suam Franciæ reginam, multisq̄ ab illa pre-
 cibus sollicitatur, ut deserto Comite auunculo, cum rege fœdus
 p̄ceteret. Sensit id agi Alfatus, coepitq̄ in Hanoniensem quam
 uis multis se uerbis excusantē alieniori indies esse animo. Sācto
 die Pentecostes Fridericus Augustus conuentum egit Magū
 etaci, Henricumq̄ filium in partem imperij cooptauit. Eo pro-
 fectus Alfatus auxilia haud contemnenda aduersus Francū à
 Cæsare accepit, non absq̄ graui damno Hanoniensium, quorū
 tunc

tunc in agris nihil quod agi ferris possit à milite Germano reli-
ctū. Pauco interiecto tempore inducias iam quartum Gallus &
Flandrus inter se firmauerūt. In his Flandrus Stephanū regis
auunculū. Gallus autē Balduinū Hanoniensem cōplecti uoluit.
Ea res plurimū Flandro auxit de Hanonio cōceptā iam pridē su-
spitionē, cōpitiq; illi haud quāq; satis fidere. Eius colloquiū nūc
in Hanonia, nunc in Flandria, nūc alibi Hanoniensis expetiit,
sed nusquam gentiū Flandrus eum admisit. Has inter inducias
missa Philippus in Hispaniam legatione, Mathildem Lusita-
niæ regis Adolphonsi filiam uxorem sibi adsciuit. Author est
Robertus abba, nuptias ab Henrico Anglorum rege Elsatij
consobrino conciliatas fuisse uiuo etiamdum Adolphonso æta-
te licet admodum confecto. Fuere autem Lusitaniæ, quæ &
Galecia, & Portugallia ab initio reges, Henricus Comes Lo-
taringiæ. Alphonfus de quo agimus, Sanctius pater Ferdinan-
di Comitis nostri. Alphonfus, Sanctius, Alphonfus, Dionysius,
Alphonfus, Petrus, Ferdinandus, Iohannes, pater Isabel-
læ principis nostræ uxoris boni ducis Philippi, Eduardus pa-
ter Leonoræ Augustæ, quæ mater extitit nostri Maximilianī
Augusti, Ferdinandus, Alphonfus, Iohannes, Hemanuel Leo-
noræ nostræ primus maritus, idem pater Augustæ nostræ Isa-
bellæ, ac Iohannes qui Caterinam Caroli Quinti sororem ha-
bet in matrimonio. Auri argentiq; omnisq; generis opulentia
plurimum Mathildem secum in Flandrias comportasse scri-
ptores testantur. Celebrauit autem Philippus cum ea nuptias
regia magnificentiā mense Augusto. Eodem anno incredi-
bile dictu quantum damni Brugis fecerit incendium, quo totā
penē urbem tradunt deflagasse. Bergensi autem monasterio
eodem anno Philippus bona possessionesq; confirmauit, tra-
ditis inde tabulis alio in libro editis.

M C LXXXV. Godofredo Louaniensī ex Syria reduci bel-
lum primo quoq; tempore Balduinus Hanonionis facientium
existimauit, Flandriq; opem in illum expetiit. Contra Flan-
drus

CHRONICA FLANDRIÆ

drus summa ope nisus est componere inter illos gratiam ut Balduinus sibi contra Gallos auxiliaretur, At nihil promouit. Eni uero, negauit pertinaciter Hanoniensis pacem se ullam aut inducias Louaniensi daturum, Flandriq; auxiliū aduersus illū sine intermissione poposcit. Tali in dissidio Hanoniensis à Flādro discessit, copiasq; Tubisiæ adunauit. Eo celeriter Iacobū Aueniensem Philippus misit, q ab Balduino inducias Louaniensi etiam atq; etiam peteret, quas Flandrus postquam non impetrasset Hillinum Variniacensem cum trecentis equitibus Louaniensi misit auxilio, quo accepto Louaniensis uiriū incremento, mox Lembekam, quæ Hanoniensis erat partium, incendit, manusq; cum Hanoniensi fortiter conseruit. Rogerius Landunensium episcopus cum Reginaldo fratre, Manasserius Rastellanus, Godofredus Viēnēsis cū fratre Lodomaro, Rodolphusq; Cociacensis ab Hanoniensi stabant. Ex Hanonijs octoginta, ex Brabantis autem & Flandris trecentos hic desideratos referunt equites, tandemq; agente Iacobo Aueniensi pactas inducias. Dum hæc aguntur Hanoniensis diu multumq; à Francis sollicitatus, ad generum suum Philippum regem Luteciam Parisiorum proficiscitur, ac fœdus cum illo contra Alfatū ferit. Ea cognita re inflāmatu Elfatū ira ad ulciscendum protinus Hanoniensem se accinxit. Primum omnium Iacobum Aueniensem in suas traxit partes, castraq; Auenas, Landrechias, Leuzam, Lutofamq; ab illo accepta firmis præsijs muniuit. Philippum Agrippinensū Pontificem, Godofredū Louaniensem eiusq; filium Henricum, in societatem armorum adsciuit. Interea Hanoniensis Valentianas, Bochanum, Villerium, Lalanum, Turrim Ramorum, Turrim Bellofortem, Soriam, Binchiū, Castrilocom milite quā possēt ualidissimo replet. Filios Balduinum, Philippum, Henricum, Thuinum ad loci custodiam ire iubet, Valenchortem & Montē petrosū Balduino Valencurio tradidit, Buzinijs ac Fano Oberti, Gerardum à Fano Oberti præponit. Morleuias Eustathio cōmittit cogno
mine

mine Senl. Ipse cum trecentis equitibus Castrilocom se cōfert,
 Flandrus adsumpto secum unâ Aueniensi, per fines Cameracē
 sium hostilem in Hanoniā duxit exercitum. Pitoniā Hausi
 acumq; incendit, ac Quaracetum usq; longe lateq; magnam
 edidit agrorum uastitatem. Qui Quarcti erant præsidio ad-
 uentante milite Flandro, oppidum ipsi incenderunt atq; in arcē
 ingesto commeatu refugerunt. Alia ex parte archiepiscopus
 Agrippinensis cum mille trecentis equitibus, Gotofredusq; cū
 filio Henrico ac magno peditatu populatum uenere Hanoniā
 per syluam Carbonariam, Rodio Bralestinisq; iuxta Binchtū,
 cum tota regione combustis, Melbodium usq; ubi Elsatius egit
 penetrauerunt. Ad hæc Doacenses Pabulanicq;, ab Occidente
 haud minus ferociter populationibus & incendijs Hanoniā
 sunt aggressi. Inter hæc Hanoniensis ingenti mœstitia animi cū
 ex Castriloco omnem circa regionem fumantem ardentemq;
 prospiceret; de sententia Eustathij Rodiensis, de inducijs ad
 hostem misit. Tum Elsatij paululum resedit iracundia, impe-
 tusq; exacerbati animi ac ferocia mitescebat. Datis inducijs,
 auxilijsq; dimissis per Brabantiam redijt in Flandriam. Post
 eius decessum recepto statim Hanoniensis Condato, in ea quæ
 Iacobi Aueniensis erant populabūdus incurrit, urens euastāsq;
 omnia. Ut autem & in Flandriam irumperet, postquam Fran-
 corum primum, inde & Leodiensium frustra implorasset auxi-
 lium, inducias cum Elsatio sanciuit usq; ab natali Dominico in
 octauum diem Epiphaniarum. De hinc Laudunum ad Philip-
 pum regem concessit; quo cum paulo post ueniens Compen-
 dium Elsatium eo pertraxit in colloquium, quo tamen præter
 prolatas in proximum diui Iohannis natalem inducias nihil est
 actum. Inter hæc Gossuinus frater Hellini Flandriæ Senescalli
 ob cædem inter aulicos factam ad Hanoniensem transfugit,
 quem perbenigne Balduinus accepit ac coluit; illiq; Adam
 cognatam suam Eustathij Rodiensis filiam cum ampla dote
 uxorem sociauit: quæ nupta fuerat antea Nicolao Boleriensis.

CHRONICA FLANDRIÆ

Eodem anno seu ut tradunt nonnulli superiore fato concessit Balduinus Hierosolymorum rex, reliquitq; hæredem Balduinum ex sorore Sibylla nepotem, paruum admodum puerum patre Guilelmo Montis Feracis Marchione priore Sibyllæ uiro procreatum: cui quidem puero octauo regni mense morte absumpto, successit Guido Lusinianus, qui tum Sibyllam eius matrem tenuit matrimonio.

M C L X X X V I. Philippus rex postquàm Hanoniensem focerum suum Flandro abstulisset cum omnibus regni uiribus in Veromandos descendit. Nec minorem cogebat exercitum Flandrus, qui flammiumum draconẽ mire ac superbe fabricatum ceu pro signo militari in medio suorum statuit: suasq; copias ita ad regia contulit castra, ut præter flumen Somonam nihil inter utrumq; intercederet exercitum. Hic postquam treis confedissent hebdomadas, Robertus abba author est, coactum fuisse Comitem concedere in regis uoluntatem. Iacobus Guisianus tradit sexaginta amplius castella, in quibus Causiacus, Torota, Mons Desiderij, & Calmacus magis eminebant, præter ciuitatem Ambianorum, regem à Comite recepisse. Pacem item inter Flandrum & Hanoniensem conuenisse saluo fœdere Hanonij cum rege facti, Vanascam Hanoniensi, Tubisiã Lozuanienti, restitutam. Leonoræ Viromandensi, Causiacum, Rissonem, Lacheniacum, cum annuis aliquot redditibus, tradita. Iacobum Aueniensem eius concordia authorẽ, amplos à rege prouentus in agro Landunensi accepisse. At Flandrum haud ita multo post maxime eius pacis poenituisse, eamq; ob quasdam minus sibi seruatas condiciones recidisse; bellum de integro instaurasse; firmissima ab Henrico Friderici Cæsaris filio accepisse auxilia. Philippum Pontificem Agrippinensem, Rodolphum episcopum Leodiensem, Conradum Comitem Palatinum, Henricum ducem Lemburgensem, missos ad Balduinum Comitem in Hanoniam, ab ijs perductum Balduinum Leodiuum, ibiq; multis precibus ab Henrico rege sollicitatum, ut Flan
dro

dro aduersum Gallorū regem suppetias ferret. Haud potuisse ad id adduci Hanonium, dicitantem nullam sibi uideri causam cur factam cum rege pacem Flandrus non seruaret. De hinc ubi audisset Francus exercitum ab Henrico Aenobarbæ filio conscribi, quo ipse Flandro uenturus erat auxilio inducias factas, ac pacem non diu post in Ambianis compositam ab Henrico Anglorum rege, Balduino Hanoniensi, Guilelmo Romanorum Pontifice, Henrico episcopo Albano Urbani Tertij Legato, Theobaldoq; Blesensi. Testatur Paulus Aemylius scriptor clarissimus, per eius pacis placita Flandro datum, ut in fidem rediret recipereturq;, Viromanduis in uita uteretur fruereturq;, eius morte ad regem uenirent. Alij autem redditis regi Ambianis, Rosa, & Monte Desiderij Comitem tantummodo Quinopolim, Peronam, Hanas, cum appendicibus in uita retinuisse memorant, tandemq; Isabellam reginam Elsatij neptem ex Syluanecto reductam, quam rex iracundia percitus in Philippi contumeliam abiiecisset. Pace composita firmataq; conuictos terra mariq; prædones ac pyratas Philippus Comes inapplicijs affecit: tutamq; mercatoribus regionē præstitit: eaq; pace omnis Gallia quanta nunquam antea exultauit læticia. Eodem anno in Tricassibus confirmantur sponsalia Balduini futuri Græcorum Augusti cum Maria Henrici Campaniæ Comitissæ filia: factaq; sunt hæ nuptiæ apud Castellum postea Theodorici. Cōprobatur & ab Philippo rege ususfructus à Comite Philippo uxori Mathildi, quæ regina dici uoluit, certis Flandriæ locis cōstitutis, quanquam in eam rem Balduinus Hanoniensis consentire nollet. Casleti Hanoniensis gratiam composuit inter Elsatium & Euerardum Moretaniensem, qui de Moretanea fidem Flandro præstitit, fasus eam corporis Flandrici esse partē, id qd antea facere recusauerat. Et renatū bellū inter Godofridū Louaniensem, & Henricum Mamurcensem, cui qd auunculus eius esset, Balduinus Hanoniensis profectus est suppetias, ac Gemblacum cum monasterio, montemq; diui Huberti, ac

ti, ac loca quaedam alia ab Louaniensi munita incendit.

M C L X X X V I I. Saladinus Aegypti Sultanus, Tiberiadem obsidebat. Nostri in Syria magna laborabant discordia, Raimundo Tripolitano, cum Guidone Hierosolymorum rege graues in primis similtates gerente. Conscripto nihilominus exercitu contra Saladinum itum, Commisso ad Echin uicum praelio, Tripolitanus in fugam se suosq; surripuit. Pugnabant egregie Christiani, sed pauci a pluribus uicti sunt. Guido rex uiuus in hostium uenit potestatem. Capta sacrosancta Crux. Hierosolyma ab uictore Saladino circumfessa, sexto Nonas Octobris conditionibus redditur. Nostri abeunt incolumes, Sibylla regina cum Latinis emigrat, reliqui Christiani nominis Graeci, Syri, Armeni, Iacobitae, Georgiani, Nestorianiq; remanserunt. De hinc & Laodiceam, Ptolomaidem, Berytum, Biblum, Tiberiadem, Ascalonemq; barbarus recepit. Tam funestam cladem uarijs horrendisq; prodigijs praenunciatam scriptores memorant. Sic perdita est Hierosolyma, post annum nonum & octogesimū quam fuerat a nostris Ducibus de barbaris recepta. Regnauere autem Hierosolymis nostrae pietatis reges Godofredus Bononiensis, anno uno. Balduinus eius frater, annos x v i i i. Balduinus a Burgo filius Hugonis Comitis Rastellae, annos x i j. Fulco Comes Andegauentis ducta uxore Melescede huius Balduini filia, fit rex anno M C X X X I. & regnauit annos x i. eratq; hic pater principis nostrae Sibyllae. post eū regnauit Balduinus eius filius frater idē Comitis nostrae Sibyllae, annis x x i. obiitq; absq; liberis anno M C L X I I. Regnauitq; dehinc Almericus eius frater, idemq; frater nostrae Sibyllae, annis decem, qui obiit anno M C L X X i j. Regnauit inde eius filius Balduinus lepra infectus, qui decessit absq; sobole anno M C L X X X v. Delatū de hinc regnū Balduino puero leprosi ex Sibylla sorore nepoti, quo octauo regni mense defuncto regnat Guido Lusinianus posterior Sibyllae maritus, captus ut iam diximus a Saladino, a regno spoliatus. Cessit tamen de hinc
ius re-

ius regni Isabellæ Sibyllæ de qua agimus forori, Conrado à Mōte Feraci nuptæ, unde nata Iole, quæ Iohanni Comiti Brennæ marito regni titulum attulit dotalem, ac genuit ex illo Iolæ Friderici Augusti Siciliæq; regis uxore, remansitq; deinde ius titulusq; regni Hierosolymorū usq; ad hūc uictoriosissimū Augustum nostrū Carolū, in domo ac familia regū Siciliæ. Eodē anno Philippus rex in Pictonibus bellum gessit cum Richardo duce Angli regis filio. Aderant ei Flandrus Hanoniensisq; Comites, quorum ope Issodunum castrumq; Rodulphi, de Richardo cepit. Deinde Philippus rex Tornacū uenit, primusq; omnium Francorum regū Tornacenses in suam tutelam accipit ac patrociniū. Peperit eodem anno Isabella regina Ludouicum, qui pater postea extitit diuī regis Ludouici. In idem incidit tempus discordia inter Balduinū Hanoniensem & Henricum Comitem Campaniæ. Henrico Campano Henrici filio pacta erat Iole Balduini Hanoniensis filia. At Campanus mutato consilio rescissisq; conuentis Hermensetem duxit uxorem filiam hæredemq; Henrici Namurcæi, auūculi Balduini Hanoniensis. His rebus grauiter permotus Hanonius, Lambertum abbā diuī Gisleni ac Gilbertum scribam suū Tullum mittit ad Fridericum Augustum auxiliū petītum: Decretum in conuentu quem in Vangionibus mense Augusto Fridericus habuit, ut nemini ex regno Franciæ liceret succedere in Comitātū Namurcensem: auxiliāq; si uim faceret Campanus Hanoniēsi promissa. Eadem de causa Hanoniensis parante Campano bellum, cum liberis uenit in Flandriam petītum auxiliū. Egītum Elsatius apud Ruutholt iuxta Fanū Audomari, tulissetq; Hanoniēsi suppetias si à fœdere cū rege ictō uoluisset resilire: qua Balduinus non accepta conditione, domum redijt inanis. Namurcū tamen impedito alijs bellis Campano occupauit ac retinuit. Nec ita multo post cū & Cæsar in Campanū bellū parare diceretur, Philippus rex pontifexq; Remorū controuersiam omnem finiuerunt, Campanoq; Rocham, cum non

CHRONICA FLANDRIÆ

nullis alijs assignauerunt. Eodem anno defuncto Simone Iohannes Hyprensis fit abbas Bertinianorum in Sithiu, præfuitq; cum laude treis & quadraginta per annos. Gandauum allata pars sanctæ Crucis, quæ asseruatur ad Michaelis. Iacobus Aueniensis, Robertus Comes Druidum, Philippus episcopus Bellouacorum, Gerardus Comes Loffensis, Theobaldus Blefensis, Rodolphus Claromontanus, multiq; alij hortatu Gregorij Octauj, sacram profitentur militiam.

M C L X X X V I I I. Hortante Clemente Tertio parant se principes Christiani ad capescendum sacrum bellum. Heraclius Patriarcha Hierosolymitanus, in Galliam Angliamq; eius rei gratia uenit. Venit & Henricus episcopus Albanus Clementis Tertij legatus, eadem de re concionatum. Margaritus Guilelmi Sicilte regis prætor Siculos, Conradus Ferratensis Græcos primum omnium, in Syriam duxerunt. Cyrum urbem defenderunt, ac mare latrocinij purgauerunt. Guido rex Hierosolymitanus captiuitate liberatus, ad obsidendam Ptolemaidem se accinxit. Ingens fit in Gallia apparatus. Philippus Francorum rex Cruce se signat. Idem rex Angliæ Henricus & eius filius Richardus, Philippusq; Comes Flandriæ faciunt. Noxæ tota Gallia pro belli sumptibus imponuntur decimæ: uocanturq; hæ Saladinides. Primum omnium ex Belgis mouit Iacobus Aueniensis, delatusq; est mari cum septem armatorum milibus in Siciliam, quem secuti statim magna classe Dani, Frisij, Hollandi, Flandriq; interno nauigantes mari in Africâ, Syliuinam regiam Saracenorum urbem ceperunt, propterea quod quotidianis illi incurfibus Hispanias infestarent. Eam in expeditione Fâdros pfectos inuenio cū nauibus bellicis triginta septem. Eodem anno inter Francos & Anglos ar dente bello cum ad Gifortium Normanniæ uterq; tenderet exercitus, Richardusq; Angliæ regis filius ad finiendas breuiter discordias Francum regem prouocaret ad singulare certamen, Elfatius ut se Comitem regni, regisq; ac regni propugnatorem comprobaret

probaret, suum ipse corpus die constituto pro rege obiecit, in arenamq; duelli animosissime descendit, detrectante tum duellum Anglo, qui quidem merito pro uicto haberi debebat iuxta iureconsultorum sententiã. Eodem anno Andreani cœnobitæ iuxta Brugas, qui hæcenus sub Affliginensibus fuerat, agere Philippo Comite, Hugonem sibi peculiarem ac proprium acceperunt abbam.

MC LXXXIX. Fridericus Augustus senio licet grauis sacra indutus arma ualidissimū exercitum ex Germania per Pannonias, ac Graciã in Armeniã iam perduxerat: qui dum ibi Selephum flumen incautius transmitteret, equo offendente lapsus, ita affectus est, ut inter manus sublatus paulo post exspirarit. Henricus eius filius cum reliquis exercitus Antiochiã peruenit: patrisq; corpus Tyri sepeliuit. Imperator mox ab Germanis salutatus: Flandri, Brabanti, Hanones, à quibus Syulnam Saracenorum urbem docuimus captam, apud Messanam Siciliae urbem Iacobo Aueniensi se coniunxerunt, illoq; duce in Syriam nauigauerunt, ac cum Pisanis Venetisq; Guidoni se regi Ptolemaidem obsidenti sociauerunt. Hic dum sedetur, dysenteria nostros populata est maiore inquitur scriptores clade, quã quanta timeri ab acie ulla potuisset. Sibylla regina cum quatuor liberis multaq; alia nobilitate absumitur. Saladinus acerrimus lōge hostis, totam interim Orientem in nostros armauit, qui ne animum desponderent, effecit aduentus singularisq; uirtus Henrici Comitis Campaniæ, qui res maximas sibi gessit. Inter hæc Henricus Anglorū rex uictus sæpe à Francis, seu mœrore animi seu ex uulnere quodam accepto moritur, successore filio Richardo. Moritur Elisibeta optima regina partus doloribus, cum geminos esset enixa: sepelitur Lutetiæ in æde Christi paræ Virginis: Inter Hanonium Louaniensemq; Comites, autoribus Elfatio ac Pontifice Agrippinensi pax conciliata, dextraq; mixta. Philippo Comiteo q; princeps esset Alostanus, delata ab episcopo Cameracensi tutela ac

CHRONICA FLANDRIAE

tela ac patrociniū ecclesiæ Cameracēsis, ipsiq; eo nomine cer-
tus numerus frumētī in annos singulos attributus. Datū eodē
anno ab Philippo Aldenardēsis, ut ipsē priuilegijs atq; insti-
tutis uterētur fruerēturq; quibus tū utebātur Gandauenſes, qua
de re tabularum inde confectarum alibi dedimus exemplum.

M c x c. Saladinus ex Assyria, Media, Perside, Arabia,
Aegypto, maximis eductis copijs eximere obsidione Ptolema-
da conatus, nostros ipse à fronte aggreditur, & ab urbis præsi-
dio facta eruptione abstergo inuadi iubet. Acriter nihilosecius
acceptus præsidio in urbē repulso pedem referre cogitur. Hic
duo tamen Latinorum milia ceciderunt, in quibus Gerardus
Ridefordiensis Templariorum Magister, & Andreas Comes
Brennæ fortissimi uiri: longeq; maior esset accepta clades, nisi
Gothofredus Lusinianus Guidonis regis frater, Castrorū præ-
fectus, barbaros fortissime repressisset. Nostri eorū castris sunt
potiti plenis omnis generis commeatus opulentiaq; excepto
uino, quo non utitur Saraceni. Eodem anno Philippus Ri-
chardusq; reges, sacram sumpserunt expeditionem. Gallus ex
Genua, Anglus ex Massilia in Siciliā sunt delati. At dum hye-
mem necessario ibi agunt, in uetera odia simultatesq; sunt re-
lapsi, ob eam maxime causam, quod sponsam suā Margaretam
Galli sororem Richardus repudiaret, ac Gengariam Nauarorū
regis filiam, suam esse uxorem diceret. Flandrus autem mense
Septembri paratis Gandauī quæ ad eam expeditionem erant
necessaria, nouisq; institutis ac priuilegijs Gandensibus datis,
Mathildī uxori principatus gubernationē tradidit, pulchroq;
numero Germaniā petijt, unde Henricū nouū Augustū coro-
nationis gratia Romā usq; deduxit; ac Romæ locisq; alijs Ita-
liæ ad usq; insequentis anni principium hyemauit. Obijt Eue-
rardus episcopus Tornacēsis, successitq; Stephanus.

M c x c i. Appetente uere Franci Burgundionesq; & Flan-
dri prospero cursu ex Sicilia nauigauerunt in Syriam. Angli
uero tempestate in Cyprum compulsi, totam eam insulam sui
iuris fe-

iuris fecerūt. In Syriam dehinc delati Francis se coniunxerunt. Horum aduentu barbari necessitate adacti, Ptolemaidem diu fortiter defensam reddiderūt. Saladinus timore perterritus Porphyrinam, Cæsaream, Ascalonem, Gazamq; quas defendi posse desperabat, muris exiit. Ea in obsidione quinquaginta amplius ex nostris Duces. Comites & Episcopi, pestilentia sunt absumpti: in quibus Philippus Comes, qui decessit kal. Iunijs urbe nondum capta, sepultusq; est cum alijs in cœmiterio diui Nicolai extra urbem. Periere eadem lue, Hillinus Variniacus, Robertus Betuniensis, Guilelmus Odomarensis, cum multis alijs Flandrici sanguinis strenuis uiris. Defuncto Flandro urbem recepta, Francus rex Odonem ducem Burgundia suis præfecit, seque domum ocysus recepit. Causam repentini discessus quidam adferunt, quod inter ea quæ inter se exercebant plusquam Vatiniana odia, Richardi regis insidias timeret. Alij discessum eius non alio pertinere arbitrantur, quam ut uacuum milite Normanniam, Aquitaniamq; & orbam principe Flandriam occuparet. Ipse autem ualeudinem ac cœli grauitatem insolentiamq; excusabat. Nihilosecius Richardo Anglo ignauiam eius increpanti, non ante potuit satisfacere quam iureiurando fidem dedisset se ab omnibus quæ illius erant tantisper temperaturum, dum & ipse saluus domum redisset. Elsatij mariti corpus ex Syria referendum Mathildis regina curauit, sepeliuitq; apud Clarâ Vallem Burgundia cœnobium. Addâ pauca adhuc uerba scriptoris cuiusdam eius temporis. Philippus (inquit) strenue rexit Comitatum Flandria per XXXIIII annos, nobilissimus omnium qui fuerant ante ipsum in Flandria, diuitijs & honoribus affluens, prudentia & potentia magnus, feruens in iustitiam, fortis & probus ad arma, unicus Machabæorum non immerito comparandus. Clericos honorabat, monachos amplectebatur, pauperes defendebat, causas religiosorum etiam contra suos quandoq; barones & milites tuebatur, Cuius morte audita confunditur tota patria & turbatur. Dolor & timor

CHRONICA FLANDRIAE

occupant uniuersos, maxime clerum & populum, statimq; regnum eius scissum est in treis parteis. Hæc ille.

MARGARITA ELSA TIENSIS.

Mense Septembri certo de morte Philippi allato nuncio, tota repente Flandria in magno luctu erat: ortaq; est de successione Comitatus grandis altercatio. Enimvero, Guilelmus Pon. Remorum Philippi regis nomine, omnem ad se conabatur trahere Flandriam, ac Ludouicum stirpem regiam in possessionem eius introducere, cuius rei gratia Robertum Variniacensem Hellini in Syria defuncti fratrem, & Petrum Manilium cum prapotentis equitatu raptim præmisit, siqua fortè oppida præoccupare possent, Margaritamq; & Balduinum eius maritum ab ingressu atq; inauguratione arcere. Dictitant Isabellam reginam Ludouici matrè ab Elsatio auñculo ex asse fuisse institutã heredem. Non cunctabantur tamen Balduinus & Margarita capescendi imperij gratia uenire in Flandriam. Eos statim Brugenses, Hymprenses, Cortracenses, Aldenardani, Geromontani, Alostani, Vuasiani, moenibus receperunt: ingentes illis facientes spiritus, pollicitiq; omnem suam fidem & operam si cum Gallis bellum foret suscipiendum. Gandau haud ita facile admittebantur, arce enim eius urbis Mathildis regina firmo insidebat præsidio, acerrime illis ob denegatum usufructum aduersaria. Egit & inibi Remorum Pontifex, regio nomine Flandriae procuratorem se prædicans. Ea autem quæ Mathildi usufructuaria ab Elsatio erant attributa, Balduinus uxore liceret reclamante attingere noluit. Et iam ex Syria Philippus rex mense Decembri reuersus erat, festosq; Dominici natalis dies egit Lutecia. Eo Balduinus iuramenti præstandi gratia profectus, tantum absuit ut in fidem reciperetur, ut nisi clanculum se domum surripuisset, in custodia fuerit coniectus. Reuersus in Flandros, ab Atrebatibus nihilominus, Odomarensibus, Arienensibusq; ultro licet eum iustantibus

tibus seu pro regis honore, seu reuera eius potentia perterritus abstinuit: subsequente propediē rege, quem ea præcipue re Odomarenſes grauiſſe offenderunt, quòd iniuſſu Balduini portas illi aperire abnuerent. Breui interiecto tempore conuentus de componenda diſcordia Atrebatii indictus, ibi Guillemus Remorum & Petrus Atrebatium Pon. ſimo Aquicinctanus ac Daniel Camberonenſis abbæ lecti decidendis controuerſijs atrebitri, Gandauum, Brugas, Hypram, Curtracum, Aldenardam, Vuallam, Aloſtum, Gerardi montem, cum locis imperialibus quæ miniſteria uocabantur, ac Inſulis marinis Margaritæ adiu dicauerunt. Atrebates, Bapalmas, Ariam, Fanum Odomari cum arce Ruutholtana, Comitatum Hiſdiniſem ac Lenſenſem, beneficia ſeu homagia Bononiæ, Fani Pauli, Giſnenſe & Liliarienſe cum tota Occidentali Flandria aduſq; foſſam Nouã, regiæ ſtirpi Ludouico dotem uidelicet matris eius attribuerunt. Inſulam autem, Duacum, Ciſonium, Orchiacum, Sclutam, Caſletum, Furnas, Balliolum, Broburgum, Bergas, Vuatenas, unã cum ſylua caſtelloq; Niepenſi, Mathildi reginæ ceu uſufructualia in uita poſſidenda adſignauerunt: iuratusq; Balduinus more maiorum in regis uerba, Comes Flandriæ uxoris nomine ſalutatus eſt, ſtatimq; ante omnia curam intendit ad comprimendos inteſtinos motus, qui aduſq; templorum etiam direptionem tantillo interregno erant coorti. Decurtato eum in modum Comitatu Flandrico, Gandauenſes inter cæteras ciuitates primas ſibi uendicabant partes, ſummamq; imperij ad ſe retrahebant, iadignatiq; quòd tanta Flandriæ portio ad Gallos abiſſet. Margaritam ac Balduinum recipere recuſauerunt, niſi prius ipſorū conſuetudines atq; ea quæ illis Philippus Comes dediſſet priuilegia confirmaſſent: multaq; alia illis conceſſiſſent, quorum pars nouæ ac ſine cauſa poſtulata uidebant. Vt ſcilicet non obligarentur ſeruire Comiti, niſi in bello, idq; uſq; Andouerpiam duntaxat & non ultra. Vt liceret ipſis munire non modo oppidum ſuum, ſed etiam domos ſuas ſuo arbitratu,

tratu. Vt nō tenerentur uenire mādato Comitis, nec mittere pro
 curatores suos nisi usq; ad inferiorem curiam arcis Gandensis.
 Ne episcopus celebraret synodum nisi semel in triennio, idq;
 per se non per uicarios. Ne ullus ciuis Gandensis distineretur
 aut caperetur propter res ecclesiasticas extra oppidum Ganda-
 uum. Nec uocaretur remotius in ius p causa spiritali quā in
 templū diui Iohannis Gandensis. Vt flamines curiales aliosq;
 sacrorum ministros ius haberent amouendi, dandiq; illis succes-
 sores quoties è re publica esse uideretur. Hæc & his similia Co-
 mites ad uitandos motus plæbeiasq; seditiones coacti sunt con-
 cedere, caute tamen id fecerunt, nempè quas inde tabulas trade-
 bant, nec signis, nec testibus, nec tempore firmabant. Dum
 hæc Gandauī agūtur Theodoricus Comes Hollādīæ, Comesq;
 Louaniensium Henricus sagaci perpendentes animo quantum
 iam uirium Flandris decessisset, de suo quoq; agendo negotio
 callidum iniere consiliū, Magnis uterq; Henricum Cæsarem
 sollicitauit fatigauitq; precibus. Hic ut Alostanos Imperij cli-
 entes Lotharingiæ contributos obtineret. Ille ut ab fide Flan-
 dris Comitibus debita solueretur, possideretq; maris insulas
 in fide ac clientela duntaxat Imperij. At Cæsar nullam Bal-
 duino facere uoluit iniuriam, nihil illis concessit. Consurrexit
 & Sigerus Gandensis uir admodum locuples ac amplæ cogna-
 tionis, arcemq; Gandauensem contra ciuū ut ferunt superbiam
 ab Elfatio Philippo munitam, sibi suisq; libere retinere con-
 tendebat. Balduino nondum in Flandris firmatæ satis erant
 opes; eam ob rem nē discessio fortassis uspiam fieret, nonnihil
 tribuendū Sigerō arbitrabatur. Pro arcis compensatione aliā
 illi bona assignauit, sperans eum in fide iugiter permansurum,
 de hinc qui suo nomine in uerba Cæsaris iuraret, Balduinū filiū
 in Vangiones misit. Ipse domi ab Comite Hollandico iuramē-
 tum accepit Flandris principibus præstari solitum. Comes au-
 tem Bononiæ ac Gisenensis, iuxta conuentus placita in fidē ac
 clientelam regis se contulerunt, quos & secutus est Balduinus
 Moretani

Moretaniensis, quanquam is Flandri Comitis beneficiarius esse debuisset. Eodem anno Desiderius episcopus ob decrepitam ætatē cura sollicitudinēq; pastoralī solutus, & Lantbertus Brugensis Cancellarius Remorum, Morinis datus episcopus. Andreas Marsianensis eius temporis ferè æqualis scriptor de reditu Philippi regis: Philippus rex (inquit) mortuo Philippo Flandrensi rediit domum, & ante natalem Dominicum in aduentu in Franciam uenit, cupiditate ductus Flandriam occupandi, cuius pars maxima per uxorem suam post mortem Comitis Philippi ei cesserat: cuius discessum uidentes milites minus Deum diligentes & laboris impatientes, malo exemplo à rege accepto & ipsi reuersi sunt.

M C X C I I. Henricus Cæsar sextus sui nominis, Romæ ab Celestino episcopo accepit coronam. In Syria Saladinus qui capta sub oculis suis Ptolemaide rebus suis diffidebat, de cetero redendis Hierosolymis consultabat, nostrorum discordijs ac Gallorum regis discessu recreatus in retinendis illis perseuerauit. Gazam Templarij, Ptolemaidem, Ascalonem, Porphyriam & Iopen Richardus rex restituit, cum Vidone Lusiniāno pro iure quod illi erat in regnum Hierosolymorū, Cyprum Insulam commutauit, atq; ad recipiendā sanctam ciuitatem animum adiecit. Eo cum duceret exercitū, adfuit cum amplis copijs hostis Saladinus, nostrorumq; terga fortiter est adortus. Iacobus Aueniensis cum Hanonijs suis Flandrisq; & Brabantis, in postrema acie eius impetum egregie sustinuit, suaq; morte uictoriam emit, ingenti edita barbarorum cæde. Prope iam Hierosolyma in conspectu erat cum Richardum regem ultra procedendi animus liquit. Gallos dissuasisse obsidionem in Bertiniani scriptū est Chronicis, propterea quod uni Richardo attributū iri uictoriae gloriam uiderent. In hyberna omnes cōcessere Angli Ptolemaida, Tyrum Gallis. Eodem anno Balduinus Comes ad Cæsarem in Germaniā profectus, fidem illi de Alostanis, Vuassa, Quatuor Officijs, Terra iuxta Scaldē, Valachria, Zootbeuera,

CHRONICA FLANDRIÆ

Nortbeuera, Borsalia, ac reliquis Zelandiæ insulis præstitit. Peronam item fide publica accessit ad regem Philippū, facta quoque cum illo solida pace in eius quoque uerba iurauit, de quo Castellania (quam uocant) Cameracensi, castellis Osiaco & Haurichorte, Iohanni Cameracensium episcopo præstitit iuramentum.

M C X C I I I. In Syria quicquid Italiæ restabat classis orta inter Venetos ac Pisanos discordia domū reuertit. Richardus itē rex, cū Iohannes frater regni arripiendi cōsilia agitare nūciaret, pactis in quinque annos cum Saladino inducis, relictis quoque in priorum potestate Tyro, Prolemaide, Antiochia, classē deduxit: quæ orta in mari Adriatico fœda tempestate, in Illyrici oram eiectus est, unde pedestri itinere cū per Germaniā occulte regreditur, ab Austriæ duce Lupoldo captus est, traditus quoque Henrico Cæsari, à quo non nisi ingenti pondere auri post duo de uiginti menses est dimissus, Eum Helias abbas Dunensis redimere iuuuit, donatus postea ab eo præter amplas in Angliā decumas, uisendo illo marmore quod ad aram maximam eo in monasterio cernitur. Ea in expeditione præter Fridericum Augustum ac Philippum Comitem Flandriæ, desiderati sunt Fridericus Sueuorum dux Friderici Cæsaris filius, Robertus Comes Nassouius, Fridericus Hufa cum Comite Turingiæ, Florentius Comes Hollandiæ, Engelbertus Comes Montanus, Henricus Comes Barleducius, Henricus Comes Campaniæ, Theobaldus Comes Blesensis cum Stephano fratre, Reginaldus Niuernensis cum Comite Vindocinensi, Rodolphus Comes Claromontanus, Iohannes Comes Pontiui, Bernardus Pinciniacus, Florentius Angestus, Robertus Betuniensis, Guilelmus Odouarenensis, Oliuerius Machliniensis, Rodolphus Cociacensis, Vido Castellonienensis cum Leonello fratre, Rodolphus à Turribus, Rogerius ab Ardenchorte, Guilelmus Perramontanus, Iacobus Aueniensis Belgarum omnium fortissimus, Andreas Brēna, Gerardus ab Riderfordia, Osto Trasinus, Conradus Ferratensis, Eustathius Rodianus, Valterus Varniacus, Henricus Binchianus

Bīnchtānus, Vīnīanus Valētiānēnsis, Amādus Nāscā, Hīllīnus
 Varīniacus cum Rogerio fratre Cameracensī episcopo, mul-
 tisq; alijs partim nobis ignotis, partim uero quorū nomina uix
 latine efferimus. Eodem anno amplo Balduinus cum exer-
 tu profectus est ad Philippum Gallorum regem in Normanni-
 am, qui Rotomagum obsidione adortus uastatis circumcirca
 agris urbem reliquit. Et Iole filia Balduini Petro nupsit Co-
 miti Altīssiodorensi, illiq; Roslariam, Donsam, Toraltum &
 Harlebecam, attulit dotem. Philippus item rex iterauit matri-
 monium cum Ingelburga Danorum regis filia urbe Ambia-
 norum in prauigilio Assumptionis beatæ Mariæ, eaq; postri-
 die coronata est astantibus Guilelmo Remorum, Petro Atre-
 batenfium, Iohanne Cameracensī, Theobaldo Ambianorū,
 Lamberto Morinorum, ac Stephano Tornacensī episcopis.
 Hanc tamen rex breui post falsa iurata cognatione repudiavit.
 In fine anni gestum est bellum cum Brabantis; sed quam ob
 causam parum adhuc comperio. Quod constat Theodoricus
 Beuernensis qui & Dixmudanus, prædicans se hæredem The-
 odorici Alostani filij Iuwani, partē Comitatus Alostēnsis ab Bal-
 duino repetebat. Huius causæ studiosissimus erat Henricus
 Brabantinus, illumq; ut facilis est coniectura subornabat dolo-
 re repulsæ quam in petitione eius Comitatus, ut supra memo-
 rauimus tulerat. Igitur Beuernensis Brabantini fretus auxilio
 Ruplemondæ Scaldī impositam occupauit, indeq; Alostanis
 Vuasianisq; omnia fecit infesta. Balduinus mense Martio de-
 lectum habuit iuentutis. Suppetias item illi uenere missi ab
 rege Atrebates, Bapalmisæ, Odomarenfes, ac dux etiam ut
 quidam auctores Burgundiæ. His Brabantiam fortiter
 aggressus, Niuellam usq; fecit incursionem, quicquid obuium
 esset proterendo. Angiam Ingelberto præfecto ad deditiōem
 coacto cepit ac muro nudauit. Fellinas diripuit & destruxit.
 Athanc cōponendam discordiam Henricus Cæsar Sonogitū
 atq; in Texandros uenit; sed ut uidit se nihil proficere indu-

CHRONICA FLANDRIAE

cias duntaxat perfecit ad usq; natalem diui Iohannis baptistae
insequentis anni.

M C XCIIII. mense Maio Margarita Comes grauiter
egrotauit, sed paulo post reualuit. Reginaldus Comes Castri
Martini Alberici filius, cinxit equestri balteo Balduinū Mar-
garitae filium, Graecorum futurum Augustum. Gandenses sedi-
tiones usq; eò graues domi exercebant, ut difficile admodum fo-
ret inuenire remedium. Domus suas una familia aduersus aliā
arcium instar muniebant, odioq; exitiabili inter se digladiabā-
tur. Obuiabant Comites medicabanturq; quantum poterant
tantis infantijs: aliosq; uinculis, alios capitali supplicio coerce-
bant. Interea exeuntibus sub kal. Iunias inducijs Alostensum
fines Louaniensis urgere cepit, Simul instigatore Louaniensi
bellum Namurcicum ortum, gestumq; ab Flandris Hanonijsq;
admodum foeliciter. Praelium commissum cruentum & atrox,
kal. Augusti in Namurcensibus. Captus ibi Henricus dux Le-
burgenfis & filius eius Henricus, ductiq; ambo hic Quarcentū,
ille Atham in custodiam. Capti cum his centum ac duodecim
ginti proceres ordinis equestris. Submersi Sabi flumine eiusde
dignitatis uiri dum fugam capiunt quindecim, praeter omnem
promiscuam militum turbam, maxima ex parte aut in praelio,
aut in fuga casam. Eius belli causa haec erat, Henrico Namur-
censium Comiti Balduini auunculo proles nulla, sed duae Ade-
la & Isabella erant sorores, Adela maiore natu Balduinus, Isa-
bella minore prognatus erat Valeramus Luceburgenfis. Et iā
pridem Namurcensis opes suas Comitatumq; Namurcū Bal-
duino assignauerat; at nunc agentibus Louaniensi Luceburgē-
siq; consiliū mutauerat; acta resciderat, Luceburgenfisq; mi-
nore sorore orto sua omnia praeter ius fasq; attribuerat. Ad-
erant illi in armis Henricus Louaniensis, Theodoricus Beuer-
nensis, qui Adā Balduini ex sorore neptē tenebat matrimonio.
Valeramus Luceburgenfis caput totius negocij cum socero suo
Lemburgenfium duce, duobusq; illius filijs Henrico & Valera-
mo.

mo, Albertus præterea Auburgensium, Fridericus Vianensium ac Gerardus Iuliacensium Comites. Horum subnixus Namurcensis uiribus Flandris se Hanonijsq; facile resistere posse sperabat: uerum ut sunt belli semper incerti exitus longe secus ac ratus erat accidit. Eapugna Balduinus Balduini principis filius, Nicolaus Ruminianus ac Robertus Variniacus magister militum Flandriæ, præcipuam tulere laudem. Domum cum nobilissimis captiuis Balduinus reuersus est: paucisq; postea diebus conciliata pace ut sua in eos uteretur beneficentia, omnes sine precio dimisit, Comitatusq; Namurcensem retinuit: rebusq; cum Brabantino Hallis oppidulo compositis, reliquis pacem dedit: unum Theodoricum Beuernensem coactis in fiscu eius bonis Flandria expulit: qui tamen haud longe post pacem impetrauit. Guilelmus Schinca unus etiam ex coniuratis ab inimico quodam suo interfectus est in uestibulo templi Halensis, sed Rogerius Rogerij Curtracensis filius pacem cum reliquis est assecutus. Post hæc Margarita princeps in domo sua apud Maleam iterum ægrotauit, ac diem clausit supremu xvij kal. Decembris, Sepulta est Brugis in æde diui Donatiani iuxta aram maximam, ubi tria sacerdotibus superaddiderat præbenda. Decessit eodem anno domitor ille Orientis ac nostrorum terror, Saladinus Sultanus Aegypti, nouem relictis filijs quos omnes Saphadinus patruus extra unum Norradinu amicorum uirtute tectum libidine regnandi necauit. Obijt Desiderius episcopus qui fuerat Morinorū. Hi principes Gandensibus potestatem fecisse referuntur creandi tredecim uiros abs quibus non esset ius prouocandi.

BALDVINVS CONSTANTINOPOLITANVS.

Balduinus futurus Græcorū Augustus, qui stirps prima in fratres eminebat, defuncta matre Comes mox salutæ Flædriæ haud ita multo post in Hanoniam quoq; successurus patri. Nobilissimam

bilissimam habuit uxore, ut alijs ostendimus locis, Mariam fi-
 lia Henrici Comitiss Campaniae, Philippus regis ex sorore nepse.
 Florentissima uiguit aetate. Natalibus, opibus, affinitatibusq;
 pollebat: auro, equis, armis, uiris, spectatissimisq; militiae uir-
 tutibus clarus conspicuusq; habebatur: uergenteq; iam ad ex-
 tremam senectutem patris aetate, magno omnium applausu,
 utrumq; regere coepit Comitatum. Robertus abba de redem-
 ptione regis Richardi. Distracti sunt (inquit) thesauri ecclesi-
 arum per totam terram regis Richardi, Calices etiam fracti &
 uenundati: ac missa sunt precia eorum in Alemaniam pro re-
 demptione regis Richardi triginta milia marcarum Imperato-
 ri: caeteris uero infinita pecunia. Cunctq; adhuc captiuus teneret,
 Philippus rex Francoru obsedit Rotomagum, sed capere non po-
 tuit, ciues em uiriliter se defendebant, & caeteri Normanni eos
 adiuuabant. Vernoliu quoq; obsedit sed capere non potuit: cunctq;
 adhuc Castrum obsideret uenit rex Anglorum. Haec abba.

M c x c v. die sancto Pentecostes Philippus Balduini fra-
 ter ab Philippo Francorum rege equestri insignitus est digni-
 tate. Eodemq; tempore Balduinus Balduini principis pater
 cum Castriloci grauiter aegrotaret Philippo filio Comitatu
 Namurcensem testamento legauit, adiecta conditione ut eum
 principatum ipse ab Balduino fratre, Balduinus uero a Caesa-
 re in beneficium acciperet teneretq;. Inde rogatus a Philippo
 rege misit filium suum Comitem Flandriae, cum ampla arma-
 torum manu Francis auxilio aduersus Anglos. Sibyllae filiae
 uim magnam auri (ut tunc erant opes) in dotem assigna-
 uit. His Castriloci solcite peractis breui post moritur, situsq;
 est ibi in principe aede pro ara diui Iacobi. Tu Balduinus prin-
 ceps post ductas magnifice patri exequias, publica laetitia fau-
 stisq; acclamationibus Hanoniensi principatu est inauguratus.
 Philippo fratri iuxta paterni testamēti formulā Comitatu per-
 misit Namurcicum, Henrico aut fratri, sexcenta in Flandris ac
 quadringēta agri iugera assignauit in Hanonibus, Mense Fe-
 bruario

bruario Hoyū accessit ad Albertū episcopū Leodiensem, illiq; de principatu Hanoniensī iuramentū fidelitatis præstitit, Albertusq; in gratiam eius Godofridum præfectum ecclesiæ diui Donatiani Brugensis, fratrem ipsius ex patre, alijs super alia auxit honorauitq; sacerdotijs. Eodem anno Aphri, Numidæ, Mauri, quorum urbem Syluinam captam à nostris supra commemorauimus, rursus Hispaniam inuaserunt, ingentiq; uastitate ædita ac uicto Alphonso Castellatorum rege, Beticam omnem occupauerunt, quam tantisper tenuerunt, dum nobilissimus regum Hispanorum Ferdinandus Caroli Quinti foelicissimi principis nostri auus, superato demum Mele Maurorū rege, impiam illam colluuiem Hispania expulit. Eodem anno Hollandiæ Comes Theodoricus Florentij filius Flandricos mercatores grauiter molestare cœpit ad portū Gerardī (Gheers Vliet uulgo dicunt) Impetrauerat enim ab Henrico Casare, ut quicumq; mercator illac transiret uicissimam omnium rerum suarum persolueret pro uectigali, cuius quidem sub prætextu uectigalis magnā uim auri ab negociatoribus extorsit, adeoq; acerbe exegit præcipue à Flandris, ut duplum sæpe soluere cogerentur, unde rixa multa ac grandis discordia Flandros inter & Hollandos orta, quæ non nisi bello postea finita est. Baldunus princeps profectus ad regem fide præstita iurauit in illius uerba præter uoluntatem multorum Flandrorum, qui cum Anglis iungendum foedus ac armis repetendam à Gallo occidentalem Flandriam censebant, propterea quod absq; decreto publici consilij reclamanteq; populo Philippus Comes eam alienasset. Rex autem gratificari cupiens Comitī, auctiorem illum fecit Mauritania iuxta Tornacum, eumq; in fidem accepit ac clientelam, unde alibi editæ literæ. Eodem anno tanta uiolentia flauisse lego Africum, ut templa, tures, arbores, terræ æquauerit. Gādauī agente Euerdæo abba dedicatū ab Stephano episcopo templum curiale in cœmisterio diui Bauonis.

M C X C V I. De tempestate uentorum huius anni ac subsequente

quente fame, hos inuenio triuiales rithmos.

Turbine uentorum fit magna ruina domorum.

Fabrica multarum confringitur ecclesiarum.

Decidit & cuncti generis radicitus arbor.

Clade famis diræ plures cœpere perire.

Sæuist in miseros nimium quæ quinq; per annos

Sexdenis solidis emptus tritici corus unus.

MCXCVII. exeuntibus inducijs cum Saracenis, nouus ex autoritate Celestini Pontificis & Henrici Cæsaris conscribitur exercitus in Asiam, aduersus barbaram religionem mittendus. Eius expeditionis in primis se duces professi sunt Philippus Sueuorum dux Henrici Cæsaris frater, Conradus archiepiscopus Maguntinus, Conradus episcopus Herbipolensis, Haruicus archiepiscopus Bremensis, Rodolphus episcopus Verdensis, Henricus dux Saxonie, Lupoldus dux Austrie, Henricus Comes Palatinus Rheni, Hermannus Comes Turingie, Henricus Comes Louaniensis idem dux inferioris Lotharingie, Valmarus Leburgenensis, Theodoricus Clituanus, Adolphus Holfatius, Simo Montefortis, Galterus Blesensis, Andreas Sauengius, Guilelmus Barenfis, Vgo Florinius, Guilelmus Saleberiensis, qui peruecti in Syriam, Berytum, Ioppenq; urbes recuperauerunt. Eodem anno Balduinus à Bockla monachus Blandiniensis, uir Religionis ac pietatis opinione non uulgariter commendatus, duriter uisitando in confinibus Vualie, loco saluoso & ab hominum cœtu procul semoto, nempe inter Andouerpas & Brugias monasterium ordinis ac ritus Cisterciensium inchoauit, quod postea principum ac primatorum liberalitate eximie locupletatū, ab illius nomine Baudenloe appellatum est. Præfuit huic cœnobio magna cum laude eo tempore quo hæc scriberentur DN. Iohannes à Deynse abbas, uir propter eximias animi corporisq; dotes, quibus illum cumulauit supremi numinis benignitas, raramq; indolem cum summa rerum cognitione ac eruditione coniunctam, dignus sanè qui ab omni

quī ab omnibus literarum cultoribus etiā atq; etiā uehemēter celebratur.

M C XCVIII. Ardente Francos inter & Anglos bello, neutrarum haud facile partium potuerunt esse Flandri: hinc ab Gallo inde ab Britanno sollicitati. Ita q; quando alterum esset necesse, Gallum Flandria q; Anglum hostem habere maluit, propterea quod hic ab ora maritima haud satis adhuc munita grauius immineret. Ad hoc dolebat maiorem in modū Flandris, quod non modo Odomaropoli ac Aria oppidis munitissimis, sed etiā omni reliqua occidentali Flandria essent spoliati, nullisq; non locis magna uerborum iactatione conquerebantur contra patrias leges, nulloq; publici concilij decreto Gallorum cupiditate Flandriam duas in partes esse distractam, quae hactenus fuisset indiuisibilis. Coacto igitur concilio, post uarias sententias ea tandem uicit, quae Philippi Comitis cum rege de Atrebatensio conuentionem iure rescindendam esse decreuit: praesertim quando de oppidis ac regione Somonae Vermanduisq; Philippo Comiti ab rege Ludouico attributis, nullam prorsus rex Philippus seruasset fidem, nunquamq; cessasset donec uī atq; armis ad illorum restitutionem Elsatium adgisset. Cum igitur recuperandae occidentalis Flandriae se ultro offerre uideretur occasio, Balduinus princeps tum ea spe inductus, tum Richardi regis partim minis territus, partim promissis ac auro praesenti pellectus animatusq;, poscenti eius opem Gallo parere cunctabatur: sed missis foecialibus Atrebatens repetijt: quibus denegatis, Philippo regi Gallisq; factus se regni hostem bellum indixit: ictoq; cum Anglis foedere mox regias inuasit ditiones, agros, uicos, castella adusq; Compendium nemine prohibente incendit. Peronam & Roiam ad ditionem copulit. Inde obsessum uenit Fanum Odomari, quo ad eum uenere Reginaldus Comes Bononiae, qui Idam in matrimonio habebat Matthaei Elsatensis filiam. Venit & Balduinus Comes Gifnensis, Guilelmus Betuntensis & Arnulphus

101
 CHRONICA FLANDRIÆ

Gifnensis Balduini filius. Falcobergam quæ Guilelmi Audo-
 marenſis erat Bononiensis combuſſit. Is ob colaphum conuētus
 quodā ſibi infractum ab Hugone Comite Fani Pauli, relictiſ
 Franci regis partibus ad Anglos defecerat. Filius erat Alberti
 Comitiſ Caſtri Martini, gratia connubiꝝ Comes Bononiæ.
 Quinq; hebdomadas durauit obſidio Odomarenſis, fortiter
 deſenſantibus ſe oppidanis, donec adacti comœtus penuria.
 Vbi ab Philippo rege cū Angliſ in Normannia bellum geren-
 te nihil aſſequi potuere auxiliꝝ, Balduino ſe reddiderunt menſe
 Octobri: quod ſecuti exemplum Arienſes, mox & ipſi facta
 deditiōe in fidem redierunt: dehinc Atrebatum Balduinus
 mouit, eamq; urbem obſedit: ſed nullo facto operæ precio obſi-
 dionem ſoluit: agrūq; Tornacenſem Cameracenſemq; popu-
 labundus percurrit ac Gandauum redijt. Tum controuerſa
 orta de eius inſignibus, nempe cum in eadem parma & Flan-
 driæ & Hanoniæ gereret inſignia, induxerunt eum Flandri ut
 ſolum leonem ferret. Ita inſignia Hanoniæ uetera in torū ſunt
 relicta. Eodem anno mortuo Henrico Cæſare, Germanorū
 primates quos aduerſus Aſiaticam barbariam profectos me-
 morauimus, nullis precibus in Syria retineri potuere. Horum
 diſceſſu qui reliqui noſtrorū res ibi gerebant animos prope de-
 ſponderunt. Barbari magna noſtrorum cæde Ioppen ſtatim
 expugnatam euerterunt. Simon Montefortis Gallorum dux
 pactis cum Saraceniſ inducijs, Tyrū duntaxat ac Ptolemaida
 in poteſtate piorum reliquit. Domum reſſit Germani con-
 trarijs inter ſe ſtudijs diſtringebantur, aliꝝ Philippum Henrici
 deſuncti fratrem, cæteri Othonem Henrici duciſ Saxoniz
 fratrem eundem Richardi Anglorum regis ex ſore nepotem
 Auguſtum ſalutauerunt. Ea in diſcordia Innocentiuſ Tertiuſ
 Anglorumq; rex Richarduſ & Balduinuſ Comes Flandriæ
 Othoni adhæſerunt. Francuſ autem rex Philippuſ, foedus ſoci-
 etatemq; cum Philippo inijt, ut ſuas aduerſuſ Angluſ Flan-
 droſq; confirmaret opes. Eodem anno initium ſuum ſumpſit
 ordo

ordo Alborum monachorū sanctæ Triadis, cœptusq; ordo per idem temporis eorum monachorum qui Dominicani uocātur, ab Dominico Calagurita uiro persancto.

M C X C I X. Philippus Comes Namurcensis Balduini frater, circumuentus Gallorū insidijs, prope Lutosam capitur unā cum uiris alijs nobilibus duodecim, in quibus & Petrus sedis Apostolicæ legatus, patria Duacensis, Cardinalis titulo Sæctæ Mariæ in uia lata: qui non diu post dimissus custodia, Diuionij oppido Burgundiæ coegit episcoporum conuentum, in quo Philippo regi sacris interdixit, propterea quòd Ingelburgæ iustæ uxori Mariam superduxerat filiam ducis Morauicæ. Tum sedibus suis exacti ab irato rege episcopi, Ingelburga Stampis in custodiam coniecta, intolerabilia toti regno irrogata tributa. Captus autem erat Namurcensis, ut Hanonienses narrant scriptores, iuxta Lutosam in Bellefio ab Roberto Lutosensi, Eustathio ab Villa noua & Hugone ab Hamelenchorthe. Eodem anno Richardus rex Angliæ in Lemouicibus ad Calacum oppidum ictu scorpionis occisus est, cuius de morte accepto nuncio Philippus rex in Flandros omni ut putabat spe destitutos magnis uiribus descendit: receptisq; nullo negotio Veromanduis, Lisam amnem iuxta Ariam transijt, Flandriãq; interiorē adusq; montem Hyprensem, qui & acutus dicitur penetrauit, ut Hypram obsideret: sed cum intelligenet permultos ex suis maxime frumentatores itinerum difficultate ac syluarū latebris ab incolis passim intercipi, de pace cum Comite facienda cœpit cogitare. Ballioli cum Balduino uenit in colloquium, ibi eo res perducta est, ut subspe pacis breui perficiendæ exercitum rex deduceret: quæ tamen res haud tanti erat momenti, quin pollicitationibus muneribusq; Anglorum inescatus, cum Comitibus Bononiæ, Barensi, Gisenisq; Flandrus transmitteret in Angliam, foedusq; ac coniurationem cum Iohanne nouo rege in Francos innouaret confirmaretq;, indeq; reuersus finitimas regni ciuitates quaquaersus unā cum Bononiensi

CHRONICA FLANDRIÆ

noniensi infestaret. Inter eas tamen tempestates Maria eius uxor ad auunculum regem Luteciam proficiscitur, pacem supplex petiit, quæ sub sacrum Christi natalem domum reuersa, perfecit uti breui post Peronæ de discordijs finiendis indiceretur conuentus. Mense igitur Februario proxime insequente iuncta Peronæ concordia est, quæ Fanum Odomari Ariamq; ac supremum imperium Comitatus Gîsnensis, Ardensis, Liliarij ac Rîchenburgensis, Gorgam præterea ac quicquid aduocatus Betuniensis cis Nouam possidebat fossam, unâ cum Moretania iuxta Tornacum Balduino adiudicauit. Atrëbatum autem, Bapalmas, Lensum, Hîsdinium cum beneficijs Fani Pauli ac Bononiæ separanda à Flandrijs regis filio attribuit, quæ de pace extant tabulæ. Eodem anno Gandauî ordinatum à Balduino de uectigalibus & portorijs coram testibus Gerardo antistite dñi Donatiani Brugensis eodem Flandriæ Cancellario, Sigero Gandensi & Iohanni Insulano. Porro Theodoricus Beuernensis qui & Dixmudanus, cum uxore Ada dedit monachis cœnobij Visconiensis, ut in omnibus suis dititionibus ab portorijs & uectigalibus cuiusuis generis, essent liberi; quæ res argumentum est breue fuisse Theodorici exilium, statimq; post mortem Balduino Hanoniensis peractam illi fuisse reductionem. Iohannes autem rex Angliæ ut, ab Arturo nepote Britanniæ duce regni Anglici æmulo Gallorū auxilia auerteret, reddita Philippo regi bona Normanniæ parte, ac dimissis illi Eburouicibus, Vellocastribus, Castroq; Rodulphi, Issoduno & Cassiano oppidis pacem sibi à Gallis redemit, suamq; neptem Blanchâ Adelphonsi regis Castellæ filiam Ludouico Philippi regis filio despondit.

M c c. pace Balduinus cum rege firmata, uotum iam tum suscepisse traditur eius expeditionis, quam postea in barbaram parauit religionem. Obijt Balduinus Boela author Bodelonijs monasterij, Balduini principis beneficentia bene auctum. Obijt ad Vallem Rosarum Ida Louaniensis, cuius sanctimoniam uirginis

uirginis summis uehūt laudibus. Cōprobauit Balduinus leges & instituta oppidi Gerardi Montis, tradita quondam ab Balduino Montensi eius oppidi conditore ut plenius scripsimus alibi. Obijt Albertus Comes Castri Martini, relictis liberis Reginaldo Comite Bononiæ ac Hugone Comite Pontui per uxores.

MCC I. Octauianus Ostiensis, ac Iohannes Cardinalis Velitrensis, iussu Innocentij Tertij uenere in Galliam; quorum opera Philippus rex tandem adductus est ut dimissa Maria Moraniensi Ingelburgam iustam uxorem reduceret. In Furnensibus consurrexit Blauotinorum & Isanrinorum seditio. Cædes, rapinæ, latrocinia, incendia patrata, Herbertus ab Vulfringhem Blauotinorum ductor, xvi. kal. Decembris, aulâ Comitû in oppido Furnensi incendit, quod ob facinus bonæ eius fuere publicata, ipsæq; perpetuo damnatus exilio.

MCC II. Vgo Comes Marchiæ, dolore sponsæ Comitû Engolismensis filiæ ab Iohanne Anglorum rege interceptæ cum Arturo duce Britanniæ regni Anglici amulo, armorum iunxit focitatem. His accessit Philippus rex Franciæ, ipsæ iunctis copijs bellum de integro Anglis facere cœperunt. Eodẽ anno consecrata memoria Guilelmi ducis Aquitaniæ, quem lego authorem fuisse ordinis fratrum Guilelmitarũ, Mense Martio decretum ab Balduino, ut post hæc Comites tantidem uinũ emerent quanti populus, quod hæctenus soliti erant tota Flandria non pluris emere tribus denarijs. Simul Gandensium res ordinauit. Nam ciues Gandenses, hoc est quicunq; intra quatuor habitaret portas, immunes fecit ab omnibus uectigalibus. Portæ tum erant omnino quaternæ, Turrata seu Toraltana quæ Brugas ducit, Gallica Curtracũ, Brabãtina quæ fert Alostum, ac porta diui Georgij quæ & Bauonis. Ferebat item uetus consuetudo, ut nemo ciuitate donaretur nisi qui habitaret intra eas portas. Sed quo maior indies ciuium mercatorumq; fieret frequentia, cautũ ut ius non esset ciui Gandensi extra quaternas portas fundum aliquem aut ædes mercari. Exteris quoq; facta

potestas emendi intra portum, hoc est oppidum, quoscunq;
uellent fundos. quæ res ultra quam cuiquam est credibile mul-
tiplicauit ciuitatem. Obijt Guilelmus Pontifex Remorum.

M CC III. Theodorico Comite Hollandiæ Dordraci mise-
rabiliter trucidato Guilelmus eius frater inuasit principatum,
extrusa Ada Theodorici filia Ludouico nupta Lossensium Com-
miti. Coegit Lossensis quantas potuit copias, ducemq; Lem-
burgensem unâ cum episcopis Leodiensi ac Traiectensi sibi ad-
iunxit, Flandrorû item comparauit auxilia, remisso illis uesti-
gali illo apud Gheersliet, cuius supra fecimus mentionē. Bal-
duinus princeps tametsi parandæ in Syriam expeditioni esset
intentus, Lossensi tamen profectus est auxilio in terram Scalda-
nam, dictam gentiliter Beosterfcelt & Scauwiam, copias duxe-
runt, ut Sirixeam oppidulû obsiderent; uerum agentibus quibus-
dam pacificatoribus res compositæ sunt per sequestros. Cessit
Lossensis Guilelmo Hollandiam, acceptis ab illo decem milib;
marcharum argenti. De hinc authore potissimum Innocentio
Tertio, nouus in barbaram religionem ductus exercitus. Præ-
cones concionatoresq; eius rei gratia circummissi, quorû Ful-
co Parisiensis, Petrus Rossacensis, ac Herluinus monachus diui
Dionysij Parisiensis, in Belgis eo functi sunt munere. Cæteri
Gallicæ iuuentutis proceres duce Theobaldo Comite Campa-
niæ sunt profecti Belgæ, Balduino Flandrensi certatim nomi-
na dedere. Ducum autem fortissimorum nomina eius expediti-
onis hæc sunt. Balduinus & Henricus Flandrenses, Theobal-
dus Campanus, Bonifacius Ferratensis, Ludouicus Blesensis,
Ludouicus Allobrox seu Sabaudus, Gothofredus ac Stephanus
fratres Perticenses, Hugo Comes Fani Pauli, Reginaldus Bos-
noniensis, Simon Montefortis cum Vidone fratre, Balduinus
Bellofortis, Henricus dux Louanjiensis, Reginaldus Damp-
tra, Popinus Aurelianensis, Galterus Comes Brenæ, Garne-
rius Tricassium episcopus, Ambrosius Mala spina Italus, Al-
phonfus Baionensis, Milo episcopus Sueslionum, Matthæus
Momorē

Momorentiacus, Gotofredus Genuilla, Henricus Argellerius,
 Iohannes Virfon, Oliuerius Rochifordius, Ex Anglia Comi-
 tes Nortuicensis & Nortantonix. Ex Italia Comes Brixienfis.
 Minoris autem notæ uiri ex Flandria Balduinum secuti sunt,
 Guilelmus cognomento le Rous aduocatus Berunix cum Bar-
 tholomeo fratre, Iohannes Nigellanus præfectus Brugenfis,
 Rasso Gauerus cum fratre Rogerio, Henricus Nigellanus, Lea-
 uinus Axellanus, Vuinnocus Hondescotanus, Theodoricus
 Dixmudanus, Iodocus ab Materis, Iohannes Oudenhouius,
 Iohannes sacerdos ad Zomerghem, Iohannes Daïere cum Fer-
 rico fratre. Tam longinquam Balduinus unâ cum Maria uxore
 professus militiam, Philippo fratri ac Bocharo Auenienti cu-
 ram & administrationem Flandrix atq; Hanonix, simul duage-
 filiarum suarum tutelam custodiamq; attribuit. Has Gandau
 apud Mathildem fructuariam Philippus aliquandiu curauit
 educandas, quarum postea nō satis se fidelem præstitit custodē.
 Hic tam copiosus tamq; instructus exercitus postquam Vene-
 tias peruenit, de tantorum Veneti aduentu ducum plurimum
 gausi, ea conditione illis operam suam fidemq; ac classis co-
 pijs transuehendis promiserunt, ingentemq; uim auri mutua
 dederunt, ut paucos dies illorum auxilio uterentur aduersus Ia-
 dertinos, qui ab Venetorum imperio ad Vngaros nuper defe-
 cerant. Nostri quibus & aurum ad res gerendas ac classis erat
 necessaria, accepta conditione in Iadertinos Istrosq; exercitū
 promouerunt; iunctisq; cum Venetis copijs Iaderam urbem
 obsederunt. Inter hæc Maria Balduini uxor, quæ cum Iohanne
 Nigellano in Syriam præcesserat; ac post uarias factationes
 multa q; pericula Ptolemaida peruenerat, morbo dum uirum
 ibi opperitur contracto, defuncta est quarto ut quidam notant
 kal. Septembris. Et decessit eodem anno Stephanus Tornacē-
 sis episcopus succedente Gossuino. Ad Iaderam dum sedetur
 hyemēq; multo asperissima partim hic, partim Venetijs hyema-
 tur, Alexis Bizantini Imperatoris Isatij filius, multis cum la-
 chrymis

chrymis uenit questum, ac opem à nostris imploratū cōtra uim atq; tyrannidem patruī suī Alexis imperij affectatoris, qui nefa-
 rio consilio patrem eius Isacium captum, luminibusq; priuatum
 in uincula coniecerat: nomenq; ac titulum Augustum inua-
 serat, Græcos inter & Latinos quum raro aliàs tum ea tempesta-
 te multo minime conueniebat, Philippus Latinorum Augusti
 soceri sui Isacij miseratus casum, Alexin adolescentulum benig-
 ne audiebat. Dolebat maiorem in modum Innocentius Ter-
 tius, quòd Romanæ ecclesiæ Græci subesse recusarent: illosq;
 ad officium reuocare peroptabat. Ad hæc Franci quoq; &
 Veneti palam Græcis erant infensi. Veneti quidem ob mer-
 catores suos paucis ante annis ab Hemanuele Augusto tota
 Græcia atrociter comprehensos, Franci ob Alexin Hemanu-
 elis filium Ludouici regis generum Imperio pariter & uita do-
 mesticis discordijs spoliatum. In tam turbido rerum statu Alex-
 is singulari adolescens indole, æs omne alienum à nostris factū
 Venetis se dissoluturum, simul Græcam ecclesiam Latinæ sub-
 iecturum promittit: ijsq; conditionibus iureiurando roboratis
 auxilium assequitur. Coactis Iadertinis Liburnisq; & Istris, se-
 suaq; in ius ditionemq; Venetorum permittere, omnem belli ap-
 paratum appetente iam uere duces in Græciam conuertunt.
 Instructa ingenti classe, quæ Triremes lx, Onerarias lxx, Hypo-
 pagones centum habuit & uiginti, Constantinopolim cursus
 dirigitur. Eo postquam est peruentum, cum hoste mox decer-
 tatum, Nanq; Alexis tyrannus ac gener eius Theodorus
 Lascaris cum lx, armatorum milibus, nostros appulsu arcere
 conabantur. At tanta uirtute à nostris pugnatum est, ut parum
 abfuerit quin primo die urbs caperetur: tantusq; est iniectus
 Alexi timor, ut nocte quæ infecuta est desperatis rebus clam
 urbe profugerit: cuius cognita fuga Isacius à ciuibus custodia
 educus est, Imperioq; quamuis amissis oculis cum Alexi filio in
 urbē iam recepto restitutus: iamq; melior aliquāto miseræ ciuita-
 ti affulsit spes. At mox Isacio sene morte absumpto, turbata rur-
 sus omnia

sus omnia, ingens concitatus tota urbe tumultus: Græci Romanis seruire iurâq; ab illis petere indignum ducebant, simul promissam ab Alexi Isacij filio pecuniam Venetis reddere detrectabant: eorûq; contentions res processit, ut Alexin alium cognomine Myrtilum reiecto Isacij filio Augustum consalutarent. Hic necato mox sua manu iuvene Alexi iusto imperatore, iuventutem omnem armavit, urbemq; à nostris obsessam defendere conabat. Nostri aut cognito tã nefario eius parricidio acris multo q̃ antea urbẽ oppugnauerũt, eamq; pridie Idus Aprilis in potestate redegerunt, postquam duo de septuaginta dies arctissimam continuassent obsidionem. Eo confecto negotio indictũ statim de creando nouo Augusto cõciliũ, in quo quindecim instituti electores, summo consensu Balduinum Flandriæ Hanoniæq; Comitem Augustum renunciauerunt: quòd hic inter Gallos uniuersos & uir fortissimus nobilissimûq; & dux summus haberetur, simul quòd Flandrorum ac reliquorum Belgarum iam inde ab initio eius expeditionis omnibus in prælijs præcipua ac multo omnium maxima fuisset uirtus. Hæc sexto kal. Maias anno

M C C I I I I. nam in diem septimum kal. Maij, qui diuo Marco sacer est, incidit tum pascha. Fuere autem quindecim illi electores, Berhlemiticus, Prolemaidis, Suessionum, ac Tricasium episcopi, cum abba Lucedij, Flandrus præterea, Blesensis, Monferratensis, Fanì Pauli ac Brenæ Comites, cum quinq; primoribus uiris ex nobilitate Veneta. Creatus ab eisdem patriarcha ex Venetis Thomas cognomẽto Maurocenus, qui Romã mox profectus Græcanicã cum Romana uniuir ecclesiam, statimq; reuersus Cõstantinopolim Balduinũ Augustum corona alijsq; imperij insignibus decorauit xvij. kal. Iunias. Bonifacius Ferratensis creatus ab Balduino rex Thessaliæ, Creta Venetis permissa. Eodẽ anno Philippus rex Franciæ lætus quòd à Flandris esset liberatus; expulsis ubiq; Anglis totam recepit Normãniã. In Furnensibus Blauotini absentia Comitis audaciores

facti domum Mathildis Portugallensis Furnis combusserunt: ipsa adunatis uiribus, apud Holthem eos obsedit sed superare nequiuit: quippe fusa fugataq; ægre se Bergam recepit: exercitui eius fossis ac paludibus intercepto, atq; ad internecionem prope caeso.

MCCV. Hadrianopolis urbs Græcorum firmissima neq; Gallis neq; Venetis parere in animum induxit. Eo Græci cōplures odio nominis Latini refugerunt: accitaq; in auxilium Valachorū gente tenere urbem contra nostros obstinatissimis perseuerabant animis. Eam ciuitatem Balduinus dum obsidet, cōmissō prælio interceptus, ne an occisus parū cōstat, nūq; post hac est inuentus. Sunt qui ab Iohanne Valachorū rege captū, ac clam decollatum cōstanter tradant, Baptista tamē Egnatius fatali refert decessisse morte, imperio fratri per manus tradito. In Hanoniensiu lego annalibus, ab hoc principe literatis aliquot uiris demandatum negociū, ut tam Flandriæ q̄ Hanoniæ historias, leges, & consuetudines q̄ uerissime possent literis proderēt. Eundē authorē maxima ex parte fuisse inuenio sodalicij sacerdotū beatæ Mariæ Curtracēsis. Post eū Flandrici generis rerum sunt potiti in Græcia Henricus eius frater, Iole horū soror cum marito Petro Antistodorensi, Robertus Petri & Ioles filius, Balduinus Roberti filius, quū interea Hadrianopoli Theodoricus Lascaris, Iohannes Batazes Lascaris gener, Theodorus Batazis filius deinceps imperarent. Ad hæc in Ponto Iohannes Dynasta à suis popularibus in Latinorum aliorumq; Græcorū inuidiam Cæsar etiā salutaretur. Vsus est autem Balduinus publicis in literis hoc titulo, Balduinus Romanorū Imperator semper Augustus, à Deo electus. sigillo autem usus est aureo.

IOHANNA CONSTANTINOPOLITANA.

Philippus Namurcensis Augusti amissi frater, Iohannam & Margaritam eius filias tutelæ suæ ut diximus traditas, cognito eius

eius infortunio ad Philippum Francorum regem clanculū transf
misi, Mariam illius filiam uxorem sibi, remissionemq; precij
sua captiuitatis ea conditione pactus. Hoc ut faceret multis ab
rege precibus ac pollicitationibus erat sollicitatus, uerito ne il-
las Flandri in Angliam aut aliò contra se enubendas traderent.
Eam ob rem posteaq; de casu Balduini fama per omnia incre-
bruiisset, Namurcensem summa rerum procuratione deiectum
Flandria Hanoniaq; exegerunt. Exinde ad Bocharum Aue-
niensem delata in totum utriusq; principatus gubernatio. Au-
gusto ingenti eius desiderio magnoq; cum luctu iusta ubiq; fa-
cta: motusq; ciuiles qui per principis absentiam omnia com-
miscbāt quodamtenus coerciti. Obijt Balduinus Comes Gif-
nensis quarto Non. Ianuarias, estq; sepultus Andernīs.

MCCVI. In Furnensibus Bergensibusq; Mathildī reginæ
Blauotini continenter rebellabāt ob immodicas (si sat cerno)
collationes ab illa imperatas. Hi congregati ad sex milia homi-
nū, Hebertum ab Vulferinghem ac Valterum Hondescotanū
duces sibi legerunt, Christianumq; Pratensem Mathildis præ-
torem in oppido Bergensi obsederunt. At Christianus uir im-
piger unā cum Gerardo Fayo forti equite atq; aliquanta suorū
manu ausus facere eruptionem ad trecentos occidit, reliquosq;
in fugam coniecit, die quodam Lunæ, qui etiam nunc sibi uoci-
tatur rubrus ab fuso ciuili sanguine. Mathildis nihilominus
nusquam potuit cum Isangrinis secura consistere, coactaq; est
premente semper hoste profugere ad Comitē Gifnensem, cui
ius ope sedata utcunq; seditione domum est restituta. Isangrini
Mathildis iuuabant partes, dicti ab aduersarijs Nigrekini ut
apparet ab flectendis genibus, Blauotinos dictos puto ab Bla-
uotorum familia. Gandauī eodem anno ad Bauonis obijt
Guido archiepiscopus Remorū, cui hoc est adiectum elogium.

Grandis Gandauo debetur honor, quia Bauo

Sanctus prostrauit illum quem nullus amauit.

Obijt & Hugo primus abbas diui Andreæ iuxta Brugam.

D 2 MCCVII

CHRONICA FLANDRIÆ

M CC VII. damnata Almerici Carnutensis hæresis atq; alia quædam sectæ. Obijt Lantbertus Morinorum episcopus Cancellarius prius Remensis, xij kal. Iunias successore Iohanne secundo.

M CC VIII. Philippus dux Sueuorum dum cum Othone de imperio contendit, ab Othone Comite Palatino interfectus est. Ortaq; eodem tempore dissentione de creâdo archiantistite Cantuariensi, Iohannes rex Angliæ Stephanum electum illi ecclesiæ Pontificem, illiusq; suffraganeos cum monachis Cantuariensibus multisq; alijs templorum ministris regno expulit, qui postquam in Flandriam appulissent, uix credibile est quanta humanitate ab Iohanne abba Bertinico sint accepti.

M CC IX. Innocentius Tertius Othonē Casarem Anglorū regis ex sorore nepotem, Franci regis ex professo hostem coronauit, sed eundē inuadentem statim Pontificias ditones, aspirantemq; ad totius Italiæ imperium eodem anno hostem ecclesiæ iudicauit, illiq; in fauorem Gallorum regis ius Imperij abrogauit, cuius in locum Germani annitente summa ope Gallo, Fredericum regem Siciliae Augustum designauerunt, qui fuit postea Romanis Pontificibus longe omnium infestissimus. Eodē anno Iohanni Anglorum regi participatione sacrorum idem Innocentius interdixit, propterea quod in exilium actis regni sacerdotibus prouentibus ecclesiarum militem aleret. Eius sententiam interdicti Atrebatī effati sunt Episcopus Atrebas, atq; abbas cœnobij diui Vedasti, adstantibus Guilelmo Londonēsi, & Eustathio Heliensi episcopis. Venit Philippus rex in terram Gifnensem, eaq; præfectura Arnulphum Comitem exiit, dirutiq; castellum Bonhatm, ac cæteris locis præsidium imposuit.

M CC X. incidit expeditio suscepta in impiam Albiorum hæresim decreto Innocentij Tertij ac consilio Dominici Calagurita magni tum nominis uiri. Odo dux Burgundiæ, Henricus Niuernensis, ac Simo Montefortis, præcipui in hanc duces electi. Oppressa atroci prælio gentis rebellio peruicaciaq;.

Vis
ctus pro

Ætus profligatusq; Raimundus Comes Tolosatium, cum Comitibus Flussatium Conuenarumq;, qui ab Albijs, Tolosatisbus tunc contributis stabant. Cæsus in acie Petrus rex Aragoniæ Albanarum & ipse partium. Sunt qui eam hæresim matrimoniam dānasse, promiscuos concubitus eosq; nefarios pro sanctis dixisse referant. Fulco cognomento Vtenhoue patria Gandensis percelebri tum uir sapientia, quum nullis posset modis impelli ab Iacobo Vitriacensi Innocenti legato, ut eam pro more expeditionem cōcionaretur, idoneum se esse negans, subito ceu uindice irato numine, grauissima corripitur hæmorrhoide, quam xxiiij. per annos tam forti infractioq; tulit animo, ut Christū seruatorem ante mortem (ut aiunt) uidere, diemq; obitus præscire meruerit. Canonicus erat Insulanus. Condidit Gandauī domū hospitalem pro egenis, cui nomen est Biloka. Eodem anno Philippus Namurcensis Ioannæ principis patris, duxit uxorem Mariam Philippi regis filiam.

MCCXI. Philippus rex conciliante Mathilde Portugaliæ Iohannā principem matrimonio iugauit Ferdinādo Sanctij Lusitanæ regis filio: blanditijs muneribusq; cū Mathildis uxor Sanctij regis ad id pellectus. Hæc acta Luteciæ urbe Parisiorum: magnaq; pompa impendio Flandriæ atq; Hanoniæ celebrata ibi nuptiæ, Sed coactus Ferdinandus priusq; in fidem reciperetur, promittere se pacem Peronensem irritam facturum, oppidaq; Ariam & Fanum Odomari Ludouico regio iuueni redditurum. His ita peractis in uitam se dedit cum uxore & Mathilde amita ut ueniret in Flandriam: deducente eum Peronam usq; Ludouico regis filio, qui ueritus ne factum mutaret, clausis eum portis ibi distinuit: magnaq; celeritate in Atrebatensium contendens, Ariam ac Fanum Audomari repentino percussa metu, nullisq; munita præsidijs occupauit. Ferdinandus magno uir animo, ea affectus ignominia graue in Gallos concepit odiū, adeo ut nunquam post hac fidendum illis existimaret. Nec aderant illi statim Flandri; sed discordibus inter se animis

CHRONICA FLANDRIÆ

tumultuari coeperunt; pars obtemperandum regis uoluntati, recipiendumq; Ferdinandum, ceteri magno cum fremitu diuersum sentiebant, nullo communi consensu, nullo senatus consulto coisse matrimonium, sed uenditam ab auaro rege suam principem alienigenam atq; ignoto uiro. Ludouicus interea Arriam Fanumq; Odomari maximis operibus multo firmitora atq; antea erant effecit: ualidissima apud Audomarones educta ad portam Bononicam turri, qua ingressus egressusq; liber pecunia risq; sibi pateret in oppidum. Ferdinandus uxore febricitante cum Mathilde amita Doaci relicta, penitiosem inijt Flandriam deducuntibus ipsum imprimis Philippo Namurcensi, Iohanne Nigellano, ac Sigero Gandauensi, Eum Hyperenses Brugensesq; & Curtracenses, comiter obedienterq; uenientem exceperunt. At Gandensibus diuersus erat animus, sine coniuge recipere ipsum detrectauerunt, nullum se Comitum uirum agnoscere; principem sibi esse foeminam Balduini Augusti sobolem: proinde faceffat procul, aut si recipi uelit cum illa ueniat: seq; coniugem illius esse doceat. Eam passus Ferdinandus repulsam gemens frendensq; Curtracum retro abiit. Raso Gauerus Arnulphusq; Aldenardanus Nigellanum Gandensemq; qui cum illo uenerant ex æmulatione aulicæ gratiæ nata similitate pessime ode- rant. Igitur ex Gandensibus coacta tumultuaria manu, raptim si capere illos ualere Curtracum conuolauerunt, inopinataq; impressione in oppidum irruerunt. Vix se periculo exemit Ferdinandus, uix spacium illi fuit fractis à tergo pontibus fugam faciendi ut Duacum recurreret. Gandenses spe sua frustrati, ne nihil fecisse uiderentur, Curtracum diripuerunt, ac domum reuerterunt cum præda. Ferdinandus inter hæc maioribus instructis uiribus, assumptaq; secum uxore iam ualente ferocem minabundusq; Gandauum redijt. Visa Gandauenses Iohanna portas aperuerunt, pacem ab eo trecentis milibus nummum redemerunt, ipsumq; nullo non genere apparatus splendidissime acceperunt, cultum dehinc ab omnibus Flandriæ ciuitatibus hoc studiofius

diosius amantiusq̄, quòd in Gallos quos & ipsi habebāt exosos, exulceratum gereret animum. Facta hoc anno translatio diui Lietberti Cameracensium episcopi ab Albrico Pontifice Romanorum. Et decessit Philippus Namurcensis relicto filio Philippo breuis æui puero. Rex autem Philippus filiam suam Namurcij uiduam, Henrico tum collocauit duci Louaniensi.

MCCXII. Ferdinandus & Iohanna Comites Gandauī statum tenoremq̄ reipublicæ mutauerunt, statuentes ut tredecim senatores, qui hæctenus fuissent perpetui, singulis renouarentur annis, qua de constitutione literæ extant, quarum alibi edidimus exemplum. Eodem anno Iohannes Nigellanus & Sigerus Gandauensis eminentissimi aulæ proceres Flandriā discesserunt. Sunt qui pullos esse referunt ab Flandriis, q̄ persuadere niterentur Ferdinando, ut Fanum Audomari & Ariam nō repeteret, sed pacis gratia Ludouico stirpi regis in totum dimitteret; alij uero postq̄ usq̄ ab Augusti morte in rerū administratione cōtinui essent uersati, postulatos tandem repetendum à Comite descuisse memorant. Post horū discessum Rasso Gauerus & Arnulphus Aldenardanus ueniam supplices petentes, cum Ferdinando in gratiam redierunt. Eodem tempore Bochardus Aueniensis Iacobi (si satis cerno) filius, duxit uxorem Margaritam Iohannæ principis sororem, cui ipse tutor fuerat attributus. Autor est Iacobus scriptor Hanoniæ, hoc matrimonium assensu Iohannæ & Ferdinandi aliorumq̄ omnium propinquorum propalam fuisse celebratum, Bochardumq̄ ab Galtero fratre Estroanam accepisse ditionem cum annuo aliquanto censu ex Aueniensi dominatu. Ab Philippo Elsatio ob patris eius præclara merita à teneris educatum, atq̄ unice semper dilectum, literisq̄ Latinis imbutum, in quibus breui tantū promouit, ut Aureliani factus sit professor iuris civilis, iuuanteq̄ Philippo Comite archidiaconus Laudunensis ac Canonicus præterea Tornacensis, quibus ab ecclesijs coactus est tandem sacris initiari, quod quidem licet inuitus planè faceret, creatus tamen

CHRONICA FLANDRIAE

tamen est Aureliani hypodjaconus propinquis prope omnibus inficijs. Dehinc redijt in Flandriam, non sacro quidem sed profano ac laico habitu, ut cultu ac uestitu specieq; equestri ordinem suū dissimularet. Vir erat impiger, strenuus, facundus ac manu promptus. Reliquit quotquot habebat sacerdotia, atq; ad studia militaria atq; equestrem dignitatem se transtulit; tã tamq; apud regem Angliæ ob singulares uirtutes inijt gratiam, ut militari ab illo cingeretur balteo, celsiq; equestri donaretur. Principibus primatibusq; uiris longe habebatur acceptissimus. Ingenium, prudentia, eruditio, comitas, facundia, ad hæc robur & elegantia corporis mirifice eum apud omnes commendabant, gratiamq; & authoritatem conciliabant. Huic, ut est supra demonstratum, Balduinus Augustus ad Asiaticum accinctus bellū, non modo liberorum suorū tutelam commisit, uerū etiam procuracionem Flandriæ Hanoniæq; unā cum Philippo fratre ac Mathilde Portugalensi habendā tradidit. Eo in munere impigre ac dexterrime uersatus, opes sibi magnas ac diuitias largiter parauit, Regio prope cultu ac splendore atatem egit, plusq; famulitij maioremq; familiam q̄ ipsa Mathildis quæ dicitur regina uoluit sustinuit. Margarita post nuptias sororis huius fidei ac custodiæ mandata est unā cum insignibus aliquot foeminais, trium millium nummūm annuo attributo censu. Hanc & multi quidem alij, sed præcipue Philippus rex Burgundionū cuidam petijt in matrimonium, quem Flandri quòd comperissent altero pede fuisse debilem dedignati sunt, satiusq; uisum conciliatrice imprimis Mathilde Portugalensi, Bochardo eam tradi. Bertiniani, Paulusq; Aemilius & alij quidā Historici furto ab eo uiciatam ac duorum filiorum factam matrem absq; ulla dissimulatione commemorant. Igitur Bocharus postquam innotuit eum esse Hypodjaconem Iohanne principe omnibus eum modis insectante ad Innocentium Tertium trepidus superplexq; refugit, si quo modo expediri à sacris atq; manere in matrimonio posset. At Innocentius ea in re haud quaquam exorabilis

orabilis, iubet Margaritā ante omnia dimittat, illiꝫ ac forori eius tanta de iniuriā satisfaciāt, Insuper in Asiam proficiscatur, spacium unius anni in barbaram militaturus religionem, reuersusꝫ in suscepto semel uiuendi instituto æternum maneat. His oneratus mandatis in Syriam quidem proficiscitur, sed domum inde reuersus conspecta uxore ac pulcherrimis liberis dixisse fertur, uiuum se malle excoriari quā complere ea quæ Romanus iniunxerat. Iisdem diebus Reginaldo Comiti Castrī Martini, piorum communionē interdictum est: ea (puto) de causa, quod Comiti Claromontensi foeminae opē ferret contra Philippum episcopum Bellouacorum, illiusꝫ quāsdam arces euereret: in foeminae uicissim incurrēte ditioes grassanteꝫ episcopo. Simul graui suspitiōe infidelitatis idē aspergitur, ex eo quod nunciij inter ipsum & regem Anglum Othonemꝫ Cæsarem commearē dicerentur. Tenebat iure uxorio Bononiam ac Moritonium maritimum oppidum in consinio Normanniæ: quod in oppidum cum Gallicum recipere præsidium recusaret Moritonio ipso, simul & Bononia ceu manifesta iam coniuratione ab Philippo rege spoliatur. Spoliatus ad regem Anglum iracundus atꝫ minarum plenus transijt, Othonemꝫ Cæsarem & Ferdinandum principem in eandem conspirationem inuitat sollicitatꝫ. Eodem anno combustum est oppidum Bergense sexto Idus Octobris. Et monasterium beatæ Mariæ cognomento de Bosco de cælo tactum. Alexander de Villa Dei in Neustria grammaticā suā emisit, cui titulū fecit Doctrinale: quod opus postꝫ trecētis prope annis habitū esset in precio, repullulantibus tandē bonis literis explosum est ab doctioribus grammatiscis, quorū in albo doctissimus noster Despauterius haud ultimū tenet locum. O quantas nunc immensæ Dei benignitati debemus gratias, qui tenebras depellere, ac linguas literasꝫ dignatus sit reddere: excitatis ad hoc pulcherrimis ingenijs; in quibus longe maximum excellentissimumꝫ literarū columen conspicitur Erasmus noster Roterodamus, uir ad miraculū excellēs,

CHRONICA FLANDRIÆ

partimq; modum ac uim humanæ amplitudinis supergressus.
 MCCXIII. Principio huius anni Philippus Francorum
 rex concilio in Suesſionibus coacto, in Angliam cum exercitu
 transmittere decreuit, non modo ut Iohanni regi inferret bellū,
 illumq; petentibus quibusdam Anglis regno extruderet, uerum
 etiam ut (quod pium magis uisum) pulsos ab illo sacerdotes
 suas in sedes reduceret. Proſitentibus eam expeditionem ca-
 teris regni primatibus, unus Flandriæ Comes Ferdinandus
 ſecutum ſe pernegauit, niſi prius ſibi Fanum Odomari & Aria
 redderentur. Ea repetitio parens extitit maximæ diſcordiæ. Re-
 ſpondit rex ea oppida ab Ludouico filio iure optimo poſſideri,
 ſed quoniā Peronenſi ſœdere Balduino Comiti eſſent diſmiſſa,
 paratum ſe eſſe alia pro illis bona æqua commutatione illi aſſi-
 gnare. Non contento ea pollicitatione Comite dies de concor-
 dia ſarcienda ad Arkas conſtituitur. Eo ubi ad diem Ferdina-
 ndus ueniſſet, Rex ſui copiam non fecit, ſed Grauelinguam unde
 ſe cum in Britannia ſolueret conuentum tranſtulit. Senſit Fer-
 dinandus fruſtrationibus ſe ludificari, timenſq; ſuo capiti ab
 irato rege Grauelinguā eundū non exiſtimauit, Dum claſſem
 (mille ſeptingentarum ut ferunt nauium) Bononiæ Graue-
 linguæ ac Calitiſ Rex inſtruit, expectatq; idoneam ſoluendi
 tempeſtatem. Iohannes Anglus metu perterritus, ſuisq; rebus
 diſſiſus, cum Pandulpho Romani Pon. Legato pacem compo-
 ſuit, pulsos episcopos in patriam reuocauit, Angliamq; &
 Hiberniam ſedi apoſtolicæ in æternum fecit uectigales, per-
 magnum auri pondus in annos ſingulos pendere pollicitus. Eo
 in Anglia conſecto negotio eeleriter Romanus ad Philippum
 regem Grauelinguam adnauigat, illiq; maximis interpoſitis
 minis interdicit, ne (quod ſe in ius protectionēq; eccleſiæ Ro-
 manæ tradidiſſet) regno Angliæ arma inferre pergeret. Eum
 in modum Gallus Britannia exclusus ad perſequendum Ferdi-
 nandum eo quod Grauelinguam non ueniſſet animum adiecit,
 omnemq; bellicæ rei apparatū terra mariq; conuertit in Fla-
 driam

drum. Classē Flandricū legere litus, ac Brugas uersus cursum dirigere iubet: ipse terrestrē exercitū ex Grauelingua Casletū ducit. Casleto die festo dominicæ Ascensioni in potestatē accepto ac præsidij firmato, Hypram parua interiecta mora occupat. Eo se contulit Ferdinandus, præmissis qui fide publica colloquium ac tempus de controuersia tractandi suppliciter peterent; sed tantum absuit ut colloquium impetraret, ut non admissum in oppidum Rex illū Flandriā protinus discedere iuberet. Tum Ferdinandus rei indignitate uehementer perculsus, Balduinum Neoportuensem, Robertū Bethuniensem, Guilelmum Audomarensem, Henticum Balliolensem, Adam Bergensem, Gallū Copellam legatos magna celeritate ad Iohannē regem mittit in Angliam ad fœdus ferendum, atq; aduersus uim & iniuriā Philippī regis præsentem eius opem & subsidium implorandum. Ab illo se paucis ante diebus duobus occidentalī Flandriæ oppidīs furtim & absq; ulla denuntiatione belli spoliatum, nunc q̄b eorundem infestissimā repetitionē tantum Gallum concepiſſe iracundiā, ut & omni reliqua prope Flandriā se exuat: occurrentem pacemq; suppliciter petentem magna ignominia reſciat: nusquā nec colloquio nec conspectu se dignatus, breuiq; futurum nisi mature quispiam auxiliē ut pulso iusto principe Flandriā tota in turpissimā recidat seruitutem. His ab Roberto Beruniensi prudente ac diserto uiro diligenter expositis, facile erat Anglos contra inuisam sibi gentem in auxilium asciscere. Paratam absq; mora classē delectissimis rex militibus impleri mandauit: illiq; Guilelmum fratrem Salebricæ Comitem, Reginaldum Bononiensem & Hugonem Bobam cum Iohanne fratre Francia pulsum præfectos imposuit, ac cursum extemplo Brugas tenere, postremasq; hostium naues adoriri iussit. Inter hæc Philippus rex obsidibus ab Hypranis acceptis Brugas proficiscitur, deducentibus eū quos transfugisse supra diximus, Iohanne Nigellano ac Sigero Gādenſi, quorum indicij locupletissimi quicq; ex uicis agrisq; cap-

CHRONICA FLANDRIÆ

qui sunt abducti. Receptis in deditiōem Brugenſibus, Gāda
 uum nihil cunctatus adiit. Huc ad eum uenit Henricus dux
 Brabantiaē, qui cum ampla ſuorum manu trans Scaldem Bra-
 bantiam uerſus poſuit caſtra. Huic enim rex Mariam filiam
 priori marito Philippo Namurcenſi deſtitutam conuentu Sueſ-
 ſionico deſponderat. Sedente ad Gandauum rege, duces An-
 glorum Gallicā claſſem inopinatam aggreſſi, quadringentas
 ex illa naues, quæ ad Dani portum in anchoris ſtabant, die Io-
 uis ante Pentecoſten paucis depreſſis ceperunt abduxeruntq;
 qua cognita re poſtero die Ferdinandus cum terreſtribus quā-
 tis maximis potuit copijs ad Anglos aduolat, ſeꝫ publico per-
 cuſſo foedere cum illis coniungit. Supererant in terram ſub-
 ductæ naues aliquot, atq; in ijs permagna quadam ac pulcher-
 rima quæ prætoria eſſe putabatur. His ſi cum Dammo oppi-
 dulo haud contemnendo, quo bellicum omne ferè inſtrumentū
 hoſtes contulerant, potiri poſſent, collatis de ratione belli con-
 ſilijs placuit in cōtinentem exponere militē, captiſq; aut incē-
 ſis ante omnia nauibus in oppidū præda reſertum irrumpere.
 Eam rem dum die Sabbati quæ uigilia erat Pentecoſtes, noſtri
 magna ſpe aggređiuntur, adfuit de improuiſo à Gandauo rex
 cum omnibus copijs. Hic prælio acri commiſſo, noſtri ut nu-
 mero ita & uiribus, quamuis fortiffime dimicarent inferiores
 fuere. Multis captis ad duo fere milia cecidere. Ferdinandus Bo-
 nonienſiſq; & Salebrius ad mare repulſi, ne & claſſem partiāq;
 prædam amitterent ſubito in Valachriam Zelandiæ inſulam
 reſugerunt. Vgo Boba cum filio in Angliam, Aegidiuſ Ber-
 taldus Aldenburgium, Rogeriuſ Geſtellanus cum Galtero fra-
 tre, Geſtellam, Herbertuſ Furnenſis Furnas, Robertuſ Betun-
 enſis Neoportum fugerunt. Capti ſunt Galteruſ Formizel-
 lanuſ cum Iohanne fratre, Anſelmus Roſlarienſis, Lambertuſ
 Roſebecanuſ, Thomuſ Chiæruſ, Guiſelmus Hyprenſis, Giſber-
 tuſ Haueskercanuſ, Galteruſ Ambianuſ, Vgo cognomento
 Britānuſ, taleſq; alij equites Flādri ad xxij. Ea potitus uictoria
 Galluſ

Gallus reliquam classis suæ partem quæ in portu stabat, ne in nostrorum ueniret potestatem cum oppido Dammo, omniq; ora illa maritima incendit. Est autem portus Dammensis nihil aliud hac memoria quàm fossa manufacta per duo nostratia miliaria ab Dammo usq; ad portu Sclufam, æstu concitato tantu modo nauigabilis. Erat tunc temporis Dāmus opulentissimu oppidulum, eoq; prope omniu gentium mercatorum aduecta bona Philippus rex se conseruaturum negociatoribus promiserat, quæ tamen omnia unâ cum oppido Sauaricus pirata classis præfectus contra fidem datam diripuit, unde male ibi cecidisse Francis ob Sauarici perfidiam existimabant. Quæ peccata (reor) nostris nocuere carinis, inquit ille. Eius Sauarici subijciam quod inuenio Epitaphium.

Concepit facinus mens, suasit lingua, peregit

Dextra, malus, peior, pessimus, iste fuit.

Concipiendo malus, suadendo peior, agendo

Pessimus, hinc turpis uitaq; morsq; fuit.

Mors ea non habuit planctum, nec uita fauorem,

Nec facinus ueniam, nec cinis exequias.

Mors lætam, tristem mora mortis fecerat urbem.

Cuius mors placuit, non bona uita fuit.

Talibus primates depingi merentur coloribus, qui tyrānicam utunt uitam. Incensis Brugenſium agris tantum Gallus terroris circumtulit, ut & Gandenses traditis obsidibus acciperent imperium. Eo confecto negocio Ludouicum filium & Galteru Castellionensem Fani Pauli Comitem, cum firmo equitatu Insulæ ac Duaci reliquit. Ipse obsidibus quos Gandau, Brugis, Hypris acceperat, ingenti pondere auri dimissis, domum se recepit. Inter hæc Flandrica nobilitas Curtraci, Hanoniensium uero primates Aldenardæ conuentus egerunt. Placuit ut Robertus Betunſensis cum quadraginta equitibus Flandris, Ne oportum custodiret. Arnulphus Landensis, Philippus Maldeghemensis, Philippus Vuostinius, ad Ferdinandu in Zelandiâ nauigarēt.

CHRONICA FLANDRIAE

nauigarent. Cognito regis discessu Ferdinandus comitante eū
 Guilelmo Comite Hollandiæ, qui extrusa fratris filia principas
 tum in ea gente inuaserat, cum Hollandorum Frisiorumq; aliis
 quanta manu Brugas redijt. Brugeses propter obsides aliquot
 nondum abs rege receptos, primū admittere eum cunctabant,
 quem tamen paulo post ne uim experirentur summo consensu
 receperunt. Idem Gandauenses statim fecere. Cum autē Tron-
 ciniū esset haberetq; in animo adire Curtracū, ecce Galli duce
 Ludouico regio iuene magno numero Insula excurrentes,
 Curtracum non admodum tunc munitum magno ardore ag-
 gressi diripiunt, direptumq; incendunt. Ferdinandus eo acce-
 pto nuntio magna celeritate Curtracum contendit, si eū hoste
 conferere manus possēt. At ille expectandum eius aduentum
 minime existimauit: sed captis Daniele Markeliensi ac Philip-
 po Vuostinio, quibus demandata fuerat oppidi custodia, ocyus
 cum præda Insulam recurrit. Dislapso hoste Hypram Ferdinā-
 dus peruenit, eamq; redeuntē ultro in fidem amplis fossis ligne-
 isq; propugnaculis ac turribus emuniuit, perinde ac sedem &
 arcem belli inibi constituere decreuisset. Dū hæc aguntur, Ludo-
 uicus seu à patre rege uocatus, seu timore perterritus, statutis In-
 sulæ oppidi præsidium ducētis equitibus Flandria decessit: quod
 ut primū Ferdinandus cognouit Insulam mouit, atq; ad Lisam
 arcem Herkinghem nouo quotidie ad eū confluente milite obse-
 dit: quam post quintumdecimū diem quum capere non possēt
 reliquit, & Insulam tentauit. Hanc terruit dies non amplius
 quaternos, cuius in discessu Franci eruptionem facientes, Alar-
 dum Borselensem nobilem uirum ex nostris ceperunt, ma-
 gnaq; gestientes laticia in oppidum pertraxerunt. Relicta In-
 sula Tornacum se Ferdinandus conuertit. Tornacenses diu fere-
 re obsidionem non potuerunt, propterea quod intestinis labo-
 rarent discordijs. Hanc urbem Flandri postquam acerrime se-
 mel atq; iterum oppugnassent, in eam tan. tem directa magna
 parte muri uel incredibili inuperunt: ciuiumq; bona omnibus
 locis

locis diripuerūt: portas ac muros toto prope circuitu diruerūt: sed ne incēdio insigne oppidū scēdaret euertereturq; per soluto Comiti grādi pōdere auri ciues obtinuerūt. Accepta Ferdināndus pecuniā militē ab omni deinceps iniuriā abstinere iussit: sexaginta ex honoratissimis ciuibus Gandauū obsides misit: duo decim decollauit. Quinq; uici q; extra muros fuere cōbusti sunt ex foro boario orto incendio fortuito ne an submissio incertū. Iuxta templū diui Martini, & in uico dominæ Odillæ, & in Thura, & uia diui Petri suppositus ignis ac incendiū est cōflatū, idēq; factū esse impotenti Flandrorū ira atq; odio compertū, qui impatientissime tolerauerūt, q; ab oppido sibi tam inimico tamq; pestilentī uicto iam ac subacto manus abstinere cogerentur. Octo ex ijs Ferdinandus comprehendit, grauibsq; supplicijs ut absterreret ceteros addixit. Iurantibus illi fidem Tornacensibus iura ac consuetudines illorum comprobauit: nouos magistratus creauit: diligentissimeq; ciuitatē conseruauit. Ipsum nihilosecius Gossuinus episcopus ceu res sacras possessionesq; ecclesiæ attrectasset uiolassetq; coetu cōsortioq; piorum hominum mouit: totiq; adeo Flandriæ sacrorū mysterijs interdixit. His ad Tornacum gestis Ferdinandus quous grauiter febricitaret, ac ualetudini adeo esset tenui ut lectica ueheretur, nulla tamen interposita mora Insulam rediit. Aduenientem Insulam eiectis qui præsidio erant Gallis, faustis acclamationibus ac obuijs ulnis acceperunt. His cognitīs rebus Philippus rex magno afficebatur dolore non tam propter captum Tornacum quam quod Insula capta Flandri Ludouicum eius filium cum Francis uniuersis Flandria se expulisse gloriarentur. Igitur nouis coactis copijs rursus descendit in Flandriam. Tum Insulans quibus ut proximus ira & ob recentem à se defectionem maxime erat infensus. Ad famam aduentus eius mœnibus suis diffisi magna pars relicta patria alius alio demigrauerunt. Erant & Ferdinando infirmiores uires quam quibus occurrendum regi existimaret, uacuum itaq; defensoribus oppidum nullo Gallis negocio

CHRONICA FLANDRIAE

negocio cepit. Captum ac prædatum per iram incendit euer-
 titq;. In Duacensibus firmum præsidium imposuit, munitissi-
 mam ad Herkenghem arcem nemine defendente diruit, incen-
 sisq; qua faceret iter uillis agrisque Casletum peruenit, idq; diri-
 puit ac muro exiit, relictoq; in arce quod satis uidebatur præ-
 sidio, confecta iam æstate domum abiit. His acceptis Ferdinan-
 dus incommodis præmisso Zantuicum Roberto Betuniensi,
 statim cum Arnulfo Aldenardensi, Rafone Gauero, Gisberto
 Gestellano, alijsq; Flandriæ optimatibus in Angliam absq;
 equis traiecit. Iohannes rex equis extemplo Zantuicum missis,
 apud Cantuariam amantissime eum excepit, parato in coeno-
 bio Cantuariensi splendidissimo conuiuio. Fœdus ibi factum
 iureq; iurando utrinq; roboratum. Hæc dum ita geruntur, Re-
 ginaldus Bononiensis collecta Flandrorum aliquanta manu
 Casletum obsedit, ut Gallos qui quotidie circumpositos pos-
 pulabantur pagos inde expelleret: perseverauit hic crebris
 oppugnationibus Bononiensis magno quamuis in gelu, & ali-
 tissima niue dies tredecim, donec cum amplis copijs ueniente
 Ludouico regis filio, soluere obsidionem cogeretur. Tunc Neo-
 portum, Balliolum, Stenfordium, cum omni ualle Casletensi,
 oraq; maritima quæ Mathildi paruit Ludouicus concremauit:
 qui Ballioli inter carros & impedimenta interclusos, circum-
 crepante undiq; incendio nihil propius erat q̄ ut flammis peri-
 erit. Appetente uere Ferdinādus milite atroq; instructus rediit
 ex Anglia, iunctisque sibi Guilelmo Salebriensi, Reginaldo Bo-
 nonico, Vgone Boba & Roberto Betuniensi, Fanū Audomari
 continuo adortus, omnia suburbana ædificia ac quicquid extra
 muros erat combussit. Flexit inde in terram Gifnensem, cuius
 omnes uicos castellaq; dedit uasta. Captam in arce Gifnensi
 Beatricem Arnulfi Comitis uxorem, in Flandriam quidem ho-
 norifice misit, sed occidit penè omnes qui arcem defenderant.
 Hanc arcem & Zantgatam & Calewidam & Torneham, ubi
 complures fortissimos defensores decollauit, desolatas reliquit.
 Ardani

Ardam accepta illius uice ab abbis Andernensi & Capellensi
 grandi pecunia non uolauit: sed pulso Comite Meledunensi
 regio in eo tractu præside, per Grauelinguam in Flandriam
 interiorē se recepit, Francosq; qui Casletum tenebant solo
 aduentus sui nuncio adeo terruit, ut incensa arce locum protis
 nus desererent. Dehinc paruo intercedente tempore Atrebatū
 usq; incurrit, tā tamq; toto Atrebatensio edidit uastitatē, ut nihil
 prorsus extra maiores munitiones integrum reliquerit. Soche-
 tum oppidulū ad tria milia passuum prope Atrebatum crema-
 uit. Lensum obsedit, sed non cepit. Hodanum excepto mona-
 sterio totum combussit. Castellum cui nomen erat Pulchra do-
 mus, ideo quod Sigeri esset Gandensis, solo æquauit. Ad Ariā
 ternas sedit hebdomas, leuibus prælijs magnisq; oppugna-
 tionibus damna grauiā intulit, oppidū tamen uiriliter à Fran-
 cis defensum expugnare nequiuit. Relicta Ariā Gandauum
 contendit: statimq; duxit exercitum in Brabantiam, ut de Hen-
 rico Louaniensi peteret ultionem, qui ubiq; aduersum se Phi-
 lippo regi suppetias tulerat. Hunc confugere in oppidū Brux-
 ellam compulit: ipsumq; eodem in oppido circumclusit, non
 modo Saleberio Bononiensiq;, sed Comite etiam Hollandiæ
 Guilermo hanc in expeditionē sequente: quorum fretus auxilijs
 eo necessitatis Louaniensem adegit, ut relictis Philippi regis
 partibus, nouū secum foedus societatemq; armorum iungere il-
 lū compelleret: datis in eius rei fidē obsidibus duobus eius filijs
 Henrico & Gotofredo, qui mox Gandauum ducti sunt asser-
 uandi in arce. Eodem tempore mortuo Guilermo aduocato
 Betuniensi, Ludouicus regis filius Betuneam occupauit, red-
 diditq; Mathildē uiduæ Guilelmi, matri Roberti Betuniensis,
 ut is dominatus Danieli Roberti filio ad puberem ætatem in-
 columis maneret: detruso eius patre Roberto, quod Ferdinādī
 sectaretur defenderetq; partes. Eodem anno defuncto Ioan-
 ne Morinorū episcopo surrogatur in locū eius Adam Parisiensis
 archidiaconus, p̄sul laudatus, ac sanctitatis opiniōe p̄spicuus.

CHRONICA FLANDRIÆ

MCCXIII. Otho Cæsar cui abrogatum imperium supra
demonstrauimus, ratus Fridericum nouū Augustum ceterosq;
inimicos suos haud ita difficile superari posse, si Anglorum Flan-
drorumq; subnixus ope Gallorum ante humiliasset superbiam,
collectis omnibus uiribus statuit cum Philippo Francorū rege
acie decernere. Eum q̄ maximo potuit honore Valentianis
Ferdinandus excepit: eorū ex Flandria & Hanonia maximum
armatorum numerum conuenire iussit. Adduxit & fortia auxi-
lia Henricus Comes Louaniensium, idem Lotharingiæ dux, q̄
& suam filiam (Maria nomen erat) Othoni in matrimonium
tradidit. Aderat & dux Lemburgensis Valeranus cum septin-
gentis equitibus, Bernardus itē Hostermalus, Gerardus Ran-
derodius, Henricus Palatinus Rheni, Conradus Cremonēsis,
cum Saxonibus aliorūq; Germanorum multis milibus, &
Guilelmus Saleberiensis cum auxilijs Anglicis, horum ut nume-
rum, ita & spem haud mediocriter auxit. Hi dum de rebus gerē-
dis Valentianis consultant, Tornacenses ab Ferdinando deserta
uerunt, Philippoq; regi cum maximis uenienti copijs portas
patefecere. Spes nostris nihilosecius rei bene gerendæ fiduciaq;
ingens erat: qui & Gallos pugnatorum multitudinē longe an-
tecessisse dicuntur. Ex Valentianis Moretaneam mouerunt:
Hæc distat à Tornaco non amplius tribus nostratibus milibus,
eamq; tūc Euerardus prætor Tornacensis in fide Comitis Flan-
driæ obtinebat. Gallus certior factus quanta ferocia quantoq;
apparatu nostri aduentarent, cum suspectā haberet quorundam
suorum fidem, prælio supersedendum ac domum delabendum
habuit in animo. Die dominico quo Cæsareanos, quieturos
putabat, eductis copijs oppidum reliquit, ac Insulā uersus mo-
uit. Tum nostri rati si moram fecissent uictoriā se è manibus
dimissuros, tanta sunt celeritate insecuti, ut Campanorum sub-
indē terga cederent: ac ducem Burgundiæ nouissimi agminis
ductorem ad alterum à Tornaco lapidem subsistere, seq; defen-
dere cogèrent. Vt autem ad pagum Bouinas uentū est, uidentis
sibi

sibi Rex impositam esse necessitatem pugnandi, omnem exercitum constare iussit, captosq; ab proceribus consilio cum alijs in diem posterum extrahi pugnam, alijs regem declinare periculum ac arcem petere Lensensem placeret: ipse magnam acceptam pateram pane ac uino impleri iubet: conuersusq; ad suos, Vos inquit commilitones, quicumq; & uiuere & si fors tulerit mori mecum estis parati, hinc sibi quisq; ossulam in prandiū sumite. Vacuata repente patera, ingressus quod iuxta erat pagi delubrum cum lachrymis orauit, templumq; Virginī Matri uouit, quod postea Syluaneti posuit; inde admissō alacriter equo acies instruxit: sacramq; flammulam Valoni Montinacensi Veromanduo genere attribuit. Cæsar Aquilā super currū sublimē compositā Bernardo Ostermalo cū quinquaginta equitibus custodiendam tradidit; seq; ordinata acie Philippo regi opposuit, Ferdinandum dextro in cornu Comiti Fani Pauli Campanis & SueSSIONIBUS obiecit. In sinistro Reginaldum Bononiensem locauit, ac contra ducem Burgundiae Odonem signa inferre iussit. Hic factum est prælium Bouiniense quo non aliud unquam in Gallijs maioribus animorum odijs commissum esse puto. Nam ut ex parte nostra Cæsar certos habebat homines, quibus ut unicum Franci regis peterent iugulum mandauit: ita & Francus fortissimos quosq; delegerat, qui ad unum Othonem omni conatu penetrarent, ut ferro illum confoderent. Canentibus signis Campani ducentos circiter equites in Ferdinandum emisere. Hos Flandri & Hanonijs acerrime acceperunt, superatosq; ad unum interfecerunt. Inde aggressi magnis uiribus Campanos SueSSIONESq; & q̄s Petrus Remigijs ac Comes Fani Pauli adduxerunt, incredibile est memoratu q̄ pertinacibus depugnauerint animis. Hugonē Malanoyū Balduinus Pratenſis, Michaelē Aufacēsem Arnulphus Aldenardensis, alijq; alios hostiū equites primo cōcursu prostrauerunt. Hellinus Senescallus, Raso Gauerus cum tribus filijs florentissimis adulescentibus, Philippus Petrusq;

CHRONICA FLANDRIÆ

Maldeghemensis Gistellani, præterea & Betuntenses & Hauefkerani cum reliqua nobilitate, quanta uirtute, quibus dexteris rem gesserint, quæq; facinora lecerint, quibus facile scripserit? Campani Sueffionesq; loco iam uicti multis interfectis fugam circumspectare coeperunt, fugissentq; omnes nisi cum recentibus integrisq; auxilijs, procomes Meledunensis, Guilelmus Pontuensis, & Arnulphus Ghisnensis subsidio uenissent. Hi ubi à tergo nostros fortiter essent adorti, necesse habuit Ferdinandus ancipitia statuere signa, atq; utrinq; hostem ferocissimum sustinere. Hic & ducis multo clarissimi, & fortissimi pariter militis obibat munus, undiq; occurrere, ubiq; providere, hostem cominus ferire, suos dextera protegere. Suffosso deniq; equo nihil de animi magnitudine remisit, in pedes se celerime excepit, nihil sensu uulnerum quæ plurima acceperat mouebatur, nihil territus uitæ periculo, tantisper dum telum tenere, dum pedibus stare potuit, summâ uirtutem præstitit. Demû quum aduersus Belouacos, Veromanduos, Ambianos, occupatis Othonianis nihil haberet subsidij dimicâdo mortem oppetere cupiens, profligatur in terram, atq; in hostium uenit potestatem. Capto Flandro haud facile dictu est, quanta læticia, quantaq; uociferatione sese extulerint hostes, exploratæ iam uictoriæ in spem certam fiduciaq; ueniētes. Otho diu medios inter hostes luctatus, postquam gladio in pectus ab Gerardo Scropha equite Gallo esset percussus, uulnerato grauius equo fugæ se mandauit. Flandri quoq; & Hanonij amisso duce magna ex parte fugerunt. Fugit & dux Louaniensium. Capti sunt Guilelmus Saleberius, Gerardus Randerodius, Bernardus Ostermalus, Conradus Cremonensis, Henricus Palatinus, cum plurimis alijs Germanis. Ferdinandus haud absq; magno ludibrio Lutetiam ductus seruatusq; apud Luparam cum Eustathio Rhodiensi equite Hanonino, Saleberiensis ad Fanum Quintini, Reginaldus Bononicus Peronam, alijsq; alio in custodias diuisi. Hugo Boba dum magna celeritate fugere conatur in Angliam, ad

CHRONICA FLANDRIÆ

primates regni deserto rege Ioanne cum Ludouico Francie regis filio foedus fecerunt.

M CCXVI. Ludouicus Philippi regis filius magno cum exercitu in Angliam nauigauit, eo inter domesticam Anglorum discordiam uocatus, ac rex salutatus, Ioanni imperium abrogatum, ideo quod inclytum Angliæ regnum Romano Pont. fecisset tributarium, sed Iohanne ueneno (ut erat rumor) sublato, quum Valo Romani legatus Ludouico eiusq; foederatis priorum ecclesia interdiceret. Angli mutata sententia ad Henricum Iohannis filium studia conuerterunt. Simul Philippus rex pontificio territus fulmine, petente Ludouico pecuniarium subsidium, iurat per scipionem diui Iacobi (is erat illi mos iurandi) nolle se filij causa interdictum incurrere. Ad hanc expeditionem Guillelmus Comes Hollandiæ Ludouico triginta sex equestris ordinis uiros adduxit auxiliares. Arnulphus Ghisnensis xv. Daniel Beruntensis totidem, ac destitutus Anglorum fauore Ludouicus necesse habuit ad patrem reuertere. Romæ eodem anno xvi. kalend. Augusti defuncto Innocentio Honorius tertius substituitur. In Græcia mortuo absq; sobole Henrico Augusto successit Petrus Comes Antissodorensis gratia matrimonij cum Iole Henrici sorore contracti. Hic Dyrrachium Macedoniæ urbem dum Theodoro Epirotarum duci conatur eripere, per speciem pacis ab illo deceptus, captus est ac biennio seruatus in custodia. Imperauit ut Iacobus Bergomensis colligit annis 1x. Iolen Augustam quotquot Henrici Augusti filiam scriptores faciunt ab uero puto aberrare. Decessit Ida Comes Bononiæ, cuius unicam ex Reginaldo tum captiuo marito filiam & hæredem (Maria illi nomen) Philippus rex filio suo Philippo cognomento hirsuto ex pellice suscepto despondit. Gandau dedicatum templum noui Castrî in honorem duorum Bauonis & Pharahildis.

M CCXVII. Christiani principes, Vngari in primis & Germani

Germani sacro repetito bello amplissimo exercitu terra marique in orientem contendunt. In his nobilissimi fuisse referuntur Iohannes Brenus Hierosolymorum rex, Andreas rex Ungariæ, Ludouicus dux Bauariæ, Pelagius Honorij tertij legatus, Erix Comes Niuernensium, conuenere ad Ptolemaidem, quo & classis Anglica & Treuirorum, Agrippinensium, Petrus Parisiorum, Galterus Heduarum, Iordanus Lexouiensium pontifices se contulerunt. Ex Flandris Hanonibusque qui sunt profecti Galterum Aueniensem habuere ducem. Flandri permultis fessi malis in quiete se continebant. Iohanna princeps sapienter præfuit, ac per Honorium tertium, per episcopos Tornacensem, Cameracensem, & Morinorum omnibus laborauit numeris Ferdinandum uirum liberare, sed nihil promouit iurante rege se uiuo nunquam liberatum iri. Iodocus ab Materis clarissimus eques cum Iohanna id temporis Flandriam administrauit. Eodem anno Hypris orta discordia inter Canonicos diui Martini & ciues oppido Canonici pelluntur.

MCCXVIII. Fridericus Cæsar manus iniecit Alostanis, Vuasiæ, Quatuor Officijs, & Insulis Zelandicis, eo quod Iohanna Comes non uenisset iuratum in eius uerba: excusauit Iohanna uiri captiuitatem, per quam non licuisset sibi id satis mature facere, eamque excusationem interuentu quorundam pacificatorum Augustus tandem accepit. Pridie Non. Martias Furnis obiit Mathildis Portugalensis Ferdinandi Comitiss amita, sepelitur primum in coenobio Dunensi, inde transfertur ad Claram Vallem Burgundiæ. Referunt coenobitæ Dunenses palustris quadam uia iuxta Furnas, lapsa quo uehebatur effuso suffocatum, illique etiam nunc loco Foramen reginæ hæere nomen. Adam Morinorum episcopus testamenti illius executor permagna egenis, necnon & sacris adibus pecuniam distribuit. Christianum exercitum ex Syria rex Hierosolymorum in Aegyptum duxit, ac Damscatam clarissimam urbem obsedit, sed Ungarus Rex

Rex fluuio Iordane tinctus copias reduxit, auexitq; inde do-
 mum protomartyris Stephani Margaritæq; uirginis capita,
 dextrasq; apostolorum Thomæ ac Bartholomei, atq; unam ex
 Hydrijs quibus aquam in uinum Christus commutauit. Sacer-
 dos in Rubroë dum latrunculis ludens diuo Bertino malam
 imprecaretur pestem, accepto diuinitus colapho concidit, tri-
 duumq; semianimis iacuit. Defunctus est Gossuinus episco-
 pus Tornacensis succedente Valtero Maruissensi. Decessit O-
 tho Cæsar apud Brunouicum. Eodem anno præfecturam
 Casletanam Iohanna Comes sui in solidum fecit iuris, Micha-
 eli præfecto alijs uice illius traditis bonis, qua de re extant alibi
 tabulæ. Eodem tempore defuncto Bocharo Aueniensi, Mar-
 garita Iohannæ principis soror nupsit Guilelmo Dampetræ
 Burgundici sanguinis uiro, nobili quidem, sed non admodum
 locupleti. Bocharus ut narrant annales Hanoniæ Romam
 fuerat profectus, ibiq; ab Pontifice tandem obtinuit ut Marga-
 ritæ nuptijs frueretur: at domum cum gaudio reuersus, in itinere
 obiit, si modo ueri sunt Hanoniæ scriptores, quibus non libe-
 ter accedo, quòd alijs absq; ulla dissimulatione memoret, Bochar-
 dum diu Gadaui fuisse captū, ac tandē Ruplemondæ iussu prin-
 cipis decollatum, caputq; eius per omnia oppida Flandriæ atq;
 Hanoniæ ludibrio circulatū. Ita illū nefarij sceleris fuisse pœnas.

M C C X I X. Nostri in Aegypto duces Damiatam nobilem
 urbem longa domitam obsidione, tandē absumptis pestilentia
 ceperunt: quo grauiter nuncio percussus Conradinus Sulta-
 nus Hierosolymam de retinenda ea desperans muris nudauit,
 ac celebriora quæq; ædificia monumentaq; eius diruit, Dauis-
 dis tamen turri ac sacro sancto sepulchro Domini, uictus reli-
 giosorum uirorum precibus pepercit.

M C C X X. obiit Arnulphus Comes Gifnensis successore si-
 lio Balduino. Obiit diuus Dominicus. Obiit Achas Toraltanus
 septem annorū puer, cuius ad tumulum nemo psalmum cxxix.
 finire

finire quirit: iudicantibus plariscq; beatam pueri animam pres-
cibus non egere.

MCCXXI. Transfertur in coenobio diui Vuinnoci cor-
pus diui Oswaldi regis, corpusq; Idabergæ uirginis filia (uti
accepit) Pipini quondam regis, ab Adam episcopo Morinorū.
Interfuere abbæ Iohannes Bertinicus, Vuillelmus Capellicus,
Vuillelmus Andriensis, Rogerus Taruannicus, Iohannes Al-
chiacensis. Præpositi autem Vuillelmus Vuatinensis, Iohan-
nes Formesensis, Aegidius Loanus, Iohannes ab Euersham
unâ cum Iohanna Comite. Eodem anno Christiani princi-
pes in Aegypto Chairum urbem maximam obsederunt, uerū
enimvero locorū ac rerū (ob literarū puto inopiā) iuxta ignari,
dum decliuioribus locis metantur castra, a pertis Nili increscen-
tis cataractis aquarū magnitudine subito sunt circumuenti, atq;
ita undiq; interclusi, ut coacti sint pacem quam uellet cum Sul-
tano facere, redditaq; Damiatā Aegypto decedere. Autor est
Paulus Aemilius. Conradinum Sultanum obtulisse nostris sa-
cro sanctam Crucem & quicquid in Syria Phoeniceq; ipse pa-
terū aut Saladinus cepisset, ante captam Damiatam, si his
contenti arma nostri ponere uoluissent; sed Pelagium Honorij
Tertij legatum intercessisse, quo minus honestissime illæ sempq;
optandæ conditiones acciperentur, nam quum origine esset
Hispanus, incredibili tenebatur spe Hierosolymæ recuperandæ,
maxime quod in fatis esse diceretur, eum ex Hispania uenturū
qui illam de Barbaris tandem reciperet. Eodem anno Hen-
ricus filius Friderici Cæsaris dominatum Flandriæ hoc est A-
lostanos, ab Friderico propter non satis in tempore præstitam
fidem in fiscum coactum Iohannæ principi restituit. Et diua
Elisabeta filia Andreae regis Vngariæ nupsit Ludouico Co-
mitem Thuringiæ, unde ortus Hermannus Comes Thuringiæ.

MCCXXII. Iohannes rex Hierosolymorum spe assequē-
di auxiliij aduersum orientis barbariem Friderico Cæsari Iolen-
siam despondit: profectusq; in Hispaniam ipse Berengariam

duxit uxorem, Castellæ regis sororem. Obijt Vuillelmus Comes Hollandiæ.

M CC XXIII. Philippus Francorum rex cum Meduntæ egrotaret, sexaginta aureorum milia ad sacri belli necessitates Iohanni Hierosolymorum regi attribuit: resq; humanas reliquit: Ludouicus filius regium capitũ accepit insigne. Institit mox Iohanna princeps quãta fieri potuit diligentia p redẽptio ne Ferdinandi. At Ludouicus paternũ secutus exemplũ, iurat se illũ in uita non dimissurũ. Obijt sexto Non. Maij adolescens multo probatissimus Gislebertus præfectus Bergensis.

M CC XXIII. Beatrix Comes Gifnensis eadem Bruga burgensium præfecta constituto apud Bonham Cisterciensium uestalium cœnobio, desijt esse in humanis. Eodem anno Iohanna Comes de Iohanne Nigellano Brugesem erit præfecturam xxiiij milibus, quingentis quadragintaquinq; libellis sex solidis & octo denarijs Parisiacis. Eius rei testes adfuerunt Ludouicus rex Galliæ, Philippus eius frater Comes Borenoniæ, G. episcopus Catalaunicus, M. episcopus Bellouacensis, Garinus episcopus Syluanectensis idem Galliæ Cancellarius, B. Roianus cubicularius, Matthæus à monte Morenciaco magister equitum Galliæ, Robertus Comes Druidum cũ Iohanne fratre, Engerrannus Cociacensis, Stephanus à Sacro Casaris, Adam Bellomontanus cum Iohanne fratre & Simon Pifciacensis. Scripsit autem Nigellanus hoc modo. Iohannes dñs Nigellæ, Notum facio uniuersis præsentibus pariter & futuris, q ego uendidi & cessi hæreditarie Iohannæ Comitissæ Flandriæ & Hanoniæ Castellaniã Brugesem, & quicquid tenebem de ea in feudum & homagiũ, & fateor mihi satisfactum esse de tota summa pecuniæ, quam habere debebam pro hac uenditione. In cuius rei testimoniũ præsentẽ chartã sigilli mei munimine confirmauit. Actum Meleduni anno domini M CC XXIII. mense Februario.

M CC XXV. Nullo non tempore uel teste Valerio Maximo

mō Inuenti sunt, qui infimo loco nati mendacio se conati sunt
 clarissimis inferere familijs. Hoc anno talis exortus nebulo
 Flandriam omnem Hanoniamq; perturbauit. Venit peregrino
 primū habitu, ac promissa barba ex sylua ut est tandem co-
 gnitum Glaucona prope Valentianas, ubi heremitam aliquā
 diu egerat. Hic se ausus mentiri Balduinum Augustum Iohan-
 næ patrem apud uulgos nunquam non mobile, ac imperitam
 multitudinem fidem de se fecit: eo quod statura corporis, linia-
 mentis haud admodum male Balduinum referret. Confluente
 ad eum tumultuaria manu Iohannam principem tantæ teme-
 ritati fortiter obersistentem fugauit, nihilq; propius fuit quàm ut
 Querceti eam ceperit. Castrilocom fugere coacta Ludouici
 regis propinqui sui implorauit opem. Vocatus publica fide ab
 rege, ibat Compendium haud exiguum trahens comitatum,
 toga uestitus rubra, albamq; dextera gerens uirgam. Eo loci
 ab episcopo Bellouacorum publice interrogatus, primum quo
 loco in uerba iurasset Philippi regis. Iterum abs quo atq; ubi
 balteo esset insignitus, tertium ubi loci ac quo die celebrasset
 sponsalia cum Maria Campana, hærens æstuantq; primum
 obmutuit, dein tridui petijt spacium ad respondendum. Ob
 hæc aliaq; huiusmodi pro impostore habitus fide qua uenerat
 ab rege dimissus, redijt Valentianas, desertusq; ab omnibus
 clam fugit in Burgundiã, quẽ captum ibi Erardus Castenacus
 clarus eques quadringentis marchis argenti Ioannæ uendidit.
 Tum se aperire coactus, fatetur suã audaciam ac Bertrandum se
 uocari dicit, cognomẽto de Rayns natione Campanum: tradu-
 xit eum Iohanna per omnia oppida Flandriæ & Hanoniæ,
 causaq; eius Insulæ in iudicio cognita patibulo strangulauit.
 Ita dignas tanta audacia luit pœnas. Vulgus tamen Iohan-
 nam suspendisse patrem suum fabulabatur, eumq; tam foedum
 de cordatissima principe in hanc nostrã memoriã transmisit ru-
 morẽ. Pronũ est semper uulgos indocile ad stultas falsasq; cõci-
 piendas opiniones. Puniendi publice sunt, idq; nõ segniter q̃ tã
 G 2 turpes

CHRONICA FLANDRIAE

turpes nēnias, quāstus gratia edunt in publicum. Cremādus
 ille nugacissimus libellus à Gallo quopiam ineptissimo confi-
 ctus, qui hanc de Iohanna fabulam garrīt, Simul Balduinum
 eius patrem spreta regis filia, diabolum duxisse uxorem fabula-
 tur. Cremandus & ille cum multis alijs nominatu indignis, qui
 Carolum Magnum de nocte furatum exiisse nugatur, Iohan-
 nes episcopus Mutelanensis & Albertus theologus ordinis diu-
 Benedicti, missi ab Iohanna in Graciam ad disquirendum di-
 ligentius de morte Balduini, renunciauerunt captum fuisse ad
 Hadrianopolim ab Iohanne Valachorum rege, missumq; ad
 reginam in oppidum Cernoam, ibiq; membratim dissectum.
 collectas tamen corporis partes ac tumulo compositas ab fœ-
 mina quadam Burgundica amore nominis Latini. Eodem
 anno nullis nō modis ab Iohanna tētatum, si captiuitate liberari
 Ferdinādus possit. Blancha regina sanguinis necessitudine Fer-
 dinando coniuncta multis apud regem maritum precibus tandē
 obtinuit, ut de illo liberando aliqua saltem ederentur conditio-
 nes. Leges itaq; hæc dictæ. Vt si rursus Ferdinandus à rege dese-
 cisset, ipse motus per Pont. Romanum piorum communione
 regno expelleretur, Flandriæ per episcopos Laudunensem &
 Syluanectensem sacrificijs interdiceretur, Duacum oppidum
 aliquot adhuc annos remaneret in manu regis, Omnis nobilitas
 præfecturæq; Flandriæ si in posterum Comites hanc pacem
 uiolassent, se Comites deserturos, regisq; tutaturos partes, do-
 nec per xij. Megistanes Gallia pax foret composita, Quod si
 quispiam fortē nobilis hunc in modum se obligare detrectasset,
 Comes illum Flandriā pelleret, bona eius omnia in fiscum co-
 geret, neq; eum unquam reduceret nisi per gratiam ac uolunta-
 tem regis. Ad hæc Comitibus Flandriæ oppida sua cis Scaldē
 restituere aut nouas alicubi munitiones educere nisi assensu ac
 uoluntate regum nunquam liceret. Hæc acta Melodij mense
 Aprili, sed quia efficere nequiuit Ferdinandus, ut nobiles ac præ-
 fecturæ Flandriæ in eas conditiones iurarent, mansit adhuc in
 custodia

custodiã usq; ad insequentem annum, quò diuus rex Ludouicus suscepit principatum. Eodem anno obiit Petrus Græcorum Augustus, idem Comes Namurcicus Robertus filius Græcis, Philippus inde natus minor Namurcensibus imperauit. Robertus Augustus grandem in se confluxit inuidiam, nobili cuidã Burgundioni sponsam uirginem Bizantinam eripuit, Burgundio iusta accensus ira, coacta manu, puellæ matrem eius rei authorem proximo mari misit; sponsæ nihil Augustum reformidans aures naresq; defecuit. Eodem anno Fridericus Cæsar Hierosolymis rex salutatus est, ac diademate decoratus, urbemq; Hierosolymam accepit ab Sultano excepto templo: totumq; Syriæ regnum paucis exceptis castellis. Christianos principes ad opem ferendam orauit. At Honorius Tertius qui graues cum illo exercuit inimicitias, principum studia auerit, persuadens illis Friderico haud quaquã esse fidendũ, occulta contra Rempubicam cum Sultano consilia agitare.

MCCXXVI. Bellum rursus susceptum est auspicijs Pontificis Romani in damnatam iam diu Albiorum hæresim, quo bello Auenionem nobilem urbem ea ut tradunt labe infectam, Ludouicus rex post longam obsidionem cepit, ac muro recinxit. Ea in obsidione Hugonem Comitem Fani Pauli & Philippum Comitem Namurcensem, Roberti Græcorum Augusti Germanum desiderauimus. Obiit Guilelmus Pontifex Remorum. Obiit diuus Franciscus origine Italus, cuius amplissimæ posteritatis atq; instituti professores fratres uocantur Minores. Obiit & rex Ludouicus principio mensis Nouembris, quo defuncto Ludouicum eius filium eum qui in diuos est relatus, Iacobus Sueffionum episcopus sub kal. Decēbris Remis coronauit. Hic interuentu præcipue Blanchæ matris Ferdinandum Comitem sobrinum suum uinculis soluit, post annos duodecim ac quinque menses quã fuerat captus. Dimissus autem est ad Epiphaniã ante domini, ideoq; qui morem seruant Romanum, conferunt eius redemptionem in annum uicesimum septimum. Sunt qui

Alphonſi fratris, qui regnum ea tempeſtate in Luſitania obtinebat, ſimul Iohannæ principis auro liberatum putant. Alij (quod propius uero ſit) Blanchæ reginæ tantummodo precibus, quæ eius erat matertera regisq; mater condonatum memorant, poſtquam ipſe uxorq; in leges pacis, cuius ſupra meminimus, religioſe iuraſſent: quod tamen nobilitas ciuitatesq; Flandriæ nulla ratione ut facerent adduci potuerunt. Conſtitutæ eodem anno Vuafemuſtri Veſtales Victorinæ ab Valtero epiſcopo Tornacenſi. Eodem anno defuncto Philippo Comite Namurcenſi, filio Petri Antiſiodoreniſis Græcorum Auguſti, Henricus Luceburgenſis Namurcum inuaſit, iure Margaritæ uxoris filiæ Comitis Barenſis ex filia Sibyllæ Hanoniænſis, quæ ſoror erat Balduini Auguſti Comitis Flandriæ nupta Richardo Ligniſacenſi.

M C C X X V I I. defuncto rege Ludouico diſſidiū mox ortum inter proceres regni, pars Blancham reginam æquo animo paſſi ſunt, dum filius Ludouicus pubeſceret, uerſari in adminiſtratione regni. Alij contra ſentiebant, ac ſœminæ eidemq; externæ parere recuſabāt. Petrus dux Britanniæ eiusq; frater Robertus Comes Druidum, Philippus Comes Bononiæ, Engeranus Cociacenſis cum multis alijs aduerſus Blancham coniurauerunt. Theobaldus autem Campanus & Ferdinandus Flandrenſis omnibus uiribus reginæ aderant. Habito Ferdinandus Flandricæ iuuentutis deectu primo quoq; tempore Bononiſem coerendum exiſtimauit. Ducto in eū exercitu Meram & Hoyam diripuit ac incendit, ſœditſq; populationibus agrum omnem Bononicum deformauit. Sed Calliſtam ac Vuſantiſj caute agentes multa pecūnia ac xx. dolijs uini ſe ſuaq; redemerunt, ne hoſtilia paterentur, tandemq; ſuperbum Comitem ad fidem officiūq; redire Ferdinandus coegit. Eodem anno Oliuerius Templariorum Magiſter, annum Hyprenſum mercatum qui Aſcenſus cognominatur Ferdinando Comiti ceſſit, unde alibi tabulæ. Eodem anno

anno Ludouicus Comes Thuringiæ maritus diuæ Elisabe-
ræ iter habens in Syriam, Brundusij obiit successore Herman-
no, cui nupsisse puto Beatricem filiam ducis Brabantiæ, ean-
dem postea uxorem Guilielmi Flandrensis.

MCCXXVIII. Ferdinandus princeps Gandauī habi-
tis comitijs instituit ordinem xxxix. uirorum, qui perpetui es-
sent Reipub. administratores, unde alibi uideas licet tabulas.
Fuit hoc Ferdinandi institutum, Gandensibus perquam uti-
le ac salutare. Magna prudentia ac summa moderatione hi tri-
gintanouem omnia administrabant. Nunquam foelicius pro-
speriusq; quam in illorum magistratu floruit Respublica.
Multis publicis operibus ijsq; conspicuis urbem decorau-
erunt, nullaq; non parte eius pomeria protulerunt. Liuiam
fluentum foderunt, regionem Transscaldanam, diuicq; Bauo-
nis Castrum, uetus Aream diuæ Pharahildis, Vicum Castri
ac Mudam ciuitati applicuerunt, Pontem Comitit Falas,
Portam Mudanam, Chorum diui Iohannis, hoc est sanctio-
rem partem templi, Cupam præterea cum alijs multis publi-
cis ædificijs extruxerunt, neq; tamen sine aliorum querelis præ-
fuerunt, multis qui se ceu ab publicis muneribus exclusos ge-
mebant perpetuitati eorum inuidentibus. Eodem anno
Brugis maximo post homines natos sauiente incendio, quod
ad Virginis coepit initium, pars oppidi longe maxima uer-
sa est in cineres, uiricq; centum & hoc amplius multaq; mul-
eres extinctæ.

MCCXXIX. Adam Morinorum episcopus uir om-
ni uita laudabilis confectus iam ætate præsulatu se abdicauit,
professusq; est monasticen in Clara Valle, subeunte in locum
eius Petro archidiacono Flandriæ. Petrus autē cognomento
à colle medio factus est antistes ecclesiæ diui Audomari. Erat
hic conspicua uir religione magnaq; literatura, genere Ita-
lus, Pontificis Romani contra Albientes legatus. Obijt
eodem anno Robertus Græcorum Augustus relicto filio hæ-
redēq;

redēq; Balduino, qui Martham duxit uxorem Iohannis Hiero-
solytorum regis filiam.

M C C X X X. datus à Comitibus perpetuus magistratus
senatoribus præfecturæ Brugensis quam liberam appellant.
Datum (inquit in tabulis) apud Maleam anno domini M C C
X X X. feria quinta post festum beati Martini. Obijt eodē anno
Iohannes abbas Bertinicus succedente Iacobo uiro industrio
patria Furnensi, qui pie ac prudenter administruit. Obijt Elisa-
beta Thuringiæ Comitiss uxor, ea quæ ob inclytam religionem
consecrationem meruit, Andrea progenita rege Vngariæ. Fun-
datum ab Iohanna principe monasterium apud Markettam
iuxta Insulam.

M C C X X X I. Lambertus antistes ecclesiæ beatæ Ma-
riæ Brugensis retulit domum ex Constantinopoli partem bra-
chij dñi Antonij.

M C C X X X I I. Ferdinandus & Iohanna Comites remis-
serunt habitatoribus agri Brugensis quoddam uectigal seu ser-
uitutem, quod optimum caput nominabant. Actum anno
domini M C C X X X I I. in uigilia beati Matthæi Apostoli.
Eodem anno quum dissensio esset inter Ferdinandum Comitē
& Henricum Luceburgensem propter Comitatum Namurcen-
sem, Viennam & Golemas Luceburgensis Ferdinando dimis-
sit, illiq; uicissim Ferdinandus ac Iohanna Comites quicquid
in Namurcum haberent iuris cesserunt. Actum inquit apud
Cameracum in die omnium sanctorum anno domini M C C
X X X I I. mense Nouembri.

M C C X X X I I I. sexto kal. Augusti Nouiomii Ferdinan-
dus princeps diem suum obiit morbo (quod tradunt quidam) ex
labore calculi contracto, relatus est ad Markettam, ibiq; in mo-
nasterio magnifice sepultus, curatum funus ab quaternis epi-
scopis omniq; Flandriæ atq; Hanoniæ dignitate. Reliquit au-
tem filiam unicam ex Iohanna eamq; paruulam ac breuis uitæ.
Eodē anno incitante Gregorio Nono ductæ sunt terra mariq;
copiæ

copiæ in genus quoddam Hæreticorum, qui Statingi uocabantur, Bremensibus contributi, si primum uiriliter se defenderunt, uerum numero simul & uiribus impares partim interfecti sunt, partim in syluas & inuias paludes se abdiderunt. Eius expeditio nis capita extitisse lego Henricum Brabantia ducis filium, cui summa rerum erat concredita, cum eo Florentium Comitem Hollandiæ cum Comite Cluiano & Valtero Bertaldo, Ex Flandris autem Robertum Bethuniensem cum Guilelmo fratre, Arnulphum Aldenardanum, Rasonem Gauerum cum Arnulpho fratre, Theoricum Beuernensem eundem Dixmudanorum præfectum, Gilbertum ab Zotteghem, Trecentas Hollandi naues ad idem bellum misisse feruntur. Interfecti ibi clari nominis uiri Henricus Vuilthusius, Comesq; Aldenborgensis. Eodem anno Laurentius eques Hispanus uendit Dunkercam Godofredo episcopo Cameracensi, pacta conditione, ut post obitum eius rediret ad Comites Flandros.

M C C X X X I I I I. Obijt Philippus Comes Bononia filius regis Philippi unica relicta filia hærede, Laboratum fuisse & peste.

M C C X X X V. de ueritate (ut uocant) communi in præfectura Brugensi Iohanna Comes concessit, ut ex autoritate senatus perageretur, unde datae tabulae apud Maleam mense Maio.

M C C X X X V I. Iohanna princeps Insulanis leges & instituta tradidit, sanxitq; ut annis singulis, indictis comitijs ad diem primū kalend. Nouembrium senatus ibi principis auctoritate innouaretur, per consiliū quatuor sacerdotum curialium oppidi. Eodem anno Ludouicus Francorum rex, cuius postea est consecrata memoria ex Atrebatessio Fanoq; Odometri & Aria nouum confluuit Comitatum, eumq; Roberto fratri attribuit. Mansit autem Atrebatessum in regum potestate postquam esset separatum ab Flandris quadraginta quinque

CHRONICA FLANDRIÆ

per annos, deinde priusquam rediret ad Comites Flandros, septem habuit proprios comites, Robertum, Robertum secundum, Mathildem, Iohannam, Iohannam secundam, Philippum, Philippum secundum. Ex ijs Robertus prior diui regis frater ducta Mathilde filia ducis Brabantiae, tulit Robertum qui occubuit pugna Curtracensi, Mathildis filia posterioris Roberti ex domina Cortenacensi, nupsit Othoni Comiti Burgundiae. Iohanna filia Mathildis ex Othone, nupsit Philippo Longo rege Franco. Iohanna filia Iohannae ex Longo rege, utriusque obtinuit comitatum, Burgundiae Atrebatensiumque: nupta est Odoni duci Burgundiae. Philippus filius Iohannae ex duce Odone, dux Burgundiae Comesque Burgundiae & Atrebatensium reliquit Philippum secundum ex Comite Aruerniae & Bononiae. Philippus secundus duxit uxorem Margaritam filiam Ludouici Comitis Flandriae, sed obiit uix puer absque sobole anno MCCC LXI. Tum ducatus Burgundiae uenit Iohanni Gallorum regi, eo quod ortus esset ex Iohanna filia Roberti ducis Burgundiae Odonis sorore. Burgundiae uero ac Atrebatensium Comitatus redierunt ad Margaritam a Francia filiam Philippus Longi regis Gallorum, uxorem Ludouici Comitis Flandriae tunc defuncti, abs qua cesserunt filio eius Ludouico Maleano Comiti Flandriae, manseruntque deinceps usque in hanc diem cum Flandria coniuncti. Eodem anno in Flandris & Atrebatensio, haeretici seu ut scribunt quidam Zodomitici combusti sunt per quendam fratrem Robertum ordinis Praedicatorum. Hos Albienenses fuisse existimo.

MCCXXXVII. Venit Constantinopolitanus Imperator Balduinus in Galliam, accepitque & in Flandris & in Campaniam suas res ac uectigalia, iusque suum quod in Namurcensem habuit Comitatum, Ludouici regis ope aduersum Comitem Vianensem defendit ac Comitatum obtinuit. Seruum spineum ac nonnulla alia passi domini & Dei nostri monumenta Venetis per idem temporis oppignerauit.

Eodem

Eodem anno mense Octobri Iohanna princeps sobolis procreandæ cupida, de consilio Ludouici regis nupsit Thomæ fratri Comitis Sabaudia, reginarum Gallia, Angliæ, & Sicilia auunculo: quem ad fidelitatis iuramentum Rex ante admittere noluit, quàm in pacem iurasset anni xxx. factam pro redemptione Comitis Ferdinandi. Ferunt hunc equos equasq; deportasse ex Hispania, tauros præterea & vaccas syluestres, collocasseq; oblectamenti gratia in sylua cui nomen est Mormal.

MCCXXXVIII. Guilelmus Sabaudienſis, frater Thomæ principis creatur episcopus Leodiensis, cui præfuli quum èuestigio Valerannus Lemburganus ob causam nescio quam inferret bellum, tanta Thomas fratri portauit auxilia, ut ad primum aduentus sui nuncium perterritos hostes in fugam uerterit. Profectus inde Romam Guilelmus confirmatus est ab Gregorio Nono: sed rediens domum in Sabaudia obiit, ac tumulatus est Catacumbis cœnobio Cisterciensi. Eodem anno auctore Guilelmo Parisiorum episcopo in schola Parisiana disputatio instituta est de ambitu plurium sacerdotiorum, definitumq; neminem absquæ scelere mortali duo habere posse sacerdotia.

MCCXXXIX. Ludouicus Gallorum rex Coronam spineam Seruatoris nostri grandi ære de Venetis redemptam in Galliam deportauit, ac Lutetiæ asseruandam tradidit. Iohanna et Agne filia Galteri Rodenburgensis protonotarij Constantinopolitani Partenonem inchoauerunt Vestalium Cisterciensium in fundo suo apud Markas, translatum postea Curtracum, uocatumq; Groeninghe.

MCCXL. Thomas & Iohanna Comites, Brugensium politicum ordinem mutauerunt, sciueruntq; ut magistratus qui fuerant perpetui renouarentur singulis annis, habitis per principem comitijs festo die Purificationis beatæ Mariæ. Eodẽ anno Comites Brugensibus, Bergensibus & Furnensibus, Bal-

CHRONICA FLANDRIÆ

fardum (tributi genus erat) remiserunt aboleueruntq; Ber-
 ganis leges præscripserunt, eamq; consuetudinem sanxerunt,
 quam Curam appellant, in qua de capitalibus noxis supplici-
 isq; de mulctis, de litibus, de iudicijs, rebusq; alijs permulta
 utiliter statuerunt: sed incendia diurna, latrocinia, uim factam
 in templis, rapinam mortui, aliaq; nonnulla suæ solius refer-
 uauerunt cognitioni. Simul Furnensibus ordinem iudiciorum,
 regulas prætorij, uariasq; leges tradiderunt: reseruantes sibi
 crimen perduellionis ac quicquid in ecclesiæ ministros comite-
 teretur. Eodem anno defunctus est Franco antistes ecclesiæ
 diui Donatiani Brugensis, successore Philippo fratre Thomæ
 Comitis Flandriæ. Combusta tertia pars oppidi Hyprensis, cū
 maxima parte templi diui Martini. Indictus Syluanectæ con-
 uentus episcoporum prouinciæ Remensis, ubi Iacobus episco-
 pus Prænestinus Romani Pon. legatus, petijt obtinuitq; uicess-
 mam omnium reddituum ecclesiarum ad auxilium Pontificis.

MCCXLI. Damnis à Comitibus scitum, ut exemplo Bru-
 gensium singulis annis per legatos Comitis haberentur comi-
 tia, lectisq; nouis patribus senatus innouaretur. Actum mense
 Maio, Simul datum iisdem ut extruerent Falas, ut exilio puni-
 rent calumniatores, Vetitum ne prætor aut telones Dammen-
 ses uinarias aperiret tabernas. Eodem anno Mudanis iuxta
 Sclufam data ab Comitibus eadem ferè leges ac priuilegia
 quibus utebantur Brugenses. Liberati præterea Mudani, Dam-
 menses, Neoportuenses & Dunkercani, ab omnibus tota Flan-
 driæ uectigalibus ac tributis. actū mēse Martio. Sub idē tempus
 & Vuasix coloni, qui olim sub Imperatoribus Romanis & Hol-
 landiæ Comitibus nobiliū tyrannide pressi, uixerant sine certa
 lege aut ordine politico. Impetrarunt ab iisdem principibus
 leges ac constitutiones suas, quas uulgo Choram adpellant,
 eorū temporis interuallo duplex in eo territorio magistratus
 institutus est, maior & minor. Maiori porrò cum senum in con-
 siliū adsciscit iudices, quos communi ac uulgarī existimatione
 homines

homines feudales adpellant, data est autoritas ferendī sententiā de quibuscunq; adpellationum aut prouocationum materijs, deq; actionibus tam ciuilibus q̄ criminalibus ad illorum iurisdictionem pertinentibus, alijsq; rebus, de quibus minor ille magistratus disceptationis pondere ac magnitudine conseruatus pronuciare, aut ambigeret, aut tutum fore minime crederet. In summa huius superioris ordinis iudiciarij facultas circa hoc potissimum uersatur, ut utilissimis statutis atq; edictis malis prauisq; populi moribus occurratur. Iusticiæ legūq; patriarum maiestas & status politicus q̄ optimo ordine cōseruetur. Minori uero data est potestas cognoscendi de exigui ponderis causis, deq; actionibus tam personalibus quā hypothecarijs, delictisq; eiusmodi, quæ multa aliqua pecuniaria aut ciuili quapiam animaduersione plectuntur. Veterum annalium monumentis traditum obseruatumq; est, nisi hæ leges firmissimo iusticiæ uinculo illibate aliorum diligentia conseruarentur, hic plusquam in alio Flandriæ loco, expediendarum litium usum atq; ordinē supra quā dici possit floruisse. Erat enim tum simplicissima ac facillima iuris reddēdi ratio, lites nec diurne nec seculares. Nam iudicio contententibus minime licitum erat, longis interuallis contentiones trahere, sed breuissimo curriculo quæq; lites etiam ardui & maximi momenti terminabantur. Aequi bonisq; maiestas & fidel integritas adeo omnīū animos occupauerat, ut sine illis humanæ naturæ societate non posse reete conseruari cognitū & experimento perspectum habebant. Est & in eadem prouincia prætor, quem sumpto à Gallis nomine, ut pleraq; alia, Ballium nominant, cuius dignitas permagnæ existimationis ac nominis est. Huic præter alias extimas functiones ac munia ex iureiurādo incumbit, utrunq; magistratum in tribunali sedentem nomine principis de iure dicundo admonere. De grauioribus & minoris notæ delictis supplicia sumere. Præterea curare ut sua quisq; secure atq; tranquille possideat. Ut leges patriæ & quæ ex illarum surculis pullularunt con-

stitutiones atq; edicta inuiolabiliter tum à iudicibus, tum à pro-
 miscua plebe & multitudine obseruentur. Sunt præter hæc in
 tam insigni prouincia quædã alia relatu scriptuq; dignissima,
 quæ hoc loco commodum præterire duxi, ne lectorem Flan-
 driæ historiæ auidum in alium campum pertrahere aut dedu-
 cere uiderer. Eodem anno obiit diem suum Guilelmus Dani-
 petra maritus Margaritæ sororis Iohannæ Comitissæ, relictis
 ex ea liberis Guilmo, Guidone, Iohanne & Maria Flinensi-
 um uirginum antistita. Sepultus iacet in Partenone Flinensi,
 nupserat huic Margarita post mortem prioris uiri Bochardi
 Aueniensis, quem quum Roma reuerteretur Iacobus Guissa
 in itinere tradit defunctum, postquam matrimonium eius cū
 Margarita cōtractū pontifici esset probatū, piumq; iudicatum,
 quem tamen scriptorē deceptū puto, Bocharduq; ut supra me-
 morauī Ruplemodæ fuisse decollatū. Insignis erat is annus ma-
 gno solis defectu, quo pridie Non. Octob. ab hora sexta usq; ad
 horam ferè nonam obscuratus est. Hypris apud Briellam natus
 infans biceps, sexus bis foeminini.

MCCXLI. Renouata ac cōprobata ab Comitibus priu-
 legia data ab Philippo Elfatio quatuor Officijs, in queis sit men-
 tio de sex maioribus criminibus, quæ pœna illic puniūtur capi-
 tali, homicidio, latrocinto, incendio subdito, oppugnatione de no-
 cte, rapina, & fractione publicæ fidei. Remissus abolutusq; iisdẽ
 Balfardus, Assenedanis insuper & Bocholtanis remissum seruiti-
 um carrorum omnibus diebus Lunæ debitum Comitibus.

MCCXLIII. suscepto Thomas bello cū Brabantis transiit p̄
 Niniuẽ, populatãq; tota regione cepit Bruxellam, Henricumq;
 ducẽ Louaniensem ac fratrẽ eius Godofredum secũ adduxit in
 Flandriã. Sunt qui ex eo natũ ferunt hoc bellũ, quòd foedus anni
 xij cū Ferdinando Comite factũ Henricus fregisset, exitũ autẽ
 eiusdem belli nondũ usq; mihi lectũ dicere non possum. Obijt
 nono kal. Septemb. Guilelmus Betunianus eques longe proba-
 tissimus multis cum lachrymis ab Isabella uxore pontis Rorari-
 di domina elatus.

MCCXLIIII. Incidit rursus discordia (ut apparet) de Comitatu Namurcēsi. Nā sub kal. decembres Iohanna princeps Insulæ agrotante Thomas Pollenacā Castellū Narmurcicæ ditio nis obsedit & cepit, plura factururus nisi in humanis esse desisset Iohanna, quæ decessit Non. decembris, anno ætatis circiter altero & quinquagesimo. Elata est in monasteriū Markettam ac sepulta iuxta Ferdinandū. Imperauit annos undequadragesima. Thomas nulla sobole ex ea pater amplis donatus muneribus remeauit unde uenerat in Sabaudia. Erat enim filius Thomæ Comitæ Sabaudia ex Margarita Fusceniensi. Per multa extant in Flādris publica Iohannæ opera, in quæ Xenodochia Gādaui, Brugis, Hypræ, Insulæ, Valentianis, Begginagiū Brugis, Parthenon Markettæ, Valentianis Franciscani Dominicanique.

MARGARITA CONSTANTINOPOLITANA.

Defuncta nulla superstite sobole Iohanna Margarita soror in regnū successit, quæ defuncto iam marito cū filio natu maximo prudenter ac strenue gubernare cœpit. Initio tamen administrationis Friderici Cæsaris simul Leodiensis episcopi offensam incurrisse memoratur, eo quod iureiurando se illis non deuinxisset, de quibus Hanonia fidem in tempore non iurasset. Diuus autem Ludouicus Gallorū rex prius eam in fidem accipere noluit quæ in pacem anni MXXV. pro redemptione Ferdinandi facta iurasset. Igitur eam pacem per suas literas approbavit confirmauitque, licet obtinere nequiret, ut idem nobilitas ciuitatesque facerent.

MCCXLV. Insulani dedit priuilegiū quo intra oppidū Insulani omnibus liberi essent uectigalibus Comitibus persolui suctis. Eodem anno diuus rex Ludouicus graui tentatus morbo bellum sacrum quod postea est executus uouisse traditur. Orta de successione Flandriæ inter Margaritæ filios magna contentio, adeo ut Peronæ etiam coram diuo rege fore de altercarentur, ubi Guilelmus, Guido, Iohannes postea

CHRONICA FLANDRIAE

riore thoro procreati, Iohannem ac Balduinum fratres suos ex ex matre per ignominiam nothos appellabant. Iohanne im- primis se acerrime defendente, cōtendenteq; se matrimonio pio iustoq; per Pon. Max. iudicato ortum: primam se esse prio- ris thori stirpem, ideoq; Flandriæ Hanoniæq; potiore hære- dem. Et fac (inquit) me esse nothum, num ob hoc excluden- dus ueniam Flandria, in qua iam inde ab initio obseruatum constat, neminem ibi nothum esse ex matre. Hoc desidium pri- usquam componeretur biennium ferme tenuit.

M C C X L V I. Iohannes Aueniensis subnixus ope Guillelmi Comitis Hollandiæ, cuius duxerat, sororem in matrimoniū, matri suæ Margaritæ bellum indixit, ideo quod Guillelmo Dampetræ posterioris thori primigenio Flandriam post se destinaret, quam iure optimo sibi debitam contendebat. Hac ex re maxima oborta rerum omnium perturbatio. Erat Aueni- ensis strenuus, audax, florentissimusq; iuuenis, omnesq; pro- pe optimates Hanoniæ suæ habuit causæ studiosos. In Flandris item inter nobilitatem sermo hac de re opinioq; multiplex ac ua- ria agitabatur, donec diui regis Ludouici Odonisq; Rom. Pon. Legati arbitrio utraq; pars consentientibus animis controuer- siam omnem decidendam permitteret, qui post maturum con- silium pronunciauerunt, ut morte Margaritæ Dampetra Flan- driam, Aueniensis adiret Hanoniam, suisq; uterq; fratribus iu- xta consuetudinem per sortem bonorum prouideret. His ita per- actis Guillelmus princeps cum multis ex Flādrica nobilitate no- men dedit in sacram militiam, primo quoq; tempore regem in- Asiam secuturus, Margarita autem insignia Guillelmi mariti Flandricis inseruit, Hanoniæq; insignia reliquit. Missus eodem anno ex Gallijs exercitus in Hispaniam, uictus Memelinus Af- frorum rex piæ religionis hostis, qui cum grandi Barbarorum multitudine Hispaniam inuaserat. Tartari gens Scythica eo- dem tempore sedibus suis effusi haud secus atq; olim fecerant Normanni, orbi uastitatem inferre cœperunt, Parthorū primū regna

regna deleuerunt, Syriam omnem populati, Hierosolyma ab Cæsare Friderico restituta euerterunt, Vngariam incendijs ac ruinis fœdauerunt. Eodem tempore in concilio Lugdunensi agente Innocentio quarto, Friderico Cæsari ius Imperij est abrogatum, uacauitq; dehinc Imperij solium duo de triginta per annos, quanq; eodẽ anno Henricus Turingus ac dehinc Guilelmus Hollandus contra Fridericum eligerentur. Miserrima erant tempora, confundebatur in Pontificibus Latinum Imperium adeo, ut ludibrio prope habitum sit, deueniretq; ad extremos penẽ orbis principes. Simul apud Græcos domesticis discordijs iam perditæ res erant ac propemodum deploratæ, ut non mirum sit omnes Latinorum opes conatusq; pessum iuisse in Syria cæterisq; regnis barbaræ religionis.

MCCXLVII. defuncto Comite Turingiæ mox inter implacabiles Friderici Augusti cum Romano Pon. discordias, adsumitur ad rerum apicem Guilelmus Comes Hollandiæ, uir strenuus ac planẽ militaris: quanq; neq; hic neq; Turingus in isto legitimoq; Augustorum catalogo numeretur. In Chronicis Magunciacensibus proditum est Hollandum tantũmodo electum fuisse ab archiepiscopis Magunciacensi & Agrippinensi. Eodem anno defuncto Henrico Louaniensi, subiit in locum eius Henricus eius nominis tertius, qui mutato titulo pro Comite seu duce Louaniensi, tum primũ scribere cœpit dux Brabantiæ.

MCCXLVIII. Guilelmus Dampetra Margaritæ principis filius, paratis quæ ad tantã usui forent expeditionem, insigni numero ad diuũ regẽ proficiscit in Galliã, q cũ fratribus Carolo ac Roberto Legatoq; purpurato Odone, sub kal. Septembres ex Massilia nauigauit in Cyprũ, proximo uere magno cũ exercitu trãmissurus in Aegyptũ. Perijt mense Maio in mari Flandrico cõtra Dunkercã nauis quædã Furnensiu ad hãc expeditionẽ adornata, stulticia scilicet ac temeritate gubernatorũ: submersi sunt uiri fortes plurimi, laici simul & sacris initiati. Guilelmus Hollandus quem diximus Cæsarem designatum opum suarum quærẽs

firmamentum, duxit uxorem filiam Othonis ducis Brunouicenis, Aquas Grani urbem Friderico deuinctam sub kal. Maias obfedit, quam coegit tandem ad deditiōnem, redimitusq; est ibi de more prima imperiali tiara die primo kal. Nouembrium. Huius affinitate auxilioq; fretus Iohannes Aueniensis spiritus sustulit, aususq; matri rebellionem facere, pertesus longam eius uitam, Hanoniam primum inualit, seq; eo nomine Henrico episcopo Leodiensi iureturando deuinxit, dehinc nactus diu regis Guilelmicq; fratris absentiam auxiliante Hollando Aloftanos, Vuasios, Quatuor Officia, Teneremundanos, Gero montanos fœde populabatur atq; incendit, causatus Flandricum dominatum, ac quicquid beneficio imperij teneretur, non esse cognitionis regis Franci, eo quod ut intendebat non essent corporis Flandrici. Coactis Flandri copijs ad Arteueldam, Birsletum & Hullstum confederunt, ubi aliquot ex suis amiserunt, congressi subinde cum Aueniensi, qui cum Comite Hollandiæ terram maricq; Ruplemondam obsidebat. Margarita cognitis hostium uiribus in conditiones descendit, pacem à filio redemit, sexaginta aureorum milia Aueniensi numerauit, ita hostes utcumq; placati Alustanis reliquisq; imperialibus unâ cum insulis Zelandiæ cesserunt, facti etiam Cameracenses, Alluates, Cambresiumq; ad corporis Flandrici pertinere unitatem. Eodem anno uestales diui Trudonis iuxta Brugias segregatæ sunt ab Canonicis diui Barptolomæi Echoltani per Valterum episcopum Tornacensem petente Vsglia maxima eius domus uestale. Concessus eodem anno per Comitem Rodenburgensibus liber mercatus postridie sacratissimæ Trinitatis per dies quindecim.

M CC XLIX. Diuus rex Ludouicus Christianum exercitum ex Cypro perduxit in Aegyptum, ac Damiatam insignem urbem expugnauit, ubi & ingens cæterarum rerum, sed in primis magnus numerus frumenti repertus. Duobus dehinc prælijs

prælijs Meledinum Sultanum uicit, clarissimosq; Barbarorum duces cecidit. Amisso tamen priore prælio Roberto fratre fortissimo uiro, primo Atrebatium Comite, cuius dein filius Robertus Curtraci educatus est ab Beatrice matertera, Guilelmi defuncti Comitis coniuge. Filia uero Roberti Nauaro nupsit regi, Iohannæ reginæ Gallorum futura mater. Inter perpetuam filiorum Margaritæ discordiam, iussæ ab Innocentio quarto de Aueniensium natalibus haberi quæstiones, in quibus quum nemo intercederet Petrus Catalaunensium episcopus atq; Hugo Lesseianus abbas iudices ab Innocentio delegati pronunciauerunt (ut tradunt Hanonienses) pio, iusto, ac legitimo Auenienses matrimonio fuisse procreatos. Gislebertus præfectus Bergensis uir militari scientia cum primis clarus in Cypro obiit mortem, estq; tumultatus in urbe quam Lymothonium reperio appellatam.

M C C L. Defuncto Meledino Sultano Melexala filius paternum mox adeptus imperium, omnium Barbarorum tam Saracenorum quam Turcarum uires in nostros contraxit. Et nostris nihil foeliciter, nihil ex sententia cessit, uniuersum exercitum pestilens quidam inuaserat morbus, qui per nobilia in primis capita est uagatus. Rege ipso bonaq; optimatum parte morbo implicata, facile cessit Barbaris uictoria. Ipse rex cum fratribus Carolo & Alphonso, cum Guilelmo Dampetra iam designato Flandriæ Comite alijsq; per multis uiuis in hostium uenit potestatem. Guilelmus Barenis, Archenbaldus Borbonius, Robertus episcopus Bellouacorum, Guilelmus Melletanus, Comesq; Vindocinensis & Montefortis, cum alijs nobilibus amplius ducentis ferro aut morbo absumpti. Octo milia pondo auri pro sua suorumq; redemptione rex soluit. Damiatam urbem captiuosq; Barbaros reddidit, exercitum factis inducijs ex Aegypto in Syriam deportauit. Melexalam Sultanum quamuis uictorem mox sui occiderunt. Eodem anno Margarita Comes emit Bornam Costellum ab

CHRONICA FLANDRIAE

Hugone praefecto Gandensi, Decessit Tarenti Imperator Fredericus secundus.

M C C L I. Margarita Comes ius fecit Gandensibus foediendi Liuiam fluuiolum ab Gandauo ad usq; Rodenburgiũ ac portum Dammum, ut negociandi gratia ex Scalde in mare eo tractu pateret nauigatio. Guilelmus Dampetra primigenius Margaritæ, qui ex Aegyptiaca recens redierat captiuitate, profectus ad equestrem decursionem Trazinijs in Hannonia indictam, miserabiliter ibi occisus est, ac pedibus equorum conculcatus, quod Iohannis Balduiniq; fratrum qui pessime illum oderant proditione factum scriptores testantur. Luxit eum Margarita ingenti dolore longo tempore, illatus est Flipridie Non. Masas. Eodem anno oppressi Pastorelli, perditorum erat manus qui ad famam capti regis specie sacrae militiæ in alienas grassabantur fortunas.

M C C L II. Guilelmus Caesar magnus inimicus domus Flãdricæ Margaritam Comitem terris Imperialibus priuauit, illasq; Iohanni Auennio attribuit. Terram (inquit) de Namuraco cum suis appendicibus, Terram iuxta Scaldem, Terram Austensem, Terram de Vuasia, Terram quatuor Officiorum, cũ omnibus appēdicibus sororio nostro nobili uiro Iohanni Auenio, ut eadem Comitissa in foedum tenuit concessimus à nobis & imperio perpetuo possidendas, quarum terrarum homines et habitatores eidẽ Iohanni obedire uolumus & præcipimus. Datum quinto Idus Iulij, anno 1252, regni nostri anno quarto. Ad hæc agenda in consilio illi fuisse reperio Francofordiæ Cononem archiepiscopum Agrippinensium, Hugonem Spirantũ Cancellarium imperij, Henricum episcopum Leodiensem, Adam Brunouicensẽ, Henricum ducem Brabantia, qui excidisse his terris Margaritã iudicabant, propterea quòd fidem Cesari non præstitisset, siue illi tanquam hosti in re præsentis non confisa, siue imperij eius irreuerens, iustumq; eum Casarem esse inficiata

infiata. Simul in Hanonia eodem tempore tumultibus ac caedibus miscebatur omnia. Siquidem à Casare, ut demonstrauius Henricoq; Leodiensi episcopo, qui se in Hanoniam supremum dicebat habere imperium, Auennius adiutus nullis non modis prauus ac excors filius matris conabatur euertere opes, eamq; Hanoniam in totum extrudere. Praetorem magnum Hanoniae omniumq; oppidorum ac castellarum praefectos Hanonij praecipue sanguinis Margarita officijs mouit, lectosq; ex Flandria trecentos uiros robore atq; audacia praestantes in illorum loca substituit. Horum ut causati sunt immodico Hanonienses grauati imperio auctore quodam Ianio, cui nomen erat Gerardus Rotundus, plebis coniurationem fecerunt. Quin etiam uiros quosdam nobiles, ut Gerardum Iaceanum, Gerardum Lendianum, Rassionem Gauerum, Nicolaum Ruminianum sibi adiunxerunt. adortiq; praefectos suos ac rectores ad octoginta interfece- runt, horumq; uxores nasus auribusue truncatas ad Margaritam miserunt, quae dicerent Rotundos id fecisse, ita enim suam appellabant factionem. De his Margarita se grauiam sumpturam supplicia confirmauit, quod tamen in praesens quod Hollandiae indixerat bellum facere distulit. Eodem anno seruos & ancillas à quibus morientibus dimidium bonorum mobilium Comites accipiebant, tota Flandria manumisit. Obijt eodem anno Nicolaus praestantissimus longe Dunensium abbas patria Balliolanus, solitus dicere, Dunense monasterium montem esse argenteum modo à sapientibus regatur. Hic sub se monachos ibi habuit centum xx. Conuersos CCXL. ex quibus intra monasterium textores, fabri lignarij, ferrarij, fullones, cerdone, sutores, pelliones, ceruissarij, latomi, uietores, pistores, piscatores, alijq; omnis ferè generis opifices quotidianam exercebant operam.

M C C L I I I. Inter funestas dissidiorum furias, postquam Ioannem Auennium in Hanoniam, unde pulsus fuerat à matre, Guilelmus Caesar restituisset, Margarita ut occupatos ab hostibus recuperaret dominatus, grandem ex Flandria Atre-

CHRONICA FLANDRIÆ

batesioꝝ conflatum exercitum cum duobus filijs misit in Ze-
landiam. Sunt authores agente duce Brabantiaꝝ indictum fuif-
se Andouerpiaꝝ de rebus componendis conuentum, eaꝝ de
causa factas aliquot dierum inducias, quas Margarita frege-
rit profligari sperans inopinatos Florentium Hollandum ac
Lupum Cluiuanum Cæsaris duces. Vtuncꝝ sit, Flandris ea ex-
peditio oppido q̄ infelicitè cecidit. Nam acerrime ab Hol-
landis in insidijs locatis excepti atroci prælio uicti sunt ac foeda
occisione ad magnum numerum cæsi. Capti principis filij Gui-
do Iohannesqꝝ cum Comitibus Theobaldo Ghisnensi ac Go-
dofredo Barenfi cum alijs ducentis xxx (ut Guislanus tradit)
equestris ordinis uiris, tota classe cum omni instrumento belli
co amissa. Hæc in Valachria ad Vuestcapellam quarto Non-
Iulias. Retulere quidam in literas ad xxx. uel hoc amplius hos-
minum milia hic est nostris occubuisse. Misit Margarita Val-
terum Tornacensium, ac Rodulphum Morinorum episcopos
unã cum Philippo decano diui Donatiani Brugensis ad Cæsa-
rem de redimendis liberis in Hollandiam. At ille per uictori-
am ferocior superbiorqꝝ factus adiri se non est passus, sed stæ-
tim in Vangiones se contulit. Et ijdem sacerdotes magna di-
ligentia insecuti post longam expectationem tandem hoc ac-
cepere responsi. Quandoquidem multis modis Margarita per-
duellionis esset rea, quod se Cæsari deuincire abnuisset, quod
tridui inducias per ducem Brabantum pactas uiolasset, primũ
omnium sese purgatam redderet, Cæsareæqꝝ maiestati satisfa-
ceret, hinc de liberorũ redemptione ageret. Hoc per Spiranũ
ac Magunciacensem pontifices accepto responso domum lega-
ti reuerterunt. Margareta tali responso nihil admodum per-
mota, Cæsaris superbiam resqꝝ omnes aduersas inconculso
inuictõqꝝ pertulit animo, nec ultra dignata ad eum mitte-
re, nihil nisi de bello reparando cogitauit, magnamqꝝ spem
in diuo rege Ludouico, cuius tam ex Syria nunciabatur re-
ditus posuit. Eodem anno Balduinus Græcorum Augu-
stus

stus egestate compulsus uendidit Blanchæ reginæ matri regis Ludouici Comitatum Namurcicū, quem statim post Blancha donauit Marthæ Augustæ Balduini Augusti uxori, filia Ioannis Brenæ regis Hierosolymorum.

M CCLIIII. Diuus Ludouicus postquā discissas ab Barbaris in Syria urbes, Sidonem, Cæsaream, Iopenq; restituisset, captiuos permultos redemisset, omnibusq; in rebus per magna sanctimoniam præbisset exempla domum redijt, maxima longe exercitus parte amissa. Sunt qui ex XXXII. hominum milibus qui domo in Aegyptum fuerant profecti, ad sex duntaxat milia reduces fuisse scribant. Missa rursum legatio in Germaniam ad Guilelmum regem de Guisdone ac Iohanne cæterisq; nobilibus captiuis liberandis, non ab Margareta sed nomine regis Ludouici ac quinque ciuitatum Flandriæ, Proposita ab Hollando hæc conditiones. Fateretur Margareta Cæsaream se imminuisse maiestatem, cederent Flandriæ ciuitates uel reclamante Margareta Comiti Hollandiæ in perpetuum Valachriam. Guido ac Iohannes eius fratres cederent æternum fratri suo Iohanni Aueniensi dominatus imperiales situs inter Flandriam & Haenoniam iuxta placita conuentus Francofordiani. Ad hæc approbarent pacem ab Ludouico rege Odoneq; Cardinale antea factam. Numerarent ijdem pro sui duntaxat redemptione ducenta millia florenorum iusti ponderis. Hæc ubi domum renunciassent legati, Margareta celebri procerū conuentu, Viri fortes inquit Guidoni filio Flandriam post me assigno possidendam, uestram obtestor fidem uti eam aduersus hostē nostrū Hollandum meosq; filios Auenienses strenue defendatis. Quod si forte Guido in custodia Hollandica moriatur, filium eius natu meximum Flandriæ Comitem salutabitis. His ita cōstitutis ad diuū regem proficiscitur petatum eius opem, qui tū egit in Parisijs apud Fanū Germani in Laya. Nō cōtinuo pmisisset illi auxilia, propterea q̄ cōtra placita pacis anni X X V causa

Ferdia

CHRONICA FLANDRIÆ

Ferdinandi Comitis factæ fecisse uideretur. Muniuerat arcem Ruplemendam aduersus Hollandum. Dicitum erat ne quàm tota Flandria arcem Comites restituerent fundarente absq; regis consensu. Ipsa Ruplemendam licet Cisscaldanam non in regno sed in imperio sitam esse contendebat; atq; ita uetere ritu fuisse obseruatum, Attamen post longam cum Margareta disceptationem, decreta illi amplissima contra Hollandum auxiliâ Carolo regis fratri demandata prouincia, sub hac conditione ut dissolueret Margareta omnes belli impensas, Hanoniamq; dum ipsa uiueret Carolo possidendâ traderet, quæ morte ipsius ad Iohannem Aueniensem rediret. Venere cum Carolo duces Burgundus, Lotoringus, Comites Alenconius, Borbonius, Stampanus, Sabaudus, Campanus, Altisiodorensis, alijq; nobiles permulti cum firmissimo exercitu, Compendium omnes conueniunt, ibi copiæ recensentur, indictum Hollando bellum, datus dono ab Hollando foecialibus qui bellum indixere torques aureus, Guidoni captiuo detractus, Ascana planities in consinio Brabantiaæ certo die pugnae constituta. Recepta ante omnia Ruplemenda, exercitum deinde Carolus Margaretaq; duxerunt in Hanoniam, Valentianas, Castrilocû, Senogias, Binchium, Melbodium, Bellummontem, Atham, ac reliqua omnia oppida in potestatem receperunt. excepto Bochano cui paritû est, eo quod tum ibi Alisa Iohannis Aueniis uxor iaceret puerpera, Hausiacum excepta arce incenderunt. Potens Carolus Hanoniae prætores magistratusq; oppidorum suo nomine creauit, ad Angiam tamen quæ ab Hanonia stetit ac uirtute Galteri Angiani inuisita permansit. Ciniacensem Grandisq; Prati Comites, cum alijs nonnullis amisit. Hollandus Aueniusq; cum copijs haud contemnendis Valentianas recuperare tentauerunt, sed mox reiecti sunt ac tota Hanonia expulsi.

MCC LV. Post Caroli ex Hanonia discessum Valentianas Caesar recepit, cæteris oppidis in fide manentibus Margaretae.
Ludouicus

Ludouicus rex ad kal. Nouembres Gandauum uenit ad redimendos de Cæsare Margaretæ liberos, at ille ad nullas æquas adduci potuit conditiones, uisus est nihil aliud quàm uelle Flандros in miseram redigere seruitutem. Ingens auri summa pro belli sumptibus Carolo Andegauensi numeranda Flандris imperata, qui dolebant fremebantq; se auro emungi, ad inopiam cogi, parumq; res absuit ab graui tumultu. Rex sanctus re infecta Gandato decessit. Et paulo post Guilelmus Cæsar quo facta trahebant in Frissiam proficiscitur, ut bello eam gentem quarteret; sed uictus sibi est atq; occisus sub kal. Februarias. Refert Albertus Crantz ne hodie quidem constare ubi corpus sit tumulatum. Sic qui aliena conatus est rapere, sua perdidit, sepulturaq; in sine caruit. Errare eos puto qui hunc tradunt Genuæ ab Innocentio Quarto accepisse Cæsarea insignia. Clade Guilelmi adeo fractus est Iohānes Auennius, ut ex mœrore animi morbo contracto haud diu post finem fecerit uiuendi. Raro longæ ui esse solent qui dehonestant affliguntq; parentes. Frater eius Balduinus omni & ipse spe auxilioq; destitutus ad maternos se supplex proiecit pedes, condonatus tandem pertinacissimis nobilissimorum uirorum precibus. Statim in Germanorū dissidijs duo noui exorti Cæsares, qui de Imperio inuicem decertabant, Alphonsus rex Castallæ magnus ille astronomus atq; Richardus Comes Cornubiæ Anglici regis frater. In Syria pestilentissimam Itolorum discordiam nihil fortiter, nihil sancte geri licuit: omnia nostri perdebant.

M C C L V I. Bruccellæ pax conuenit inter Margaretam Comititem ac Florentium fratrem Guilelmi regis defuncti, eundem tutorem Florentij filij Guilelmi, ac procuratorem Hollandiæ. Liberati Guido Iohannesq; Flāndrenses cum cæteris captiuis grandi ære, nam proditum est hic Gandauenses per se contulisse ad octo milia nummum. Pactum ut Florentius tutor aut eo deficiente Florentius eius pupillus duceret uxorem Beatricē Guidonis Comititis filiam, cui dos esset Zelandia tota in fide ac

clientela Comitum Flandriæ, quod si casus ita ferret, ut neuter horum Beatricem duceret, tunc unus aliquis ex filijs Guidonis duceret Machtbildem Guilelmi regis casti filiam, cū Zelandia quod dictum est modo tenenda. Approbata per Hollandos pax anni M C L X V I I. quantum attinet ad uestigalia Zelandica ac libertatem Flandricorum mercatorum. Confirmata pax anni X L V I. facta per regem Ludouicum atq; Odonem Cardinalem Crivechors, Alluetum Bohanum, Osteruandia Guilelmi post mortem matris attributa. Interdictum Flandricis Hanonicisq; exulibus in Hollandiam refugium, adeptū & Hollandicis inuicem in Flandriam & Hanoniam. Dixit itaq; secundum formulam huius fœderis, Florentius filius Guilelmi regis postea Beatricem in matrimonium, primus Comes appellatus Zelandiæ, quam cum Insulis ipsius omnibus possedit. Cessit & Carolus Andegauenſis, Ludouici regis interuentu Hanonia, solutis illi belli superioris impendij, quæ intra quinque quennium haud absq; magno fremitu atq; indignatione Flandria pependit.

M C C L V I I. Tradunt hoc anno Iohannem Aueniensem diem clausisse, sepultumq; Valentianis 1 X. kal. Ianuariis. Remisſisse Ludouicum Gallorum regem Valtero episcopo Tornacensi regalia sua usq; quo de iure eorum melius foret edoctus.

M C C L V I I I. Translata Florberti abbæ Gandēſis ossa per Theodoricum ab Maldeghem abbam Gandensem. Dedicatū Brugis sacellum fratrum Minorum ad Brambergam ab Valtero episcopo Tornacensi.

M C C L I X. In Græcia deploratis prope Balduini Augusti rebus surrexit Michael Paleologus, uir opibus potens armisq; impiger. Hic postquam Guilelmum Villam, origine Gallum, Achatiæ principem, redeuntem ex Syria cepisset compegissetq; in uincula, ac Epidauro nobilissimam Achatiæ urbe spoliasset, auctor Græcis extitit, ut in ueterem se uindicarent libertatem. Eum Constantinopolitanis occupato foris Balduino in maritimo

mo instruendo bello, patefactis portis in urbem introduxerunt, Augustumque consalutauerunt. Idem apud Hadrianopolin necatis per dolum Theodori principis quorum gerebat tutelam liberis imperium arripuit. Balduinus Augustus Iustinianusque patriarcha cum caetera nobilitate Latina in Italia se receperunt. Tenuerant Graecorum imperium Flandrici generis Augusti Balduinus & Henricus fratres, Iole horum soror, Robertus filius Ioles, Balduinus filius Roberti, cuius Balduini filiam Caeterinam Carolus Andegauensis diui regis frater spe recuperandi imperij priore defuncta coniuge duxit in matrimonium. Haec in Graecia accepta clades per Venetorum Genuensiumque intestina dissidia, qui eodem anno de imperio Ptolemaidis quod unum nostris in Syria restabat emporium, inuicem digladiantes, Latinis in Graecia nullam tulere opem, causaque ipdem fuere, ut & in Syria res perderentur. Per idem tempus decessit Iohannes Flandrensis regulus Dampetrae filius Margaritae relicto filio ac haerede Iohanne ex Loreta coniuge, quae cuius fuerit, quante domo oriunda nondum inueni. Huic Iohanni Scusam ac Balliolum Margarita attribuerat, traditis inde quae extant tabulis.

M C C L X. Richardus Caesar Cameraci Margaritae principi inducto Guilelmi Hollandi decreto, Alostiam, Rupelmondam, terrasque reliquas imperiales reddidit. Eodem anno ab principe genus quoddam tributum, quod nostrate lingua Haluehaue appellabant, hoc est dimidium bonorum mobilium.

M C C L X I. Obijt Valterus a Mandra episcopus Tornacensis, Combustum monasterium diui Trudonis iuxta Brugas ad pontem lapideum uia Curtracensi, Inchoatum cenobium nouae terrae.

M C C L X I I. Grauis incidit discordia super Comitatu Namurcensi, Balduinus Graecorum Augustus egestate adactus hunc ut supra meminimus, Blanchae reginae uendiderat. Blancha autem mulier omnibus praedita uirtutibus, Augusti miserata

CHRONICA FLANDRIAE

miserata infortunium, eundem Comitatum Marthæ Augustæ reddiderat. At Henricus Lucenburgensium princeps auus præstantissimi Cæsaris Henrici Septimi, iuris nescio quid in Namurcum se habere contendens, fretus fauore ciuium uicto interfectoq; Augustæ prætoræ ciuitatem inuasit, Margareta Comes quæ teste orbe terrarum potiore quàm Luceburgensis iure Namurcum asserere poterat, nihil cunctabatur agnatæ Augustæ firma atq; expedita mittere auxilia, Flandrorum Hanoniorumq; aucta uiribus, Namurcum oppidum atq; in illo Luceburgensem Augustæ potenter obsedit. Fertur remissius hic egisse, Luceburgensiq; faustor extitisse Balduinus Aueniensis qui Hanoniensibus præerat, adeo ut author fuerit dandi Luceburgensi x v dierum inducias, quæ res Campanis qui cum Augustæ uenerant usque eo displicuit, ut è uestigio se domum reciperent, soluereturq; in totum obsidio, Pauco tamen intercedente tempore compositæ res, dexteræq; intermixtæ, & non modo fœdus uerum & affinitas iuncta. Guido Comes Margaretae filius id temporis cœlebs, Isabellam Luceburgensis filiam duxit uxore, Comesq; seu Marchio (utuocant) Namurcensiu uel Augustæ assentiente est salutatus. Eodem anno Richardus Cæsar petente Margareta Guidonem filium eius recepit in fidem ac principem salutauit sacri Imperij. Consecratum Virgini matri nostrum Dunensis cœnobij templum, quo uix est aliud tota Flandria magnificentius, per Radulphum Morinorum ac Iohannem Tornacensium episcopos, presidente tum abba Theodorico origine Brabantino.

M C C L X I I I. Urbanus Quartus genere Gallus, Carolus diui Regis fratrem Andegauenfis Phocencisq; provinciarum principem, in Italiam accersuit ad capescendum regnum Siciliae, propterea quod Manfredus Tarenti princeps, Friderici Augusti ex pellice filius, postquam patrem (ut rumor erat) collisissis faucibus suffocasset, Conradumq; fratrem Siciliae regem ueneno sustulisset, regnum Siciliae inuaderet, societatem cum

cum Saracenis ex Africa adscitis iungeret, Romanæ ecclesiæ ditiones occuparet, exercitus Pontificis funderet, urbes caperet. Floruit per hos dies ingenio, autoritate, & gratia insignis theologus Bonauentura, supremus antistes ordinis fratrum Franciscanorum.

MCC LXIII. Stella (inquit Matthæus Palmerus) quæ Cometæ Græci uocant, insigni magnitudine per treis menses apparuit, quæ nocte ipsa qua Urbanus pōtifex obiit extincta est.

MCC LXV. Robertus filius Comitis Guidonis ex coniuge priore maximus stirpis, florentissimus iuuenis, Carolum Ludouici regis fratrem in Italiam atque Romam comitatu Flandrorum secutus est, Carolus ibi ab Clemente quarto regno Siciliæ est inauguratus, ea lege ut in annos singulos quadraginta milia nummum Apostolicæ sedis penderet, ad Imperium non aspiraret, Manfredum ecclesiæ hostem armis subuerteret. Igitur Carolus Manfredum, sub quo Saraceni mercede conducti, Italiæque merebant exules haud procul Beneuento affectus, treis instruxit acies, quarum ipse primam, alteram Richardus Vindocinensis, tertiam Robertus Flandrensis accepit regendam. Prælo hic acriter inuito uictor euasit Carolus, inuentusque est Manfredus in acie Flandrorum interfectus. Carolus Robertum nostrum ut pro tam strenua opera reponeret meritum, sibi que eum redderet deuinctiorem, data illi Blancha filia generum salutauit, hinc statim natus Carolus crucis figura inter scapulas signatus breuis æui puer. Reperio eodem anno concessas Harlebecanis hebdomadatim rerum uenaliū nundinas ab Balduino Græcorum Augusto, anno Imperij ipsius XXVI. Abolitum item Zizelanis iuxta Brugias Balfardum per principem Margaritam.

MCC LXVI. Margarita princeps in agro Brugenſi quod Francū uocant, tria instituit tribunalia, Brugis, Rodenburgij & Aldenbürgij, ordinemque iudiciorum ac rationem litigandi tradidit, sed tenuit ea institutio duos duntaxat annos.

CHRONICA FLANDRIÆ

MCC LVII. Baudodachar Sultanus Aegypti nō modo in Syria nominis Christiani religas intestinis malis uehemēter accisas, uerū etiā Tartaros iā pios factos, nrisq; ueniētes suppetiās uicit, totaq; Syria expulit, Antiochiā nobilissimā urbē defensoribus ppe uacuā cū omnibus ferē Syriae pijs ciuitatibus cepit.

MCC LXVIII. rursus pfectus est Robertus filius Guidonis cum subsidijs Flandricis ad Carolum socerū in Italiam, nam Conradinus Friderici Augusti ex Conrado filio nepos, Siculi regni uerus haeres, Carolo Siciliae facto regi magnis se uiribus obiecit. Fridericus dux Austriae, Henricus Ferdinandusq; Castellae regis Alphonsi fratres, unā cū Pisanis, Senensibus, Genuensibus, Longobardis, Vmbrijs, Hetruscis, Lygurijs, Sueuis, Hispanis, Afris, eius tutabāt partes, totā Siciliā exceptis Syraculis, Messāna, Panormo, in deditiōnem acceperat, sed tandē ad lacum Fuscīnū memorabil p̄lio ab Carolo uictus, ipse duxq; Austriae (quod crudele uisum) securi percussi sunt. Eodem anno in iurisdictione ueteris castri Gandauensis duas instituit Margarita Curias, Sledingam & Desseldonc, uoluitq; ut omnes ibi iniuriā talione punirentur, deditq; eidē genti quae habēt priuilegia. Inchoatum monasterium diui Vismari iuxta Alustum.

MCC LXIX. inter domesticas Anglorum seditiones Simon Comes Montefortis ab Eduardo regio iuuenē p̄lio uictus, occiditur: cuius sequenti anno mortem Vido filius grauius ter ultus Henricum Comitem Cornubiā fratrem patruelem Eduardi, ab Asiatico reuertentem bello Viterbij trucidauit.

MCC LXX. Galli Angliq; pace inuicem composita consentientibus animis sacrum capeffiuere bellum. Eduardus Henrici Anglorum regis filius unā cum Henrico Comite Cornubiā in Syriam, Ludouicus Francorum rex cum filijs Philippo, Ioanne, Petro, Guidone Flandrensi, caeteraq; prope omni Galliae dignitate in Africā nauigauit, magnisq; laboribus Cartaginē expugnauit, inde Tunetē clarissimā urbē obsedit, quā ubi iam ad deditiōnem propemodum coegisset, correptus uentris profusa

profluio mortem obiit ad octauum kal. Septembris. Hinc Carolus frater rex Siciliae Philippusq; nouus rex Galliae, obfessionē continuassent, resq; magnas ibi gessissent, nisi pestilentia quae foede populabatur exercitum fuissent prohibiti. Magno Africanæ barbariæ imposto tributo, in Siciliam se receperunt. Periere pestilentiae lue præter regem hac expeditione nobilia capita permulta, in quibus Iohannes diui regis filius cognomine Tristennis, Theobaldus rex Nauaræ, eiusq; coniunx Isabella diui regis filia unâ cum Elisabetha regina Philippi nouelli regis coniuge. Per falsos commentarios deceptus est Paulus Aemyltus scriptor eloquentissimus, qui hoc bello decessisse refert in Sicilia Guilelmum Comitem Flandrum, cum qui unde uiginti ante annis in Traziniacensi decursione ut supra est dictū occisus fuit. Fecit eodem anno ius Margarita Brugenfis, fossam ducendâ à ponte qui Dancardi uocabatur usq; ad ædem Vestaliū quæ Begginae dicuntur.

M C C L X X I. Vestales uirgines quæ Victorinæ appellantur, institutæ ad pontem Rorardi super Isaram in agro Furnesi, per insignem equitem Guilelmum Betunianum. Definitum à principe de uectigalibus per flumina ab Duaco usq; ad Ruplemondam, indeq; Valentianas usq;. Concessus Insulanis statò die liber mercatus equorum semel in anno, per dies quinque.

M C C L X X I I. Theobaldus archidiaconus Leodiensis uir eruditus & sanctus, qui multos suis concionibus ad sacram excitauerat militiam, post longam patrum dissentionem declaratus Romanus episcopus, euocatur ex Syria ac Viterbij ungitur, nomēq; edit Gregoriū. Defuncto eodē anno Richardo Cornubiensi, Cæsar renunciatur Rodolphus Comes Hasburgensis, cuius ea potissimum de causa statim Gregorius Decimus comprobauit electionē, quod afflictis in Asia rebus auxiliū ab eo speraret. At Rodolphus suam excusare tenuitatem, causariq; sibi (quandoquidem Italia excluderetur) non esse opes quæ tantæ pares esse possent expeditioni.

M C C L X X I I I. Gregorius decimus Lugdunum indixit Synodum uniuersi nominis Christiani Hierosolymæ recuperandæ gratia. Græci hinc cum Latinis conuenere, aliumq; spiritum utrinq; procedere sunt professi. Tartarorum nonnulli optimates sacro baptisinate imbuti, Michaeli Paleologo reclamante etiam atq; etiam Balduino Flandrensi, ius Imperij apud Græcos adiudicatum. Apud Rodenburgium miracula in honorem Deiparæ uirginis adî cœpta.

M C C L X X I I I I. Inuenio hoc anno incidisse quandam cū Anglis discordiã, prædas hinc inde in mari actas, sed pacem inter Margaritam ac Eduardum regem conciliatam, prædas utrinq; restitutas. Obijt uir multa celebris doctrina Thomas Aquinas, ex natione Dominicanorum. Eodem anno professa est Margarita Neoportuëses omnibus tota Flandria uectis galibus esse immunes, tradiditq; inde literas.

M C C L X X V. Gandauî conspirante in magistratus plebe, decq; illis graues deferente querelas, abrogati per Margaritam trigintanouem uiri instituti, ut supra est commemoratum ab Ferdinando Lusitano, Lecti uiri tantummodo xxx. reipublicæ administrandæ, Senatores xiiij, Consiliarij xiiij. Quæstores quaterni, qui de pecuniã publicã in annos singulos principi haberent rationẽ. Ad hos omnes quotannis renouandos ad quartum diem kalen. Septembrium indicta comitia. At xxxix, ad Philippum regem ac Gallia totius cõcilium prouocauerunt, ubi tandem obtinuerunt ut in integrum restituerentur. Eodẽ anno Valentianis Guido Comes requirẽte Rege comprobauit, iurauitq; illi pacem anni x x v. factam pro Ferdinandi Comitibus redemptione, quæ res principibus uiris, præfecturisq; Flãdricis magnopere displicuit. Castrũ uetus de cõsensu Margaritæ Gandauenses ciuitati applicuerũt. Ictum foedus inter Gandauenses, Mechlinianos, Louanienses, Brucellanos, Lyranos, Tilmoranosq; in quo p̄ter alia diserte cautũ, ut exularẽt quicq; illorũ leges priuilegiaq; rescindere ac corrũpere conarentur.

Ius factum Brugenſibus pomerij proferendi, eiusq; rei gratia ab Margareta principe ac Galtero Zizelenſi uenditæ certæ portiones agrorum. Eodem anno toto menſe Julio continui hymbres plurimum dedere damni. Bandochar Sultanus Aegypti Armeniam deuictam crudeliter depopulatus eſt.

MCC LXXVI. Margareta princeps eiusq; filius Guido conſuluerunt magiſtros monetæ regis Francorū, quibus ſupplicij falſos afficerent monetarios, præfeceruntq; cudendæ ſuæ monetæ Nicolaum cognomento Decanum, ciuem Bruſſenſem. Signabatur tum moneta Flandrica Gandauī ad Baſtonis, atq; Aſti, Hanonica uero Valentianis.

MCC LXXVII. Luteciæ in curia Gallica per ſententiã areſti probatum, confirmatum, decretumq;, Ferdinandi principis datū Reipublicæ Gandauenſi priuilegium. Reſtituti xxxix. uiri, facta tamen poteſtas Comiti illos ſiquid deliquiſſent puniendi, honoreq; ſi uideretur mouendi. Deſecti itaq; per Margaretam eo ex ordine mox uiri ſeptem, ideo quòd male gubernatæ Reipublicæ conuincerentur, ſeptem alij ſtatim in loca illorum inſerti, dictumq; ut ijdem gubernatores ſingulis annis ſuæ adminiſtrationis pecuniæq; publicæ fidelem atq; exactã principi redderent rationem. Occiſus eodem anno Aquis Grani Guilhelmus Iuliacenſis Guidonis comitis gener, factione ut lego ducis Brabantia. Inundata illuione maris Zelandia. Ordinata Reſpublica Hyprenſium. Tres inſtituti magiſtratus, prætor Comitis, prætor Portus, aliusq; prætor quem uocant Scultetum. Datum ne extra Hypranam iuriſdictionem ullius ciuis uaderentur bona, niſi prius per iudiciũ condemnati.

MCC LXXVIII. Gandauī prolatum pomerium, Nam quicquid interiacet agri inter pontem diuī Bauonis ac pontem Mudanum, ſimul inter foſſam Nautarū atq; nouum alueum Legiæ fluminis ad uſq; uia Brugenſem, Gandenſibus Margareta uendidit quatuor milibus ac quingentis libris monetæ Flandricæ. Fit abba diuī Bertini Galterus Bloc patria Gandenſis,
qui

CHRONICA FLANDRIÆ

qui magna præfuit cum laude, omnesq; monachos ex nimia luxuriæ ad frugalitatem summa moderatione reduxit. Eodem anno sub kal. Iulias translata reliquiæ diuæ Landradæ apud Halteram in agro Gandensi ab Philippo episcopo Tornacensi, cui interfuere translationi Henricus Mudanus & Nicolaus Miso archidiaconi, Aegidius abba diui Martini Tornacensis unà cum equestribus dignitatis uiris Rhodulpho Nieuuiliacensi, Iohanneq; & Philippo Aypolanis. Eodem anno ad quartum Idus Februarias Margareta princeps iam magno natu, humanæ naturæ debitum persoluit, eam filij Guido & Balduinus cum omni dignitate Flandriæ & Hanoniæ, Flinis magnifico extulere funere. Guido dehinc Flandriam, Iohannes Aueniensis filius Iohannis adijt Hanoniam. Monasteria ab hac principe condita inuenio, Flinas, Syluam monacharum iuxta Gandauum, Hagam in quatuor Officijs, Dominicanos Gandauos, Bruganos, Hypranos, Berganos, Insulanos, Diuisas multis Flandriæ locis reliquias xi. milium Virginum ab Hymana antistita cœnobij Salesinensis iuxta Namurcum, eadem sorore Conradi archiepiscopi Coloniensis acceptas.

Hæc sunt candide lector, quæ author hactenus summis uigilijs summoq; ingenio de rebus ac gestis Flandricis collegit. Quod si hæc æqui boniq; consuleris, dabimus operam ut & cætera ad nostra usq; secula prope diem etiam habeas.

Norimbergæ apud Iohan. Petreium,
anno M. D. XXXVIII.

ILLUSTRIVM

ANTICVM

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

